

Nr 2.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till tilläggsstat till riksstaten för år 1922; given Stockholms slott den 7 januari 1922.

Under åberopande av bilagda statsrådsprotokoll rörande justering av propositionen om tilläggsstat till riksstaten för år 1922 vill Kungl. Maj:t härmed föreslå riksdagen att upptaga inkomsterna och utgifterna å berörda tilläggsstat sålunda:

Specifikation av statens inkomster.

		Kronor
A. Egentliga statsinkomster.		
I. Skatter:		
1. Tullar och acciser:		
a. Tobaksskatt, <i>bevillning</i>	10,000,000	
b. Omsättningsskatt och utskänkningsskatt å spritdrycker, <i>bevillning</i>	5,000,000	15,000,000
II. Uppbörd i statens verksamhet:		
1. Inkomst av myntning och justering	65,000	
2. Bidrag till bankinspektionen	34,675	
3. Bidrag till fondinspektionen	20,625	
4. Kontrollstämpelmedel	400,000	
5. Denatureringsavgifter	27,000	
6. Avgifter för granskning av biografbilder	21,000	
7. Inkomster av statens reproduktionsanstalt	15,000	
8. Patent- och varumärkes- samt registreringsavgifter	325,000	
9. Bidrag till försäkringsinspektionen	30,000	938,300
III. Inkomster av postsparbanksrörelsen		250,000
IV. Diverse inkomster		2,071,200
<i>Säger för egentliga statsinkomster 18,259,500 kronor.</i>		
B. I anspråk tagna kapitaltillgångar.		
I. Uppkomna av andra statsinkomster än lånemedel:		
1. Avsättning till dyrtidskostnader för försvaret	20,000,000	
2. Avsättning till tillfällig löneförbättring för viss personal inom den civila statsförvaltningen m. m.	4,000,000	
3. Avsättning till dyrtidstillägg	132,000,000	
4. Statsverkets kassafond	113,716,857	269,716,857
C. Lånemedel.		
I. Fast upplåning		11,941,530
II. Tillfällig upplåning		16,000
<i>Säger för lånemedel 11,957,530 kronor.</i>		
Summa		299,933,887

Utgifterna.

Verkliga utgifter.

I. Första huvudtiteln. Kungl. hov- och slottsstaterna.

		Extra anslag Kronor
A. Kungl. slottsstaten.		
1	Merkostnad för uppvärmning av Stockholms och Drottningholms slott, <i>förslagsanslag</i>	50,000
2	Merkostnad för polis-, lys- och renhållning vid Stockholms slott, <i>förslagsanslag, högst</i>	22,000
Summa		72,000

Verkliga utgifter.

II. Andra huvudtiteln. Justitiedepartementet.

	Extra anslag Kronor	Extra anslag Kronor
A. Rättsskipningen.		
1 Extra division vid Göta hovrätt, <i>förslagsanslag</i> , högst	14,700	
2 Extra division vid hovrätten över Skåne och Blekinge, <i>förslagsanslag</i> , högst	25,110	
3 Förstärkning av förslagsanslaget till understöd till offentliga rätts- hjälpsanstalter, <i>förslagsanslag</i> , högst	25,000	64,810
B. Diverse.		
1 Ersättning åt häradsskrivare för röstlängders upprättande, <i>förslagsanslag</i>	* 80,000	
2 Ytterligare kostnader under år 1919 för vattendomstolarnas verksamhet m. m., <i>förslagsanslag</i> , högst	1,243	
3 Tillfällig löneförbättring för viss personal inom den civila statsförvaltningen, <i>förslagsanslag</i>	* 90,000	
4 Dyrtidstillägg åt befattningshavare i statens tjänst, <i>förslagsanslag</i> ..	* 3,500,000	3,671,243
Summa		3,736,053

* Beräknat belopp.

Verkliga utgifter.

III. Tredje huvudtiteln. Utrikesdepartementet.

		Extra anslag Kronor	Extra anslag Kronor
A. Sveriges representation i utlandet.			
1	Beskickningen i Riga och Reval, <i>förslagsanslag</i> , högst	19,500	
2	Höjning av arvoden at militär- och marinattachéer, <i>reservationsanslag</i>	30,000	
3	Ersättningar för kursförluster at befattningshavare inom den yttre representationen m. m., <i>förslagsanslag</i>	30,000	
4	Ersättning åt envoyén A. F. Wallenberg för ökade kanslikostnader vid beskickningen i Washington under år 1921, <i>förslagsanslag</i> , högst	14,000	93,500
B. Internationella byråer m. m.			
1	Sveriges andel i kostnaderna för Nationernas förbund, <i>förslagsanslag</i>	515,000	
2	Sveriges representanters deltagande i Nationernas förbunds delegeradeförsamling, <i>reservationsanslag</i>	60,000	
3	Svenska röda korsets hjälpverksamhet i utlandet, <i>förslagsanslag</i> , högst	* 1,000,000	1,575,000
C. Diverse.			
1	Dyrtidstillägg at befattningshavare i statens tjänst, <i>förslagsanslag</i> ..	* 950,000	
2	Förvärv av beskickningshus i Tokio, <i>reservationsanslag</i>	250,000	
3	Ersättningar till framlidne envoyén P. H. E. Brändströms arvingar och likaledes framlidne generalkonsul C. A. Askers änka för mistning av bohag, <i>förslagsanslag</i> , högst	20,000	1,220,000
Summa			2,888,500

* Beräknat belopp.

Verkliga utgifter.

IV. Fjärde huvudtiteln. Försvarsdepartementet.

		Extra anslag Kronor	Extra anslag Kronor
1. Lantförsvaret.			
A. Undervisning, understöd, expenser m. m.			
1	Förstärkning av reservationsanslaget till undervisnings- och gymnastikmateriel samt undervisningsanstalter och utbildningskurser, <i>förslagsanslag</i> , högst	102,990	
2	Förstärkning av reservationsanslaget till skrivmaterialier, expenser, bränsle, lyse m. m., <i>förslagsanslag</i> , högst	214,180	
3	Förstärkning av reservationsanslaget till skrivmaterialier m. m. vid truppförbanden, <i>förslagsanslag</i> , högst	228,610	
4	Fortsatt utgivande av generalstabens översiktskarta över Sverige, <i>reservationsanslag</i>	11,500	557,280
B. Förplägnad, intendenturmateriel, reparationer, övningar m. m.			
1	Förstärkning av förslagsanslaget till mathållning, <i>förslagsanslag</i> , högst	4,271,060	
2	Förstärkning av reservationsanslaget till munderingsutrustning, <i>förslagsanslag</i> , högst	1,942,815	
3	Förstärkning av reservationsanslaget till kasernutredning, intendenturfordon m. m., <i>förslagsanslag</i> , högst	213,553	
4	Förstärkning av reservationsanslaget till bränsle, lyse, vatten, renhållning och tvätt vid truppförbanden, <i>förslagsanslag</i> , högst	3,400,000	
5	Förstärkning av förslagsanslaget till furagering, <i>förslagsanslag</i> , högst	1,150,710	
6	Förstärkning av reservationsanslaget till truppförbandens övningar, <i>förslagsanslag</i> , högst	371,665	11,349,803
C. Sjukvård m. m.			
1	Förstärkning av reservationsanslaget till sjuk- och veterinärvård m. m., <i>förslagsanslag</i> , högst		229,732

		Extra anslag Kronor	Extra anslag Kronor
D. Vapen och ammunition.			
1	Förstärkning av reservationsanslaget till vapen och ammunition m. m., <i>förslagsanslag</i> , högst	541,000	
2	Förstärkning av reservationsanslag till fortsatt anskaffning av handvapen och kulsprutemateriel, <i>förslagsanslag</i> , högst	595,000	1,136,000
E. Byggnader och ingenjörmateriel.			
1	Fullföljande av arbetena å kasernetablissemang för femton infanteriregementen, <i>reservationsanslag</i>	1,707,620	
2	Kostnader till följd av uppskjutande tillsvidare av arbetena å uppförande av kasernetablissemang för Södra skånska infanteriregementet, <i>reservationsanslag</i>	13,000	
3	Merkostnader för anordnande av avloppsledningar från militäretablissemangen å Järvafältet, <i>reservationsanslag</i>	259,000	
4	Inlösen av vissa byggnader å Revingehed, <i>förslagsanslag</i>	37,000	
5	Inlösen av vissa byggnader å Malmslätt, <i>förslagsanslag</i> , högst	64,000	
6	Förstärkning av reservationsanslaget till ingenjörmateriel, <i>förslagsanslag</i> , högst	86,600	
7	Förstärkning av reservationsanslaget till komplettering av viss ingenjörmateriel, <i>förslagsanslag</i> , högst	22,000	
8	Provbelastning av ett flygplan, <i>reservationsanslag</i>	10,650	2,199,870
F. Diverse.			
1	Täckande av brister å vissa ordinarie reservationsanslag, <i>förslagsanslag</i> , högst		* 350,000
	Säger för lantförsvaret		15,822,685
2. Sjöförsvaret.			
A. Undervisning, understöd, expenser m. m.			
1	Förstärkning av förslagsanslaget till skrivmaterialier och expenser m. m., <i>förslagsanslag</i> , högst		100,000
B. Förplägnad, beklädnad m. m.			
1	Förstärkning av förslagsanslaget till förplägnad, <i>förslagsanslag</i> , högst	1,479,800	

* Beräknat belopp.

		Extra anslag Kronor	Extra anslag Kronor
2	Förstärkning av reservationsanslaget till beklädnad, <i>förslagsanslag</i> , högst	768,700	
3	Förstärkning av reservationsanslaget till kasern- och förplägnadsutredning samt sängservis m. m., <i>förslagsanslag</i> , högst	46,860	
4	Förstärkning av förslagsanslaget till bränsle, lyse, vatten, renhållning och tvätt m. m., <i>förslagsanslag</i> , högst	447,000	2,742,360
C. Övningar.			
1	Förstärkning av reservationsanslaget till flottans krigsberedskap och övningar, <i>förslagsanslag</i> , högst	410,000	
2	Förstärkning av reservationsanslaget till kustartilleriets krigsberedskap och övningar, <i>förslagsanslag</i> , högst	286,900	696,900
D. Flytande materiel och byggnader.			
1	Förstärkning av reservationsanslaget till flottans nybyggnad och underhåll, <i>förslagsanslag</i> , högst	3,032,000	
2	Reparation av Skeppsholmsbron, <i>reservationsanslag</i>	157,500	
3	Förstärkning av reservationsanslaget till befästningar, kustartilleriets kaserner m. m., <i>förslagsanslag</i> , högst	65,000	
4	Förstärkning av reservationsanslaget till kustartilleriets materiel m. m., <i>förslagsanslag</i> , högst	224,000	3,478,500
E. Artilleri-, min-, torped-, gnist-, flyg- och annan teknisk materiel.			
1	Anskaffning av torpeder, <i>reservationsanslag</i>		370,000
F. Diverse.			
1	Täckande av brister å vissa ordinarie reservationsanslag, <i>förslagsanslag</i> , högst	* 520,055	
2	Tillfällig löneförbättring för viss personal inom den civila statsförvaltningen, <i>förslagsanslag</i>	* 41,000	561,055
Säger för sjöförsvaret			7,948,815
3. Gemensamt anslag.			
1	Dyrtidstillägg åt befattningshavare i statens tjänst, <i>förslagsanslag</i>		* 18,000,000
Summa			41,771,500

* Beräknat belopp.

Verkliga utgifter.

V. Femte huvudtiteln. Socialdepartementet.

		Extra anslag Kronor	Extra anslag Kronor
	A. Sociala verk och inrättningar.		
1	Bekämpande av arbetslösheten, <i>förslagsanslag</i> , högst		*85,000,000
	B. Medicinalstaten samt hälso- och sjukvården.		
1	Medicinalstyrelsens verksamhet, <i>förslagsanslag</i> , högst ..	2,000	
2	Dyrtidstillägg åt vissa extra provinsialläkare, <i>förslagsanslag</i>	15,000	
3	Dyrtidshjälp åt distriktsbarnmorskor m. fl., <i>förslagsanslag</i>	370,000	
4	Dyrtidshjälp åt distriktssköterskor, <i>förslagsanslag</i>	10,000	
5	Personligt lönetillägg åt karantänsläkaren vid karantänsanstalten å Känsö G. E. Hjortzberg, <i>förslagsanslag</i> , högst	500	397,500
	C. Diverse.		
1	Hjälpverksamhet bland förut i Ryssland bosatta svenska under- såtar, vilka genom världskriget kommit i nödläge, <i>reservations-</i> <i>anslag</i>	175,000	
2	Tillfällig löneförbättring för viss personal inom den civila statsför- valtningen, <i>förslagsanslag</i>	* 986,000	
3	Dyrtidstillägg åt befattningshavare i statens tjänst, <i>förslagsanslag</i> ..	*10,250,000	11,411,000
	Summa		96,808,500

* Beräknat belopp.

Verkliga utgifter.

VI. Sjätte huvudtiteln. Kommunikationsdepartementet.

	Extra anslag Kronor	Extra anslag Kronor
A. Väg- och vattenbyggnadsväsendet.		
1 Merkostnader för istandsättande av Sandvikens hamn på Öland, <i>förslagsanslag, högst</i>		101,100
B. Byggnadsväsendet.		
1 Förstärkning av reservationsanslaget till byggnader och reparationer, <i>förslagsanslag, högst</i>	500,000	
2 Förbättrande av grunden under vissa delar av Stockholms slott, <i>reservationsanslag</i>	240,000	740,000
C. Diverse.		
1 Schematisk förteckning och beskrivning över Sveriges vattenfall, <i>reservationsanslag</i>	7,000	
2 Tidskriften »Brandskydd», <i>förslagsanslag, högst</i>	500	
3 Tillfällig löneförbättring för viss personal inom den civila statsför- valtningen, <i>förslagsanslag</i>	* 9,000	
4 Dyrtidstillägg åt befattningshavare i statens tjänst, <i>förslagsanslag</i> ..	* 325,000	341,500
Summa		1,182,600

* Beräknat belopp.

Verkliga utgifter.

VII. Sjunde huvudtiteln. Finansdepartementet.

		Extra anslag Kronor	Extra anslag Kronor
A. De centrala ämbetsverken.			
Mynt- och justeringsverket:			
1	Dyrtidstillägg vid mynt- och justeringsverket, <i>reservationsanslag</i> , att direkt utgå av inkomst av myntning och justering	* 65,000	
Statistiska centralbyrån:			
2	Personal vid vissa finansstatistiska undersökningar, <i>förslagsanslag</i> , högst	8,650	
Bank- och fondinspektionen:			
3	Bank- och fondinspektionens verksamhet, <i>reservationsanslag</i> , att direkt utgå av bidrag till bankinspektionen och av bidrag till fondinspektionen	15,300	
4	Dyrtidstillägg vid bank- och fondinspektionen, <i>reservationsanslag</i> , att direkt utgå av bidrag till bankinspektionen och av bidrag till fondinspektionen	* 40,000	
		55,300	
Postsparbanken:			
5	Dyrtidstillägg vid postsparbanken, <i>reservationsanslag</i> , att direkt utgå av inkomster av postsparbanksrörelsen	* 250,000	378,950
B. Skatteomkostnader.			
1	Bostadslägenheter åt viss tullpersonal, <i>förslagsanslag</i>	* 116,000	
2	Ökning av arbetskrafterna vid tullverket, <i>förslagsanslag</i> , högst	* 93,800	
3	Diverse utgifter vid tullverket, <i>förslagsanslag</i> , högst	* 25,000	

* Beräknat belopp.

		Extra anslag Kronor	Extra anslag Kronor
4	Dyrtidstillägg vid kontrollstyrelsens avdelning för ärenden angående skattefri sprit m. m., <i>reservationsanslag</i> , att direkt utgå av denatureringsavgifter	* 27,000	261,800
C. Diverse.			
1	Tillfällig löneförbättring för viss personal inom den civila statsförvaltningen, <i>förslagsanslag</i>	* 80,000	
2	Dyrtidstillägg åt befattningshavare i statens tjänst, <i>förslagsanslag</i>	* 7,250,000	
3	Avlöningsförhöjningar till vissa icke-ordinarie befattningshavare inom den civila statsförvaltningen m. m., <i>förslagsanslag</i>	* 100,000	7,430,000
	Summa		8,070,750

* Beräknat belopp.

Verkliga utgifter.

VIII. Åttonde huvudtiteln. Ecklesiastikdepartementet.

		Extra anslag Kronor	Extra anslag Kronor
A. Arkiv, bibliotek och museer.			
<i>Bibliotek.</i>			
1	Täckande av brist i stifts- och läroverksbibliotekets i Linköping räkenskaper för år 1920, <i>förslagsanslag</i> , högst	890	
<i>Museer.</i>			
Nationalmuseet:			
2	Täckande av brist i museets räkenskaper, <i>förslagsanslag</i> , högst	16,509	
Livrustkammaren:			
3	Tillfällig löneförbättring för viss personal vid livrustkammaren, <i>förslagsanslag</i> , högst	* 2,000	
Naturhistoriska riksmuseet:			
4	Expenser m. m., <i>förslagsanslag</i> , högst	25,000	
5	Tillfällig avlöningsförbättring för tre preparatorer, <i>förslagsanslag</i> , högst	1,500	26,500
Nordiska museet:			
6	Tillfällig löneförbättring åt viss museets personal, <i>förslagsanslag</i> , högst	* 13,725	
7	Dyrtidstillägg åt viss museets och livrustkammarens personal, <i>förslagsanslag</i>	* 100,000	113,725
		158,734	159,624
B. Kyrkliga ändamål.			
<i>Kleresistaten.</i>			
1	Dyrtidstillägg åt svenska sjömanspräster i vissa utländska hamnstäder, <i>förslagsanslag</i>		* 26,000
C. Akademier m. m.			
<i>Vitterhets-, historie- och antikvitetsakademien.</i>			
1	Konservering av det s. k. Sverkerskapellet vid Alvastra, <i>reservationsanslag</i>	2,500	

* Beräknat belopp.

		Extra anslag Kronor	Extra anslag Kronor
2	Restaurering av Varnhems klosterkyrka, <i>reservationsanslag</i> 55,000		
3	Dagkontrollant vid restaureringsarbetena å Varnhems klosterkyrka, <i>förslagsanslag</i> , högst 3,000	60,500	
<i>De kungliga teatrarna.</i>			
4	Brandförsäkring av operabyggnaden och dramatiska teaterns byggnad samt viss löseegendom m. m., <i>förslagsanslag</i> , högst 53,340		113,840
D. Universiteten, den medicinska undervisningen m. m.			
<i>Uppsala universitet.</i>			
1	Materiel m. m. för vissa institutioner och inrättningar, <i>reservationsanslag</i> 40,000		
2	Täckande av brister i universitetsbibliotekets räkenskaper, <i>förslagsanslag</i> , högst 16,000	56,000	
<i>Lunds universitet.</i>			
3	Ersättning till vissa befattningshavare inom teologiska fakulteten för mistad prebendeinkomst, <i>förslagsanslag</i> , högst 1,356		
4	Bidrag till täckande av driftkostnaderna vid Malmöhus läns sjukvårdsinrättningar i Lund under år 1921, <i>förslagsanslag</i> , högst 300,000		
5	Materiel m. m. för vissa institutioner och inrättningar, <i>reservationsanslag</i> 114,350	415,706	
<i>Karolinska mediko-kirurgiska institutet.</i>			
6	Ökad hyra för polikliniken för barnsjukdomar, <i>förslagsanslag</i> , högst 625		
7	Flyttningskostnader för polikliniken för barnsjukdomar, <i>förslagsanslag</i> , högst 250		
8	Brister i materielanslagen för vissa institutioner och inrättningar, <i>förslagsanslag</i> , högst 10,870		
9	Merkostnader för polikliniken för barnsjukdomar, <i>förslagsanslag</i> , högst 239	11,984	
<i>Serafimerlasarettet.</i>			
10	Täckande av motsedd brist i lasarettets räkenskaper för år 1922, <i>förslagsanslag</i> , högst 165,000	165,000	

		Extra anslag Kronor	Extra anslag Kronor
<i>Farmaceutiska institutet.</i>			
11	Materialier m. m., uppvärmning m. m. och egendomens underhåll m. m., <i>förslagsanslag</i> , högst	9,000	
<i>Allmänna barnbördshuset i Stockholm.</i>			
12	Verksamheten vid allmänna barnbördshuset i Stockholm, <i>förslagsanslag</i> , högst	47,850	705,540
E. Allmänna läroverken m. m.			
<i>Högre lärarinneseminariet.</i>			
1	Lokalhyra, <i>förslagsanslag</i> , högst	5,900	
<i>Allmänna läroverken.</i>			
2	Svensk studiekurs i Frankrike, <i>förslagsanslag</i> , högst	3,000	
3	Allmänna läroverkens ljus- och vedkassor, <i>förslagsanslag</i>	100,000	
4	Nya elementarskolans i Stockholm skolkassa, <i>förslagsanslag</i>	5,000	108,000
<i>Kommunala mellanskolor.</i>			
5	Tillfällig löneförbättring åt lärarpersonalen vid kommunala mellanskolor, <i>förslagsanslag</i>	130,000	
<i>Privatläroverken.</i>			
6	Extra understöd åt de statsunderstödda enskilda lärarinneseminiarierna, <i>reservationsanslag</i>	19,000	
7	Dyrtidstillägg åt vissa lärarinnor vid fackskolan för huslig ekonomi i Uppsala samt vid tre läroanstalter för utbildande av lärarinnor i handarbete, <i>förslagsanslag</i> * 40,000	59,000	302,900
F. Folkundervisningen.			
<i>Anstalter för lärarutbildning.</i>			
Småskoleseminarier:			
1	Verksamheten vid statens småskoleseminarier i Haparanda och Murjek, <i>förslagsanslag</i> , högst	5,700	
2	Tillfällig löneförbättring för lärare vid småskoleseminarier, inrättade av landsting eller städer, som icke deltaga i landsting, <i>förslagsanslag</i>	22,500	28,200

* Beräknat belopp.

		Extra anslag Kronor	Extra anslag Kronor
Folkskolor.			
3	Svensk undervisning för svenska barn i utlandet, <i>förslagsanslag</i> , högst	10,400	
Abnormundervisningen.			
4	Täckande av brister i staten för institutet och förskolan för blinda å Tomtebodas, <i>förslagsanslag</i> , högst	128,276	
5	Täckande av brister i staten för förskolan för blinda i Växjö, <i>förslagsanslag</i> , högst	19,175	
6	Förstärkning av reservationsanslaget till hantverksskolan i Kristinehamn för blinda, <i>förslagsanslag</i> , högst	11,350	
7	Tysta skolan å Lidingön, <i>förslagsanslag</i> , högst	30,000	
		188,801	227,401
G. Yrkesundervisningen.			
1	Täckande av brist i staten för tekniska gymnasiet i Örebro, <i>för- slagsanslag</i> , högst	6,125	
2	Parallellavdelning vid tekniska fackskolan i Eskilstuna, <i>förslags- anslag</i> , högst	3,400	
3	Omorganisation av bergsskolorna i Filipstad och Falun jämte med dem förenade yrkesskolor, <i>förslagsanslag</i> , högst	* 14,000	
4	Vissa extra kostnader under år 1920 vid bergsskolan i Falun, <i>för- slagsanslag</i> , högst	5,660	
5	Dyrtidstillägg vid tekniska skolan i Stockholm, vävskolan i Borås samt bergsskolorna i Filipstad och Falun, <i>förslagsanslag</i>	* 70,000	99,185
H. Folkbildningsåtgärder i övrigt.			
<i>Statens biografbyrå.</i>			
1	Dyrtidstillägg vid statens biografbyrå, <i>reservationsanslag</i> , att direkt utgå av avgifter för granskning av biografbilder		* 21,000
I. Åtgärder för fysisk utbildning.			
1	Täckande av brist i gymnastiska centralinstitutets anslag till ved m. m. för år 1921, <i>förslagsanslag</i> , högst		8,000

* Beräknat belopp.

		Extra anslag Kronor	Extra anslag Kronor
J. Diverse.			
1	Tillfällig löneförbättring för viss personal inom den civila statsförvaltningen, <i>förslagsanslag</i>	* 1,609,000	
2	Dyrtidstillägg åt befattningshavare i statens tjänst, <i>förslagsanslag</i> ..	*10,000,000	
3	Dyrtidstillägg åt lärare vid vissa statsunderstödda undervisningsanstalter, <i>förslagsanslag</i>	*36,700,000	48,309,000
Summa			49,972,490

* Beräknat belopp.

Verkliga utgifter.

IX. Nionde huvudtiteln. Jordbruksdepartementet.

		Extra anslag Kronor	Extra anslag Kronor
A. Lanthushållningen.			
1	Tillskott till dyrtidstillägg för lantbruksingenjörer och lantbruksstipendiater	* 35,000	
2	Täckande av brist i staten för lantbruks- och mejeriinstitutet vid Alnarp, <i>förslagsanslag</i> , högst	10,564	
3	Hovbeslagsskolan vid Alnarp, <i>förslagsanslag</i> , högst	1,500	
4	Alnarps trädgårdar, <i>förslagsanslag</i> , högst	10,000	
5	Dyrtidstillägg åt föreståndare och lärare vid lantmanna-, lanthushålls- och lantbruksskolor	* 240,000	
6	Utbildningskurser för förrättningsmän vid täckdikningsföretag, <i>reservationsanslag</i>	9,000	
7	Förstärkning av reservationsanslaget till hästavelns förbättrande, <i>förslagsanslag</i> , högst	71,200	
8	Försöksgård å myrjord i Jämtlands län, <i>förslagsanslag</i> , högst	7,300	384,564
B. Lantmäteriväsendet.			
1	Dyrtidstillägg vid statens reproduktionsanstalt, att utgå i första hand av inkomster av reproduktionsanstalten	* 15,000	
2	Ytterligare medel till nyanskaffningar och förlagskapital vid statens reproduktionsanstalt, <i>förslagsanslag</i> , högst	20,000	
3	Tillskott till dyrtidstillägg till vissa lantmätare	* 530,000	565,000
C. Geologiska samt meteorologiska och hydrografiska undersökningar.			
1	Täckande av brist vid statens meteorologisk-hydrografiska anstalt m. m., <i>förslagsanslag</i> , högst		14,000
D. Veterinärväsendet.			
1	Dyrtidstillägg åt distriktsveterinärer		* 100,000

* Beräknat belopp.

		Extra anslag Kronor	Extra anslag Kronor
E. Diverse.			
1	Tillfälligt anslag till hushållningssällskapen, <i>förslagsanslag</i> , högst ..	682,000	
2	Ökade expenser för lanthrukskonsulenten i London, <i>förslagsanslag</i> , högst	6,000	
3	Kolonisation å vissa kronoparker, <i>förslagsanslag</i>	450,000	
4	Odlingsorganisationen, <i>förslagsanslag</i> , högst	50,000	
5	Tillfällig löneförbättring för viss personal inom den civila statsför- valtningen	* 225,000	
6	Dyrtidstillägg åt befattningshavare i statens tjänst	* 2,400,000	3,813,000
Summa			4,876,564

* Beräknat belopp.

Verkliga utgifter.

X. Tionde huvudtiteln. Handelsdepartementet.

		Extra anslag Kronor	Extra anslag Kronor
A. Centrala verk med underlydande stater.			
Undervisningsanstalter för sjöfart:			
1	Ytterligare medel för navigationsskolornas uppvärmning och belysning m. m., <i>förslagsanslag</i> , högst	5,000	
Lots- och fyrväsendet:			
2	Säkerhetsanstalter för sjöfarten, <i>reservationsanslag</i>	57,000	
Patent- och registreringsverket:			
3	Dyrtidstillägg vid patent- och registreringsverket, <i>reservationsanslag</i> , att direkt utgå av patent- och varumärkes- samt registreringsavgifters medel * 325,000		
4	Tillfällig försträckning åt patent- och registreringsverket, <i>förslagsanslag</i> , högst 225,000	550,000	
Försäkringsinspektionen:			
5	Dyrtidstillägg vid försäkringsinspektionen, <i>reservationsanslag</i> , att direkt utgå av bidrag till försäkringsinspektionen	* 30,000	642,000
B. Bergsbruk, industri, hantverk och slöjd.			
1	Bedrivande av försök med oljeutvinning ur skiffer, <i>reservationsanslag</i>		65,000
C. Diverse.			
1	Tillfällig löneförbättring för viss personal inom den civila statsförvaltningen, <i>förslagsanslag</i>	* 358,000	
2	Dyrtidstillägg åt befattningshavare i statens tjänst, <i>förslagsanslag</i>	* 2,350,000	2,708,000
Summa			3,415,000

* Beräknat belopp.

Verkliga utgifter.

XI. Elfte huvudtiteln. Pensionsväsendet.

		Extra anslag Kronor	Extra anslag Kronor
A. Civila pensionsväsendet.			
1	Pensionstillägg åt f. d. civila befattningshavare i statens tjänst m. fl. pensionärer, <i>förslagsanslag</i>	* 865,000	
2	Dyrtidstillägg åt f. d. civila befattningshavare i statens tjänst m. fl. pensionärer, <i>förslagsanslag</i>	* 11,900,000	
3	Dyrtidstillägg åt pensionsberättigade änkor och barn efter civila befattningshavare i statens tjänst m. fl., <i>förslagsanslag</i>	* 4,600,000	
4	Bidrag till förvaltningskostnaderna vid handelsflottans pensionsanstalt, <i>förslagsanslag</i> , högst	600	
5	Tilläggs pensioner under år 1922 åt pensionstagarna vid handelsflottans pensionsanstalt, <i>förslagsanslag</i>	106,000	17,471,600
B. Militära pensionsväsendet.			
1	Pensionstillägg åt f. d. militära befattningshavare m. fl. pensionärer, <i>förslagsanslag</i>	* 375,000	
2	Dyrtidstillägg åt f. d. militära befattningshavare, <i>förslagsanslag</i>	* 4,100,000	
3	Dyrtidstillägg åt pensionsberättigade änkor och barn efter militära befattningshavare, <i>förslagsanslag</i>	* 1,000,000	
4	Dyrtidstillägg åt pensionerade båtsmän och marinsoldater samt Västena krigsmanshuskassas understödstagare, <i>förslagsanslag</i>	* 1,700,000	
5	Ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under militärtjänstgöring, <i>förslagsanslag</i>	160,000	7,335,000
	Summa		24,806,600

* Beräknat belopp.

Verkliga utgifter.**XII. Statens affärsverksamhet.**

	Extra anslag Kronor
Täckande av förluster under åren 1919—1921 å driften vid Trollhätte och Södertälje kanalverk, förslagsanslag, högst.....	375,800

Utgifter för kapitalökning.

I. Statens affärsverksamhet.

		Att täckas av		Summa Kronor
		lånemedel Kronor	andra stats- inkomster Kronor	
A. Statens vattenfallsverk.				
Statens kanalverk:				
Trollhätte kanal:				
1	Kompletterings- och förbättringsarbeten å Trollhätte kanal, <i>reservationsanslag</i>	130,000		
Statens kraftverk:				
Trollhätte kraftverk:				
2	Tredje utbyggnaden av Trollhätte kraftstation, <i>reservationsanslag</i>	400,000		
3	Profilreglering av Göta älv mellan Trollhättan och Vargön, <i>reservationsanslag</i>	800,000		
4	Förberedande åtgärder för Vänerens reglering, <i>reservationsanslag</i>	300,000		
Lule älvs kraftverk:				
5	Inlösen av egna hem och handelslokaler vid Har språnget, <i>reservationsanslag</i>	510,000		
6	Reglering av Suorvasjöarna, <i>reservationsanslag</i>	1,500,000		
Älvkarleby kraftverk:				
7	Regleringsarbeten vid Flaten- och Snesensjöarna, <i>reservationsanslag</i>	31,530		
8	Förskottsinsbetalningar för regleringsarbetena vid Flaten- och Snesensjöarna, <i>reservationsanslag</i> , att utgå av tillfälliga lånemedel	16,000		
Gemensamt anslag:				
9	Inventarier, <i>reservationsanslag</i>	500,000		
Säger för statens vattenfallsverk		4,187,530		4,187,530
B. Gemensamt anslag för telegrafverket samt statens järnvägar och vattenfallsverk.				
1	Arbeten för telegrafverkets samt statens järnvägars och vattenfallsverks räkning för bekämpande av arbetslösheten, <i>reservationsanslag</i>	* 5,000,000		5,000,000
Summa		9,187,530		9,187,530

* Beräknat belopp.

Utgifter för kapitalökning.

II. Statens utlåningsfonder.

	Att täckas av		Summa Kronor
	lånemedel Kronor	andra stats- inkomster Kronor	
1 Lånefonden för tjänstemannasamhället vid Mörby, <i>reservationsanslag</i>	320,000		320,000
2 Egnahemslånefonden, <i>reservationsanslag</i>	2,200,000		2,200,000
3 Torvindustrilånefonden, <i>reservationsanslag</i>	250,000		250,000
Summa	2,770,000		2,770,000

Utgifter för kapitalökning.

III. Återbetalning av tillfälliga lånemedel.

	Att täckas av		Summa Kronor
	lånemedel Kronor	andra stats- inkomster Kronor	
Återbetalning av vissa till rörelsekapital för statens bränslekommission å 1917 och 1918 årens tilläggsstater anvisade anslag, <i>förslagsanslag</i> , högst		50,000,000	50,000,000

Totalsumman av de i tilläggsstaten till riksstaten för år 1922 förekommande utgifter uppgår till 299,933,887 kronor eller samma belopp, vartill statsverkets inkomster å nämnda tilläggsstat här förut beräknats; och erhåller samma tilläggsstat följande utseende:

Tilläggsstat till

Inkomster:		Kronor
A. <i>Egentliga statsinkomster:</i>		
I. Skatter	15,000,000	
II. Uppbörd i statens verksamhet	938,300	
III. Inkomster av postsparbanksrörelsen	250,000	
IV. Diverse inkomster	2,071,200	18,259,500
B. <i>I anspråk tagna kapitaltillgångar:</i>		
I. Uppkomna av andra statsinkomster än lånemedel		269,716,857
C. <i>Lånemedel:</i>		
I. Fast upplåning	11,941,530	
II. Tillfällig upplåning	16,000	11,957,530
Summa		299,933,887

riksstaten för år 1922.

Utgifter:				Kronor
<i>A. Verkliga utgifter.</i>				
		Extra anslag		
I.	Första huvudtiteln	72,000		
II.	Andra »	3,736,053		
III.	Tredje »	2,888,500		
IV.	Fjärde »	41,771,500		
V.	Femte »	96,808,500		
VI.	Sjätte »	1,182,600		
VI I.	Sjunde »	8,070,750		
VIII.	Åttonde »	49,972,490		
IX.	Nionde »	4,876,564		
X.	Tionde »	3,415,000		
XI.	Elfte »	24,806,600		
	Säger	237,600,557		
XII.	Statens affärsverksamhet	375,800		237,976,357
<i>B. Utgifter för kapitalökning:</i>				
		Att täckas av		
		låne- medel	andra statsinkomster	Summa
I.	Statens affärsverksamhet	9,187,530		9,187,530
II.	Statens utlåningsfonder	2,770,000		2,770,000
III.	Återbetalning av tillfälliga låne- medel		50,000,000	50,000,000
	Säger	11,957,530	50,000,000	61,957,530
			Summa	299,933,887

Specifikation av utgifter, att täckas av lånemedel.

	Att täckas genom		Summa Kronor
	fast upplåning	tillfällig upplåning	
<i>B. Utgifter för kapitalökning:</i>			
I. Statens affärsverksamhet	9,171,530	16,000	9,187,530
II. Statens utlåningsfonder	2,770,000		2,770,000
Summa	11,941,530	16,000	11,957,530

Samtliga de i denna proposition åberopade eller för övrigt med tilläggsstaten till riksstaten för år 1922 sammanhängande handlingar skola tillhandahållas riksdagens vederbörande utskott.

GUSTAF.

F. V. Thorsson.

Tilläggsstaten för år 1922.

Propositionens justering.

*Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Maj:t
Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 7 januari 1922.*

Närvarande:

Statsministern och ministern för utrikes ärendena BRANTING, statsråden
LINDQVIST, THORSSON, OLSSON, SANDLER, NOTHIN, SVENSSON, HANSSON,
ÅKERMAN, LINDERS, SCHLYTER, ÖRNE.

Med åberopande av de förslag till riksdagen, varom hemställanden gjorts av vederbörande departementschefer enligt vad som framgår av statsrådsprotokollet för denna dag angående inkomster och utgifter å tilläggsstat till riksstaten för år 1922, föredrager chefen för finansdepartementet, statsrådet Thorsson ett i överensstämmelse med Kungl. Maj:ts enligt samma protokoll fattade beslut uppsatt förslag till proposition om tilläggsstat till riksstaten för år 1922.

Departementschefen hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att godkänna de härövan omförmälda förslag och alltså upptaga inkomsterna och utgifterna å berörda tilläggsstat på sätt bilaga till detta protokoll utvisar.

Till vad föredragande departementschefen sålunda, med instämmande av statsrådets övriga ledamöter, hemställt finner Hans Maj:t Konungen gott lämna bifall och förordnar tillika, att omförmälda proposition skall i enlighet därmed avlätas till riksdagen.

Ur protokollet:
Olga Gjörloff.

Tilläggsstaten för år 1922.

Inkomsterna.

*Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Maj:t
Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 7 januari 1922.*

Närvarande:

Statsministern och ministern för utrikes ärendena BRANTING, statsråden
LINDQVIST, THORSSON, OLSSON, SANDLER, NOTHIN, SVENSSON, HANSSON,
ÅKERMAN, LINDERS, SCHLYTER, ÖRNE.

Chefen för finansdepartementet, statsrådet Thorsson, anför:

Förut denna dag har jag, vid framläggandet av finansplanen för den förestående statsregleringen i stora drag angivit huru enligt min uppfattning medel skola uppbringas för täckning av utgifterna å tilläggsstaten för år 1922. Under hänvisning till vad jag i berörda sammanhang och vid beräkningen av inkomstitlarna å riksstaten för år 1923 yttrat anhåller jag nu att i fråga om beräkningen av de särskilda inkomstitlarna å tilläggsstaten få anföra följande.

A. Egentliga statsinkomster.

Beträffande först *skatteinkomsterna* har jag tidigare i dag anmält min avsikt att föreslå vissa höjningar beträffande stämpelskatten ävensom tobaksskatten samt omsättningsskatten och utskänkningskatten å rusdrycker. Ökningen i inkomsten av stämpelskatten torde emellertid, såsom jag ävenledes redan framhållit, ej bliva av den storlek att av sådan anledning denna inkomstittel bör upptagas å tilläggsstaten. De båda senare skatterna torde däremot böra uppföras å tilläggsstaten med respektive 10 och 5 miljoner kronor eller sålunda:

Skatter.

Bihang till riksdagens protokoll 1922. 1 saml. 2 häft. (Nr 2.)

Tullar och acciser:

Tobaksskatt, <i>bevillning</i>	10,000,000: —
Omsättningsskatt och utskänkningsskatt å spritdrycker, <i>bevillning</i>	5,000,000: —
Summa kronor	15,000,000: —.

*Uppbörd i
statens verk-
samhet.*

Under *uppbörd i statens verksamhet* böra till en början uppföras de inkomstitlar, som svara mot dyrtidstillägg vid de verk, vilkas utgifter bestridas av motsvarande inkomster. Bidragen till bankinspektionen och fondinspektionen böra därtill höjas med belopp svarande mot anslag å tilläggsstat för uppehållande av bank- och fondinspektionens verksamhet. Vidare böra kontrollstämpelmedel på grund av beräknad höjning av avgifterna upptagas med ett belopp av 400,000 kronor. Inkomstitlarna under uppbörd i statens verksamhet komma på grund härav att upptagas sålunda:

Inkomst av myntning och justering	65,000: —
Bidrag till bankinspektionen	34,675: —
Bidrag till fondinspektionen	20,625: —
Kontrollstämpelmedel	400,000: —
Denatureringsavgifter	27,000: —
Avgifter för granskning av biografbilder	21,000: —
Inkomster av statens reproduktionsaustalt	15,000: —
Patent- och varumärkes- samt registreringsavgifter	325,000: —
Bidrag till försäkringsinspektionen	30,000: —
Summa kronor	938,300: —.

*Inkomster av
postspar-
bankerörelsen.*

Inkomst av postsparbanksrörelsen bör å tilläggsstaten tills vidare — i avvaktan på den omläggning av den budgettekniska behandlingen av postsparbanken som kan komma att beslutas — upptagas efter uppbörd i statens verksamhet med belopp svarande mot dyrtidstillägg till bankens personal eller med 250,000 kronor.

*Diverse
inkomster.*

Inkomstiteln *diverse inkomster* bör å tilläggsstaten uppföras med ett belopp innefattande dels i anspråk tagen behållning å statens hästförsäljningsmedel, 71,200 kronor, vilket belopp svarar mot ett anslag under nionde huvudtiteln, dels ock 2 miljoner kronor av överkottet å statens krigsförsäkringskommission. Beträffande sistnämnda post är att märka, att kommissionens behållning torde komma att uppgå till omkring 7 miljoner kronor. Att jag nu förordar, att 2 miljoner

kronor härav tagas i anspråk för tilläggsstaten, beror därpå, att jag räknar med, att ett motsvarande belopp kommer att erfordras såsom understöd åt arbetslösa sjömän. Beträffande användningen av krigsförsäkringskommissionens överskott i övrigt är jag ej beredd att nu yttra mig.

I enlighet med vad jag sålunda anfört skulle titeln diverse inkomster komma att å tilläggsstaten upptagas med 2,071,200 kronor.

B. I anspråk tagna kapitaltillgångar.

Såsom i anspråk tagna kapitaltillgångar, samtliga uppkomna av andra inkomster än lånemedel, böra å tilläggsstaten uppföras dels de avsättningar, som utanför huvudtitlarna gjorts å 1922 års riksstat, dels ock av kassafonden ett belopp av 113,716,857 kronor, vadan inkomstitlarna under nu förevarande rubrik skulle upptagas sålunda:

Kapitaltillgångar uppkomna av andra inkomster än lånemedel.

Avsättning till dyrtidskostnader för försvaret	20,000,000: —
Avsättning till tillfällig löneförbättring för viss personal inom den civila statsförvaltningen m. m.	4,000,000: —
Avsättning till dyrtidstillägg	132,000,000: —
Statsverkets kassafond	113,716,857: —
Summa kronor	269,716,857: —.

C. Lånemedel.

Slutligen böra å tilläggsstaten uppföras mot utgifter för kapitalökning svarande *lånemedel* till belopp av 11,957,530 kronor, därav såsom fast upplåning 11,941,530 kronor och såsom tillfällig upplåning 16,000 kronor.

Lånemedel.

Jag hemställer nu, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att upptaga inkomsterna å tilläggsstaten för år 1922 i enlighet med nedan intagna

Specifikation av statens inkomster.

		Kronor
A. Egentliga statsinkomster.		
I. Skatter:		
1. Tullar och acciser:		
a.	Tobaksskatt, <i>bevillning</i>	10,000,000
b.	Omsättningsskatt och utskänkningskatt å spritdrycker, <i>bevillning</i>	5,000,000
		15,000,000
II. Uppbörd i statens verksamhet:		
1.	Inkomst av myntning och justering	65,000
2.	Bidrag till bankinspektionen	34,675
3.	Bidrag till fondinspektionen	20,625
4.	Kontrollstämpelmedel	400,000
5.	Denatureringsavgifter	27,000
6.	Avgifter för granskning av biografbilder	21,000
7.	Inkomster av statens reproduktionsanstalt	15,000
8.	Patent- och varumärkes- samt registreringsavgifter	325,000
9.	Bidrag till försäkringsinspektionen	30,000
		938,300
III. Inkomster av postsparbanksrörelsen		250,000
IV. Diverse inkomster		2,071,200
<i>Säger för egentliga statsinkomster 18,259,500 kronor.</i>		
B. I anspråk tagna kapitaltillgångar.		
I. Uppkomna av andra statsinkomster än lånemedel:		
1.	Avsättning till dyrtidskostnader för försvaret	20,000,000
2.	Avsättning till tillfällig löneförbättring för viss personal inom den civila statsförvaltningen m. m.	4,000,000
3.	Avsättning till dyrtidstillägg	132,000,000
4.	Statsverkets kassafond	113,716,857
		269,716,857
C. Lånemedel.		
I. Fast upplåning		11,941,530
II. Tillfällig upplåning		16,000
<i>Säger för lånemedel 11,957,530 kronor.</i>		
Summa		299,933,887

De av departementschefen sålunda i avseende å beräkningen av statens ovan omförmälda tillgångar gjorda förslag, däri statsrådets övriga ledamöter i stämman, behagar Hans Maj:st Konungen bifalla.

Ur protokollet:

Olga Gjörloff.

Tilläggsstaten för år 1922.

Första huvudtiteln.

*Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Maj:t
Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 7 januari 1922.*

Närvarande:

Statsministern och ministern för utrikes ärendena BRANTING, statsråden
LINDQVIST, THORSSON, OLSSON, SANDLER, NOTHIN, SVENSSON, HANSSON,
ÅKERMAN, LINDERS, SCHLYTER, ÖRNE.

Chefen för finansdepartementet, statsrådet Thorsson, anför härefter
i fråga om utgifterna under tilläggsstatens första huvudtitel följande:

A. Kungl. slottsstaten.

1. Merkostnad för uppvärmning av Stockholms och Drottningholms slott.

Under återopande av vad jag förut denna dag vid anmälan av
frågorna rörande regleringen för tiden 1 januari—30 juni 1923 av
utgifterna under riksstatens första huvudtitel under punkt 7 anført får
jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till bestridande av för år 1922 beräknad
merkostnad för uppvärmning av Stockholms och Drottningholms slott å *tilläggsstat* för samma år anvisa ett
förslagsanslag å kronor 50,000.

[1.]
Merkostnad
för uppvärmning av Stockholms och Drottningholms slott.

2. Merkostnad för polis-, lys- och renhållning vid Stockholms slott.

[2.]
 Merkostnad
 för polis-, lys-
 och renhåll-
 ning vid Stock-
 holms slott.

Under åberopande av vad jag förut denna vid anmälan av frågorna rörande regleringen för tiden 1 januari—30 juni 1923 av utgifterna under riksstatens första huvudtitel under punkt 11 anført får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till bestridande av för år 1921 beräknad merkostnad för polis-, lys- och renhållning vid Stockholms slott å tilläggsstat för år 1922 anvisa ett förslagsanslag, högst..... kronor 22,000.

Vad föredragande departementschefen sålunda, med instämmande av statsrådets övriga ledamöter, hemställt behagar Hans Maj:t Konungen bifalla.

Ur protokollet:

Olga Gjörloff.

Sammandrag och register

till

Första huvudtiteln å 1922 års tilläggsstat.

Punkt	Sid.	Nr		Extra anslag Kronor
A. Kungl. slottsstaten.				
1	1	1	Merkostnad för uppvärmning av Stockholms och Drottningholms slott, <i>förslagsanslag</i>	50,000
2	2	2	Merkostnad för polis-, lys- och renhållning vid Stockholms slott, <i>för-</i> <i>slagsanslag</i> , högst	22,000
Summa				72,000

Tilläggsstaten för år 1922.

Andra huvudtiteln.

Utdrag av protokollet över justitiedepartementsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 7 januari 1922.

Närvarande:

Statsministern och ministern för utrikes ärendena BRANTING, statsråden LINDQVIST, THORSSON, OLSSON, SANDLER, NOTHIN, SVENSSON, HANSSON, ÅKERMAN, LINDERS, SCHLYTER, ÖRNE.

Chefen för justitiedepartementet, statsrådet Åkerman anmäler de särskilda medelsbehov, som under andra huvudtiteln böra tillgodoses genom anslag å tilläggsstat för år 1922.

A. Rättsskipningen.

1. Extra division vid Göta hovrätt.

Under hänvisning till vad jag vid anmälan av frågan om regleringen av riksstatens andra huvudtitel för tiden den 1 januari—den 30 juni 1923 anfört vid punkt [26.] får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

[1.]
*Extra division
vid Göta
hovrätt.*

att för beredande under tiden den 10 september—den 31 december 1922 av tillfällig ökning av Göta hovrätts arbetskrafter med en extra division för behandling av vädjade mål och till hovrätten instämnda tvistemål på tilläggsstat för år 1922 anvisa ett förslagsanslag, högst..... kronor 14,700.

Bihang till riksdagens protokoll 1922. 1 saml. 2 häft. (Nr 2.)

2. Extra division vid hovrätten över Skåne och Blekinge.

[2.]
Extra division vid hovrätten över Skåne och Blekinge

Under hänvisning till vad jag vid anmälan av frågan om reglering av riksstatens andra huvudtitel för tiden den 1 januari—den 30 juni 1923 anfört vid punkt [30.] får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att för beredande under tiden den 1 juli—den 31 december 1922 av tillfällig ökning av arbetskrafterna i hovrätten över Skåne och Blekinge med en extra division för behandling av vädjade mål och till hovrätten instämnda tvistemål på tilläggsstat för år 1922 anvisa ett förslagsanslag, högst... kronor 25,110.

3. Understöd till offentliga rättshjälpsanstalter.

[3.]
Understöd till offentliga rättshjälpsanstalter.

Under åberopande av vad jag under punkt [40.] i det vid årets statsverksproposition fogade statsrådsprotokollet över justitiedepartementens ärenden anfört får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till förstärkning av det å extra stat för år 1922 beviljade förslagsanslaget till understöd åt offentliga rättshjälpsanstalter å tilläggsstat för samma år bevilja ett förslagsanslag, högst..... kronor 25,000.

B. Diverse.

1. Ersättning åt häradsskrivare för röstlängders upprättande.

[4.]
Ersättning åt häradsskrivare för röstlängders upprättande.

Av 1921 års riksdag beviljades på tilläggsstat för samma år ett förslagsanslag av 80,000 kronor för beredande av särskild ersättning åt häradsskrivare för röstlängders upprättande. Tillkomsten av denna ersättning föranleddes av de nya bestämmelserna angående rösträtt vid andrakammarval samt de i anslutning därtill vidtagna ändringarna beträffande röstlängders upprättande, avseende ett sammanförande av den politiska och den kommunala röstlängden till en gemensam handling. Härigenom medfördes viss stegring i häradsskrivarnas arbete.

Enär ny röstlängd skall upprättas varje år, återkommer spörsmålet rörande beviljande jämväl för framtiden av anslag för nu ifråga-

varande ändamål. Givetvis bör denna fråga ses i samband med den gottgörelse häradskrivarna i övrigt åtnjuta i sin tjänst. I betraktande av de avsevärda inkomster dessa befattningshavare uppbära synes en viss tvekan kunna göra sig gällande, huruvida särskild gottgörelse må vara påkallad för den ökning i arbetet, som uppkommit genom förändringen i sättet för röstlängdernas upprättande.

Emellertid pågå för närvarande särskilda utredningar avseende häradskrivarnas löneförmåner. Sålunda är hela frågan om ny löne-reglering för landsstatens tjänstemän, däribland häradskrivarna, föremål för löneregleringskommitténs behandling, varjämte i finansdepartementet verkställes en undersökning med föranledande bland annat av riksdagens skrivelse den 11 juni 1921, däri hemställts om undersökning, huruvida och på vad sätt det i § 53 av landstingsförordningen stadgade procenttal, som av inlevererade landstingsmedel utgår för debitering och uppbörd av sagda medel m. m., må kunna nedsättas. Då häradskrivarna för närvarande av berörda provision uppbära en till icke obetydliga belopp uppgående andel, kommer resultatet av denna undersökning att inverka även för dem.

Man torde hava att utgå från, att den nya löneregleringen för landsstaten icke kommer att föreläggas 1922 års riksdag. Enär frågan om särskild ersättning åt häradskrivarna för röstlängdernas upprättande synes böra upptagas till slutligt avgörande i samband med den prövning, som i och för löneregleringen kommer att äga rum av häradskrivarnas löneförmåner i allmänhet, kan givetvis för närvarande icke definitiv ståndpunkt intagas rörande anslaget till nämnda ersättnings utbetalande. En provisorisk lösning torde sålunda fortfarande få tillgripas. Denna lösning läser dock så vitt möjligt böra ske i anslutning till omförmälda utredning angående nedsättning av debiterings- och indrivningsprovisionen för landstingsmedel.

Med vidare behandlingen av frågan om berörda särskilda ersättning synes fördenskill böra tillsvidare anstå i avbidan på fortgången av nämnda utredning och det förslag, vartill densamma må leda. I detta sammanhang torde ingen annan åtgärd böra vidtagas än att hos riksdagen göres anmälan om det anslagskrav, som för ändamålet må komma att framställas.

Med hänsyn till den tid på året, då röstlängderna skola upprättas samt ersättningen därför torde utbetalas, synes anslag icke behöva beräknas för första hälften av år 1923 utan allenast på tilläggsstat för år 1922.

Anslaget torde lämpligen böra för närvarande upptagas med samma

belopp som för år 1921, vilket belopp synes hava varit väl avpassat i förhållande till de grunder, som då gällde för ersättningens utbetalande.

På grund härav får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på den proposition i ämnet som kan varda riksdagen förelagd, för beredande av särskild ersättning åt häradsskrivare för röstlängders upprättande på tilläggsstat för år 1922 såsom förslagsanslag beräkna ett belopp av kronor 80,000.

2. Ytterligare kostnader under år 1919 för vattendomstolarnas verksamhet m. m.

[5.]
Vattendom-
stolarna.

Såsom framgår av den utav riksräkenskapsverket upprättade budgetredovisningen för år 1920 (sid. 23, not 1), har för bestridande av kostnader för vattendomstolarnas verksamhet m. m. under år 1919 av statskontoret förstnämnda år utbetalats ett belopp av 1,242 kronor 63 öre, för vilket saknas täckning i det förslagsanslag, högst, som för 1919 beviljats för vattendomstolarna. Nämnda belopp balanseras för närvarande under förskottstitel.

Statskontoret har meddelat, att utbetalningarna för år 1919 å förevarande anslag hava verkställts med stöd av Kungl. Maj:ts beslut den 30 juli och den 6 december 1918, den 19 december 1919 och den 27 februari 1920.

Då statskontoret bör beredas ersättning för omförmälda förskott, får jag, under erinran tillika att detsamma avser vattendomstolarnas första verksamhetsår, hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till bestridande av ytterligare kostnader under år 1919 för vattendomstolarnas verksamhet m. m. å tilläggsstat för år 1922 bevilja ett förslagsanslag, högst kronor 1,243.

3. Tillfällig löneförbättring för viss personal inom den civila statsförvaltningen.

[6.]
Tillfällig
löneförbättring
för vissa
befattnings-
havare.

Under åberopande av vad chefen för finansdepartementet förut denna dag vid behandling av frågor, som äro gemensamma för flera huvudtitlar, anfört beträffande beredande av tillfällig löneförbättring under år 1922 för viss personal inom den civila statsförvaltningen hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på den proposition i ämnet som kan varda riksdagen förelagd, för beredande av tillfällig löneförbättring under år 1922 för viss personal inom den civila statsförvaltningen å tilläggsstat för år 1922 under andra huvudtiteln såsom förslagsanslag beräkna ett belopp av kronor 90,000.

4. Dyrtidstillägg åt befattningshavare i statens tjänst.

Vid behandling av utgiftsfrågor, som äro gemensamma för flera huvudtitlar, har chefen för finansdepartementet förut i dag omnämnt, att under instundande riksdags förlopp är att förvänta avlåtande av särskild proposition om beredande åt befattningshavare i statens tjänst av dyrtidstillägg under år 1922.

[7.]
Dyrtids-
tillägg åt
befattnings-
havare i
statens tjänst.

Med föranledande härav och då dyrtidstillägget för år 1922, vad andra huvudtiteln angår, beräknats kräva ett belopp av omkring 3,500,000 kronor, får jag hemställa, att Kungl. Maj:t täcktes föreslå riksdagen

att, i avbidan på den proposition i ämnet som kan bliva riksdagen förelagd, till täckande av kostnader för dyrtidstillägg under år 1922 åt befattningshavare i statens tjänst å tilläggsstat för år 1922 under andra huvudtiteln såsom förslagsanslag beräkna ett belopp av kronor 3,500,000.

Vid bifall till de av mig sålunda framställda förslagen skulle för tillfredsställande av de medelsbehov, som böra under andra huvudtiteln tillgodoses genom anslag å tilläggsstat för år 1922, erfordras ett belopp av sammanlagt kronor 3,736,053.

Samman-
fattning.

Till jämförelse kan nämnas, att 1921 års tilläggsstat, så vitt angår andra huvudtiteln, slutar å ett belopp av kronor 7,512,250.

Vad departementschefen uti detta ärende, med instämmande av statsrådets övriga ledamöter, yttrat

Andra huvudtiteln: 1922 års tilläggsstat.

och hemställt tackes Hans Maj:ts Konungen gilla och bifalla; och skall utdrag av statsrådsprotokollet, såvitt ärendet angår, överlämnas till finansdepartementet till ledning vid avfattandet av Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående tilläggsstat för år 1922.

Ur protokollet:

Ivar Brynolf.

Sammandrag och register

till

Andra huvudtiteln å 1922 års tilläggsstat.

Punkt	Sid.	Nr		Extra	Extra
				anslag	anslag
				Kronor	Kronor
A. Rättsskipningen.					
1	1	1	Extra division vid Göta hovrätt, <i>förslagsanslag</i> , högst	14,700	
2	2	2	Extra division vid hovrätten över Skåne och Blekinge, <i>förslagsanslag</i> , högst	25,110	
3	2	3	Förstärkning av förslagsanslaget till understöd till offentliga rättshjälpsanstalter, <i>förslagsanslag</i> , högst	25,000	64,810
B. Diverse.					
4	2	1	Ersättning åt häradskrivare för röstlängders upprättande, <i>förslagsanslag</i>	* 80,000	
5	4	2	Ytterligare kostnader under år 1919 för vattendomstolarnas verksamhet m. m., <i>förslagsanslag</i> , högst	1,243	
6	4	3	Tillfällig löneförbättring för viss personal inom den civila statsförvaltningen, <i>förslagsanslag</i>	* 90,000	
7	5	4	Dyrtidstillägg åt befattningshavare i statens tjänst, <i>förslagsanslag</i>	*3,500,000	3,671,243
Summa					3,736,053

* Beräknat belopp.

Tilläggsstaten för år 1922.

Tredje huvudtiteln.

*Utdrag av protokollet över utrikesdepartementsärenden, hållet inför
Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den
7 januari 1922.*

Närvarande:

Statsministern, ministern för utrikes ärendena BRANTING, statsråden LIND-
QVIST, THORSSON, OLSSON, SANDLER, NOTHIN, SVENSSON, HANSSON,
ÅKERMAN, LINDERS, SCHLYTER, ÖRNE.

Herr statsministern och ministern för utrikes ärendena anmäler
härefter för Kungl. Maj:ts prövning de särskilda medelsbehov, som under
tredje huvudtiteln borde tillgodoses genom anslag å tilläggsstat för år
1922 och anför härvid följande:

A. Sveriges representation i utlandet.

1. Beskickning i Riga och Reval.

Såsom jag vid föredragning av ärenden tillhörande tredje huvud-
titeln för första halvåret 1923 anført under punkt 5 torde beskickningen
i Riga och Reval böra uppföras å tilläggsstat för senare halvåret 1922.
Jag har vid samma tillfälle framhållit vilka omständigheter synas mig
tala för att ifrågavarande beskickning från och med 1923 års ingång
upptages å extra stat. Av motsvarande skäl torde det vara lämpligt att
så snart ske kan giva beskickningen en fastare grund än anslaget för
tillfälliga diplomatiska och konsulära poster får anses innebära, vilket
anslag för övrigt icke lämnar tillgång till erforderliga medel för hela

[1.]
*Beskickning
i Riga och
Reval.*

(Extra anslag.)

- [1.] innevarande år. Med hänsyn härtill finner jag mig böra föreslå framställning till riksdagen om anvisande av medel å 1922 års tilläggsstat för uppehållande av beskickningen i Riga och Reval under senare halvåret 1922.

Erforderliga avlöningsmedel för denna tid utgöra för sändebudet fast arvode 7,263 kronor och ortstillägg 6,000 kronor samt för legationssekreteraren fast arvode beräknat till 4,605 kronor och ortstillägg 1,000 kronor. Till vikariatsersättningar torde ett belopp av omkring 400 kronor böra avses. Inalles skulle alltså erfordras 19,268 kronor, vilket torde få avrundas till 19,500 kronor.

I anslutning till vad sålunda anförts får jag hemställa, det Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

å tilläggsstat för år 1922 till uppehållande av beskickning i Riga och Reval anvisa ett förslagsanslag, högst, 19,500 kronor.

2. Förhöjning av arvoden åt militär- och marinattachéer.

- [2.] I sitt betänkande den 20 december 1920 hava sakkunnige för omorganisation av utrikesdepartementet samt Sveriges representation i utlandet kraftigt betonat nödvändigheten av att bibehålla militär- och marinattachébefattningar vid vissa beskickningar. De framhålla, hurusom det under en brytningstid som den närvarande för vårt land måste vara av vital betydelse att följa de tendenser i olika riktningar, som på det militära området komma till synes. Å ena sidan måste vi söka göra oss underrättade om den krigstekniska utvecklingens resultat, å den andra om de minskningar i rustningar, som må äga rum, och som kunna öva inflytande på vårt lands försvarsanordningar. Slutligen borde från vår sida alla de strävanden, som avse en allmän begränsning av rustningarna, på det kraftigaste understödjas.

Enligt sakkunniges mening kunde vårt land i detta arbete ej avvara de tjänster militär- och marinattachéerna utföra.

Efter att hava framhållit den ökade betydelse, dessa tjänstemäns verksamhet vunnit under krigsåren, framhålla sakkunnige, att militär- och marinattachébefattningarnas vikt efter fredsslutet otvivelaktigt än ytterligare stegrats. I och med att den minskning i övningstiden för de värnpliktiga, som vi hava att räkna med, genomfördes, bleve det nämligen av särskild betydelse, att vår armé och flotta i tekniskt avseende på bästa sätt utrustades, och att vi i detta hänseende i möjligaste mån följde med

Förhöjning
av arvoden
åt militär-
och marin-
attachéer.
(Extra anslag.)

vår tid. Inhämtandet av underrättelser på detta område tillkomme militär- och marinattachéerna. Slutligen framhålla sakkunnige vissa uppgifter av betydelsefull art, som kunde erbjuda sig för nämnda befattningshavare på grund av Sveriges medlemskap i Nationernas förbund ävensom vissa åligganden av civil natur, vilka, när det gäller ett sjöfartsidkande land som vårt, marinattachéerna hade att utföra.

Vad angår här omhandlade befattningshavares antal anse sakkunnige, att militärattachéer borde finnas i Berlin, Paris, London, Kristiania-Köpenhamn, Helsingfors, Bern och Warschau och marinattachéer i Berlin-Köpenhamn, London-Kristiania, Paris-Haag samt i Ryssland-Finland — eventuellt även de baltiska staterna. Slutligen betonas önskvärldheten av en ambulerande marinattachébefattning, vilken närmast syntes böra disponeras för beskickningen Washington.

Ifrågavarande befattningshavare skulle från fjärde huvudtiteln uppbära lön jämte dyrtidstillägg därå, medan från tredje huvudtiteln till dem skulle utgå arvoden motsvarande de diplomatiska och konsulära tjänstemännens ortstillägg. Å dessa arvoden skulle inga dyrtidstillägg beräknas. Sakkunnige föreslogo att för bestridande av militär- och marinattachéernas arvoden skulle åtgå ett belopp av 128,000 kronor, och i statsverkspropositionen till 1921 års riksdag äskade Kungl. Maj:t under hänvisning till vad sakkunnige anfört med avseende å behövligheten av dylika tjänstemän och de för befattningarnas upprätthållande nödvändiga medlen ett förslagsanslag, högst, av ovannämnda belopp 128,000 kronor.

Riksdagen fann den föreslagna principen för militär- och marinattachéernas avlöning lämplig. Med avseende å det belopp, som borde å riksstaten för år 1922 uppföras till arvoden åt dessa tjänstemän hade riksdagen däremot en från Kungl. Maj:ts avvikande mening. Det syntes nämligen riksdagen att man under nuvarande omständigheter icke med tillräcklig grad av sannolikhet kunde beräkna behovet av militär- och marinattachéer för en så lång tid framåt, som borde förutsättas, när det gäller fastställandet av ett ordinarie anslag till att täcka avlöningskostnaderna för en viss personalgrupp i dess helhet. Fastmera var riksdagen av den åsikten, att, om så prövades oundgängligen nödvändigt, vid sidan av det ordinarie anslaget, vars belopp med hänsyn till inträdd prisstegring borde något höjas, tillsvidare, liksom under de senare åren skett, erforderliga belopp borde beviljas å tilläggsstat. Riksdagen uppförde sålunda från och med år 1922 det ordinarie bestämda anslaget militär- och marinattachéer med ett från 28,000 till 40,000 kronor förhöjt belopp.

Med hänsyn till de synpunkter, riksdagen sålunda gjort gällande, måste utgifterna för militär- och marinattachéerna i görligaste mån be-

[2.] gränsas. Anställandet av ett så stort antal dylika tjänstemän från tredje huvudtiteln, som sakkunnige föreslagit, kan sålunda icke äga rum. Å andra sidan måste jag hysa allvarliga betänkligheter mot att föreslå en minskning i de nuvarande avlönade militär- och marinattachéernas antal. Från tredje huvudtiteln utgå för närvarande arvoden till militärattachéer i Kristiania-Köpenhamn, Berlin, Paris och Warschau (medel för avlöning åt militärattachén å sistnämnda ort äro ursprungligen avsedda för en dylik tjänsteman i Petrograd). Vad därefter marinattachéerna angår, finnas sådana för närvarande i London-Kristiania, Berlin-Köpenhamn och Paris-Haag. Även dessa tjänstemän synas oundgängligen nödvändiga. Synnerligen önskvärt vore visserligen att erhålla medel för bestridande av kostnaderna för en militär- eller marinattaché, vars stationering skulle vara beroende på för tillfället föreliggande omständigheter, men denna tanke torde tillvidare böra uppgivas. Skulle förhållanden yppa sig, vilka syntes med nödvändighet kräva utsändandet av en militär- eller marinattaché för fyllandet av särskilt uppdrag, torde medel härför böra beredas från anslaget under tredje huvudtiteln rese- och flyttningsersättning, inspektioner, tillfälliga uppdrag.

För bestridande av arvoden åt ovannämnda fyra militär- och tre marinattachéer blir emellertid givetvis det å ordinarie stat upptagna anslaget 40,000 kronor otillräckligt. Detta framstår så mycket tydligare, som genom anordningen, att dyrtidstillägg från och med den 1 januari 1922 icke utgår å dessa arvoden, den av riksdagen beviljade ökningen av anslaget med 12,000 kronor i själva verket icke medgiver någon nämnvärd ökning av vederbörandes löneförmåner, vilka måste anses vara under nuvarande förhållanden otillräckliga. Det torde sålunda bliva nödvändigt att tillgripa den av riksdagen anvisade utvägen att tillvidare, liksom under de senaste åren skett, ytterligare belopp beviljas å tilläggsstat.

Ifrågavarande anordning saknar icke vissa olägenheter, av vilka den för vederbörande kännbaraste är, att, därest hela arvodet eller del därav utgår från tilläggsstaten, han icke kan erhålla fastställelse å arvodets storlek, innan riksdagen behandlat tilläggsstaten. Då för närvarande vissa militär- och marinattachéer åtnjuta hela eller en del av sitt arvode från tilläggsstat har erfarenhet vunnits rörande de med anordningen förknippade svårigheter, och det har med all tydlighet framgått, att åtgärder måste vidtagas för att i görligaste mån mildra desamma. Den utväg, som därvid för innevarande år erbjuder sig, torde vara att låta samtliga militär- och marinattachéer åtnjuta arvoden från det ordinarie anslaget och arvodesfyllnad från tilläggsstat.

I utrikesdepartementet verkställda beräkningar hava givit vid handen, att för ernående av löneförmåner, som skulle stå i rimligt förhållande till nuvarande prisläge å vederbörande orter och till de levnadskostnader, som befattningshavare i militär- och marinattachéers ställning måste vidkännas, skulle erfordras ett anslag å 1922 års tilläggsstat av 30,000 kronor. Det synes emellertid icke osannolikt, att med ytterligare nedgång i prisnivån någon reduktion kan ske i den erforderliga totalsumman, med hänsyn till de förhållanden som råda vid den tid då Kungl. Maj:t har att fastställa ifrågavarande arvoden. Å andra sidan synes det icke utslutet att jämväl för år 1923 något mindre fyllnadsbelopp borde stå till Kungl. Maj:ts förfogande. Skäligt synes mig då vara, att den besparing, som må uppstå å det nu ifrågasatta beloppet 30,000 kronor, måtte kunna för enahanda ändamål få tagas i anspråk nästa år. Med hänsyn härtill förordar jag, att anslaget får karaktären av reservationsanslag, och förutsätter jag därvid, att något äskande av ytterligare medel för fyllnadsarvode under första halvåret 1923 icke ifrågakommer.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

till förhöjning av arvoden åt militär- och marinattachéer å *tilläggsstat* för år 1922 anvisa ett reservationsanslag av 30,000 kronor.

3. Ersättningar för kursförluster åt befattningshavare inom den yttre representationen m. m.

Å 1921 års tilläggsstat beviljades ett förslagsanslag av 30,000 kronor till ersättningar för kursförluster åt befattningshavare inom den yttre representationen.

Även för år 1922 måste behov av ett motsvarande anslag beräknas komma att föreligga.

Vad angår det anslag, som må kunna erfordras för år 1923, torde med eventuell framställning till riksdagen kunna anstå till framläggande av statförslag för budgetåret 1923—24.

Jag hemställer nu, det Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

till ersättningar för kursförluster åt befattningshavare inom den yttre representationen m. m. å *tilläggsstat* för år 1922 anvisa ett förslagsanslag av 30,000 kronor.

[2.]

[3.]

Ersättningar för kursförluster åt befattningshavare inom den yttre representationen m. m.
(Extra anslag.)

4. Ersättning åt envoyén A. F. Wallenberg för ökade kanslikostnader vid beskickningen i Washington under år 1921.

[4.] Å tilläggsstat för 1921 har uppförts ett förslagsanslag, högst 12,000 kronor till ersättning åt envoyén W. A. F. Ekengrens stärbhus för ökade kontorskostnader vid beskickningen i Washington till följd av kriget.

Till grund för anslaget beräkning låg en utredning, enligt vilken normalkostnaden för kansliet ansetts vara omkring 48 dollars i månaden; och blev merkostnaden, uppgående i genomsnitt för månad till omkring 105 dollars, ersatt av allmänna medel genom ovannämnda anslags beviljande.

Gottgörelsen avsåg tiden 1 juli 1918—26 november 1920. Intill den 1 i sistnämnda månad hade beskickningen kostnadsfritt fått använda kanslilokalerna i österrikiska ambassadhotellet, enär vårderna av de österrikiska intressena i Förenta Staterna varit anförtrodd åt densamma.

Kort efter sitt tillträde av chefskapet för beskickningen den 23 mars 1921 har envoyén A. F. Wallenberg med hänsyn till de synnerligen stora svårigheterna att i Washington förhyra lämplig bostad och erforderliga kanslilokaler inköpt en fastighet passande till ifrågavarande ändamål. Priset för fastigheten utgjorde 175,000 dollars, varav högst 155,000 dollars beräknas avse själva fastigheten och återstoden motsvarar värdet av det i köpet ingående för hela huset räckande möblemang.

Ehuru denna fastighet torde kunna få för statsverket övertagas, anser jag dock ej tiden ännu vara inne att vidtaga någon åtgärd i sådan riktning.

Emellertid har envoyén Wallenberg inkommit med en framställning om gottgörelse för de utgifter utöver de normala, som kanslilokalernas inrymmande i den inköpta fastigheten medfört. Enligt verkställda beräkningar uppgå dessa merutgifter till 450 dollars i månaden. För tiden 1 maj—31 december 1921 skulle de alltså utgöra 3,600 dollars. Då de under år 1921 till sändebudet i Washington utgående löneförmånerna icke tillnärmelsevis svara mot de med befattningen förenade utgifter, och en kanslikostnad av omkring 500 dollars i månaden med i Washington rådande hyresförhållanden torde få anses såsom ett skäligt belopp, finner jag mig böra förorda framställning till riksdagen i syfte att de ifrågavarande merutgifterna, 3,600 dollars, gottgöras sändebudet av statsmedel.

För år 1922 lämnas ersättning för motsvarande merutgifter i form av extra ortstillägg.

Jag får nu hemställa, det Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

till ersättning åt envoyén A. F. Wallenberg för ökade kanslikostnader vid beskickningen i Washington under år 1921 å tilläggsstat för 1922 anvisa ett förslagsanslag, högst, 14,000 kronor. [4.]

B. Internationella byråer m. m.

1. Sveriges andel i kostnaderna för Nationernas förbund.

Å tilläggsstat för år 1921 var för bestridande av Sveriges andel i kostnaderna för Nationernas förbund anvisat ett förslagsanslag, högst, å 657,000 kronor, varav 556,000 kronor utgjorde Sveriges bidrag till täckande av förbundets utgifter under budgetsperioden 1921. Förbundets budget slutade då på en utgiftssumma av 21,250,000 guldfrancs och fördelningen av dessa utgifter skedde enligt bestämmelserna i art. 6 av förbundsakten enligt samma proportion, som fastställts beträffande kostnaderna för världspostföreningens internationella byrå, varigenom Sveriges del kom att utgöra 15 enheter av 510. Såsom den dåvarande utrikesministern vid föredragning av detta ärende den 4 mars 1921 framhöll, ledde denna fördelningsgrund till resultat, som ej överensstämde med billighetens fordringar. För att åstadkomma en annan fördelningsgrund nedsattes en särskild kommitté med uppdrag att utarbeta förslag i sådant syfte. [5.]

I skrivelse till utrikesministern den 23 november 1921 har generalsekreteraren för Nationernas förbund nu meddelat, att den budget, som av förbunds församlingen fastställts för år 1922, slutade å 20,873,945 guldfrancs, varav 14,738,335 guldfrancs kommer på förbundets allmänna budget och 6,135,610 å arbetsorganisationen.

Sammanförd efter huvudrubriker ter sig budgeten sålunda:

Utgifter:	Guldfrancs.	Inkomster:	Guldfrancs.
A) Allmänna utgifter för förbundet:		1) Bidrag till ordinarie omkostnader	13,251,425
1) församlingens och rådets sammanträden	1,000,000	2) Ordinarie bidrag för arbetsorganisationen	6,135,610
2) utgifter för sekretariatet	6,145,050	3) Extra bidrag till kapitalkontot	1,486,910
3) speciella förbundsorganisationer	4,606,375	4) Extra bidrag till kassafonden för löpande utgifter	—
4) utgifter å kapitalkontot	1,486,910		
5) kassafond för bestridande av löpande utgifter	—		
6) fasta mellanfolkliga domstolen	1,500,000		
B. Arbetsorganisationen:			
7) beräknade utgifter för 1922 (efter avdrag av div. tillgodohavanden)	6,135,610		
	<u>20,873,945</u>		<u>20,873,945</u>

[5.] I fråga om förbundets utgifter tillåter jag mig lämna följande kortfattade redogörelse:

A. Förbundets allmänna utgifter hava utgjort:

1) Utgifter för förbundsförsamlingen, 800,000 guldfrancs, innefattande avlöning samt rese- och flyttningssersättningar åt tillfällig personal, hyra för samlingslokal, tryckningskostnader samt diverse utgifter för telegram, inventarier m. m. Utgifter för rådets sammanträden 200,000 guldfrancs.

2) Utgifter för sekretariatets verksamhet, 6,245,050 guldfrancs, innefattande avlöningar samt reseersättningar för förbundets tjänstemän, representationskostnader, utgifter för förbundets fastigheter, publikationer och trycksaker, kontorskostnader, oförutsedda utgifter m. m. Av dessa kostnader täckas emellertid 100,000 guldfrancs av inkomster, som beräknas uppkomma genom försäljning av publikationer, genom räntor m. m. varför sekretariatets utgiftssumma kommer att sluta på 6,145,050 guldfrancs.

3) Utgifter för förbundets speciella organisationer, 4,606,375 guldfrancs, som fördelas på de permanenta organisationerna, såsom organisationen för ekonomiska och finansiella frågor, samfärdselorganisationen, mandatkommissionen, den rådgivande kommissionen för land-, sjö- och luftvapnen, sektionen för sociala frågor (vita slavhandeln) m. fl., tillsammans tagande i anspråk en utgiftssumma av 3,172,375 guldfrancs, samt tillfälliga organisationer, såsom kommissionen för rustningarnas begränsning, internationella blockadkommissionen, m. fl., med en utgiftssumma av sammanlagt 934,000 guldfrancs, samt ett anslag för oförutsedda utgifter (särskilda undersökningskommissioner o. dyl.) å 500,000 guldfrancs.

4) Utgifter för kapitalkontot, 1,486,910 guldfrancs, innefattande fjärde och och femte avbetalningarna å den i Genève av förbundet förvärvade fastigheten Hôtel National, kostnader för inköp av möbler, för bibehållandet av optionsrätten till vissa angränsande fastigheter samt för biblioteket.

5) Till kassafonden för bestridande av löpande utgifter begäres intet anslag för år 1922.

6) Utgifter för fasta mellanfolkliga domstolen:

	Floriner.
1) avlöningar till domarna	550,000
2) » » tjänstemännen	200,000
3) trycksaker, kontorskostnader och materialier	75,000
4) tjänstepersonal, lyse, uppvärmning m. m.	50,000
5) tillfälliga utgifter	25,000

floriner 900,000

eller 1,500,000 guldfrancs.

B. Arbetsorganisationens utgifter.

[5.]

	Schw. fr.
1) Avlöningar	4,698,462
2) Resekostnader och div. utgifter	332,500
3) Kontorskostnader	1,310,000
4) Korrespondenter och upplysningars införskaffande	584,000
5) Konferenser och undersökningar	575,000
6) Icke återkommande utgifter (reparationer och anskaffande av materiel)	120,000
7) Oförutsedda utgifter	319,363
8) Kostnader för planering och utredning av frågan om särskild byggnad för arbetsorganisationen	20,000

Schweiziska fr. 7,959,325

eller i guldfrancs 7,500,000. Efter avdrag av diverse tillgodohavanden uppgående till 1,364,390 återstå alltså guldfrancs 6,135,610.

I fråga om fördelningen av förbundets utgifter har generalsekreteraren meddelat, att den andra allmänna förbundsförsamlingen i insikt om, att den hittills tillämpade fördelningsgrunden, som överensstämmer med den, som tillämpas i fråga om utgifterna till Världspostföreningens byrå, medfört vissa orättvisor, hade antagit tre resolutioner, avseende ändring i artikel 6 i förbundsakten därhän, att fördelningsgrunden skulle bestämmas av förbundsförsamlingen, och att den fördelning, som av 1921 års förbundsförsamling fastställdes, skulle tillämpas från den 1 januari 1922 intill dess ny fördelningsgrund av församlingen antoges. Enligt den nu fastställda fördelningsgrunden skulle Sverige erlægga ett belopp motsvarande 15 enheter av 942, och då på varje enhet belöpa 22,159: 18 guldfrancs, skulle Sveriges andel, vilken skall utbetalas i dollars, sålunda bliva 332,388 guldfrancs, motsvarande 64,135: 38 dollars.

Då emellertid den nya fördelningsgrunden icke kan tillämpas, förrän den föreslagna förändringen av förbundsakten ratificerats, måste det gamla systemet för utgifternas fördelning tillsvidare tillämpas. Enligt detta skulle Sveriges andel, då några nya stater sedan föregående år anslutit sig till förbundet, bliva 15 enheter av 516, och då på varje enhet enligt denna fördelning belöpa 40,453: 38 guldfrancs, skulle Sveriges andel bliva 606,801 guldfrancs eller 117,084: 18 dollars. Härvid vore att märka, att, då republiken Argentina trots upprepade anmaningar ännu ej inbetalt något bidrag till förbundets utgifter, dess andel ej medtagits i beräkningen vid uppgörandet av budgeten och alltså ej ingår i de 516 enheter, varpå utgifterna fördelats.

Generalsekreteraren framhåller vidare vikten av, att bidragen bliva

- [5.] inbetalda så snart som möjligt efter ingången av det nya räkenskapsåret, och hemställer därför, att Sverige så snart som möjligt måtte inbetala sin enligt den gamla fördelningsgrunden till 606,801 guldfrancs uppgående andel. För det fall, att den nya fördelningsgrunden antoges, kommer förbundet att återbetala den summa, varmed det av Sverige inbetalta beloppet överskridit ovannämnda belopp av 332,388 guldfrancs. Likaledes kommer, så snart republiken Argentina erlagt de belopp, som av fordrats densamma, en motsvarande rättelse av övriga medlemmars bidrag att äga rum.

För närvarande torde det vara nödvändigt att beräkna ett anslag, motsvarande det större beloppet, 606,801 guldfrancs. Storleken av detta anslag i svenska kronor är givetvis beroende av dollarkursen, och torde det vara befogat att utgå från en kurs av 4: 40 såsom utgörande den ungefärliga medelkursen för 1921.

I enlighet härmed kommer det belopp, som bör av riksdagen äskas, att uppgå till 515,000 kronor. Enär Nationernas förbunds finansförvaltning numera är så ordnad, att utgifternas storlek på förhand genom den av förbundsförsamlingen antagna budgeten bestämmes, och fördelningen av kostnaderna på de olika medlemmarna sker efter fastslagna grunder, torde anslaget lämpligen böra uppföras såsom förslagsanslag.

På grund av vad jag sålunda anfört, får jag hemställa, att Eders Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

å tilläggsstat för år 1922 till bestridande av Sveriges andel i kostnaderna för Nationernas förbund för år 1922 anvisa ett förslagsanslag av 515,000 kronor.

2. Kostnader för Sveriges representanters deltagande i Nationernas förbunds delegeradeförsamling.

- [6.] Den ersättning, som utgått till Sveriges representanter vid Nationernas förbunds delegeradeförsamling i Genève har hittills bestritts med anlitande av förslagsanslaget till kommittéer och utredningar genom sakkunniga m. m. Då sagda kostnader avse ett regelbundet för varje år återkommande behov kan det emellertid ej anses lämpligt, att de täckas genom detta anslag, som avser utgifter av tillfällig art, utan bör för ifrågakvarande ändamål ett särskilt anslag av riksdagen äskas.

(Extra
anslag.)

Kostnaderna för Sveriges representation vid Nationernas förbunds delegeradeförsamling hava 1920 uppgått till 72,253: 14 kronor och 1921 till

51,738: 26 kronor. Minskningen i kostnaderna sistnämnda år hänför sig dels till den allmänna sänkningen av prisnivån, dels till den omständigheten, att en del förberedande arbeten, som i och för församlingens första sammanträde voro nödvändiga, ej behövde ifrågakomma vid det följande. [6.]

I betraktande av dessa förhållanden bör anslaget till delegationen vid 1922 års församling tydligen ej bestämmas i enlighet med det högre belopp, som erfordrades vid församlingens första sammanträde. Då å andra sidan genom omständigheter, som nu ej kunna förutses, exempelvis en utsträckning av tiden för sammanträdet, en stegring av kostnaderna lätteligen kan inträffa, är det ej heller lämpligt att begränsa det till det lägre belopp, som åtgick vid 1921 års sammanträde. Det torde sålunda vara riktigast att till grund för anslagets beräkning lägga ett genomsnittsbelopp, 60,000 kronor, samt uppföra det såsom reservationsanslag, varigenom ett vid ett sammanträde uppkommande överskott kan användas till täckande av de eventuella merutgifterna vid ett annat sammanträde.

Då förbundsförsamlingen i enlighet med den för densamma fastställda arbetsordningen alltid sammanträder i september månad, har något anslag för ifrågavarande ändamål ej behövt begäras i riksstaten för första halvåret 1923.

På grund av vad jag sålunda anfört får jag hemställa, att Eders Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen, att

å tilläggsstat för år 1922 till bestridande av kostnaderna för Sveriges representanters deltagande i Nationernas förbunds delegeradeförsamling i Genève år 1922 anvisa ett reservationsanslag å 60,000 kronor.

3. Svenska Röda Korsets hjälpverksamhet i utlandet.

I skrivelse den 19 december 1921 har överstyrelsen för Svenska Röda Korset, med förmålan, att av det av riksdagen för detsammans utländska hjälpverksamhet å 1920 års tilläggsstat beviljade anslaget å 1,000,000 kronor ett belopp av 116,330 kronor, vilka under år 1920 icke kommit till användning, överförts till statsverkets kassafond, och att det för Svenska Röda Korset vore en oersättlig förlust, därest detta belopp på så vis komme att undandragas dess alltjämt krävande internationella hjälpverksamhet, anhållit, att Kungl. Maj:t hos riksdagen måtte hemställa, att omförmälda besparingar, 116,330 kronor måtte under år 1922 få användas till sitt ursprungliga ändamål.

[7.]

*Svenska
Röda Korsets
hjälpverksamhet
i utlandet.*

(Extra
anslag.)

[7.] Emellertid torde för ifrågavarande ändamål under år 1922 ytterligare betydande belopp komma att bliva behöfliga, och har Röda Korset upp-lyst att ett anslag av ungefär 1,000,000 kronor komme att erfordras för att sätta föreningen i stånd att fortsätta sin så lyckligt påbörjade hjälpverk-samhet i Ryssland. Då jag har för avsikt att tillstyrka framställning till riksdagen om anslag för detta behjärtansvärda syfte och inom ramen av det ifrågasatta beloppet även synes kunna beredas medel att ställas till Röda Korsets förfogande, ungefär motsvarande det belopp varom enligt vad ovan anförts gjorts framställning, finner jag för närvarande ingen särskild åtgärd med anledning av överstyrelsens för Svenska Röda Korset ovan anförda anhållan vara påkallad, utan tillåter jag mig hem-ställa, det Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att,

i avvaktan på den proposition i ämnet, som kan varda riksdagen förelagd, för bidrag till Svenska Röda Korsets utländska hjälpverksamhet å *tilläggsstat* för 1922 såsom förslagsanslag, högst, beräkna ett belopp av 1,000,000 kronor.

C. Diverse.

1. Dyrtidstillägg åt befattningshavare i statens tjänst.

[8.] Under åberopande av vad finansministern förut denna dag vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor anført beträffande behovet av anslag å tilläggsstaten för 1922 för täckande av kostnader för dyrtidstillägg under samma år åt befattningshavare i statens tjänst, hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen, att

*Dyrtids-
tillägg åt
befattnings-
havare i sta-
tens tjänst.*

(Extra
anslag.)

i avvaktan på den proposition i ämnet, som kan bliva riksdagen förelagd, till täckande av kostnader för dyrtidstillägg under år 1922 åt befattningshavare i statens tjänst tillhörande utrikesdepartementet samt beskickningar och konsulat å *tilläggsstat* för år 1922 såsom förslagsanslag beräkna ett belopp av 950,000 kronor.

2. Förvärv av beskickningshus i Tokio.

Att för Sveriges beskickning i Tokio förvärva egen fastighet har länge tett sig såsom ett angeläget önskemål. I detta hänseende har Kungl. Maj:ts minister i Tokio, envoyén Bergström, framhållit, vilka olidliga svårigheter den ringa tillgången i Tokio på s. k. europé-hus fört med sig för de beskickningar — däribland Sveriges — som ej hade egna beskickningshus. För var dag som gick och för varje ny beskickning, som därstädes upprättades, bleve läget svårare. Sveriges beskickning i Tokio hade sålunda befunnit sig på flyttande fot fem gånger sedan mars 1920. Vilken menlig inverkan på beskickningens arbete, dess ställning och dess prestige en dylik ofta återkommande flyttning utövade behövde ej närmare utvecklas.

[9.]
Förvärv av
beskick-
ningshus i
Tokio.
(Extra
anslag.)

Föregående förslag till avhjälpande av detta missförhållande hava strandat på de alltför höga kostnaderna. Emellertid har envoyén Bergström nu framlagt ett förslag, som jämte andra förtjänster har den att vara billigt såväl i jämförelse med dem som förut varit å bane som ock med prisen på de fåtaliga europeiskt bebyggda egendomarna i Tokio. Med de reparationer och förändringar, som föreslagits och vilka äro av behovet oundgängligen påkallade, synes beskickningen komma att erhålla en förhållandevis god legationsbyggnad förlagd till en stadsdel på lägligt avstånd från utrikesministeriet och stadens centrum.

Rörande detta förslag anför envoyén Bergström i skrivelse den 19 oktober 1921 följande:

»Jag har äran härmed till statsinköp föreslå en under adress 22 Kasumi-cho, Azabu-ku i Tokio belägen fastighet, vilken synes väl ägnad till beskickningshus. Fastigheten i fråga tillhör Baronessan M. F. B. Ito respektive Baron J. Itos sterbhus, och såsom framgår av Baronessan Itos i originalskrift bilagda saluanbud är priset Yen 90,000:—. Detta pris omfattar samtliga de bygggader som finnas angivna å likaledes bilagda ritning, men däremot ej tomten. Beträffande byggnadernas beskaffenhet och värde har jag äran hänvisa till närslutna utlåtande av en härstädes etablerad välkänd amerikansk arkitekt, Mr L. W. Slack. Vad beträffar själva tomten tillhör densamma en adlig domän av fideikommissnatur och kan ej försäljas, ej ens till inhemsk köpare, utan endast uthyras. Å egendomen är sedan början av sistlidne juli beskickningens kansli tillfälligt inrymt i den byggnad, som för framtiden skulle avses till kanslibyggnad och där lokalerna disponerats på sätt å huvudritningen angivits. Hyran för tomten — upptagande 514 tsubo, därav

- [9.] 309 tsubo täckas av byggnader och övriga 205 tsubo bilda en mellan byggnaderna inkilad oregelbunden lawn — utgår med Yen 561:72 per år. Jag vill ej underlåta att särskilt betona att Baronessan Ito, såsom också framgår av hennes ovan omförmälda brev, önskar besked och uppgörelse beträffande fastigheten senast i början av mars 1922. Det torde icke vara omöjligt att, när ett fast köpeanbud från statens sida föreligger, priset kunde nedprässas till 85,000 Yen, i händelse ingen annan köpare då erbjudit sig. För att emellertid nu ifrågavarande fastighet skall bliva fullt lämplig till beskickningens hus är det nödvändigt att vidtaga en del förändringar och reparationsarbeten. Arkitekten Slack har, sedan värderingen av byggnaderna blivit verkställd, utarbetat förslag till ombyggnad av en del av bottenvåningen i huvudbyggnaden på sätt framgår av bifogade skrivelse och ritning: denna ombyggnad är jämte nödiga reparationer av byggnaderna beräknat att kräva en kostnad av Yen 13,300:—

Dessutom erfordras:

För införande av värmeledning i såväl bostadsbyggnaden		
som kanslibyggnaden	»	5,980:—
För rörledningar	»	7,250:—
I ersättning till arkitekt för ledning av och tillsyn och	»	
övervakning vid reparations- och ombyggnadsarbetet 8 %	»	2,122:40

Summa Yen 28,652:40

Jag tillägger slutligen att den egendom, vilken senast varit ifrågasatt till statsinköp, den Conderska, numera försålts till högre pris än det för vilket densamma under sistlidna vår hembjöds till staten. Det nu framlagda förslaget till inköp av beskickningshus i Tokio måste, med hänsyn till prisförhållandena härstädes och då, såsom sakkunnig arkitekt vitsordat, byggnaderna i fråga äro av ovanligt gott material och bättre uppförda än flertalet s. k. europé-hus, anses avgjort fördelaktigt. Även med inräknande av den för nödiga reparations- och ombyggnadsarbeten kalkylerade kostnad av 28 à 29,000 Yen kan genom antagande av detta försäljningsanbud den omedelbara utgiften för staten för erhållande av ett tillfredsställande beskickningshus i Tokio begränsas till 119,000 Yen. Om man härmed jämför att ensamt köpeskillingen för den ovan berörda egendomen i Tokio, på vars inköp staten tidigare reflekterat, skulle bestigit sig till 210,000 Yen och tillika tager i betraktande att sagda egendom var vida sämre lottad i fråga om lämpliga lokaler för beskickningens kansli, måste det nuvarande anbudet ävenledes erkännas såsom förmanligt. Till köpesumman för byggnaderna och ombyggnads- och repa-

rationskostnaderna kommer så den årliga avgiften för nyttjanderätten till tomten. Beskickningen har särskilt hänvänt sig till Kejsrerliga Utrikesministeriet för att, därest svenska staten skulle inköpa de familjen Ito tillhöriga byggnaderna, söka få denna tomtavgift fixerad för en avsevärd tid framåt ävensom nyttjanderätten till tomten fullt tryggad för framtiden. Med stöd av vad ovan framhållits tillåter jag mig hemställa att åtgärd måtte vidtagas i ändamål att med första förvärva fastigheten i fråga och att genom nu föreslagna ombyggnads- och reparationsarbeten göra densamma tjänlig såsom beskickningshus i Tokio.»

Byggnadsstyrelsens yttrande har i ärendet inhämtats och har dess utlåtande i huvudsak följande lydelse:

Byggnadsstyrelsen, som förvissat sig om att den föreslagna fastigheten har ett för det avsedda ändamålet lämpligt läge, får meddela, att styrelsen, såvitt styrelsen av de översända remisshandlingarna varit i tillfälle att bedöma ifrågavarande byggnaders storlek och beskaffenhet, finner den begärda köpeskillingen, 90,000 Yen, skälig samt icke anser sig böra framställa någon erinran beträffande vare sig de föreslagna ombyggnads- och reparationsarbetena, vilka synas vara ändamålsenliga, eller de för dessa arbeten beräknade kostnaderna.

Av ovanstående framgår, att kostnaderna för förvärv av beskickningshus i Tokio enligt nu föreliggande förslag samt de nödiga reparationserna därå skulle belöpa sig till ungefär 119,000 Yen. I arvode till den ovan nämnda arkitekten Slack har beskickningen redan utgivit 200 yen. Med hänsyn till möjligheten av kursförluster och oförutsedda utgifter synes mig det anslag som för ändamålet skulle erfordras böra beräknas till 250,000 kronor. Ytterligare bör framhållas, att det anbud, varpå detta förslag grundar sig, endast står fast till början av mars år 1922.

I detta sammanhang tillåter jag mig meddela, att till Kungl. Maj:ts prövning föreligga flere andra frågor angående förvärv eller iordningställande av beskickningshus utomlands. Dessa ärenden äro emellertid ännu icke slutberedda. Efter den förberedande granskning jag vidtagit är jag av den mening, att för oundgängliga behovs tillgodoseende icke erfordras anslag vare sig å 1922 års tilläggsstat eller å halvårsbudgeten 1923. Riksdagens medverkan lärer emellertid i annan form vara erforderlig och kommer jag därför före den ordinarie propositionstidens utgång att för eventuellt framläggande av förslag till riksdagen för Eders Kungl. Maj:t i ett sammanhang anmäla dessa ärenden, varvid jag kommer att lämna redogörelse jämväl för de förvärv av beskickningshus, som ägt rum under sistförflutna år.

Nu hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

[9.]

till förvärv av ett svenskt beskickningshus i Tokio och till erforderliga reparationer m. m. å tilläggsstat för 1922 anvisa ett reservationsanslag å 250,000 kronor.

3. Ersättningar till framlidne envoyén P. H. E. Brändströms arvingar och likaledes framlidne generalkonsuln C. A. Askers änka för mistning av bohag.

[10.] I skrivelse den 12 december 1921 till ministern för utrikes ärenden hava framlidne envoyén P. H. E. Brändströms arvingar, med framlidne
Ersättningar till framlidne envoyén P. H. E. Brändströms arvingar och likaledes framlidne generalkonsuln C. A. Askers änka för mistning av bohag.
 hållan av, att deras fader år 1918 blev hemkallad från Petrograd utan att kunna då medföra sin i beskickningshuset befintliga egendom och att det ej heller sedermera varit möjligt att till Sverige hemförskaffa densamma, samt att de, då de nu hade att upprätta bouppteckning efter sin fader, ansåge sig befogade att mot svenska staten rikta anspråk på ersättning för den ekonomiska förlust de lidit, därigenom att deras fader i och genom utövningen av sitt av staten honom anförtrodda ämbete som Kungl. Maj:ts minister i Petrograd gått förlustig den personliga egendom han i denna sin egenskap inrymt i beskickningshuset därstädes, hemställt om vidtagande av åtgärder för att de måtte komma i åtnjutande av ersättning från svenska staten med det belopp av kronor 294,366,60, vartill sagda egendom av sakkunnige värderats.

I skrivelse den 9 december 1921 har framlidne generalkonsul C. A. Askers efterlevande maka likaledes yrkat ersättning för makarnas under hennes mans tjänstgöring såsom generalkonsul i Moskwa förstörda bo med kronor 106,065.

Å tilläggsstat för år 1921 anvisades till gottgörelse åt f. d. envoyén Brändström och generalkonsul Askers änka för vissa genom mistningen av deras bohag förorsakade utgifter ett anslag av 12,500 kronor. Vid beviljande av detta anslag framhöll riksdagen önskvärdheten av att en undersökning, huruvida respektive ägodelar ännu funnes i behåll i Ryssland snarast möjligt verkställdes, samt att i händelse så ej skulle vara fallet, en definitiv reglering av berörda ersättningsanspråk borde åvägbringas.

Under det förflutna året har man sökt erhålla säkra upplysningar rörande förefintligheten av ifrågavarande egendom liksom även att återförskaffa densamma, men något resultat har ej ernåtts. Dessa strävanden komma givetvis att ytterligare fortsättas, och innan dessa krönas med framgång, torde en definitiv reglering av ovanberörda ersättningsanspråk ej kunna komma till stånd. Det synes därför vara skäligt, att såväl

envoyén Brändströms arvingar, som ock generalkonsul Askers änka för år 1922 erhålla viss ersättning för mistningen av kapitalvärdet av den egendom, som de för närvarande äro förlustige, och anser jag i sådant hänseende skäligt att föreslå såsom ersättning — självfallet utan att vid beloppets beräknande taga någon ställning i avseende å det eventuella ersättningsbeloppets storlek — för envoyén Brändströms arvingar 15,000 kronor och för änkefru Asker 5,000 kronor. [10.]

På grund härav får jag hemställa, det Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till ersättningar med 15,000 kronor till framlidne envoyén P. H. E. Brändströms arvingar och med 5,000 kronor till likaledes framlidne generalkonsuln C. A. Askers änka för mistning av bohag anvisa å *tilläggsstat* för år 1922 ett förslagsanslag, högst, å 20,000 kronor.

Summan av de utav mig å tilläggsstaten för år 1922 under tredje huvudtiteln tillstyrkta anslag uppgår till 2,888,500 kronor.

Vad föredragande departementschefen sålunda med instämmande av statsrådets övriga ledamöter hemställt behagade Hans Maj:t Konungen bifalla.

Ur protokollet

René Gyllenram.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING.

Tilläggsstat för år 1922.

		Extra anslag	Sid.
Tredje huvudtiteln.			
A. Sveriges representation i utlandet.			
1.	Beskickning i Riga och Reval	19,500	1
2.	Förhöjning av arvoden åt militär- och marinattachéer.....	30,000	2
3.	Ersättningar för kursförluster å befattningshavare inom den yttre representationen m. m.....	30,000	5
4.	Ersättning åt envoyén A. F. Wallenberg för ökade kanslikostnader vid beskickningen i Washington under år 1921.....	14,000	6
B. Internationella byråer m. m.			
1.	Sveriges andel i kostnaderna för Nationernas Förbund.....	515,000	7
2.	Kostnader för Sveriges representanters deltagande i Nationernas Förbunds delegeradeförsamling.....	60,000	10
3.	Svenska Röda Korsets hjälpverksamhet i utlandet.....	1,000,000*	11
C. Diverse.			
1.	Dyrtidstillägg åt befattningshavare i statens tjänst.....	950,000*	12
2.	Förvärv av beskickningshus i Tokio.....	250,000	13
3.	Ersättningar till framlidne envoyén P. H. E. Brändströms arvingar och likaledes framlidne generalkonsuln C. A. Askers änka för mistning av bohag.....	20,000	16

* Beräknat belopp.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING.

	Sid.
I. Lantförsvaret.	
A. Undervisning, understöd, expenser m. m.	
1. Förstärkning av ordinarie reservationsanslaget till undervisnings- och gymnastikmateriel samt undervisningsanstalter och utbildningskurser	3
2. Förstärkning av ordinarie reservationsanslaget till skrivmaterialier, expenser, bränsle, lyse m. m.	11
3. Förstärkning av ordinarie reservationsanslaget till skrivmaterialier m. m. vid truppförbanden	19
4. Generalstabens översiktskarta över Sverige	24
B. Förplägnad, intendenturmateriel, reparationer, övningar m. m.	
1. Förstärkning av ordinarie förslagsanslaget till mathållning	24
2. Förstärkning av ordinarie reservationsanslaget till munderingsutrustning	26
3. Förstärkning av ordinarie reservationsanslaget till kasernutredning, intendenturfordon m. m.	28
4. Förstärkning av ordinarie reservationsanslaget till bränsle, lyse, vatten, renhållning och tvätt vid truppförbanden	31
5. Förstärkning av ordinarie förslagsanslaget till furagering	34
6. Förstärkning av ordinarie reservationsanslaget till truppförbandens övningar	35
C. Sjukvård m. m.	
1. Förstärkning av ordinarie reservationsanslaget till sjuk- och veterinärvård m. m.	44
D. Vapen och ammunition.	
1. Förstärkning av ordinarie reservationsanslaget till vapen och ammunition m. m.	48
2. Förstärkning av anslag till fortsatt anskaffning av handvapen och kulsprutemateriel	50
E. Byggnader och ingenjörmateriel.	
Ifrågasatt ytterligare förstärkning av ordinarie reservationsanslaget till byggnader, övningsfält och skjutbanor	54
1. Fullföljande av arbetena å kasernetablissemang för femton infanteriregementen	55

	Sid.
2. Kostnader till följd av uppskjutande tillsvidare av arbetena å uppförande av kasernetablissemang för Södra skånska infanteriregementet	76
3. Merkostnader för anordnande av avloppsledningar från militäretablissemangen å Järvafältet	78
4. Inlösen av vissa byggnader å Revingehed	81
5. Inlösen av vissa byggnader å Malmslätt	89
6. Förstärkning av ordinarie reservationsanslaget till ingenjörmateriel	91
7. Förstärkning av anslaget till komplettering av viss ingenjörmateriel	93
8. Provbekostning av ett flygplan	94

F. Diverse.

1. Täckande av brister å vissa ordinarie reservationsanslag	95
---	----

II. Sjöförsvaret.

A. Undervisning, understöd och expenser m. m.

1. Förstärkning av ordinarie förslagsanslaget till skrivmaterialier och expenser m. m.	97
---	----

B. Förplägnad, beklädnad m. m.

1. Förstärkning av ordinarie förslagsanslaget till förplägnad	97
2. Förstärkning av ordinarie reservationsanslaget till beklädnad	97
3. Förstärkning av ordinarie reservationsanslaget till kasern- och förplägnadsutredning samt sängservis m. m.	98
4. Förstärkning av ordinarie förslagsanslaget till bränsle, lyse, vatten, renhållning och tvätt m. m.	98

C. Övningar.

1. Förstärkning av ordinarie reservationsanslaget till flottans krigsberedskap och övningar	98
2. Förstärkning av ordinarie reservationsanslaget till kustartilleriets krigsberedskap och övningar	99

D. Flytande materiel och byggnader.

1. Förstärkning av ordinarie reservationsanslaget till flottans nybyggnad och underhåll	99
2. Reparation av Skeppsholmsbron	99
3. Förstärkning av ordinarie reservationsanslaget till befästningar, kustartilleriets kaserner m. m.	100
4. Förstärkning av ordinarie reservationsanslaget till kustartilleriets materiel m. m.	101
Vissa framställningar under rubriker »flytande materiel och byggnader»	101

E. Artilleri-, min-, torped-, gnist-, flyg- och annan teknisk materiel.

1. Anskaffning av torpeder	101
Ifrågasatt anskaffning av teknisk materiel m. m.	102

F. Diverse.

1. Täckande av brister å vissa ordinarie reservationsanslag	102
2. Tillfällig löneförbättring för viss personal inom den civila statsförvaltningen	103
Vissa framställningar under rubriken »diverse»	103

III. Gemensamt anslag.

1. Dyrtidstillägg åt befattningshavare i statens tjänst	103

Bilaga.

Sammanställning av anslagen å tilläggsstat för år 1922	105
-

Fjärde huvudtiteln.

Utdrag av protokollet över försvarsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 7 januari 1922.

Närvarande:

Statsministern och ministern för utrikes ärendena BRANTING, statsråden LINDQVIST, THORSSON, OLSSON, SANDLER, NOTHIN, SVENSSON, HANSSON, ÅKERMAN, LINDERS, SCHLYTER, ÖRNE.

Departementschefen, statsrådet Hansson anhåller härefter att få underställa Kungl. Maj:ts prövning de särskilda medelsbehov, som under fjärde huvudtiteln böra tillgodoses genom anslag å tilläggsstat för år 1922, och att i samband därmed få föredraga följande till Kungl. Maj:t inkomna skrivelser, nämligen:

arméförvaltningens skrivelse den 31 augusti 1921 rörande behovet av anslag å tilläggsstat för år 1922;

chefens för generalstaben skrivelse den 22 augusti 1921 angående anvisande av medel för anordnande av kurs i förbindelsetjänst vid armén;

chefens för generalstaben skrivelse den 8 juli 1921 angående förstärkning av generalstabens andel av ordinarie expensanslaget;

arméns kasernbyggnadsnämnds skrivelse den 31 augusti 1921 angående nämndens medelsbehov å tilläggsstat för år 1922;

arméns kasernbyggnadsnämnds skrivelse den 18 december 1920 angående uppförande av badinrättning för Skaraborgs regemente m. m., ävensom arméförvaltningens fortifikations- och intendentsdepartements däröver avgivna utlåtande;

arméns kasernbyggnadsnämnds skrivelse den 1 december 1921 angående merkostnader å uppförande av militärsjukhuset i Sollefteå;

arméns kasernbyggnadsnämnds skrivelse den 23 augusti 1921 angående anvisande av medel å tilläggsstat för år 1922 för bestridande av kostnader till följd av uppskov tillsvidare med arbetena å kasern-etablissemang för Södra skånska infanteriregementet;

arméförvaltningens fortifikationsdepartements och järnvägsstyrelsens skrivelse den 12 november 1921 angående anvisande av ytterligare medel till avloppsledningar å Järvafället;

chefens för Södra skånska infanteriregementet skrivelser den 3 mars 1920 och den 24 november 1921 angående inlösen av vissa byggnader å Revingehed m. m., ävensom vederbörande myndigheters däröver avgivna utlåtanden;

chefens för Första livgrenadjärregementet skrivelse den 29 oktober 1921 angående inlösen av vissa byggnader å Malmslätt, ävensom vederbörande myndigheters däröver avgivna yttranden;

marinförvaltningens skrivelse den 22 augusti 1921 angående särskilda medelsbehov å tilläggsstat för år 1922;

marinförvaltningens skrivelse den 30 november 1921 angående förstärkningsanslag å tilläggsstat för år 1922; samt

marinförvaltningens skrivelse den 30 november 1921 angående tilläggsanslag för år 1922 till förstärkning av reservationsanslaget till flottans nybyggnad och underhåll.

Departementschefen yttrar härefter följande:

I. LANTFÖRSVARET.

A. Undervisning, understöd, expenser m. m.

Beträffande behovet av förstärkning utav vissa till denna anslagsgrupp hörande anslag har arméförvaltningen inledningsvis framhållit, *dels* att de allmänna synpunkter beträffande beräkandet av vissa kostnader, som av ämbetsverket följts i fråga om de ordinarie anslagen för tiden den 1 januari—den 30 juni 1923, ansetts böra tillämpas å vissa anslagsposter inom de erforderliga förstärkningsanslagen, *dels* att arméförvaltningen med avseende på väntade merkostnader för bränsle och lyse under år 1922 utgått från den förutsättningen, att dessa såsom hittills skulle gäldas av särskilt förstärkningsanslag till 1922 års bränsleanslag, *dels ock* att de å tilläggsstat för år 1921 beviljade medel för ökade telefonabonnemangskostnader vid vissa undervisningsanstalter, verk, staber och inrättningar samt andra myndigheter torde böra med oförändrade belopp uppföras såsom särskilda poster, att av arméförvaltningen enligt tillgängliga fördelningssuppgifter tilldelas vederbörande.

I fråga om motiveringen för vissa i det följande föreslagna anslagsförhöjningar har arméförvaltningen hänvisat till vad som därutinnan

anförts i framställningen angående de ordinarie medelsbehoven för första halvåret 1923.

1. Förstärkning av ordinarie reservationsanslaget till undervisnings- och gymnastikmateriel samt undervisningsanstalter och utbildningskurser. [1.]

Ordinarie reservationsanslaget till undervisnings- och gymnastikmateriel samt undervisningsanstalter och utbildningskurser (undervisningsanslaget) är i riksstaten för innevarande år upptaget med 563,343 kronor. Anslaget är uppdelat på tre särskilda titlar, nämligen

Titel I.	Undervisningsmateriel.....	kronor	57,659: 30
» II.	De fasta undervisningsverken m. m.	»	211,903: 10
» III.	Tillfälligtvis anordnade skolor och utbildningskurser samt oförutsedda behov	»	293,780: —
		Summa kronor	563,342: 40

Till förstärkning av ordinarie undervisningsanslaget anvisade riksdagen å tilläggsstat för år 1921 ett förslagsanslag, högst, 104,205 kronor. I detta anslagsbelopp voro icke inberäknade några medel för bestridande av dyrtidskostnader för bränsle och lyse vid undervisningsverken, utan skulle dylika kostnader utgå av det till förstärkning av ordinarie bränsleanslaget anvisade anslag.

Arméförvaltningen har nu gjort framställning om anvisande av erforderligt förstärkningsanslag för innevarande år.

Titel I. Undervisningsmateriel.

Denna anslagstitel är beräknad efter en kostnad av 0.54 öre för man och tjänstgöringsdag. Uti det till förstärkning av ordinarie undervisningsanslaget för år 1921 anvisade anslaget har detta extra medelsbehovet under förevarande anslagstitel beräknats efter ett belopp av 0.46 öre för man och dag.

Arméförvaltningen har erinrat om att ämbetsverket i sin framställning angående det ordinarie medelsbehovet för första halvåret 1923 framhållit nödvändigheten av en ökning av ovannämnda beräkningsgrund till 1.05 öre, d. v. s. med 0.51 öre för man och tjänstgöringsdag. Samma höjning vore enligt arméförvaltningens uppfattning erforderlig för år 1922.

Arméförvaltningens framställning.

[1.] Departements-
chefen. Då medelsbehovet för innevarande år icke torde behöva upptagas med högre belopp för man och dag räknat än det för år 1921 anvisade, synes mig förstärkningsanslaget böra beräknas efter 0.46 öre för tjänstgöringsdag. Antalet tjänstgöringsdagar har för år 1922 beräknats till 10,677,648. Till förstärkning av förevarande anslagstitel torde alltså böra anvisas ($10,677,648 \times 0.0046 =$) 49,117 kronor 18 öre.

Titel II. De fasta undervisningsverken m. m.

Arméför-
valtningens
framställ-
ning. Rörande behovet av förstärkning utav de under förevarande anslags-
titel anvisade medel har arméförvaltningen anfört följande.

Krigshög-
skolan. I en till arméförvaltningen överlämnad skrivelse till inspektören för militärläroverken, för vilken närmare redogjorts i sammanhang med de ordinarie anslagsäskandena, hade chefen för krigshögskolan hemställt om förstärkning för år 1922 av högskolans anslagsposter med följande belopp:

Till gottgörelse för anordnande av övningsritter, nu 500 kronor, ökning	kronor	100: —
Till praktiska övningar, nu 14,500 kronor, ökning	»	4,000: —
Till inventarier, böcker och undervisningsmateriel, nu 950 kronor, ökning	»	1,050: —
Till skrivmaterialier, lyse, städning m. m., nu 2,595 kronor, ökning	»	2,500: —
		<hr/>
	Summa kronor	7,650: —

Under återopande av vad som anförts beträffande föreslagna förhöjningar med enahanda belopp å riksstaten för år 1923 tillstyrkte arméförvaltningen förstärkningsbeloppen till posterna för praktiska övningar och till inventarier m. m. Med anledning av vad som anförts beträffande beräkning av anslagsposten till gottgörelse för anordnande av övningsritter för år 1923, funne arméförvaltningen sig icke kunna tillstyrka någon förhöjning av denna anslagspost för år 1922.

Beträffande den ifrågasatta förstärkningen med 2,500 kronor av anslagsposten till skrivmaterialier m. m., ansåge arméförvaltningen med hänsyn till priset på nämnda materialier sig böra hemställa om en förstärkning av ifrågavarande post med allenast 1,905 kronor, varigenom hela medelstillgången för år 1922 skulle uppgå till 4,500 kronor.

Vid bifall härtill borde till förstärkning av krigshögskolans andel av förevarande anslag beräknas tillhopa (4,000 + 1,050 + 1,905 =) 6,955 kronor. [1.]

Chefen för artilleri- och ingenjörhögskolan hade i skrivelse till arméförvaltningens civila departement hemställt om en förstärkning av skolans andel av undervisningsanslaget för år 1922 med följande belopp å de särskilda anslagsposterna:

Artilleri-
och ingenjör-
högskolan.

1. Praktiska övningar (rese- och traktamentskostnader, handräckning m. m.), nu 14,350 kronor, ökning	kronor	2,500: —	
2. Inventarier, böcker, undervisningsmateriel, nu 2,700 kronor, ökning	»	2,300: —	
3. Skrivmaterialier, bränsle, lyse och övriga expenser, nu kronor 3,650 och fördelade sålunda:			
bränsle och lyse	kronor	2,100: —	
skrivmaterialier	»	400: —	
städning och tvätt	»	600: —	
renhållning	»	150: —	
vattenavgift	»	100: —	
extra utgifter	»	300: —	
en förhöjning med tillhopa 8,160 kronor, fördelad sålunda:			
bränsle och lyse	kronor	5,900: —	
skrivmaterialier, städning och tvätt samt extra utgifter	»	2,000: —	
ökade telefonabonnemangskostnader	»	260: —	» 8,160: —
4. Reseersättning, nu 2,500 kronor, ökning	»	2,900: —	
			eller tillhopa kronor 15,860: —

Såsom redan anförts i fråga om omräkning av högskolans anslagsandel för år 1923 hade arméförvaltningen icke någonting att erinra mot de under 1), 2) och 4) härovan begärda förstärkningarna. Likaledes tillstyrkte arméförvaltningen förstärkningen med 2,000 kronor av anslagsposten till skrivmaterialier, bränsle, lyse och övriga expenser i vad den avsåge andra ändamål än bränsle och lyse. Denna höjning vore föranledd av bland annat ökad kostnad för städning, 860 kronor för år.

[1.]

Den blivande merkostnaden för bränsle och lyse däremot syntes böra gäldas av förstärkningsanslaget till bränsleanslaget, och beträffande de ökade telefonabonnemangskostnaderna vid samtliga undervisningsanstalter skulle i det följande särskild framställning göras, varför skolchefens förslag i dessa avseenden icke borde föranleda vidare åtgärd.

Vid bifall till det anförda borde till förstärkning av artilleri- och ingenjörhögskolans anslagsandel beräknas tillhopa (2,500 + 2,300 + 2,000 + 2,900 =) 9,700 kronor.

Ridskolan.

Chefen för ridskolan hade i skrivelse till arméförvaltningens civila departement hemställt om förstärkning av följande anslagsposter:

1) städning och tillsyn av möbler, nu 400 kronor, ökning	kronor	600: —
2) bränsle och lyse, nu 6,650 kronor, ökning.....	»	5,750: —
3) underhåll av möbler och sängkläder, nu 1,500 kronor, ökning	»	1,000: —
4) diverse oförutsedda behov, nu 4,067 kronor, ökning	»	7,933: —
5) lärare och elever för nödiga resor m. m., nu 7,000 kronor, ökning	»	14,000: —
	Summa kronor	29,283: —

Arméförvaltningen hade vid behandlingen av ridskolans ordinarie anslagsbehov för år 1923 tillstyrkt *dels* en förhöjning med 600 kronor av posten till städning och tillsyn av möbler, enär enbart städning-kostnaden stigit till 1,170 kronor för år, och *dels* en förhöjning till 12,000 kronor för år av posten diverse oförutsedda behov. Utgifterna å sistnämnda post utgjordes nämligen till en del av fasta arbetslöner, vilkas stigande under de senaste åren redan för år 1920 enligt av skolchefen framlagda räkenskapsutdrag medfört en ökad kostnad av omkring 13,000 kronor. De skäl, som talat för en förhöjning av dessa två anslagsposter för år 1923, gjorde sig i lika hög grad gällande för år 1922.

Beträffande behovet av en förstärkning med 1,000 kronor av anslagsposten till underhåll av möbler och sängkläder hade skolchefen anført, att det under de senast förflutna åren ansetts nödvändigt att så mycket som möjligt begränsa utgifterna till endast nödtorftiga reparationer och att därigenom inträtt en sänkning av persedelstockens värde, vilken det nu vore nödvändigt att avhjälpa genom mera omfattande reparationer och erforderliga nyanskaffningar.

Arméförvaltningen ansåge dessa skäl vara tillräckligt starka för den begärda förhöjningens beviljande och ville därjämte erinra därom, att under de gångna krisåren endast en gång, nämligen för år 1921, en mindre förstärkning med 500 kronor beretts denna anslagspost.

Den stora förhöjningen med 14,000 kronor, d. v. s. med 200 procent, av anslagsposten till lärare och elever för nödiga resor m. m. hade skolchefen motiverat med de nu gällande taxorna för järnvägstransporter, vilka ökats med omkring 300 procent, sedan denna anslagspost ursprungligen beräknats.

Med denna anslagspost bestredes kostnaderna icke blott för lärares och elevers resor utan även för transporter av tjänstehästar, samt av till skolans förfogande ställda stambästar, ävensom för reseersättning för hästskötare, där dessas fortskaffande medfört kostnader. Om man utginge ifrån att reseersättningarna och hästtransporterna under normala prisförhållanden tagit i anspråk ungefär lika delar av den ordinarie anslagsposten, skulle därav kunna anses beräknade 3,500 kronor för vartdera ändamålet. Såsom framginge av de nu föreliggande medelsäskandena för artilleri- och ingenjörhögskolan och artilleriskjutskolorna, för vilka å undervisningsanslagets stat funnes beräknade poster för *dels* reseersättning och *dels* transporter, hade chefen för artilleri- och ingenjörhögskolan ävensom inspektören för artilleriet för åren 1922 och 1923 begärt förhöjningar med omkring 100 procent av anslagsposterna till reseersättning och med 200 procent av posterna till transporter. Detta hade också av arméförvaltningen tillstyrkts i framställningen angående det ordinarie medelsbehovet för år 1923 samt, beträffande artilleri- och ingenjörhögskolan, även för år 1922.

Vid sådant förhållande och då arméförvaltningen ansåge en sålunda beräknad förstärkning böra vara tillräcklig, hemställde arméförvaltningen för sin del, att ridskolans förevarande medelsbehov måtte beräknas sålunda:

för reseersättning, förhöjning med 100 procent av det ordinarie anslagsbeloppet	kronor	3,500: —
för transporter, förhöjning med 200 procent av det ordinarie anslagsbeloppet	»	7,000: —
<u>Summa förstärkning</u>		kronor 10,500: —

Vad slutligen anginge den begärda förstärkningen av anslagsposten för bränsle och lyse, behövde denna av förut angivna skäl icke upptagas till behandling i detta sammanhang.

[1.]

Vid bifall till vad sålunda föreslagits skulle för ridskolans andel av undervisningsanslaget böra beräknas en förstärkning å tillhopa (600 + 1,000 + 7,933 + 10,500 =) 20,033 kronor.

Skjutskolan
för infanteriet
och kavalleriet.

För merkostnader under år 1922 vid skjutskolan för infanteriet och kavalleriet vore medel redan beviljade å extra stat för nämnda år.

Artilleriskjut-
skolorna.

För artilleriskjutskolorna hade inspektören för artilleriet i skrivelse till arméförvaltningens civila departement hemställt om förstärkning av de ordinarie anslagsposterna med enahanda belopp, som beträffande det ordinarie medelsbehovet för år 1923 begärts såsom förhöjning utav artilleriskjutskolornas andel av undervisningsanslaget, eller tillhopa 24,634 kronor, fördelade sålunda.

a) *Fältartilleriets skjutskola.*

Reseersättning till officerare och underofficerare med vederlikar	nu kr. 4,000: —	ökning kr. 4,000: —
Arbetspenningar	» » 300: —	» » 300: —
Kostnader för transporter	» » 5,000: —	» » 10,000: —
Skrivmaterialier och diverse oförutsedda behov	» » 1,000: —	» » 500: —
		kr. 14,800: —

b) *Fästnings- och positionsartilleriets skjutskola.*

Reseersättning till officerare och underofficerare m. fl.	nu kr. 2,000: —	ökning kr. 2,000: —
Arbetspenningar	» » 300: —	» » 300: —
Kostnader för transporter	» » 2,500: —	» » 5,000: —
Skrivmaterialier och diverse oförutsedda behov	» » 1,000: —	» » 500: —
		kr. 7,800: —

c) *Gemensamma kostnader*

» » 2,266: —	» »	» 2,034: —
--------------	-----	------------

Summa kr. 24,634: —

Av skäl, som anförts i fråga om det ordinarie medelsbehovet för år 1923, hade arméförvaltningen icke annat att erinra mot detta förslag än att de till förstärkning av de på 1922 års för de båda artilleriskjut-skolorna anslagna beloppen till arbetspenningar icke syntes böra äskas av riksdagen. Förstärkningsanslaget torde alltså böra begränsas till 24,034 kronor.

[1.]

Chefen för krigsskolan hade i skrivelse till arméförvaltningens civila departement hemställt om en förstärkning av skolans andel av undervisningsanslaget för år 1922 med enahanda belopp, som beviljats för år 1921, eller:

Krigsskolan.

å staten för officerskursen:

för ökade expenser, lyse, betjäningens kasertering..... kronor 1,500: —

å staten för reservofficerskurserna:

till samma ändamål som å staten för officerskursen ... kronor 2,150: —

Summa kronor 3,650: —

Häremot hade arméförvaltningen icke någonting att erinra.

Till ökade expenskostnader för artillerimuseum hade å förstärkningsanslag för år 1921 beviljats ett belopp av 1,500 kronor. Detta syntes också böra upptagas å nu ifrågavarande anslag.

Artilleri-
museum.

Beträffande anslagsposten till artilleristabens bibliotek hade inspektören för artilleriet, med framhållande av behovet av vissa angelägna bokinköp, hemställt om samma förstärkning som för år 1921, eller med 800 kronor, vilket arméförvaltningen ansåge sig böra tillstyrka.

Artilleri-
stabens bi-
bliotek.

Slutligen hemställde arméförvaltningen i detta sammanhang, att det belopp å 2,200 kronor, som å tilläggsstat för år 1921 beviljats för bestridande av ökade kostnader för telefonabonnemang vid vissa undervisningsanstalter måtte upptagas även å nu ifrågavarande förstärkningsanslag, att liksom under år 1921 av arméförvaltningens civila departement enligt tillgängliga fördelningssuppgifter tilldelas vederbörande.

Till sammanfattning av allt det sålunda anförda hemställde arméförvaltningen, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att till förstärkning av 1922 års undervisningsanslag, titel II, bevilja ett anslag å tilläggsstat för nämnda år och omfattande följande belopp:

[1.]	för krigshögskolan,	kronor	6,955: —
	» artilleri- och ingenjörhögskolan,	»	9,700: —
	» ridskolan,	»	20,033: —
	» artilleriskjutskolorna,	»	24,034: —
	» krigsskolan,	»	3,650: —
	» artillerimuseum,	»	1,500: —
	» artilleristabens bibliotek,	»	800: —
	» ökade kostnader för telefonabonnemang,	»	2,200: —
		Summa kronor	68,872: —

Departements-
chefen.

Den av arméförvaltningen verkställda beräkningen rörande behovet av anslagsförstärkning under förevarande titel giver mig icke anledning till annan erinran än att, med hänsyn till de numera vidtagna sänkningarna av järnvägs- och telefontaxorna ävensom den förestående sänkningen av transportavgifterna enligt militärtaxan, anslagsbeloppet torde kunna nedsättas med i runt tal 15,000 kronor till 53,872 kronor.

I detta belopp ingå icke några merkostnader för bränsle och lyse. I likhet med vad tidigare varit fallet, torde dessa kostnader för innevarande år böra bestridas av det extra anslag till förstärkning av ordinarie bränsleanslaget, varom jag i annat sammanhang kommer att göra framställning.

Titel III. Tillfälligtvis anordnade skolor och utbildningskurser samt oförutsedda behov.

Arméförvalt-
ningens
framställning.

Arméförvaltningen har anfört, att något behov av förstärkning för år 1922 av denna anslagstitel icke föreläge. Visserligen hade chefen för generalstaben i en till arméförvaltningen insänd skrivelse gjort framställning om att Kungl. Maj:t måtte såsom tilläggsanslag för år 1922 av riksdagen äska ett belopp av 48,000 kronor för anordnande av kurs i förbindelsetjänst för armén. Kostnaderna för dylika utbildningskurser, vilka enligt berörda framställning torde behöva återkomma under flera år, syntes lämpligast böra bestridas av medel, tillhörande förevarande anslagstitel. Av skäl, som närmare utvecklats i sammanhang med arméförvaltningens anmälan av det ordinarie medelsbehovet å undervisningsanslaget för år 1923, syntes emellertid icke några nya medel behöva äskas av riksdagen för ifrågavarande kurser, utan torde för dessa erforderliga medel kunna beredas inom ramen av det nuvarande anslaget med uppkomna reservationer.

I likhet med arméförvaltningen finner jag icke någon förstärkning av de under förevarande titel upptagna ordinarie anslagsmedel vara av behovet påkallad. [1.] Departements-
chefen.

Sammanfattning.

I enlighet med vad jag nu anfört skulle till förstärkning av undervisningsanslaget för år 1922 erfordras (49,117: 18 + 53,872 =) 102,989 kronor 18 öre eller, i jämnt krontal, 102,990 kronor.

Jag får alltså hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till förstärkning av ordinarie reservationsanslaget till undervisnings- och gymnastikmateriel samt undervisningsanstalter och utbildningskurser å tilläggsstat för år 1922 anvisa ett förslagsanslag, högst, 102,990 kronor.

2. Förstärkning av ordinarie reservationsanslaget till skrivmaterialier, expenser, bränsle, lyse m. m. [2.]

Ordinarie reservationsanslaget till skrivmaterialier, expenser, bränsle, lyse m. m. (expensanslaget) är i riksstaten för innevarande år upptaget med 306,814 kronor. Anslaget är beräknat med hänsyn till de före kristidens inträde rådande prisförhållandena.

Till förstärkning av ordinarie expensanslaget anvisade riksdagen å tilläggsstat för år 1921 ett förslagsanslag, högst, 339,812 kronor. I detta anslagsbelopp voro emellertid icke inberäknade några medel för bestridande av dyrtidskostnader för bränsle och lyse vid staber och inrättningar, utan skulle dylika kostnader gäldas av det till förstärkning av ordinarie bränsleanslaget anvisade anslag.

För innevarande år har något förstärkningsanslag ännu icke av riksdagen äskats.

Arméförvaltningen har nu gjort framställning om anvisande av erforderligt förstärkningsanslag för innevarande år samt därvid anfört, att ämbetsverket vid beräkandet av medelsbehovet å detta förstärkningsanslag förutsatt, att merkostnader för bränsle och lyse under år 1922 finge gäldas av ett särskilt förstärkningsanslag till bränsleanslaget.

Arméför-
valtningens
framställ-
ning.

I övrigt hade arméförvaltningen för beräkandet av de olika utgiftsposterna följt de riktlinjer, som framhållits i ämbetsverkets framställning

- [2.] angående det ordinarie medelsbehovet för år 1923, och tillåte sig arméförvaltningen att beträffande motiveringen i det följande för korthetens skull hänvisa till nyss berörda framställning.

Arméförvalt-
ningen.

Arméförvaltningens andel av det ordinarie expensanslaget utgjorde 33,231 kronor,
varav till skrivmaterialier m. m. kronor 31,731: —
och till hyra av tillfälliga arkiv-
lokaler » 1,500: — kronor 33,231: —.

Av framställningen angående det ordinarie medelsbehovet för år 1923 framginge, att å förstnämnda utgiftsgrupp för halft år torde komma att uppstå följande kostnader:

för skrivmaterialier, inventarier, telefonsamtal och telegram, inbindning m. m.	kronor 18,250: —
för telefonabonnemang.....	» 1,572: —
för städning, skurning och rengöring	» 8,500: —
	<hr/>
	eller tillhopa kronor 28,322: —

Då samtliga dessa utgiftsposter syntes bliva lika stora för varje halvår under år 1922, kunde för sistnämnda år beräknas ett medelsbehov för kostnader av denna art å $(28,322 \times 2 =)$ 56,644 kronor.

Anslagsposten utgjorde allenast..... kronor 31,731: —
varför ett belopp av..... » 24,913: —
bleve erforderligt till förstärkning.

Med anledning av ökad hyra, 800 kronor, för arméförvaltningens tillfälliga arkivlokaler behövde denna anslagspost förstärkas med nämnda belopp.

Sammanlagda medelsbehovet å tilläggsstat utgjorde således för arméförvaltningen $(24,913 + 800 =)$ i runt tal 26,000 kronor.

General-
staben.

Chefen för generalstaben hade i till arméförvaltningen insänd skrivelse hemställt om förstärkning av generalstabens andel av expensanslaget för år 1922 med tillhopa 23,000 kronor, varav
för arkivet och biblioteket kronor 4,500: —
för ökade telefonabonnemangskostnader » 4,000: —
för telefon, telegram och övriga expenser » 14,500: —

Summa kronor 23,000: —

Vad det förstnämnda och det sistnämnda beloppet beträffade, hade arméförvaltningen icke något att erinra. [2]

Till ökade telefonabonnemangskostnader för såväl generalstaben som åtskilliga andra myndigheter ämnade arméförvaltningen begära medel å en särskild post under förstärkningsanslaget, varför det för detta ändamål av chefen för generalstaben begärda beloppet, 4,000 kronor, icke syntes böra upptagas i detta sammanhang.

I samband med ovanberörda framställning angående erforderliga förstärkningar anmälde därjämte chefen för generalstaben behovet av ersättning för skrivhjälp för år 1922, i anledning av att tjänstgöringstiden för värnpliktiga, kommenderade till generalstaben, komme att minska, samt hemställde, att det erforderliga beloppet, 5,000 kronor, för så vitt det ej kunde bestridas av medel, som stode till Kungl. Maj:ts förfogande, måtte uppföras på tilläggsstat.

Arméförvaltningen, som i sin framställning angående det ordinarie expensanslaget för år 1923 redan föreslagit upptagande av ifrågavarande belopp å den ordinarie staten, hade icke heller någonting att erinra mot att detsamma även upptoges å förevarande förstärkningsanslag.

För generalstaben utgjorde således sammanlagda behovet av förstärkning (4,500 + 14,500 + 5,000 =) 24,000 kronor.

Det för år 1921 för generalfälttygmästarens expedition beviljade förstärkningsbeloppet (7,010 × 100 %) syntes kunna minskas till i runt tal (7,010 × 75 % =) 5,260 kronor. Generalfälttygmästarens expedition.

För inspektörens för artilleriet och artilleristabens expeditioner hade för år 1921 beviljats ett förstärkningsanslag å tillhoppa 1,600 kronor. Inspektörens för artilleriet och artilleristabens expeditioner.

Inspektören för artilleriet hemställde nu i skrivelse till arméförvaltningen att, med anledning av det ökade behovet att anlita civil skrivhjälp, någon nedsättning av nyssnämnda förstärkningsbelopp, 1,600 kronor, icke för närvarande måtte göras. Arméförvaltningen ansåge sig böra tillstyrka denna framställning.

Den för år 1921 beviljade förstärkningen å 5,700 kronor för fortifikationens huvudstation syntes för år 1922 kunna minskas med 25 % till 4,275 kronor. Fortifikationens huvudstation.

Det för inspektörens för infanteriet expedition avsedda förstärkningsbeloppet för år 1921, 1,200 kronor, kunde minskas till 900 kronor. Inspektörens för infanteriet expedition.

- [2.] Den för år 1921 beviljade förstärkningen av anslagsposten till skrivmaterialier för inspektörens för militärläroverken expedition, 1,200 kronor, kunde minskas till 900 kronor.
- På grund av sedan den 1 oktober 1920 inträdd hyresökning med 1,600 kronor borde detta belopp medräknas å förevarande anslag, och således i sin helhet 2,500 kronor där uppföras.
- Första arméfördelningens expedition. 1921 års förstärkning av posten till skrivmaterialier för första arméfördelningens expedition, 1,850 kronor, kunde minskas till 1,390 kronor.
- På grund av ökad hyresersättning, 1,600 kronor, borde detta belopp medräknas å förevarande anslag, och således tillsammans 2,990 kronor där uppföras.
- Andra arméfördelningens expedition. För år 1921 beviljat förstärkningsbelopp för andra arméfördelningens expedition, 1,850 kronor, kunde minskas med 25 procent till 1,390 kronor.
- Tredje—sjätte arméfördelningarnas expeditioner. För år 1921 beviljade förstärkningsbelopp för tredje, fjärde, femte och sjätte arméfördelningarnas expeditioner, respektive 3,900, 2,650, 2,450, och 3,950 kronor, kunde nedsättas med 25 procent till respektive 2,925, 1,990, 1,840 och 2,965 kronor.
- Militärbefälhavarens på Gottland expedition. På sätt framginge av arméförvaltningens framställning angående det ordinarie medelsbehovet för 1923, hade anslagsposten till skrivmaterialier m. m. för militärbefälhavarens på Gottland expedition varit upplörd på staten med allenast 700 kronor i stället för med 1,700 kronor. Vid beräkning av förstärkningsanslag för år 1922 syntes därför sistnämnda beloppet böra vara grundläggande och anslagsposten följaktligen uppföras med $\left(\frac{75}{100} \times 1,700 =\right)$ 1,275 kronor å förevarande anslag.
- Inspektörens för kavalleriet expedition. För år 1921 beviljad förstärkning av anslagsposten till skrivmaterialier m. m. för inspektörens för kavalleriet expedition, 700 kronor, kunde minskas med 25 procent till 525 kronor.
- På grund av inträdd hyresökning med 1,300 kronor borde detta belopp medräknas å förevarande anslag, och således sammanlagt där uppföras 1,825 kronor.
- Inspektörens för trängen expedition. För år 1921 beviljad förstärkning av anslagsposten till skrivmaterialier m. m. för inspektörens för trängen expedition, 700 kronor, kunde minskas med 25 procent till 525 kronor.

På grund av hyresökning med 3,000 kronor borde detta belopp medräknas å förevarande anslag, och således sammanlagt å detsamma uppföras 3,525 kronor. [2.]

Å 1922 års stat för expensanslaget vore anslagsposten för fortifikationsbefälhavarens å Karlsborg expedition höjd med bl. a. 1,000 kronor till 1,700 kronor för inköp av skrivmaterialier m. m. Av sistnämnda belopp syntes förstärkning böra beredas med 75 procent, d. v. s. med 1,275 kronor. Fortifikationsbefälhavaren å Karlsborg expedition.

Å 1922 års stat vore för fortifikationsbefälhavarens i Boden expedition beräknade 3,200 kronor för skrivmaterialier, städning och tvätt. Såsom förstärkning för samma år torde böra uppföras å förevarande anslag $\left(\frac{75}{100} \times 3,200 =\right)$ 2,400 kronor. Fortifikationsbefälhavarens i Boden expedition.

För inköp av skrivmaterialier samt för telefonkostnader och dylika expenskostnader ägde kommandanterna i Boden, Stockholm och Karlsborg enligt 1921 års stat disponera respektive 3,025, 950 och 985 kronor. Förstnämnda belopp hade emellertid av 1921 års riksdag höjts med 1,604 kronor avsedda till vissa telefonkostnader m. m. och utgjorde således å 1922 års stat 4,629 kronor. Kommandanterna i Boden, Stockholm och Karlsborg expeditioner.

Till förstärkning av sistnämnda belopp samt ovanangivna poster å 950 och 985 kronor torde på förevarande förstärkningsanslag beräknas

för kommandantens i Boden expedition $\left(\frac{75}{100} \times 4,629 =\right)$ 3,470 kronor,

för kommandantens i Stockholm expedition $\left(\frac{75}{100} \times 950 =\right)$ 713 kronor och

för kommandantens å Karlsborg expedition $\left(\frac{75}{100} \times 985 =\right)$ i runt tal 740 kronor.

För den händelse å den ordinarie staten för år 1923 för expensanslaget skulle bliva uppfört ett belopp, avsett till förhårande av expeditionslokaler för Stockholms södra, västra och östra landstomsområden, för vilken fråga närmare redogjorts i arméförvaltningens framställning angående det ordinarie medelsbehovet, borde för samma ändamål för Landstoms-expeditionerna för Stockholms södra, västra och östra landstomsområden.

[2.] år 1922 erforderligt belopp, 2,000 kronor, uppföras å förevarande förstärkningsanslag.

Intendenturstaben. För år 1921 beviljat förstärkningsbelopp för intendenturstaben, 3,500 kronor, kunde minskas med 25 procent till 2,625 kronor.

Remonteringsstyrelsen. För år 1921 beviljad förstärkning av anslagsposten till skrivmaterialier för monteringsstyrelsen, 2,600 kronor, kunde minskas till $\left(\frac{75}{100} \times 2,600 =\right)$ 1,950 kronor.

På grund av hyresökning å 500 kronor borde detta belopp medräknas å förevarande anslag och således där uppföras tillhoppa 2,450 kronor.

Intendenturförråden i Stockholm, Boden och Karlsborg. För år 1921 beviljade förstärkningsbelopp för intendenturförråden i Stockholm, Boden och Karlsborg, utgörande 1,000 kronor för vardera förrådet, kunde minskas till 750 kronor för varje förråd.

Garnisons sjukhuset Stockholm. Chefläkaren vid garnisonssjukhuset i Stockholm hade hemställt om förstärkning med 2,400 kronor av sjukhusets anslagsmedel till skrivmaterialier, telefonkostnader och expenser, och hade arméförvaltningen icke någonting att däremot erinra.

Rullföringsexpeditionerna. Å 1922 års stat för titel II av expensanslaget hade det för rullföringsexpeditionerna från och med år 1920 anslagna beloppet upptagits oförändrat med 59,280 kronor.

Arméförvaltningen hade i sin framställning angående det ordinarie medelsbehovet å förevarande anslag beräknat nämnda behov för år 1923 utgöra för år räknat, 104,000 kronor. För år 1922 torde således erfordras en förstärkning å $(104,000 - 59,280 =)$ 44,720 kronor, eller i runt tal 45,000 kronor.

Oförutsedda expensbehov samt för centralupphandling. För oförutsedda expensbehov samt för centralupphandling vore å ordinarie stat beräknade 35,230 kronor, vilket belopp arméförvaltningen för år 1921 fått förstärkt med 100 procent.

För år 1922 syntes emellertid med hänsyn till fallande pris förstärkningen icke böra beräknas med mer än 75 procent och skulle därigenom komma att uppgå till $\left(\frac{75}{100} \times 35,230 =\right)$ 26,425 kronor.

Å förstärkningsanslag för år 1921 hade anvisats ett belopp å 24,100 kronor till bestridande av ökade abonnemangskostnader för telefon vid vissa verk, staber och inrättningar. I nämnda post hade ingått ett för generalstaben avsett belopp å 5,928 kronor. Sedan chefen för generalstaben nu meddelat, att sistnämnda belopp från och med år 1922 kunde nedbringas till 4,000 kronor för år, borde ovannämnda post minskas till (24,100 — 1,928 =) 22,172 kronor, vilket belopp torde böra beräknas å förevarande anslag, att av arméförvaltningens civila departement enligt tillgängliga fördelningsuppgifter tilldelas vederbörande.

[2.]

Ökade telefon-
abonnemangs-
kostnader vid
vissa verk,
staber och
inrättningar.

Till sammanfattning av allt det ovan anförda hemställde arméförvaltningen, att på tilläggsstat för år 1922 måtte uppföras ett förstärkningsanslag för ordinarie expensanslaget och omfattande följande poster:

Samman-
fattning

För arméförvaltningen	kronor	26,000: —
» generalstaben	»	24,000: —
» generalfälttygmästarens expedition	»	5,260: —
» inspektörens för artilleriet och artilleristabens expeditioner	»	1,600: —
» fortifikationens huvudstation	»	4,275: —
» inspektörens för infanteriet expedition	»	900: —
» » » militärläroverken expedition	»	2,500: —
» första arméfördelningens expedition	»	2,990: —
» andra » »	»	1,390: —
» tredje » »	»	2,925: —
» fjärde » »	»	1,990: —
» femte » »	»	1,840: —
» sjätte » »	»	2,965: —
» militärbefälhavarens på Gottland expedition	»	1,275: —
» inspektörens för kavalleriet expedition	»	1,825: —
» » » trängen »	»	3,525: —
» fortifikationsbefälhavarens å Karlsborg expedition	»	1,275: —
» » » i Boden »	»	2,400: —
» kommandantens i Boden expedition	»	3,470: —
» » » Stockholm expedition	»	713: —
» » » Karlsborg »	»	740: —
» landstormsområdesexpeditionerna för Stockholms södra, västra och östra landstormsområden	»	2,000: —
» intendenturstabens expedition	»	2,625: —
	Transport kronor	98,483: —

	Transport kronor	98,483: —
[2.] För remonteringsstyrelsens expedition	»	2,450: —
» intendenturförrådets i Stockholm expedition	»	750: —
» » » Boden »	»	750: —
» » » å Karlsborg »	»	750: —
» garnisonssjukhuset i Stockholm »	»	2,400: —
» rullföringsområdesexpeditionerna	»	45,000: —
» oförutsedda expensbehov samt för centralupp- handling	»	26,425: —
» ökade telefonabonnemangskostnader vid vissa verk, staber och inrättningar	»	22,172: —
eller tillhopa	kronor	199,180: —

Departement-
chefen.

Såsom i annat sammanhang närmare omförmäلت, har arméförvaltningen vid beräkandet av kostnaderna för skrivmaterialier m. m. under år 1923 utgått från 1921 års sammanlagda medelstillgång under de särskilda anslagsposterna samt i allmänhet reducerat densamma med 25 procent. Endast beträffande vissa större expeditioner har, av angivna skäl, reduktionen ansetts böra begränsas till 25 procent av det å tilläggsstat för år 1921 upptagna anslagsbeloppet.

I fråga om behovet av förstärkningsanslag för innevarande år har arméförvaltningen inledningsvis framhållit, att i nu förevarande hänseende borde följas samma riktlinjer som beträffande det ordinarie medelsbehovet för år 1923. I överensstämmelse härmed synas de för skrivmaterialier m. m. avsedda posterna under 1922 års förstärkningsanslag icke böra upptagas högre än att den sammanlagda medelstillgången för sistnämnda år uppgår till enahanda belopp som det på nyss angivet sätt för år 1923 beräknade. Från denna princip avviker emellertid arméförvaltningens anslagsberäkning så tillvida, att reduktionen beräknats med 25 procent å allenast 1921 års förstärkningsanslag och icke — såsom i flertalet fall bort ske — å 1921 års sammanlagda medelstillgångar för nu ifrågavarande ändamål. På grund härav ävensom med hänsyn till den från och med innevarande år vidtagna sänkningen av avgifterna för telefonabonnemang torde det av arméförvaltningen äskade beloppet böra minskas med i runt tal 30,000 kronor.

I övrigt giver mig arméförvaltningens förevarande förslag icke anledning till annan erinran än att i anslagsberäkningen icke synes böra upptagas det belopp av 5,000 kronor, som äskats till ersättning för skrivhjälp vid generalstaben. De särskilda medel, som för sådant ändamål kunna visa sig vara oundgängligen erforderliga, torde, liksom under nästlidet år varit fallet, kunna utgå av anslaget till extra utgifter.

För bestridande av kostnaderna för skrivmaterialier, expenser, bränsle, lyse m. m. är under titel II av ordinarie expensanslaget för försvarsdepartementet beräknat ett belopp av 18,182 kronor. Denna anslagspost, som beräknats efter normala förhållanden och ursprungligen var avsedd allenast för det förutvarande lantförsvarsdepartementet, har givetvis under kristiden visat sig vara för sitt ändamål alldeles otillräcklig, och efter sammanslagningen av lantförsvars- och sjöförsvarsdepartementen till ett gemensamt departement hava departementets expenskostnader ytterligare väsentligt stegrats. Till förstärkning av denna anslagspost har för år 1921 anvisats ett belopp av 60,000 kronor. För innevarande år torde detta förstärkningsanslag kunna nedsättas till 50,000 kronor.

[2.]

Det för expensanslagets förstärkning erforderliga beloppet bör, i enlighet med vad jag nu anfört, upptagas till (199,180 — 30,000 — 5,000 + 50,000 =) 214,180 kronor.

Liksom för år 1921 varit fallet, torde erforderliga merkostnader för bränsle och lyse för år 1922 få bestridas av det extra anslag till förstärkning av ordinarie bränsleanslaget, varom jag i annat sammanhang kommer att göra framställning.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till förstärkning av ordinarie reservationsanslaget till skrivmaterialier, expenser, bränsle, lyse m. m. å tilläggsstat för år 1922 anvisa ett förslagsanslag, högst, 214,180 kronor.

3. Förstärkning av ordinarie reservationsanslaget till skrivmaterialier m. m. vid truppförbanden.

[3.]

Förevarande anslag är i riksstaten för innevarande år upptaget med 163,250 kronor. Anslaget är uppdelat å två titlar sålunda:

Titel I. Skrivmaterialier m. m.	kronor 129,150: —
Titel II. Oförutsedda expensbehov m. m.	» 34,100: —
	<hr/>
	Summa kronor 163,250: —

Till förstärkning av anslaget till skrivmaterialier m. m. vid truppförbanden anvisade nästlidet års riksdag å tilläggsstat för samma år ett anslag av 303,825 kronor. För innevarande år har något förstärkningsanslag ännu icke av riksdagen äskats.

[3.]

Titel I. Skrivmaterialier m. m.

Ordinarie
anslagsmedel
för år 1921.

Under anslagstiteln till skrivmaterialier m. m. var å ordinarie stat för år 1921 upptaget ett belopp av 116,075 kronor enligt följande beräkning:

infanteriet	kronor	63,400:—	
kavalleriet.....	»	15,975:—	
artilleriet	»	18,375:—	
ingenjörtrupperna	»	7,125:—	
trängen	»	6,600:—	kronor 111,475:—
infanteribrigadchefernas expeditioner	»	2,400:—	
formationer för utbildning av värnpliktiga studenter (11 formationer à 200 kronor i medeltal)	»	2,200:—	
	Summa kronor	116,075:—	

Förstärknings-
anslag för år
1921.

Till förstärkning av ifrågavarande anslagsmedel anvisades å tilläggsstat för år 1921 ett belopp av 239,625 kronor, beräknat på följande sätt:

för truppförband av infanteriet, kavalleriet, artilleriet, ingenjörtrupperna och trängen, 200 procent å ordinarie anslagsmedel	kronor	222,950:—
» infanteribrigadchefernas expeditioner, 100 procent å ordinarie anslagsmedel	»	2,400:—
» formationer för utbildning av värnpliktiga studenter, 100 procent å ordinarie anslagsmedel ..	»	2,200:—
» artilleriets tygverkstäder och skjutfalt, vartill medel icke anvisats å ordinarie stat, (3,600 + 2,375)	»	5,975:—
» intendenturtrupperna, vartill medel icke heller anvisats å ordinarie stat.....	»	6,100:—
	Summa kronor	239,625:—

Ordinarie
anslagsmedel
för år 1922.

Vid beräkandet av det ordinarie medelsbehovet under förevarande anslagstitel för innevarande år har till posten för infanteriet överförs ett belopp av 1,000 kronor för hyra, eldning, belysning samt städning av det ännu icke kasererade Södra skånska infanteriregementets expeditionslokaler, vilket belopp tidigare upptagits under särskild anslagstitel. Vidare har i anslagsposten för artilleriet inberäknats förenämnda å förstärkningsanslag för år 1921 upptagna belopp, respektive 3,600

och 2,375 kronor, för artilleriets tygverkstäder och skjutfält. Slutligen har såsom en särskild post upptagits det, enligt vad förut nämnts, å tilläggsstat för år 1921 för intendenturtrupperna beräknade beloppet, 6,100 kronor. Anslagstiteln är sålunda för innevarande år beräknad på följande sätt:

[3.]

infanteriet	kronor	64,400: —	
kavalleriet	»	15,975: —	
artilleriet	»	24,350: —	
ingenjörtrupperna	»	7,125: —	
trängen	»	6,600: —	
intendenturtrupperna	»	6,100: —	kronor 124,550: —
infanteribrigadchefernas expeditioner	»	2,400: —	
formationer för utbildning av värnpliktiga studenter	»	2,200: —	
			<u>Summa kronor 129,150: —</u>

Arméförvaltningen har anmält, att från de särskilda truppförbanden inkommit framställningar om anvisande jämväl för år 1922 av medel för expenskostnader utöver de på ordinarie stat för sistnämnda år tillgängliga medlen för detta ändamål.

Arméförvalt-
ningens
framställning.

Beträffande storleken av ifrågavarande medelsbehov tillåte sig arméförvaltningen hänvisa till de uttalanden, som gjorts i ämbetsverkets skrivelse den 31 augusti 1920 angående lantförsvarets medelsbehov för år 1922, ävensom i framställningen angående ordinarie medelsbehovet å förevarande anslag för år 1923.

För år 1921 hade beträffande truppförbanden för bestridande av expensutgifter beviljats ett förstärkningsanslag å 200 procent av de ordinarie anslagsbeloppen. Med hänsyn till vad som anförts i framställningen angående det ordinarie medelsbehovet å förevarande anslag för år 1923 syntes det vara möjligt att något sänka förstärkningsanslaget för år 1922. En sänkning av 50 procent torde emellertid vara det högsta, som kunde ifrågasättas. Arméförvaltningen ansåge sig alltså böra hemställa om anvisande för sistnämnda år av ett tilläggsanslag å 150 procent. För truppförbanden hade å ordinarie stat för år 1922 upptagits — förutom de nyuppförda anslagsposterna till artilleriets tygverkstäder och skjutfält samt intendenturtrupperna — ett belopp av [124,550 — (3,600 + 2,375 + 6,100) =] 112,475 kronor. Till förstärkning av dessa anslagsmedel erfordrades således $\left(\frac{150}{100} \times 112,475 =\right)$ 168,712 kronor 50 öre.

[3.] Vad beträffade anslagsposterna till artilleriets skjutfält och tygverkstäder samt intendenturtrupperna, syntes dessa poster hava beräknats med ledning av gällande pris. och erfordrades således i fråga om dem inga förstärkningsanslag för år 1922.

I fråga om infanteribrigadchefernas expeditioner och formationer för utbildning av värnpliktiga studenter syntes försiktigheten bjuda att även för år 1922 räkna med ett förstärkningsanslag å 100 procent. Härtill komme emellertid, att enligt inhämtad uppgift antalet berörda formationer numera uppginge till 19 stycken (8 vid infanteriet, 1 vid kavalleriet, 6 vid artilleriet, 2 vid fortifikationen, 1 vid trängen och 1 vid intendenturtrupperna). För det överskjutande antalet (8 stycken) hade hittills för expensutgifter nödiga medel anvisats av arméförvaltningens civila departement från titel II av förevarande anslag. Då detta förfaringssätt icke vidare torde böra ifrågakomma, syntes erforderligt belopp böra anvisas på tilläggsstat för år 1922. Medelsbehovet skulle alltså utgöra:

för infanteribrigadchefernas expeditioner, 12 st. à kr. 200: —	kronor 2,400: —
för 11 formationer för utbildning av värnpliktiga studenter à kr. 200: —	» 2,200: —
för 8 dylika formationer à (200+200 =) kr. 400: — ..	» 3,200: —

De belopp, som för år 1922 erfordrades till förstärkning av förevarande anslagstitel, skulle alltså vara följande:

för truppförbanden i allmänhet	kronor 168,712: 50
» infanteribrigadchefernas expeditioner	» 2,400: —
» formationer för utbildning av värnpliktiga studenter (2,200 + 3,200 =)	» 5,400: —
	<hr/> Summa kronor 176,512: 50

Departements-
chefen.

Mot den av arméförvaltningen uppgjorda anslagsberäkningen skulle visserligen kunna göras den erinran, att den inträffade prissänkningen borde kunna föranleda en mera betydande nedsättning av anslagskravet under det för nästlidet år anvisade beloppet. Då emellertid, enligt vad jag inhämtat, 1921 års anslagsmedel för nu ifrågavarande ändamål visat sig synnerligen knappt tillmätta, synes mig försiktigheten bjuda att icke vidtaga någon reducering av det utav arméförvaltningen äskade beloppet.

Titel II. Oförutsedda expensbehov m. m.

[3.]

Under denna anslagstitel har såväl för år 1921 som för innevarande år å ordinarie stat upptagits ett belopp av 34,100 kronor.

Till förstärkning av ifrågavarande anslagsmedel har å tilläggsstat för år 1921 anvisats dels ett belopp av 34,100 kronor, motsvarande 100 procent av de å ordinarie stat beräknade medel, dels ock därutöver ett belopp av 30,100 kronor för bestridande av uppkommande merkostnader i anledning av vidtagna telefontaxeförhöjningar, eller således tillhoppa 64,200 kronor.

Under hänvisning till vad arméförvaltningen anfört i sin framställning rörande medelsbehovet under förevarande anslag för år 1923 har ämbetsverket hemställt om anvisande för år 1922 av ett till 100 procent av det ordinarie anslaget uppgående förstärkningsanslag eller således 34,100 kronor. Beträffande det belopp å 30,100 kronor, som å tilläggsstat för år 1921 anvisats till bestridande av ökade telefon- och telegramkostnader, hade några medel för mötande av motsvarande kostnadsökningar under år 1922 icke anvisats. Då det icke torde vara antagligt, att någon minskning av telefon- och telegramavgifterna komme att inträda under år 1922, skulle alltså för ifrågavarande ändamål under sistnämnda år erfordras samma belopp som under år 1921 eller 30,100 kronor.

Arméförvaltningens framställning.

Arméförvaltningen hemställde alltså, att till förstärkning av förevarande anslagstitel för år 1922 måtte anvisas tillhoppa $(34,100 + 30,100 =)$ 64,200 kronor.

Vad arméförvaltningen sålunda föreslagit giver mig icke anledning till annan erinran, än att, med hänsyn till den från och med ingången av år 1922 vidtagna sänkningen av telefonavgifterna, förenämnda, till bestridande av merkostnader för dylika utgifter avsedda belopp, 30,100 kronor, torde kunna nedsättas till 18,000 kronor, vadan till förstärkning av förevarande anslagstitel torde böra upptagas $(34,100 + 18,000 =)$ 52,100 kronor.

Departementschefen.

Sammanfattning.

I enlighet med vad sålunda anförts skulle till förstärkning av reservationsanslaget till skrivmaterialier m. m. vid truppförbanden erfordras

under titel I	kronor 176,512: 50
» » II	» 52,100: —

Summa kronor 228,612: 50

eller i avrundat tal 228,610 kronor.

[3.] Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *förstärkning av ordinarie reservationsanslaget till skrivmaterialier m. m. vid truppförbanden* å tilläggsstat för år 1922 anvisa ett förslagsanslag, högst, 228,610 kronor.

[4.] 4. **Generalstabens översiktskarta över Sverige.**

I enlighet med vad jag under punkten 30 i det vid årets statsverksproposition fogade statsrådsprotokollet över försvarsärenden anført, får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att för *fortsättande av arbetena för utgivande av generalstabens översiktskarta över Sverige* i skalan 1:400,000 å tilläggsstat för år 1922 anvisa ett reservationsanslag av 11,500 kronor.

B. **Förplägnad, intendenturmateriel, remontering, övningar m. m.**

[5.] 1. **Förstärkning av ordinarie förslagsanslaget till mathållning.**

Ordinarie förslagsanslaget till arméns mathållning utgör för innevarande år 6,406,589 kronor.

Anslaget är beräknat efter den före kristidens inträde tillämpade beräkningsgrunden av 60 öre för man och tjänstgöringsdag. Då det på detta sätt beräknade ordinarie anslagsbeloppet under kristiden visat sig alldeles otillräckligt för bestridande av kostnaderna för arméns mathållning, har riksdagen, efter Kungl. Maj:ts därom gjorda framställning, å extra stat anvisat särskilda anslag för det ordinarie anslaget förstärkning. Vid beräkning av förstärkningsanslaget för år 1921 utgick man från en portionskostnad av sammanlagt 1 krona 10 öre för dag.

För innevarande år har ännu icke något förstärkningsanslag av riksdagen äskats.

Uti sin skrivelse den 31 augusti 1921 angående lantförsvarets medelsbehov har arméförvaltningen anfört, att portionskostnaden för det dåvarande torde utgöra omkring 1 krona 25 öre för dag och att livsmedelsprisen fortfarande befunne sig i sjunkande ehuru långsamt. Dessa förhållanden hade givit arméförvaltningen anledning förmoda, att kostnaden för portionen vid armén borde under första halvåret 1923 hava nedgått till 1 krona 10 öre för dag. I anslutning härtill syntes man kunna antaga, att portionskostnaden under år 1922 borde i genomsnitt kunna hållas inom 1 krona 15 öre för dag.

Här angivna siffror för portionskostnaden hänförde sig till den nu gällande normalportionsstaten. Som arméförvaltningen anfört vid behandlingen av ordinarie mathållningsanslaget krävdes emellertid en ändring av normalportionsstaten, innebärande ett återställande av det numera rubbade förhållandet mellan statens naturavärden och dess kontanta del. Den ökning i portionskostnaden, som därav skulle bliva följden, kunde beräknas sålunda. Naturavärdena i en portion enligt nu gällande stat, som kostade 1 krona 15 öre om dagen, representerade ett belopp av 1 krona 10 öre. 10 % härav, d. v. s. den kontanta delen enligt den föreslagna ändringen i staten, utgjorde 11 öre. Hela kostnaden för portionen enligt den nya sammansättningen skulle sålunda under år 1922 uppgå till 1 krona 21 öre för dag, men arméförvaltningen hölle före, att denna beräkning borde utan olägenhet kunna sänkas till 1 krona 20 öre för dag.

Alldenstund såsom förut nämnts ordinarie mathållningsanslaget för år 1922 i riksstaten upptagits med ett belopp av 60 öre för man och tjänstgöringsdag, krävdes sålunda på grund av vad ovan anförts för samma år ett förstärkningsanslag likaledes beräknat efter 60 öre för man och dag.

Arméförvaltningen hemställde därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att till förstärkning av 1922 års mathållningsanslag å tilläggsstat för samma år bevilja ett förslagsanslag, beräknat efter en ökad kostnad av högst 60 öre för man och dag.

Beträffande den av arméförvaltningen föreslagna ändringen av normalportionsstaten har jag redan i annat sammanhang, nämligen vid behandlingen av frågan om medelsbehovet under mathållningsanslaget för förra halvåret 1923, uttalat den mening, att med vidtagandet av en dylik ändring kunde tillsvidare anstå.

Såsom av den lämnade redogörelsen framgår, har arméförvaltningen ansett sig böra, under förutsättning av oförändrad normalportions-

[5.]

Arméförvaltningens framställning.

Departementschefen.

- [5.] stat, för innevarande år räkna med en portionskostnad av 1 krona 15 öre för dag. Sedan ämbetsverkets framställning i ämnet avläts, har emellertid en betydande ytterligare nedgång i livsmedelsprisen ägt rum, så att, enligt vad jag inhämtat, portionskostnaden under fjärde kvar- talet av år 1921 vid åtskilliga truppförband sjunkit till omkring 1 krona. Till grund för beräkningen av medelsbehovet under år 1922 torde vid sådant förhållande kunna läggas ett genomsnittligt portionspris av 1 krona.

Det ordinarie mathållningsanslaget, vilket såsom förut nämnts är beräknat efter 60 öre för man och tjänstgöringsdag, skulle alltså för- stärkas med ett efter 40 öre för man och dag beräknat belopp. Då antalet tjänstgöringsdagar för år 1922 upptagits till 10,677,648, er- fordras följaktligen ett förstärkningsanslag av $(10,677,648 \times 0.40 =)$ 4,271,059 kronor 20 öre eller i jämnt krontal 4,271,060 kronor.

Jag får alltså hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till förstärkning av ordinarie förslagsanslaget
till mathållning å tilläggsstat för år 1922 anvisa ett
förslagsanslag, högst, 4,271,060 kronor.

- [6.] 2. **Förstärkning av ordinarie reservationsanslaget till munderings-
utrustning.**

Ordinarie reservationsanslaget till munderingsutrustning är i riks- staten för år 1922 upptaget med 3,778,853 kronor. Anslaget är allt- jämt beräknat efter samma grunder, som tillämpades före kristidens inträde, eller efter 33 öre om dagen för varje man och 10 öre om dagen för varje häst vid staber och undervisningsverk m. m., infanteriet, kavalleriet, trängen och intendenturtrupperna. Kostnaderna för sadel- mundering och hästutredning vid artilleriet och ingenjörtrupperna utgå från dessa truppslags egna övningsmedel.

Då det ordinarie anslaget under kristiden visat sig otillräckligt, hava särskilda förstärkningsanslag av riksdagen anvisats. Till grund för beräkningen av förstärkningsanslaget för år 1921 har lagts ett extra medelsbehov av 17 öre om dagen för varje man och 5 öre om dagen för varje häst. För år 1922 har ännu icke något förstärkningsanslag av riksdagen äskats.

Arméförvaltningen har erinrat om att ämbetsverket vid behandlingen av ordinarie munderingsanslaget för första halvåret 1923 påvisat, att de medelstillgångar, som hittills stått till buds för munderingsutrustningen, icke varit tillräckliga för avsedda ändamål, varför arméförvaltningen sett sig nödsakad hos Kungl. Maj:t föreslå ordinarie munderingsanslaget till 60 öre för man och dag och 15 öre om dagen för varje häst, innebärande en ökning i hittills till förfogande ställda medel å ordinarie och förstärkningsanslag med 10 öre om dagen för varje man. Under sådana förhållanden låge det närmast till hands, att förstärkningsanslaget för år 1922 beräknades till sådan storlek, att för nämnda år anvisade munderingsmedel sammanlagt uppginge till lika belopp, som begärts för år 1923. Då emellertid riksdagen redan avsatt medel för beredande av förstärkningsanslag, ansåge sig arméförvaltningen icke böra ifrågasätta någon ökning av förstärkningsanslaget för munderingsutrustningen utöver det belopp, som utgått för år 1921.

[6.]

Arméförvaltningens framställning.

Arméförvaltningen hemställde alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att till förstärkning av 1922 års ordinarie munderingsanslag å tilläggsstat för samma år bevilja ett förslagsanslag, beräknat efter högst 17 öre för man och dag samt 5 öre för häst och dag.

Vid bifall till arméförvaltningens förslag skulle för underhållet av arméns munderingsutrustning under innevarande år komma att stå till förfogande samma belopp per tjänstgöringsdag, som för år 1921 anvisats, eller tillhopa 50 öre för man och dag samt 15 öre för häst och dag. De materialier och persedlar, som bekostas av munderingsanslaget, hava visserligen under den senare tiden sjunkit i pris. Då emellertid medelstillgången under föregående år otvivelaktigt icke fullt motsvarat den tidigare rådande högre prisnivån, anser jag mig kunna tillstyrka arméförvaltningens förevarande framställning.

Departementschefen.

Antalet manskapstjänstgöringsdagar har, såsom förut nämnts, för innevarande år beräknats till 10,677,648. Det antal hästtjänstgöringsdagar, som bör läggas till grund för beräkandet av förevarande anslag, har upptagits till 2,552,290. Det för ändamålet erforderliga förstärkningsanslaget skulle följaktligen utgöra $[(10,677,648 \times 0.17) + (2,552,290 \times 0.05) =]$ 1,942,814 kronor 66 öre, eller i jämnt krontal 1,942,815 kronor.

Jag får alltså hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till förstärkning av ordinarie reservationsanslaget till munderingsutrustning å tilläggsstat för år 1922 anvisa ett förslagsanslag, högst, 1,942,815 kronor.

[7.] 3. Förstärkning av ordinarie reservationsanslaget till kasernutredning, intendenturfordon m. m.

1921 års ordinarie anslag.

Ordinarie reservationsanslaget till kasernutredning, intendenturfordon m. m. var i riksstaten för år 1921 upptaget med 1,449,111 kronor. I de för riksdagen framlagda beräkningarna var anslaget uppdelat å fyra titlar, nämligen

Titel I.	Kasern- och förplägnadsutredning	kronor 1,081,611: —
Titel II.	Intendenturfordon	» 170,000: —
Titel III.	Skidmateriel	» 160,000: —
Titel IV.	Musikmateriel	» 37,500: —
		<hr/>
Summa kronor		1,449,111: —

Titel I var beräknad efter en kostnad av 8 öre för man och dag samt 1 öre för häst och dag, därav 3 öre om dagen för varje man och 1 öre om dagen för varje häst enligt den av Kungl. Maj:t fastställda staten för anslagets användande avsågos för förplägnadsutredningen. Övriga titlar voro upptagna med till siffran bestämda belopp.

1921 års förstärkningsanslag.

Uti sin skrivelse den 31 augusti 1920 angående lantförsvarets medelsbehov hemställde arméförvaltningen, att till förstärkning av förvarande anslag måtte å tilläggsstat för år 1921 anvisas dels för kasernutredning ett belopp, beräknat efter 3 öre om dagen för varje man, dels därutöver för musikmateriel ett belopp av 37,500 kronor.

Vid ärendets anmälan inför Kungl. Maj:t den 7 januari 1921 anförde dåvarande chefen för försvarsdepartementet, att han funne en förstärkning av anslagstiteln till kasern- och förplägnadsutredning enligt de av arméförvaltningen angivna grunder vara erforderlig. Det totala medelsbehovet under anslagstiteln skulle alltså beräknas efter (8 + 3 =) 11 öre för man och dag samt 1 öre för häst och dag. Vidkommande därefter det till förstärkning av anslagstiteln till musikmateriel begärda beloppet, 37,500 kronor, syntes detsamma icke vara oundgängligen erforderligt med hänsyn därtill, att Kungl. Maj:t genom brev den 3 december 1920 för iståndsättande och förnyande av musikmaterielen vid armén anvisat ett belopp av högst 100,000 kronor att utgå från behållen avkastning av de medel, som från musikkassorna vid vissa regementen tillgodoförts arméns musikfond.

Med tillämpning av de utav departementschefen förordade grunder anvisade riksdagen för ifrågavarande ändamål å tilläggsstat för år 1921 ett förslagsanslag, högst, 140,381 kronor.

[7.]

För innevarande år är det ordinarie anslaget till kasernutredning, intendenturfordon m. m. upptaget med 1,683,622 kronor. I de för riksdagen framlagda anslagsberäkningarna har förutvarande titel I uppdelats å två titlar, nämligen titel I, kasernutredning, beräknad efter en kostnad av 5 öre för man och dag, samt titel II, förplägnadsutredning, beräknad efter 5 öre för man och dag samt 1 öre för häst och dag. Från sistnämnda titel skola hädanefter bestridas kostnaderna för anskaffning och underhåll av den till fast inredning ej hänförliga förplägnadsmaterielen i matinrättningarna, vilka kostnader tidigare utgått från mathållningsanslaget. Anslagstiteln till intendenturfordon har höjts med 210,000 kronor, motsvarande dels kostnaderna för underhåll av de genom s. k. värnskattemedel anskaffade kokvagnar och andra fordon, dels ock de hittills från mathållningsanslaget, respektive furageringsanslaget bestridda underhållskostnaderna för fordon, vilka användas för proviant- och furagetransporter. Anslagstitlarna till skidmateriel och musikmateriel hava upptagits med oförändrade belopp. Anslaget har sålunda fördelats på fem titlar med följande belopp:

1922 Års ordinarie anslag.

Titel I.	Kasernutredning	kronor	533,882: 40
Titel II.	Förplägnadsutredning	»	572,239: 40
Titel III.	Intendenturfordon	»	380,000: —
Titel IV.	Skidmateriel	»	160,000: —
Titel V.	Musikmateriel	»	37,500: —
<hr/>			
Summa kronor			1,683,621: 80

Såsom i annat sammanhang närmare omförmäls, har riksdagen uti sin skrivelse den 17 juni 1921, angående regleringen av utgifterna under riksstatens fjärde huvudtitel, uttalat, att det syntes böra tagas under övertvägande, om ej den under förevarande anslag upptagna posten till musikmateriel för framtiden kunde indragas och ifrågavarande kostnader helt bestridas från arméns musikfond.

För innevarande år hava ännu icke av riksdagen äskats några medel till förstärkning av förevarande anslag.

Arméförvaltningen har erinrat om att ämbetsverket vid behandlingen av ordinarie anslaget till kasernutredning, intendenturfordon m. m. anmält, att de belopp, som hittills anvisats under anslagstitlarna I, II

Arméförvaltningens framställning.

- [7.] och V, visat sig otillräckliga, vilket föranlett arméförvaltningen att för budgetperioden 1 januari—30 juni 1923 påyrka förhöjning i beräkningsgrunderna för titlarna I och II, medan av särskilda skäl något dylikt yrkande ej kunnat göras beträffande titel V. Arméförvaltningen torde under sådana förhållanden icke behöva anföra några särskilda motiv för en hemställan om anvisande för år 1922 av förstärkningsanslag å titlarna I och II, i all synnerhet som arméförvaltningen funne, att nämnda förstärkningsanslag vart för sig ej behövde göras större än efter en beräkningsgrund av 3 öre om dagen för varje man, varigenom 1922 års ordinarie anslag under ifrågakvarande titlar tillsammans med vederbörliga förstärkningsanslag komme att uppgå till samma belopp för man och dag, som arméförvaltningen ifrågasatt i ordinarie anslag under samma titlar för första halvåret 1923.

Beträffande titel V, musikmateriel, torde särskilt böra framhållas, att, om arméns musikfond över huvud taget skulle kunna i framtiden bestrida musikmaterielens anskaffning och underhåll, det syntes nödvändigt, att denna materiel befunde sig i fullgott skick vid den tidpunkt, då fonden skulle träda in för underhållskostnadernas bestridande. Men som arméförvaltningen förut påvisat, vore det icke möjligt numera att inom en kostnadsram av 37,500 kronor för år nöjaktigt utföra detta underhåll. Ett förstärkningsanslag vore därför erforderligt, och det bleve så mycket mer av behovet påkallat för år 1922, som intet förstärkningsanslag stått till förfogande för år 1921. I överensstämmelse med vad arméförvaltningen härutinnan anfört förlidet år vid behandlingen av förstärkningsanslagen för år 1921, ansåge arméförvaltningen, att förstärkningsanslaget för år 1922 för musikmateriel borde göras lika stort som det ordinarie anslaget, d. v. s. 37,500 kronor.

Arméförvaltningen hemställde alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att till förstärkning av ordinarie anslaget till kasernutredning, intendenturfordon m. m. å tilläggsstat för år 1922 upptaga *dels* för kasernutredning ett belopp, beräknat efter 3 öre om dagen för varje man, *dels* för förplägnadsutredning ett belopp, likaledes beräknat efter 3 öre om dagen för varje man, *dels* därutöver för musikmateriel ett belopp av 37,500 kronor.

Departements-
chefen.

För underhåll av kasernutredningen har för år 1921 beräknats tillhoppa ett belopp av 8 öre för man och dag. Även om, såsom arméförvaltningen gjort gällande, de för ändamålet hittills anvisade medel icke fullt motsvarat den tidigare rådande höga prisnivån, torde, med hänsyn till numera inträffat prisfall, medelsbehovet under denna anslagstitel

icke behöva beräknas högre än till 7 öre för man och dag. Då, såsom redan nämnts, å ordinarie stat för ändamålet upptagits ett belopp av 5 öre per tjänstgöringsdag, skulle det för innevarande år erforderliga förstärkningsanslaget beräknas efter 2 öre för man och dag och således — enär antalet manskapstjänstgöringsdagar för nämnda år upptagits till 10,677,648 — uppgå till $(10,677,648 \times 0.02 =)$ 213,552 kronor 96 öre eller i jämnt krontal 213,553 kronor.

[7.]

Anslagsposten till förplägnadsutredning beräknades å ordinarie stat för år 1921 efter 3 öre för man och dag samt 1 öre för häst och dag. Någon förstärkning härå ifrågasattes icke. För år 1922 har beräkningsgrunden höjts till 5 öre för man och dag. Efter den nedgång i priserna, som numera ägt rum, torde något förstärkningsanslag för ändamålet icke vara av behovet oundgängligen påkallat.

Vad slutligen angår underhållet av arméns musikmateriel, vartill, såsom redan nämnts, å ordinarie stat upptagits ett belopp av 37,500 kronor, tillåter jag mig erinra om att från avkastningen av arméns musikfond för detta ändamål årligen utbetalas 37,300 kronor samt att därutöver så nyligen som under år 1920 ett belopp av 100,000 kronor av fondens medel fått tagas i anspråk för iståndsättande och förnyande av ifrågavarande materiel. Jag anser mig vid sådant förhållande icke kunna tillstyrka den nu gjorda framställningen om anvisande för ändamålet av ytterligare medel.

På grund av vad sålunda anförts får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till förstärkning av ordinarie reservationsanslaget till kasernutredning, intendenturfordon m. m. å tilläggsstat för år 1922 anvisa ett förslagsanslag, högst, 213,553 kronor.

4. Förstärkning av ordinarie reservationsanslaget till bränsle, lyse, vatten, renhållning och tvätt vid truppförbanden.

[8.]

Ordinarie reservationsanslaget till bränsle, lyse, vatten, renhållning och tvätt vid truppförbanden är i 1922 års riksstat upptaget med 2,305,316 kronor. Anslaget är beräknat efter de prisetförhållanden, som rådde före kristidens inträde.

Liksom flertalet övriga underhållsanslag har jämväl bränsleanslaget under de senare åren måst förstärkas med avsevärda belopp. Sålunda anvisades förstärkningsanslag

[8.]	för år 1918 med	kronor	725,000: —
	» » 1919 »	»	1,700,000: —
	» » 1920 »	»	1,700,000: —
	» » 1921 »	»	4,800,000: —

För år 1922 har något förstärkningsanslag ännu icke av riksdagen äskats.

Arméförvalt-
ningens fram-
ställning.

Arméförvaltningen har erinrat om att ämbetsverket vid behandlingen av frågan om medelsbehovet under ordinarie bränsleanslaget för första halvåret 1923 omnämnt, hurusom bränslet under den senaste tiden hastigt fallit i pris, men att det å andra sidan icke vore uteslutet, att ett bakslag kunde inträda härutinnan. Det hade därför synts arméförvaltningen rådligast att för år 1922 räkna med samma pris som för första halvåret 1923. I betraktande härav hade med ledning av inom ämbetsverkets intendentsdepartement för år 1920 förd statistik nedanstående beräkning gjorts i fråga om erforderligt förstärkningsanslag för år 1922.

Bränsle.

8,700 ton ångkol à 50 kr.	kr.	435,000: —	
5,900 » koks à 55 kr.	»	324,500: —	
42,000 kbm. björkved à 17 kr. »	»	714,000: —	
130,000 » barrved à 13 kr. ...	»	1,690,000: —	
359 000 » kokgas à 45 öre ...	»	161,550: —	
Dyrtidskostnader för bränsle vid staber och inrättningar	»	150,000: —	kronor 3,475,050: —

Lyse.

1,279,000 kwt. elektrisk ström à 45 öre	kr.	575,550: —	
722,000 kbm. lysgas à 45 öre ...	»	324,900: —	
55,600 liter fotogen à 28 öre ...	»	15,568: —	
5,700 paket stearinljus à 1 kr. 35 öre	»	7,695: —	
Dyrtidskostnader för lyse vid sta- ber och inrättningar	»	50,000: —	kronor 973,713: —

Vatten.

1920 års utgifter	»	350,000: —
-------------------------	---	------------

Renhållning och diverse.

[8.]

1920 års utgifter	kronor	630,000:—
-------------------------	--------	-----------

Tvätt.

1920 års utgifter	»	965,000:—
-------------------------	---	-----------

		<u>Summa kronor</u> 6,393,763:—
--	--	---------------------------------

Då det ordinarie anslaget belöpte sig till	»	2,305,316:—
erfordrades alltså för år 1922 ett förstärknings- anslag av omkring	»	4,088,447:—

som torde böra avrundas till 4,100,000 kronor.

I förhållande till det för år 1921 anvisade förstärkningsanslaget ställde sig denna kostnadsberäkning endast 700,000 kronor lägre. Men det vore härvid att märka, att enligt de uppgifter, som redan föreläge från truppförbanden, det för år 1921 anvisade förstärkningsanslaget icke komme att visa sig tillräckligt. En icke oväsentlig brist komme således med säkerhet att år 1921 uppstå å ordinarie bränsleanslaget.

Med stöd av det anförda hemställde arméförvaltningen, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att till förstärkning av ordinarie reservationsanslaget till bränsle, lyse, vatten, renhållning och tvätt vid truppförbanden å tilläggsstat för år 1922 anvisa ett förslagsanslag av högst 4,100,000 kronor.

Den av arméförvaltningen sålunda uppgjorda anslagsberäkningen giver mig icke anledning till erinran i annan mån än beträffande kostnaderna för bränsle. Dessa kostnader äro beräknade med utgångspunkt från den faktiska bränsleåtgången under år 1920 samt på grundval av de priser, som gällde vid tiden för avlåtandet av arméförvaltningens framställning i ämnet. Härvid är emellertid att beakta en omständighet, som av mig redan berörts vid behandlingen av frågan om medelsbehovet under ordinarie bränsleanslaget för förra halvåret 1923, nämligen att, medan under kristiden vedeldning såsom ekonomiskt fördelaktigare varit förhärskande vid truppförbanden, har numera, enligt vad jag inhämtat, allteftersom de inköpta betydande vedlagren tagit slut, en återgång börjat ske till eldning huvudsakligen med kolbränsle, enär detta ånyo, liksom före kristiden, blivit det med hänsyn till bränslevärde och å-pris för armén i regel billigaste bränslet. Till följd härav och i betraktande av det under den senare tiden inträffade ytterligare prisfallet torde, enligt en approximativ beräkning, som jag låtit verkställa,

Departements-
chefen.

- [8.] bränslekostnaderna för år 1922 kunna antagas bliva i runt tal 700,000 kronor lägre än de av arméförvaltningen angivna, i anledning varav det begärda förstärkningsanslaget synes kunna minskas med nämnda belopp till (4,100,000—700,000 =) 3,400,000 kronor.

Under erinran, att från förevarande anslag skulle, enligt vad förut omförmäls, jämväl bestridas uppkommande ökade kostnader för bränsle och lyse vid vissa undervisningsanstalter, verk, staber och inrättningar, får jag alltså hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *förstärkning av ordinarie reservationsanslaget till bränsle, lyse, vatten, renhållning och tvätt vid truppförbanden* å tilläggsstat för år 1922 anvisa ett förslagsanslag, högst, 3,400,000 kronor.

- [9.] 5. Förstärkning av ordinarie förslagsanslaget till furagering.

Ordinarie förslagsanslaget till furagering är i 1922 års riksstat upptaget med 4,036,550 kronor. Anslaget är beräknat efter 1 krona för häst och dag för de vid truppförbanden befintliga hästarna samt en årlig utfodringskostnad av 309 kronor för varje häst vid remontdepåerna, d. v. s. samma beräkningsgrund, som tillämpades före kristidens inträde.

På grund av den starka stegringen av furagepriset har det efter nyssnämnda grund beräknade ordinarie anslagsbeloppet under de senaste åren visat sig alldeles otillräckligt, och särskilda förstärkningsanslag hava måst av riksdagen anvisas. Sålunda anvisades för år 1919 ett efter 50 öre och för år 1920 ett efter 1 krona för häst och dag beräknat förstärkningsanslag. För år 1921 lades till grund för beräkningen av förstärkningsanslaget ett extra medelsbehov av 75 öre för häst och dag. För år 1922 har något förstärkningsanslag ännu icke av riksdagen åskats.

Arméförvaltningens framställning.

Arméförvaltningen har erinrat om att ämbetsverket vid behandlingen av ordinarie anslaget till furagering för första halvåret 1923 framhållit, hurusom rationspriset för år 1921 utgjorde 2 kronor å 2 kronor 25 öre per häst och dag och av arméförvaltningen beräknades komma att utgöra 2 kronor om dagen under första halvåret 1923. För år 1922 syntes i anslutning härtill utfodringskostnaden närmast kunna anslås till 2 kronor 25 öre om dagen för varje häst, varvid emellertid samma reservation för oberäknliga omständigheter måste göras, som av arméförvaltningen anförts i fråga om bedömande av prisnivån år 1923.

Arméförvaltningen hemställde alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att till förstärkning av 1922 års ordinarie anslag till furagering å tilläggsstat för samma år bevilja ett förslagsanslag, beräknat efter högst 1 krona 25 öre för häst och dag under det antal hästunderhållsdagar, som kunde komma att bestämmas.

[9.]

Såsom jag vid behandlingen av frågan om medelsbehovet under ordinarie furageringsanslaget för tiden 1 januari—30 juni 1923 framhållit, har efter avlåtandet av arméförvaltningens förevarande framställning ett högst betydande prisfall å fodervarumarknaden ägt rum, så att den nuvarande prisnivån torde motsvara en rationskostnad av allenast 1 krona 30 öre. På grund härav och då det ordinarie anslaget för år 1922, såsom redan nämnts, är beräknat efter en krona för häst och dag, finner jag mig böra föreslå, att till grund för förstärkningsanslagets beräkning lägges ett belopp av 30 öre för häst och dag.

Departements-
chefen.

Det antal hästunderhållsdagar, varom här är fråga, har för år 1922 beräknats uppgå till 3,835,700. Det för samma år erforderliga förstärkningsanslaget skulle således utgöra ($3,835,700 \times 0.30 =$) 1,150,710 kronor.

Jag får alltså hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till förstärkning av ordinarie förslagsanslaget till furagering å tilläggsstat för år 1922 anvisa ett förslagsanslag, högst, 1,150,710 kronor.

6. Förstärkning av ordinarie reservationsanslaget till truppförbandens övningar.

[10.]

Ordinarie reservationsanslaget till truppförbandens övningar var i riksstaten för år 1921 upptaget med 2,098,463 kronor.

1921 års
ordinarie
anslag.

Uti statsverkspropositionen till 1921 års riksdag föreslog Kungl. Maj:t riksdagen att minska ifrågavarande anslag med 50,000 kronor och alltså i riksstaten för år 1922 upptaga detsamma med 2,048,463 kronor enligt följande beräkning:

1922 års
ordinarie
anslag.

Titel I. Hästlega	kronor	805,950: —
Titel II. Befälsövningar	»	53,100: —
Titel III. Vinterövningar	»	374,500: —
Titel IV. Truppförbandens övriga övningar	»	719,003: —
Titel V. Frivilliga övningar med landstormen	»	95,910: —

Summa kronor 2,048,463: —

[10.] Till grund för beräkningen av de för hästlega avsedda medlen hade lagts ett med hänsyn till den genom 1914 års härordning fastställda tjänstgöringen uppskattat antal av 253,596 tjänstgöringsdagar för lejda hästar.

Mot den sålunda uppgjorda beräkningen av förevarande anslag fann statsutskottet allenast anledning till den erinran, att antalet lejningsdagar på grund av den beslutade minskningen av de värnpliktigas tjänstgöringstid syntes kunna för år 1922 nedsättas. Enligt en av utskottet verkställd approximativ beräkning syntes antalet lejningsdagar, varom här vore fråga, kunna reduceras från av Kungl. Maj:t angivna 253,596 till omkring 208,000. Anslaget till truppförbandens övningar torde härigenom kunna minskas med i runt tal 130,000 kronor utöver av Kungl. Maj:t angivna 50,000 kronor och syntes alltså bära för år 1922 upptagas med 1,918,463 kronor. Utskottet hemställde därför, att Kungl. Maj:t måtte minska ordinarie reservationsanslaget till truppförbandens övningar, då 2,098,463 kronor, med 180,000 kronor till 1,918,463 kronor.

Vad utskottet sålunda hemställt bifölls av andra kammaren. Första kammaren däremot biföll ett under överläggningen i kammaren framställt yrkande av innehåll, ätt — förutom den av utskottet föreslagna anslagsreduceringen — det under titel V upptagna beloppet, 95,910 kronor, till frivilliga övningar med landstormen skulle för år 1922 indragas, samt att anslaget skulle i anledning härav minskas med i runt tal 226,000 kronor utöver av Kungl. Maj:t angivna 50,000 kronor eller alltså med tillhoppa 276,000 kronor och således för år 1922 upptagas med 1,822,463 kronor.

Medelst därefter företagen gemensam omröstning beslöt riksdagen att minska ordinarie reservationsanslaget till truppförbandens övningar med 276,000 kronor till 1,822,463 kronor.

Med hänsyn till vad sålunda förekommit torde följande anslagsberäkning få anses ligga till grund för riksdagens ifrågavarande beslut:

Titel I. Hästlega	kronor	675,860: —
Titel II. Befälsövningar	»	53,100: —
Titel III. Vinterövningar	»	374,500: —
Titel IV. Truppförbandens övriga övningar	»	719,003: —
	Summa kronor	1,822,463: —

Förstärknings-
anslag.

Till förstärkning av förevarande anslag anvisade riksdagen å tilläggsstat för år 1921 ett förslagsanslag, högst 1,142,268 kronor. Därjämte medgav riksdagen, att för samma ändamål finge under år 1921

disponeras ännu icke i anspråk tagna medel under det till förstärkning av reservationsanslaget till lega av hästar för truppförbandens övningar å extra stat för år 1919 anvisade förslagsanslag, högst, 700,000 kronor.

[10.]

För innevarande år har något förstärkningsanslag för ifrågavarande ändamål ännu icke av riksdagen äskats.

Titel I. Hästlega.

Uti de för riksdagen framlagda beräkningarna av medelsbehovet under titel I av ordinarie anslaget till truppförbandens övningar har man hittills utgått från de före kristidens inträde rådande prislejningshållandena med varierande belopp av 2 till 4 kronor för hästlejningsdag. Under kristiden hava emellertid de verkliga lejningsprisen betydligt överstigit dessa belopp, varföre för bestridande av härigenom uppkommande merkostnader särskilda medel måst anvisas. För år 1921 har sålunda lejningspriset beräknats efter 10 kronor för häst och dag.

Genom brev den 19 december 1919 har emellertid Kungl. Maj:t föreskrivit, att de övertaliga hästar vid armén, som under åren 1914 och 1915 inköpts eller kvarhållits för att användas vid tjänstgöring till skydd för rikets neutralitet, skulle i ock för lejningskostnadernas nedbringande disponeras för försök med utbyte av lejda hästar mot inköpta (ackordhästar), varjämte därefter särskilda medel anvisats för fortsatta inköp av dylika hästar. Enligt hittills tillämpade grunder hava truppförbanden fått tillgodoräkna sig ersättning för de hästlejningsdagar, som fullgjorts med dessa hästar (ackordhästdagar), med samma belopp, som enligt vad förut nämnts legat till grund för det ordinarie hästlejningsanslagets beräkning.

Arméförvaltningen har nu anfört, att sakkunniga för följande av försök med utbyte av lejda hästar mot inköpta såsom sin mening uttalat, att den hittills gällande grunden för lejningskostnadernas beräkning, 10 kronor för häst och dag, borde tillämpas jämväl för år 1922. Vad beträffade grunden för beräkandet av truppförbandens ersättning för ackordhästdagar, borde densamma enligt de sakkunnigas förmenande framdeles omläggas på sådant sätt, att ersättningsbeloppet komme att utgå med visst belopp för varje häst. Intill dess bestämdare erfarenheter vunnits i förevarande avseende, borde emellertid den hittills tillämpade beräkningsgrunden gälla.

Arméförvaltningens framställning.

Mot vad de sakkunniga sålunda anfört hade arméförvaltningen icke något att erinra.

[10.]

Enär den av statsutskottet föreslagna reduceringen av hästlejningsdagarnas antal endast beräknats approximativt, hade arméförvaltningen av samtliga truppslagsinspektörer och truppslagschefer inhämtat närmare uppgifter angående det antal hästlejningsdagar, som på grund av nu gällande tjänstgöringstid för de värnpliktiga beräknades komma att erfordras under år 1922. Med stöd av dessa uppgifter hade nu arméförvaltningen verkställt beräkning av det antal lejningsdagar, som torde kunna under år 1922 fullgöras med användande av truppförbandens ackordhästar, och i sammanhang därmed utfört beräkning rörande behov av förstärkning av samma års ordinarie hästlejningsanslag.

Vid *infanteriet* erfordrades 20,500 hästlejningsdagar. Enligt av vederbörande truppförbandschefer verkställd beräkning torde 12,661 lejningsdagar kunna fullgöras med användande av ackordhästar. Regimentena borde härför efter hittills gällande grunder få tillgodoräkna sig ersättning, beräknad efter 2 kronor för häst och dag vid inkallande av häst för övning under längre tid samt 3 kronor 50 öre för häst och dag vid dylikt inkallande för kortare tid. På grund därav att inkallelseperiodernas längd vid olika truppförband vore mycket olika, syntes emellertid ersättningsbeloppet böra utgå med medeltalet av nyss angivna belopp. Jämlikt verkställd beräkning utgjorde detta medeltal 3 kronor, och borde sålunda den ersättning, som regimentena skulle äga att tillgodoräkna sig för ovanstående 12,661 fullgjorda ackordhästdagar utgöra ett belopp av 37,983 kronor. För lejning av hästar under övriga 7,839 lejningsdagar erfordrades med ett lejningspris av 10 kronor för häst och dag 78,390 kronor. Sammanlagda anslaget till hästlega vid infanteriet under år 1922 borde sålunda utgöra 116,373 kronor.

Vid *kavalleriet* hade för kulsprutetjänsten beräknats ett behov av 2,000 hästlejningsdagar. Vid detta truppslag finnes inga ackordhästar. Samtliga hästlejningsdagar måste sålunda fullgöras genom inlejning av hästar. Med ett lejningspris av 10 kronor för häst och dag uppginge kostnaderna härför till 20,000 kronor.

Vid *artilleriet* erfordrades 124,662 hästlejningsdagar. Enligt verkställd beräkning torde 57,313 lejningsdagar kunna fullgöras med användande av ackordhästar. Truppförbanden borde härför, efter hittills tillämpad beräkning av 3 kronor 50 öre för häst och dag, få tillgodoräkna sig ett belopp av 200,595 kronor 50 öre. För lejning av hästar under övriga 67,349 dagar erfordrades med ett lejningspris av 10 kronor för häst och dag 673,490 kronor. Sammanlagda anslaget till hästlega vid artilleriet under år 1922 borde sålunda utgöra 874,085 kronor 50 öre.

Vid *ingenjörtrupperna* erfordrades 40,000 hästlejningsdagar. Enligt verkställd beräkning torde 27,471 lejningsdagar kunna fullgöras med användande av ackordhästar. Truppförbanden borde härför — efter hittills tillämpad beräkning av 2 kronor för häst och dag vid Göta ingenjörkår och Fälttelegrafkåren utom dess detachement i Boden, 2 kronor 50 öre vid Svea ingenjörkår samt 4 kronor vid Bodens ingenjörkår och nyssnämnda detachement — få tillgodoräkna sig ett belopp av 69,144 kronor 50 öre. För lejning av hästar under övriga 12,529 dagar erfordrades, med ett lejningspris av 10 kronor för häst och dag, 125,290 kronor. Sammanlagda anslaget till hästlega vid ingenjörtrupperna under år 1922 borde sålunda utgöra 194,434 kronor 50 öre. [10.]

Vid *trängen* erfordrades 21,000 hästlejningsdagar. Samtliga dessa dagar kunde fullgöras med användande av ackordhästar. Truppförbanden borde härför, efter hittills tillämpad beräkning av 2 kronor 50 öre för häst och dag, få tillgodoräkna sig ett belopp av 52,500 kronor.

Vid *intendenturtrupperna* erfordrades 2,000 hästlejningsdagar. Samtliga dessa dagar kunde fullgöras med användande av ackordhästar. Truppförbanden borde härför, efter hittills tillämpad beräkning av 2 kronor 50 öre för häst och dag, få tillgodoräkna sig ett belopp av 5,000 kronor.

I § 72 av reglementet för arméns avlöning under fred stadgades, att, därest officer, som icke enligt stat åtnjöte gottgörelse för tjänstehäst, genom generalorder eller, undantagsvis, med arméfördelningsschefsbegivande kommenderades beriden till tjänstgöring, och därvid icke gjordes beriden å kronan tillhörig häst, han skulle åtnjuta gottgörelse för hästlega med 6 kronor om dagen och för furage, därest icke dylikt kostnadsfritt tillhandahölls honom, med 1 krona om dagen. För bestridande av härav föranledda kostnader hade under de senare åren beräknats ett belopp av 10,000 kronor.

Motsvarande föreskrift återfunnes visserligen icke i det avlöningsreglemente, som jämlikt kungörelse den 29 juni 1921 skulle provisoriskt lända till efterrättelse under år 1922 från och med den 1 januari samma år. Det torde emellertid vara antagligt, att särskild föreskrift härom framdeles komme att meddelas.

Enligt arméförvaltningens förmenande borde sålunda det belopp av 10,000 kronor, som för ändamålet anvisats å 1922 års ordinarie anslag till hästlega, kvarstå oförändrat.

Enligt vad ovan anförts borde sammanlagda anslaget till hästlega vid armén för år 1922 utgöra

[10.]	vid infanteriet	kronor	116,373: —
	» kavalleriet	»	20,000: —
	» artilleriet	»	874,085: 50
	» ingenjörtrupperna	»	194,434: 50
	» trängen	»	52,500: —
	» intendenturtrupperna	»	5,000: —
	för gottgörelse för hästlega enligt särskild föreskrift	»	10,000: —
		Summa kronor	1,272,393: —

Enär ifrågavarande ordinarie anslag upptagits till 675,860 kronor och några avsevärda besparingar icke torde uppkomma å 1921 års ordinarie anslag, erfordrades sålunda ett förstärkningsanslag av 596,533 kronor.

Till förstärkning av 1921 års ordinarie anslag till hästlega hade riksdagen dels medgivit, att vid 1920 års utgång icke i anspråk tagna medel under det av riksdagen till förstärkning av reservationsanslaget till lega av hästar för truppförbandens övningar å extra stat för år 1919 anvisade förslagsanslag, högst, 700,000 kronor, finge disponeras även under år 1921, dels därutöver å tilläggsstat för sistnämnda år anvisat ett förslagsanslag, högst, 752,268 kronor.

Det syntes icke vara antagligt, att några besparingar å sålunda anvisade förstärkningsanslag komme att vid årsskiftet 1921—1922 uppstå. Under alla förhållanden kunde eventuella besparingar endast föranledas därav, att vissa truppförband på grund av tillfälliga svårigheter att utackordera ackordhästar eller av andra med ackordsystemets genomförande förenade orsaker sett sig förhindrade att i erforderlig omfattning verkställa inköp av dylika hästar.

Meromnämnda sakkunniga hade framhållit, att de försök med utbyte av lejda hästar mot inköpta, som hittills ägt rum, visat sig synnerligen fördelaktiga för kronan, i det att redan nu stora besparingar kunnat göras genom ifrågavarande utbyten, och att dessa besparingar givetvis ökades i samma mån, som utbyteshästarnas antal kunde ökas. Uppstode hinder för inköp av hästar vid ett truppförband, kunde härigenom frigjorda medel lämpligen överföras till annat truppförband, varest inköps verkställande vore önskvärt, men erforderliga inköpsmedel saknades. Enligt de sakkunnigas förmenande vore det därför av synnerligen stor vikt för de anbefallda försökens ändamålsenliga genomförande, att sådana besparingar, som eventuellt kunde uppkomma å de för år 1921 av riksdagen anvisade anslag till hästlega, även finge disponeras under år 1922.

Arméförvaltningen hade däremot intet att erinra, varföre i händelse av Kungl. Maj:ts godkännande härav, riksdagens medgivande syntes böra utverkas att få jämväl under år 1922 disponera å förenämnda förstärkningsanslag vid 1921 års utgång eventuellt uppkommande besparingar. [10.]

Mot den av arméförvaltningen verkställda beräkningen av antalet hästlejningsdagar under år 1922, enligt vilken beräkning skulle erfordras tillhopa 210,162 lejningsdagar, har jag icke något att erinra. På sätt arméförvaltningen föreslagit, torde de s. k. ackordhästarna vid truppförbanden böra tagas i anspråk för nedbringande av lejningskostnaderna, och synes ersättning härför böra beredas truppförbanden med de av ämbetsverket föreslagna belopp. Enligt den uppgjorda beräkningen skulle av ackordhästar kunna fullgöras 120,445 hästdagsverken, för vilka truppförbanden skulle erhålla gottgörelse med sammanlagt 365,223 kronor. För det härutöver erforderliga antalet verkliga lejningsdagar, uppgående till $(210,162 - 120,445 =) 89,717$, har arméförvaltningen funnit sig böra räkna med ett lejningspris av 10 kronor för häst och dag eller samma pris, som under de senaste åren lagts till grund för anslagsberäkningen. Med hänsyn till numera inträffat prisfall anser jag emellertid, att lejningskostnaderna för år 1922 icke behöva upptagas högre än till i genomsnitt 6 kronor för häst och dag. För 89,717 lejningsdagar skulle sålunda beräknas en kostnad av $(89,717 \times 6 =) 538,302$ kronor. Med tillämpning av de utav mig nu förordade beräkningsgrunderna skulle medelsbehovet under förevarande titel — däri inbegripet det till gottgörelse för hästlega enligt särskild föreskrift avsedda beloppet 10,000 kronor — för år 1922 upptagas till $(365,223 + 538,302 + 10,000 =) 913,525$ kronor. Efter avdrag av de å ordinarie stat för ändamålet beräknade medel, 675,860 kronor, återstår alltså att täckas genom förstärkningsanslag ett belopp av 237,665 kronor. Departements-
chefen.

Vad härefter angår den av arméförvaltningen gjorda framställningen rörande disponerandet av vissa tidigare anvisade förstärkningsanslag, synes mig tillräcklig anledning icke förefinnas att härutinnan ifrågasätta någon avvikelse från de av statsrådet och chefen för finansdepartementet förut denna dag förordade principerna för förstärkningsanslagens behandling.

Titel II. Befälsövningar.

Till förstärkning av de för befälsövningar å ordinarie stat för år 1921 upptagna medel anvisades å tilläggsstat för samma år 20,000 kronor,

[10.] avsedda till bestridande av merkostnader i anledning av den beslutade höjningen av avgifterna för järnvägstransporter enligt militärtaxan.

Arméförvaltningens framställning.

Arméförvaltningen har nu anfört, att ingen ändring tarvades för år 1922 beträffande förstärkningsanslaget för befälsövningar.

Departementschefen.

Enligt vad jag inhämtat, torde man kunna räkna med att inom den närmaste tiden en viss sänkning av avgifterna för järnvägstransporter enligt militärtaxan kommer att vidtagas. Med anledning härav synes till förstärkning av förevarande anslagstitel allenast behöva upptagas ett belopp av 14,000 kronor.

Titel III. Vinterövningar.

För bestridande av uppkommande merkostnader i anledning av militärtaxans höjning anvisades å tilläggsstat för år 1921 ett belopp av 200,000 kronor till förstärkning av de för vinterövningar beräknade ordinarie anslagsmedel.

Arméförvaltningens framställning.

Arméförvaltningen har nu meddelat, att chefen för fortifikationen, under åberopande av vad som anförts beträffande ordinarie anslaget för budgetperioden 1 januari—30 juni 1923, anmält behov av ytterligare förstärkning med 3,750 kronor för år 1922 utöver det belopp, som komme att erfordras såsom förstärkning på grund av den höjda militärtaxan. Hela förstärkningsanslaget till vinterövningar för sagda år borde alltså utgå med $(200,000 + 3,750 =) 203,750$ kronor.

Departementschefen.

Med ledning av motsvarande utgifters storlek under år 1920 och första hälften av år 1921 har jag kommit till det resultat, att det å ordinarie stat för innevarande år under anslagstiteln till vinterövningar beräknade beloppet torde komma att bliva för sitt ändamål fullt tillräckligt. Jag finner mig vid sådant förhållande icke kunna tillstyrka arméförvaltningens framställning om anvisande av medel till anslagstitelns förstärkning.

Titel IV. Truppförbandens övriga övningar.

Till förstärkning av de för truppförbandens övriga övningar upptagna ordinarie anslagsmedel anvisades å tilläggsstat för år 1921 ett belopp av 170,000 kronor. Detta belopp var — liksom de under titlarna II och III omförmälda förstärkningsanslag för år 1921 — avsett till bestridande av uppkommande merkostnader i anledning av militärtaxans höjning.

Arméförvaltningen har meddelat, att chefen för fortifikationen även beträffande nu ifrågakvarande övningar anmält behov av ökat förstärkningsanslag. Enligt de grunder han tillämpat i fråga om ordinarie anslaget beräkning för första halvåret 1923, vilka grunder han ansåge böra principiellt gälla även för år 1922, hade han beräknat hela behovet av förstärkning för ingenjörtrupperna sistnämnda år till 179,600 kronor. Då emellertid det förstärkningsanslag av 170,000 kronor, som anvisats för år 1921, avsåge ökade transportkostnader även för ingenjörtrupperna — approximativt 45,000 kronor — borde sistnämnda belopp frånräknas det av chefen för fortifikationen såsom erforderligt angivna förstärkningsanslaget. Förstärkningsanslaget för år 1922 till vanliga övningar vid samtliga truppslag borde sålunda för ingenjörtruppernas räkning ökas med $(179,600 - 45,000 =)$ 134,600 kronor.

Vidare hade generalfälttygmästaren och inspektören för artilleriet anfört att, såsom redan föregående år för Kungl. Maj:t anmälts, det verkliga behovet av medel för artilleriets vanliga övningar under ett år uppginge till 140,000 kronor. Härav hade dock för år 1922 av riksdagen å ordinarie anslag anvisats endast 59,000 kronor. Skulle övningar planenligt kunna utföras vid artilleriet, krävdes emellertid ett förstärkningsanslag för år 1922 för artilleriets vidkommande med skillnaden mellan det verkliga behovet och anvisat belopp, d. v. s. $(140,000 - 59,000 =)$ 81,000 kronor. Från sistnämnda summa borde emellertid frånräknas ett belopp av 40,000 kronor, utgörande approximativt beräknade kostnader, som kunde föranledas av den höjda militärtaxan, vilka kostnader även beräknats ingå i meromnämnda förstärkningsanslag av 170,000 kronor. Förstärkningsanslaget för år 1922 till vanliga övningar vid samtliga truppslag borde sålunda för artilleriets räkning ökas med $(81,000 - 40,000 =)$ 41,000 kronor.

För övriga truppslags vidkommande hade inga krav på ändring i förstärkningsanslaget till vanliga övningar framställts.

Hela behovet av förstärkningsanslag för år 1922 till vanliga övningar skulle alltså utgöra $(170,000 + 134,600 + 41,000 =)$ 345,600 kronor.

För år 1921 har förstärkning av förevarande anslagstitel ansetts erforderlig allenast för bestridande av merkostnader för järnvägstransporter. Det för sådant ändamål beräknade beloppet, 170,000 kronor, torde, med hänsyn till den sänkning av militärtaxan, som enligt vad förut nämnts läres komma att vidtagas, kunna för år 1922 nedsättas till i runt tal 120,000 kronor. Någon ytterligare förstärkning av ifrågakvarande anslagsmedel synes mig icke vara oundgängligen nödvändig.

[10.]

Arméförvaltningens framställning.

Departementschefen.

[10.]

Sammanfattning.

I enlighet med vad jag sålunda anfört skulle till förstärkning av reservationsanslaget till truppförbandens övningar erfordras

under titel I	kronor 237,665: —
» » II	» 14,000: —
» » IV	» 120,000: —
	<hr/>
	Summa kronor 371,665: —

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till förstärkning av ordinarie reservationsanslaget till truppförbandens övningar å tilläggsstat för år 1922 anvisa ett förslagsanslag, högst, 371,665 kronor.

C. Sjukvård m. m.

[11.]

1. Förstärkning av ordinarie reservationsanslaget till sjuk- och veterinärvård m. m.

Ordinarie reservationsanslaget till sjuk- och veterinärvård m. m. är i riksstaten för innevarande år upptaget med 601,720 kronor. Anslaget är beräknat efter de före kristidens inträde rådande förhållandena och fördelat på följande titlar:

Titel I. Sjukvård i allmänhet.....	kronor 213,553: —
Titel II. Sanatorievård åt personal vid armén	» 100,000: —
Titel III. Tandvård	» 46,050: —
Titel IV. Ögonsjukvård och annan specialsjukvård	» 51,000: —
Titel V. Underhåll och sjukvårdsmateriel m. m. vid garnisonssjukhusen.....	» 57,650: —
Titel VI. Veterinärvård	» 133,467: —
	<hr/>
	Summa kronor 601,720: —

På grund av den under kristiden inträdda prisstegringen hava de under ordinarie sjukvårdsanslaget beräknade medlen visat sig otillräckliga och särskilda förstärkningsanslag därför måst av riksdagen anvisas. Sålunda beviljades

för år 1918	kronor 197,650: —
» » 1919	» 203,700: —
» » 1920	» 214,631: —
» » 1921	» 174,979: —

För innevarande år har ännu icke något förstärkningsanslag av riksdagen äskats. [11.]

Titel I. Sjukvård i allmänhet.

Ifrågavarande anslagstitel har alltsedan år 1910 beräknats efter en medelkostnad av 2 öre för man och dag.

Vid beräkningen av förstärkningsanslaget för år 1921 utgick man från ett extra medelsbehov under förevarande anslagstitel av 1,5 öre för man och dag.

Arméförvaltningen har framhållit, att sjukvårdsanslaget vid flertalet truppförband visat sig vara otillräckligt, samt påvisat, hurusom av den statistik över utgifter å truppsjukvårdsanslaget under år 1920, som nu föreläge inom arméförvaltningens sjukvårdsstyrelse, framginge, att kostnaderna för den egentliga sjukvården vid truppförbanden uppgått till 6,60 öre vid trängen och 4,06 öre vid övriga truppförband för man och dag.

Arméförvaltningens framställning.

Med stöd ej mindre av erfarenheterna från åren 1916, 1917, 1918 och 1919, rörande vilka arméförvaltningen haft tillfälle yttra sig uti föregående framställningar angående lantförsvarets medelsbehov, än även av vad som framginge av statistiken för år 1920, ansåge sig ämbetsverket nu böra ånyo upptaga frågan om förstärkning av anslaget till sjukvård i allmänhet och därvid hemställa, att Kungl. Maj:t måtte hos riksdagen göra framställning om förstärkning av förevarande anslagstitel för år 1922 med enahanda belopp, som av riksdagen anvisats för år 1921, eller 1,5 öre för man och tjänstgöringsdag.

I likhet med arméförvaltningen anser även jag en förstärkning av ifrågavarande anslagsmedel för år 1922 erforderlig enligt samma grunder som för år 1921 eller med 1,5 öre för man och dag. Då antalet tjänstgöringsdagar under år 1922 för fast anställda och värnpliktiga beräknats till 10,677,648, skulle alltså för ändamålet av riksdagen äskas $(10,677,648 \times 0.015 =)$ 160,164 kronor 72 öre.

Departementschefen.

Titel II. Sanatorievård åt personal vid armén. Titel III. Tandvård. Titel IV. Ögonsjukvård och annan specialsjukvård.

Någon förstärkning av de under förevarande anslagstitlar beräknade beloppen har icke av arméförvaltningen ifrågasatts.

Titel V. Underhåll och sjukvårdsmateriel m. m. vid garnisonssjukhusen.

Under förevarande anslagstitel har å ordinarie stat för innevarande år beräknats ett belopp av 57,650 kronor, sålunda fördelat:

[11.]	garnisonssjukhuset i Stockholm	kronor 37,900: —
	»	å Karlsborg » 10,150: —
	»	i Boden » 9,600: —
			<hr/> Summa kronor 57,650: —

Uti 1921 års förstärkningsanslag upptogs under denna anslagstitel ett belopp av 8,900 kronor enligt följande beräkning:

Garnisonssjukhuset å Karlsborg:

till medicin och förbrukningsartiklar	kronor 1,500: —
» sjukvårdsutredning » 1,900: —
	<hr/> kronor 3,400: —

Garnisonssjukhuset i Boden:

till läkemedel, förbands- och sjukvårdsförbrukningsartiklar	kronor 3,500: —
» intendenturutrustning » 2,000: —	kronor 5,500: —
		<hr/> Summa kronor 8,900: —

Vad beträffar motsvarande utgiftsposter för garnisonssjukhuset i Stockholm, har någon förstärkning av desamma icke ansetts erforderlig för år 1921, enär enligt kungl. kungörelse den 13 december 1918 kostnaderna för förbandsmateriel m. m. och desinfektion samt $\frac{2}{3}$ av kostnaderna för intendenturutrustning vid nämnda sjukhus skola gäldas av truppförbanden.

Arméförvaltningens
framställning.

Arméförvaltningen har nu anført, att av nyss angivna skäl någon förstärkning av anslaget till garnisonssjukhuset i Stockholm icke heller för år 1922 syntes erforderlig. Däremot borde för garnisonssjukhusen å Karlsborg och i Boden anslagsförstärkning beredas med samma belopp, som av riksdagen anvisats för år 1921. Arméförvaltningen hemställde alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att som förstärkning av 1922 års ordinarie anslagsmedel till underhåll och sjukvårdsmateriel m. m. anvisa

för garnisonssjukhuset å Karlsborg	kronor 3,400: —
»	»	i Boden..... » 5,500: —
		<hr/> eller tillsammans kronor 8,900: —

Departementschefen.

Mot vad arméförvaltningen sålunda föreslagit har jag icke något att erinra.

Titel VI. Veterinärvård.

[11.]

Denna anslagstitel har alltsedan år 1910 beräknats efter 3,3 öre för häst och dag.

Vid beräkningen av förstärkningsanslaget för år 1921 utgick man från ett extra medelsbehov för nu ifrågavarande ändamål av 1,5 öre för häst och dag.

Arméförvaltningen har nu anfört, att av statistiken över utgifterna å anslaget till veterinärvård för år 1920 framgått, att detta anslag varit otillräckligt. Då ingen anledning finnes att antaga, att veterinärvårdsanslaget med nuvarande priser på för veterinärvården erforderlig materiel skulle för år 1922 visa sig bliva mera tillräckligt, än som varit förhållandet under de föregående år, för vilka förstärkning av anslaget anvisats, hemställde arméförvaltningen — med åberopande av vad ämbetsverket anfört såväl angående ordinarie anslaget till veterinärvård som ock rörande erfarenheterna beträffande veterinärvårdskostnaderna under år 1920 — att Kungl. Maj:t måtte hos riksdagen göra framställning om förstärkning av anslaget till veterinärvård för år 1922 med enahanda belopp, som för samma ändamål blivit för år 1921 anvisat, eller 1,5 öre för varje hästdag.

Arméförvaltningens framställning.

Vad arméförvaltningen sålunda föreslagit finner jag mig böra tillstyrka. Det antal hästtjänstgöringsdagar, varom här är fråga, har för år 1922 beräknats till 4,044,440. Sasom förstärkning av de under förevarande titel upptagna ordinarie anslagsmedel skulle alltså erfordras ett belopp av $(4,044,440 \times 0.015 =)$ 60,666 kronor 60 öre.

Departementschefen.

Sammanfattning.

I enlighet med vad sålunda anförts skulle till förstärkning av reservationsanslaget till sjuk- och veterinärvård m. m. erfordras

under titel	I	kronor	160,164: 72
»	»	V	»	8,900: —
»	»	VI	»	60,666: 60

Summa kronor 229,731: 32

eller i jämnt krontal 229,732 kronor.

Jag får alltså hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till förstärkning av ordinarie reservationsanslaget till sjuk- och veterinärvård m. m. å tilläggsstat för år 1922 anvisa ett förslagsanslag, högst, 229,732 kronor.

D. Vapen och ammunition.

[12.] 1. Förstärkning av ordinarie reservationsanslaget till vapen och ammunition m. m.

Ordinarie reservationsanslaget till vapen och ammunition m. m. (vapenanslaget) är i innevarande års riksstat upptaget med 3,512,583 kronor. Anslaget är beräknat sålunda:

Tit. I.	Artillerimateriel.....	kronor	382,480: —
Tit. II.	Artilleriammunition	»	1,123,985: —
Tit. III.	Materiel för målskjutningsövningar med artilleripjäser	»	57,000: —
Tit. IV.	Handvapen- och kulsprutemateriel.....	»	279,022: —
Tit. V.	Handvapen- och kulspruteammunition m. m.	»	1,484,515: —
Tit. VI.	Materiel för målskjutningsövningar med handvapen och kulsprutor	»	185,581: —
<hr style="width: 80%; margin-left: auto; margin-right: 0;"/>			Summa kronor 3,512,583: —

Enär anslaget är beräknat efter de före kristidens inträde rådande prisförhållandena, har detsamma under de senare åren befunnits för sitt ändamål otillräckligt. Riksdagen har därför anvisat särskilda förstärkningsanslag, uppgående för år 1917 till 600,000 kronor samt för vart och ett av åren 1918, 1919 och 1920 till 2,000,000 kronor. För år 1921 har anvisats dels ett förslagsanslag, högst, 2,943,000 kronor för säkerställande av driften vid ammunitionsfabriken och Åkers krutbruk, vilket anslag till sin huvudsakliga del tjänat som förstärkning av de under titlarna II och V (ammunitionstitlarna) av ordinarie vapenanslaget anvisade medel, dels ock ett särskilt förstärkningsanslag å 541,000 kronor.

Sistnämnda anslag var beräknat för förstärkning av nedanstående titlar med följande belopp:

Tit. I	kronor	191,000: —
Tit. II	»	62,000: —
Tit. III	»	11,000: —
Tit. IV	»	185,000: —
Tit. VI	»	92,000: —
<hr style="width: 80%; margin-left: auto; margin-right: 0;"/>			Summa kronor 541,000: —

I nästlidet års statsverksproposition föreslog Kungl. Maj:t riksdagen att till säkerställande av driften vid ammunitionsfabriken och Åkers krutbruk å extra stat för år 1922 anvisa ett förslagsanslag, högst, 2,893,000 kronor. På grund av inträffat prisfall nedsatte emellertid riksdagen anslagsbeloppet till 2,100,000 kronor.

[12.]

Något ytterligare förstärkningsanslag till ordinarie vapenanslaget för år 1922 har ännu icke av riksdagen äskats.

Arméförvaltningen har erinrat om att ämbetsverket i annat sammanhang upptagit medelsbehovet under ordinarie vapenanslaget för utbildningsåret 1923 till 7,871,000 kronor. De beräkningar, som låge till grund härför, vore tillämpliga även för behovet år 1922, med iakttagande av att medel för ammunition till det mindre antal lätta kulsprutor, som då beräknades disponibla, redan vore för detta år anvisade i samband med de uti riksdagens skrivelse den 15 juni 1921, nr 325, behandlade anslagen för övningar och försök med teknisk materiel. I beräkningarna för år 1923 inginge ammunition för ett något större antal lätta kulsprutor till nedanstående belopp:

Arméförvaltningens framställning.

för 1,250,000 st. 6,5 mm. skarpa patroner m/94 à	
kr. 0:17 per st.	kronor 212,500:—
för 1,300,000 st. 6,5 mm. lösa patroner m 94 à kr.	
0:04 per st.	» 52,000:—
	<hr/>
	Summa kronor 264,500:—

Frändroges sistnämnda summa från den för utbildningsåret 1923 beräknade, erhöles medelsbehovet för år 1922, vilket således uppginge till (7,871,000 — 264,500 =) 7,606,500 kronor.

Av medelsbehovet för år 1922 vore redan beviljade nedanstående belopp:

å ordinarie anslaget till vapen och ammunition	
m. m. för år 1922	kronor 3,512,583:—
å extra anslag till säkerställande av driften vid	
ammunitionsfabriken och Åkers krutbruk	» 2,100,000:—
	<hr/>
	Summa kronor 5,612,583:—

Medelsbehovet å här avsett förstärkningsanslag för år 1922 uppginge således till (7,606,500 — 5,612,583 =) 1,993,917 kronor.

De senaste årens riksdagar hade avsevärt nedsatt det av arméförvaltningen föreslagna beloppet å ifrågavarande förstärkningsanslag. Följden härav hade blivit dels inskränkningar i övningarna särskilt be-

[12.] träffande skjutning och dels en menlig inverkan på materielvården. Inskränkningar i övningarna innebure ju en minskning av arméns krigsduglighet, och det torde ligga i öppen dag, att, om under en följd av år medelsbehovet för materielvården ej bleve i tillräcklig grad tillgodosett, materielens användbarhet och därmed arméns krigsberedskap i hög grad äventyrades. Det syntes därför — särskilt med hänsyn till de föregående årens nedsättningar av här avsett förstärkningsanslag — vara av största vikt, att tillräckliga medel för ändamålet i fråga nu ställdes till förfogande.

På grund av vad sålunda anförts hemställde arméförvaltningen, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att såsom förstärkning av ordinarie reservationsanslaget till vapen och ammunition m. m. för år 1922 å tilläggsstat för nämnda år anvisa ett förslagsanslag, högst, 1,993,917 kronor.

Departements-
chefen.

Till bestridande av de utgifter, varom här är fråga, har, såsom förut blivit nämnt, för år 1922 redan anvisats, förutom det ordinarie anslaget till vapen och ammunition m. m., ett extra anslag, som är avsett att säkerställa uppehållet av driften vid ammunitionsfabriken och Åkers krutbruk i samma omfattning, som under år 1921 möjliggjorts genom motsvarande för sistnämnda år beviljade anslag.

Den ytterligare förstärkning av vapenanslaget, som under innevarande år skulle vara erforderlig, har av arméförvaltningen beräknats till 1,993,917 kronor. Det av riksdagen för år 1921 anvisade förstärkningsanslaget har uppgått till 541,000 kronor. Med hänsyn till numera inträffat prisfall anser jag icke någon förhöjning av anslagsbeloppet vara oundgängligen nödvändig. Förstärkningsanslaget synes alltså för år 1922 böra upptagas till 541,000 kronor.

Jag hemställer således, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till förstärkning av ordinarie reservationsanslaget till vapen och ammunition m. m. å tilläggsstat för år 1922 anvisa ett förslagsanslag, högst, 541,000 kronor.

[13.] **2. Förstärkning av anslag till fortsatt anskaffning av handvapen och kulsprutemateriel.**

På därom av Kungl. Maj:t i 1918 års statsverksproposition gjord framställning beviljade nämnda års riksdag för fortsatt anskaffning av handvapen och kulsprutemateriel ett anslag av 5,237,400 kronor.

I enlighet med den uppgjorda planen för ifrågavarande anskaffning har riksdagen av det sålunda beviljade anslaget anvisat [13.]

för år 1919.....	kronor 2,000,000:—
» » 1920.....	» 1,637,400:—
» » 1921.....	» 900,000:—
» » 1922.....	» 700,000:—
	<hr/>
	Summa kronor 5,237,400:—

Vidare har riksdagen till bestridande av de till följd av kristiden uppkommande merkostnader för berörda anskaffning anvisat:

för år 1919.....	kronor 160,000:—
» » 1920.....	» 397,480:—
» » 1921.....	» 600,000:—

Det av Kungl. Maj:t äskade merkostnadsanslaget för år 1921 uppgick till 800,000 kronor, innefattande en förhöjning av de för handvapen och kulsprutemateriel ursprungligen beräknade anskaffningskostnaderna med respektive 100 och 50 procent. På grund av inträffat prisfall ansåg emellertid riksdagen en nedsättning av anslagsbeloppet till 600,000 kronor kunna ske.

Av det för år 1922 anvisade anslaget, 700,000 kronor, voro 400,000 kronor avsedda för anskaffning av handvapen och återstoden, 300,000 kronor, för anskaffning av fordon och utredning för kulspruteförbanden. I anslaget ingingo alltså icke några medel för tillverkning av kulsprutor. Under framhållande att det vore nödvändigt, att gevärsfaktoriets kulsprutetillverkning alltjämt kunde hållas igång åtminstone i någon utsträckning, framlade arméförvaltningen uti skrivelse den 30 augusti 1920 en plan för fortsättandet av ifrågavarande tillverkning under åren 1922—1924, och hemställde ämbetsverket i samband härmed om beviljande av ett anslag för ändamålet å 1,104,000 kronor, eventuella dyrtidskostnader däri ej inräknade. Med anledning härav föreslog Kungl. Maj:t 1921 års riksdag att för fortsatt anskaffning av kulsprutemateriel bevilja ett anslag av 1,104,000 kronor samt därav å extra stat för år 1922 såsom reservationsanslag anvisa ett belopp av 372,000 kronor.

Riksdagen ansåg sig icke för det dåvarande böra fatta ståndpunkt till den framlagda tillverkningsplanen men anvisade för ifrågavarande ändamål å extra stat för år 1922 ett reservationsanslag av 300,000 kronor.

[13.] Några medel till bestridande av under innevarande år uppkommande merkostnader för tillverkning av handvapen och kulsprutemateriel hava ännu icke av riksdagen äskats.

Ovanberörda kulsprutematerielanskaffning avser uteslutande s. k. tung kulsprutemateriel.

Arméförvaltningens framställning.

Arméförvaltningen har nu anfört, att beträffande erforderlig förstärkning av det för *handvapen* avsedda beloppet, 400,000 kronor, följande torde böra bemärkas.

Det ursprungligen beräknade priset per 6,5 mm. gevär hade uppgått till 40 kronor. Genom kristidens verkningar hade arméförvaltningen funnit nödvändigt att å detta belopp begära förstärkning, vilken successivt måst ökas, och hade den av 1921 års riksdag för år 1921 begärda förstärkningen beräknats till 100 procent, motsvarande således en tillverkningskostnad av 80 kronor per gevär. Detta pris täckte emellertid ej den verkliga tillverkningskostnaden, vilken, såsom under anslaget till fortsatt anskaffning av handvapen och kulsprutemateriel anmäls, vid en tillverkning av 5,000 gevär måste beräknas till 130 kronor.

Enligt den tillverkningsplan för handvapen, som finge sin avslutning under år 1922, skulle årstillverkningen — som under de senaste åren successivt avvecklats från 56,000 vapen per år — för sistnämnda år omfatta 10,000 vapen, Detta hade varit den minsta årstillverkning, med vilken man vid planens uppgörande ansett sig kunna räkna. Såsom under anslaget till fortsatt anskaffning av handvapen och kulsprutemateriel angivits, hade arméförvaltningen, i avsikt att åstadkomma erforderliga inskränkningar i statsutgifterna, ansett sig böra försöksvis nedgå till en tillverkning av endast 5,000 vapen för år 1923. I samma syfte ansåge sig ämbetsverket — med hänsyn till storleken av erforderlig förstärkning för här avsett ändamål — redan för år 1922 böra något minska den förut avsedda årstillverkningen av 10,000 vapen. Att låta denna direkt nedgå till 5,000 låte sig ej lämpligen göra, men torde, såsom en övergång till sistnämnda för år 1923 planerade tillverkningsciffrer, en nedsättning för år 1922 till 8,000 vapen vara möjlig att genomföra. Kostnaden för en tillverkning av sistnämnda storlek uppginge till 115 kronor per gevär och således för 8,000 stycken till $(8,000 \times 115 =)$ 920,000 kronor. Härav vore å extra stat för år 1922 anvisat ett belopp av 400,000 kronor, varför behovet av medel för handvapen å förstärkningsanslaget uppginge till $(920,000 - 400,000 =)$ 520,000 kronor.

Beträffande dyrtidskostnaden för *tung kulsprutemateriel* hade denna i anslagsäskande till 1921 års riksdag beräknats till 50 procent för år 1921. Denna procentsats torde för år 1922 ej kunna beräknas lägre beträffande den i tillverkningsplanen ingående anskaffningen av *utredning m. m.* till kulsprutematerielen, vartill vore avsett ett belopp av 300,000 kronor. För förstärkning av detta belopp erfordrades alltså 150,000 kronor. Återstående 300,000 kronor vore avsedda för tillverkning av 50 tunga *kulsprutor*, ursprungligen beräknade till 6,000 kronor per styck. Som under anslaget till fortsatt anskaffning av handvapen och kulsprutemateriel vore angivet, uppginge kostnaden per tung kulspruta med nu gällande prisnivå till 7,500 kronor. Dyrtidsprocenten härför vore alltså 25 procent, d. v. s. för disponibla 300,000 kronor erfordrades såsom förstärkning 75,000 kronor. Såsom förklaring av den i förhållande till merkostnaden för geväret relativt obetydliga kostnadsökningen för kulsprutan kunde bland annat framhållas, att det ursprungliga priset på geväret vore beräknat flera år före det på kulsprutan, i vars till 6,000 kronor beräknade grundpris en del dyrtidskostnader inginge.

Sammanlagda medelsbehovet för här avsett förstärkningsanslag utgjorde således

för handvapen.....	kronor 520,000: —
för utredning m. m. till tunga kulsprutor	» 150,000: —
för tunga kulsprutor	» 75,000: —
	<hr/>
	Summa kronor 745,000: —

På grund av vad sålunda anförts hemställde arméförvaltningen, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att såsom förstärkning av det för år 1922 anvisade reservationsanslaget till fortsatt anskaffning av handvapen och kulsprutemateriel å tilläggsstat för sistnämnda år anvisa ett förslagsanslag av högst 745,000 kronor.

Enligt vad den lämnade redogörelsen giver vid handen, har det av arméförvaltningen angivna ytterligare medelsbehovet för tillverkning under innevarande år av handvapen och tunga kulsprutor, tillhoppa (520,000 + 75,000 =) 595,000 kronor, beräknats med hänsyn till ett nödortfigt uppehållande av driften vid gevärsfaktoriet. Jag anser mig vid sådant förhållande icke kunna ifrågasätta någon reducering av detta anslagskrav.

Departements-
chefen.

[13.]

Däremot synes det icke vara oundgängligen nödvändigt att nu hos riksdagen göra framställning om anvisande av det för utredning m. m. till tunga kulsprutor av arméförvaltningen äskade merkostnadsbeloppet, 150,000 kronor, enär med fullföljandet av ifrågavarande materielanskaffning torde böra tillsvidare anstå.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till förstärkning av de å extra stat för år 1922 anvisade reservationsanslag till fortsatt anskaffning av handvapen och kulsprutemateriel å tilläggsstat för år 1922 anvisa ett förslagsanslag, högst, 595,000 kronor.

E. Byggnader och ingenjörmateriel.

Ifrågasatt ytterligare förstärkning av ordinarie reservationsanslaget till byggnader, övningsfält och skjutbanor.

Ordinarie reservationsanslaget till byggnader, övningsfält och skjutbanor är i riksstaten för innevarande år upptaget med 2,065,700 kronor.

I skrivelse den 31 augusti 1920 angående lantförsvarets medelsbehov för år 1922 anförde arméförvaltningen, att erfarenheten från såväl den militära som den civila byggnadsverksamheten visat, att arbets- och materialkostnaderna i genomsnitt stigit betydligt mer än 100 procent över de normala prisen och för det dåvarande ökats med över 200 procent. På grund härav hade de tidigare erhållna förstärkningsanslagen ej varit tillräckliga för ett fullgott underhållande av arméns byggnader m. m., i all synnerhet som många viktiga underhållsarbeten måst på grund av de otillräckliga underhållsanslagen år efter år uppskjutas. Arméförvaltningen hemställde därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att till förstärkning av ordinarie reservationsanslaget till byggnader, övningsfält och skjutbanor å extra stat för år 1922 anvisa 4,131,400 kronor, d. v. s. 200 procent av det ordinarie anslagets belopp.

Vid ärendets anmälan inför Kungl. Maj:t den 7 januari 1921 anförde dåvarande statsrådet och chefen för försvarsdepartementet, att man syntes hava anledning att för år 1922 räkna med en väsentligt lägre prisnivå än den, på vilken arméförvaltningen grundat sin beräkning av anslagsbehovet för nämnda år. Departementschefen ansåge sig

därför icke kunna förorda, att ifrågavarande förstärkningsanslag upptoges till högre belopp än det ordinarie, eller 2,065,700 kronor.

Med bifall till Kungl. Maj:ts i enlighet härmed till riksdagen avlåtna framställning anvisade riksdagen till förstärkning av ordinarie reservationsanslaget till byggnader, övningsfält och skjutbanor å extra stat för år 1922 ett förslagsanslag, högst, 2,065,700 kronor.

Arméförvaltningen har nu anfört, att det visat sig, att byggnadskostnaderna sjunkit betydligt mindre än som varit väntat och fortfarande hölle sig omkring 200 procent över 1914 års priser, men torde dock en mindre nedgång i prisen vara att ytterligare vänta under år 1922. För att underhållet av arméns byggnader m. m. ej skulle bliva efterfatt, ansåge fortifikationsdepartementet dock, att byggnadsanslaget för år 1922 krävde en förstärkning av minst 150 procent, således ytterligare minst 50 procent utöver redan av 1921 års riksdag anvisade 100 procents förstärkning. Arméförvaltningen hemställde därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att såsom förstärkning av anslaget till byggnader, övningsfält och skjutbanor å tilläggsstat för år 1922 anvisa 1,032,900 kronor.

Arméförvaltningens framställning.

Med hänsyn till den ytterligare nedgång i priserna, som numera ägt rum, och då denna prissänkning torde komma att alltjämt fortgå under innevarande år, synes mig det av arméförvaltningen äskade förstärkningsanslaget icke vara av behovet oundgängligen påkallat.

Departementschefen.

1. Fullföljande av arbetena å kasernetablissemang för femton infanteriregementen.

[14.]

Vid 1906 års riksdag beslöts, att nya kasernetablissemang skulle uppföras för följande femton infanteriregementen, nämligen: Livregementets grenadjärer, Första och Andra livgrenadjärregementena, Västgöta regemente, Upplands infanteriregemente, Skaraborgs, Södermanlands, Kronobergs, Jönköpings, Älvsborgs, Bohusläns, Kalmar och Värmlands regementen samt Norra och Södra skånska infanteriregementena.

Av riksdagen hittills beviljade medel.

Kostnaderna för de sålunda beslutade kasernetablissemangen beräknades till 21,744,000 kronor.

På grund av byggnadsarbetenas försenande och under tiden inträffade stegringar av såväl arbets- som materielpriser har det emellertid

[14.] visat sig, att ifrågavarande kasernetablissemang komma att draga en kostnad vida överstigande den ursprungligen beräknade. Redan vid 1916 års riksdag beräknades kostnaderna sålunda komma att uppgå till 32,878,180 kronor. Efter kristidens inträde hava kostnaderna år från år ökat, och, oaktat under år 1919 beslutade betydande inskränkningar i byggnadsprogrammen, beräknade arméns kasernbyggnadsnämnd, vilken omhänderhar ifrågavarande byggnadsarbeten, i sina för 1921 års riksdag avsedda medelsäskanden kostnaderna till icke mindre än 56,293,717 kronor, däri dock icke inräknade de särskilda kostnader, som voro avsedda att belasta vissa av riksdagen i samband med antagandet av 1914 års härordning beviljade anslag för utförande av vissa byggnadsarbeten vid armén. Den av Kungl. Maj:t med ledning av nämnda beräkning begärda anvisningen å riksstaten för år 1922 ansåg riksdagen sig emellertid på grund av inträffat prisfall kunna nedsätta med 650,000 kronor.

För bestridande av kostnaderna för uppförande av kasernetablissemang för ifrågavarande femton infanteriregementen hava hittills beviljats:

av 1906 års riksdag	kronor	21,744,000: —
» 1915 » »	»	4,000,000: —
» 1916 » »	»	7,134,000: —
» 1918 » »	»	5,000,000: —
» 1919 » »	»	6,000,000: —
» 1920 » »	»	7,010,500: —
» 1921 » »	»	4,715,000: —
		eller tillhopa kronor 55,603,500: —

Ifrågavarande anslag hava anvisats till utgående under åren 1906—1922.

Därjämte har riksdagen för vissa i samband med 1914 års härordning beslutade utvidgningar vid arméns kasernetablissemang anvisat särskilda anslag. Av dessa hava tillhopa 915,600 kronor beräknats för nu ifrågavarande kasernetablissemang.

Omförmälda inskränkningar i byggnadsprogrammen hava föranletts av byggnadskostnadernas högst avsevärda stegring jämte hänsyn till den förestående allmänna revisionen av vårt försvarsväsende. Sålunda har Kungl. Maj:t förordnat

dels genom brev den 21 mars 1919, att med fortsättande av arbetena å uppförande av kasernetablissemang för Södra skånska infanteriregementet skall tillsvidare anstå,

dels genom brev den 19 juni 1919, att vid Första och Andra livgrenadjärregementenas kasernetablissemang invid Linköping skall tillsvidare anstå med uppförande av fyra kasernhus, två mellan kasernhusen liggande bostadshus, en marketenteribyggnad samt det för nämnda båda regementen och Östgöta trängkår gemensamma sjukhuset,

dels genom brev den 4 juli 1919, att med uppförande av särskilda sjukhus för Kronobergs regemente i Växjö och Södermanlands regemente invid Strängnäs skall tillsvidare anstå, men däremot en kompaniavdelning vid vartdera av dessa regementens kasernetablissemang anordnas till provisoriskt sjukhus,

dels ock genom brev den 20 november 1919, att med uppförande av särskilt sjukhus vid Norra skånska infanteriregementet i Kristianstad skall tillsvidare anstå, men däremot en kompaniavdelning vid regementets kasernetablissemang anordnas till provisoriskt sjukhus.

Emellertid har Kungl. Maj:t genom brev den 4 mars 1921 bemyndigat kasernbyggnadsnämnden att gå i författning om uppförande av den i förutnämnda brevet den 19 juni 1919 omförmälda marketenteribyggnaden, vilken var avsedd för Första livgrenadjärregementet. Genom brev den 22 juni och den 8 september 1921 hava vidare beträffande såväl sagda byggnad som marketenteribyggnaden för Andra livgrenadjärregementet medgivits vidtagandet av vissa ändringar i byggnadsplanen, vilka medförde ökade kostnader.

Enligt de för kasernbyggnaderna fastställda planerna skall vid varje etablissemang uppföras en särskild varmbad- och tvättinrättning. Av åtskilliga skäl har det därvid befunnits lämpligt att anordna tvättinrättningen vid Skaraborgs regementes kasernetablissemang i Skövde så, att den bleve gemensam för samtliga till Skövde förlagda truppförband. Kostnaderna för den gemensamma tvättinrättningen beräknades uppgå till 113,890 kronor, därav 79,464 kronor borde påföras extra ordinarie anslaget till uppförande av kasernetablissemang för femton infanteriregementen och 34,426 kronor annan utgiftstitel. I anslutning härtill föreslog Kungl. Maj:t 1917 års riksdag (proposition nr 6) att medgiva, att av fjärde huvudtitelns allmänna besparingar finge tagas i anspråk ett belopp av högst 34,426 kronor såsom bidrag till kostnaderna för anordnande vid Skaraborgs regementes kasernetablissemang av gemensam tvättinrättning för de till Skövde förlagda truppförbanden. Riksdagen biföll förslaget, men uttalade därvid, att riksdagen förutsatte, att byggnadskostnaderna komme att hållas inom det angivna beloppet.

Bad- och tvättinrättning vid Skaraborgs regemente.

[14.]

Den 23 mars 1917 bemyndigade Kungl. Maj:t kasernbyggnadsnämnden att i enlighet med ingivna ritningar och kostnadsförslag låta anordna en gemensam tvättinrättning för de till Skövde förlagda truppförbanden för en kostnad av högst 113,890 kronor, därav 79,464 kronor skulle bestridas av anslaget till fullbordande av kasernetablissemang för femton infanteriregementen och högst 34,426 kronor från fjärde huvudtitelns allmänna besparingar. Därjämte föreskrev Kungl. Maj:t, att det skulle åligga kasernbyggnadsnämnden att, därest det vid arbetenas utbudande på entreprenad visade sig, att kostnaderna för dem komme att uppgå till högre belopp än de för ändamålet anvisade, ånyo underställa ärendet Kungl. Maj:ts prövning.

I skrivelse till Kungl. Maj:t den 11 augusti 1917 anmälde kasernbyggnadsnämnden, att det vid utbudande å entreprenad av byggnadsarbetena å tvättinrättningen i Skövde och vid en med hänsyn till inträffad prisstegring verkställd omräkning av det tidigare kostnadsförslaget visat sig, att totalkostnaderna komme att uppgå till 168,500 kronor eller icke mindre är 54,610 kronor mera, än som förut beräknats och för ändamålet funnes disponibelt. På grund av vad sålunda blivit upplyst förordnade Kungl. Maj:t den 17 augusti 1917, att med ifrågavarande byggnadsarbete skulle tillsvidare anstå.

I statsverkspropositionen till 1918 års riksdag beräknades under anslagsbehovet till fullbordande av femton kasernetablissemang för uppförande av den gemensamma tvättinrättningen 168,500 kronor, varav 117,565 kronor påfördes kasernbyggnadsanslaget och 50,935 kronor fjärde huvudtitelns allmänna besparingar. Riksdagen hade intet att erinra häremot.

Den 28 juni 1918 anbefalldes emellertid Kungl. Maj:t arméförvaltningens fortifikations- och intendentsdepartement att verkställa utredning och inkomma med förslag till uppförande å Karlsborg av en kombinerad bad- och tvättinrättning för garnisonen därstädes, vilken inrättning borde utbyggas i en sådan omfattning, att jämväl de till Skövde förlagda truppförbandens tvätt kunde verkställas därstädes.

Fortifikationsdepartementet har med anledning härav den 9 april 1919 överlämnat ritningar och kostnadsförslag till dylik bad- och tvättinrättning, slutande å en summa av 585,000 kronor.

Mot detta förslag har intendentsdepartementet i yttrande den 6 juni 1919 i huvudsak icke haft något att erinra och därvid uppgivit, att mängden av persedeltvätt för garnisonerna i Skövde och Karlsborg kunde, för år räknat, beräknas utgöra:

vid Skaraborgs regemente	112,000 kg.	[14.]
» Livregementets dragoner	34,500 »	
» Göta ingenjörkår	31,000 »	
» Göta trängkår	67,000 »	
» Boden-Karlsborgs artilleriregemente	28,000 »	
» intendenturkompaniet i Karlsborg	22,300 »	
» infanterivolontärskolan i Karlsborg	13,800 »	
tillsammans omkring 308,600 kg.		

Sedermera har arméförvaltningens sjukvårdsstyrelse i en gemensamt med fortifikationsdepartementet den 1 september 1920 till Kungl. Maj:t avlåten skrivelse anfört, att huru än frågan om bad- och tvättinrättning å Karlsborg kunde komma att avgöras, vore det oundgängligen nödvändigt, att Skaraborgs regemente, som, alltsedan dess nya kasernetablissemang togs i bruk, varit utan badinrättning, snarast erhöle en dylik inrättning. I anledning härav hemställde fortifikationsdepartementet och sjukvårdsstyrelsen, att kasernbyggnadsnämnden måtte erhålla uppdrag att uppföra sistnämnda badinrättning.

Efter kasernbyggnadsnämndens hörande uppdrog Kungl. Maj:t den 8 oktober 1920 åt nämnden att inkomma med ritningar och kostnadsberäkningar för uppförande av den för Skaraborgs regemente avsedda badinrättning ävensom alternativt för anordnande av en med densamma förenad tvättinrättning, avsedd för garnisonen i Skövde, alternativt jämväl för den till Karlsborg förlagda garnisonen.

Kasernbyggnadsnämnden har med skrivelse den 18 december 1920 överlämnat sålunda infordrade ritningar och kostnadsberäkningar. Nämnden har därvid meddelat, att innan nämnden erhållit besked om Kungl. Maj:ts beslut den 17 augusti 1917, varigenom byggandet av bad- och tvättinrättningen i Skövde uppskjutits, hade nämnden dels anordnat den inom ångpannehuset utförda högtrycksångpannecentralen av sådan omfattning, att den ävenledes kunde lämna högtrycksånga, varmvatten och värme till bad- och tvättinrättningen, och dels i marken mellan ångpannehuset och platsen för bad- och tvättinrättningen framdragit en kulvert för ledningsrör av olika slag mellan de tvenne byggnaderna. För nämndens i tre alternativt avfattade förslag har nämnden lämnat i huvudsak följande redogörelse.

Alternativet nr 1 omfattade endast uppförande av en byggnad för badinrättning åt Skaraborgs regemente å den plats, som ursprungligen avsetts för bad- och tvättinrättningen. Badinrättningen vore utförd

Kasernbyggnadsnämndens skrivelse den 18 december 1920.

[14.] enligt samma principer, som tillämpats vid senast utförda varmbadinrättningar vid de nu pågående kasernbyggnaderna. Kostnaderna för byggnaden uppginge till 135,700 kronor.

Alternativet nr 2 avsåge uppförande av en byggnad, innehållande varmbadinrättning för Skaraborgs regemente och tvättinrättning för garnisonen i Skövde, förlagd å samma plats, som enligt alternativet nr 1 föreslagits för badinrättningen. Byggnaden innehöller i bottenvåningen alla för en modern tvättinrättning behöfliga lokaler och i den övre våningen lokaler för varmbadhus i samma utsträckning som enligt alternativet nr 1. Byggnaden, inklusive maskiner och ledningsarbeten av olika slag, betingade en kostnad av 389,500 kronor. Av denna summa borde 284,500 kronor påföras kostnaderna för Skaraborgs regementes etablissemang och sålunda anslag till fullbordande av femton kasernetablissemang och ett belopp av 105,000 kronor annat anslag. Av beloppet 284,500 kronor vore 117,565 kronor redan anvisade av riksdagen att utgå av nyssnämnda anslag till fullbordande av femton kasernetablissemang, varför skulle återstå att av riksdagen för ändamålet äska ytterligare 166,935 kronor. Av det belopp, 105,000 kronor, som på sätt nämnts borde utgå av annat anslag, hade riksdagen redan anvisat 50,935 kronor att utgå från fjärde huvudtitelns allmänna besparingar, varför 54,065 kronor skulle återstå att av riksdagen begäras.

Alternativet nr 3 gällde uppförande av en byggnad, innehållande varmbadinrättning för Skaraborgs regemente och tvättinrättning för garnisonerna i Skövde och Karlsborg. Nämnden hade efter utredning och med stöd av vunna erfarenheter beträffande kapaciteten hos de av nämnden redan utförda tvättinrättningarna funnit, att någon utvidgning av själva byggnaden enligt alternativet nr 2 icke erfordrades för att lämna behöfliga utrymmen jämväl för alternativet nr 3 utan endast ökning av maskinerna sålunda, att tvättmaskinernas antal ökades med en medelstor maskin, att ångmangeln ökades till närmast större typ och att antalet centrifuger förändrades från två till tre stycken. Kostnaderna för alternativet nr 3 utgjorde: hela kostnaden för byggnaden, inklusive maskiner och byggnader av olika slag, 416,500 kronor, därav att påföras Skaraborgs regementes etablissemang 218,000 kronor och annat anslag 198,500 kronor. Merkostnaderna å anslag till fullbordande av femton kasernetablissemang utgjorde sålunda 100,435 kronor och å annat anslag 147,565 kronor.

En gemensam tvättinrättning för garnisonerna i Skövde och Karlsborg har nämnden i sin sistnämnda skrivelse ansett böra förläggas till Skövde av följande, enligt nämndens mening synnerligen välgående skäl.

[14.]

1) Vid Skaraborgs regementes kasernetablissemang i Skövde funnes en färdig högtrycksångcentral, som vore fullt tillräcklig att lämna ånga, varmvatten och värme till den enligt alternativet nr 3 föreslagna bad- och tvättinrättningen; och hade redan en kulvert för rören framdragits från sagda högtrycksångcentral till platsen för byggnaden. En dylik central måste nyanläggas för en tvättinrättning i Karlsborg, under det att, om endast en badinrättning i Karlsborg anlades, densamma bleve tillräckligt tillgodosedd genom en lågtrycksvärmeledning.

2) Skötseln av högtryckscentralen och maskineriet inom tvättinrättningen i Skövde kunde ske genom regementets maskinist, som utan tilläggsbetalning hade att sköta jämväl detta åliggande. Vid förläggning till Karlsborg måste enligt till nämnden lämnad uppgift särskild maskinist anskaffas för skötseln av högtryckscentralen och maskiner, vilket för statsverket torde betyda en årlig extra utgift av 4,000 à 5,000 kronor. För den enkla skötseln av värmeledningen m. m. uti ett varmbadhus i Karlsborg kunde säkerligen anordningar vidtagas genom respektive truppförbands försorg.

3) Som enligt verkställda utredningar vikten av tvättgodset för Skövdegarnisonen uppginge till inalles 177,500 kilogram och för Karlsborgsgarnisonen till sammanlagt 131,100 kilogram per år, framginge med all tydlighet, att transportutgifterna bleve för statsverket betydligt högre, om tvättinrättningen förlades i Karlsborg, än om den förlades i Skövde.

Därjämte hade intendentsdepartementet i frågans tidigare skede framhållit olägenheterna av, dels att ytterligare en eldfarlig inrättning förlades inom Karlsborgs fästning, och dels att antalet av den civila personalen inom densamma ökades.

Det hade under hand framhållits för nämnden, att en olägenhet för en förläggning av tvättinrättningen till Skövde vore, att vattentillgången inom staden vore ganska begränsad. Emellertid torde denna synpunkt vara av föga värde för frågans bedömande, ity att dels vattenåtgången inom tvättinrättningen vore ganska ringa eller ett tjugutal kubikmeter per dygn, och dels Skövde stad avsåge att inom närmaste åren utvidga sitt vattenverk, så att riklig tillgång på vatten erhöles inom staden.

Enligt fortifikationsdepartementets beräkning av den 9 april 1919 kostade en varmbad- och tvättinrättning i Karlsborg 585,000 kronor inklusive apparater, ledningar, högtryckscentral m. m. Denna summa torde emellertid icke vara tillräcklig för att uppföra byggnaden enligt det upprättade förslaget, utan torde beloppet böra enligt överslagsbe-

- [14.] räkning med tillämpning av nu gällande priser sättas till inemot 700,000 kronor. Det framginge ävenledes härav, att det för statsverket vore fördelaktigare att förlägga tvättinrättningen i Skövde och eventuellt endast uppföra ett varmbadhus i Karlsborg.

Då det av skäl, som sjukvårdsstyrelsen anfört, syntes vara oundgängligen nödvändigt att uppföra en varmbadinrättning vid Skaraborgs regementes etablissemang och det enligt nämndens förmenande vore för statsverket av ekonomisk fördel ej mindre att sammanföra denna badinrättning med en tvättinrättning, därest sådan skulle anordnas för garnisonen i Skövde, emedan de samfällda byggnadskostnaderna härigenom nedbringades, än även att utvidga denna tvättinrättning att användas jämväl för garnisonen i Karlsborg, enär detta kunde ske för en relativt obetydlig merkostnad, ville nämnden förorda byggnadsföretagets utförande enligt alternativet nr 3.

Utlåtande av arméförvaltningens fortifikations- och intendentsdepartement. Arméförvaltningens fortifikations- och intendentsdepartement hava tillstyrkt kasernbyggnadsnämndens förslag, alternativet nr 3, till utförande av en varmbadinrättning för Skaraborgs regemente kombinerad med en tvättinrättning för garnisonerna i Skövde och Karlsborg.

Kasernbyggnadsnämndens skrivelse den 31 augusti 1921.

I skrivelse den 31 augusti 1921 har nu kasernbyggnadsnämnden gjort framställning rörande ytterligare medelsbehov för år 1922 och därvid överlämnat följande av byggnadschefen samma dag upprättade

Sammanställning av förnyade kostnadsberäkningar för uppförande av femton kasernetablissemang för infanteriet med iakttagande av de inskränkningar i byggnadsprogrammet, som av Kungl. Maj:t fastställts.

1. <i>Kungl. Livregementets grenadjärers kasernetablissemang invid Örebro.</i>	
Etablissemang fullt färdigt.	
Kostnader enligt nämndens räkenskaper	2,324,259: 71
2. <i>Kungl. Värmlands regementes kasernetablissemang invid Karlstad.</i>	
Etablissemang fullt färdigt.	
Kostnader enligt nämndens räkenskaper	2,342,573: 08
3. <i>Kungl. Upplands infanteriregementes kasernetablissemang invid Uppsala.</i>	
Etablissemang fullt färdigt.	
Kostnader enligt nämndens räkenskaper	2,093,944: 90
	Transport 6,760,777: 69

	Transport	6,760,777: 69	[14.]
4. <i>Kungl. Bohusläns regementes kasernetablissemang invid Uddevalla.</i>			
Etablissemang fullt färdigt.			
Kostnader enligt nämndens räkenskaper	2,316,065: 30	
Uddevalla stads bidrag till etablissemang	50,000: —	2,266,065: 30
5. <i>Kungl. Skaraborgs regementes kasernetablissemang invid Skövde.</i>			
Utgifter för etablissemang till den 1 september 1921		1,996,413: 44	
Resterande arbete:			
Varmbad- och tvättinrättning, inklusive maskinella anordningar; tvättinrättningen gemensam för garnisonen i Skövde och Karlsborg; summa kostnad enligt underdånig skrivelse av den 18 december 1920 = 416,500 kronor; på byggnadskostnaderna för Skaraborgs regemente kommande del härav	218,000: —	2,214,413: 44
6. <i>Kungl. Jönköpings regementes kasernetablissemang invid Jönköping.</i>			
Etablissemang fullt färdigt.			
Kostnader enligt nämndens räkenskaper		2,194,958: 06
7. <i>Kungl. Älvsborgs regementes kasernetablissemang invid Borås.</i>			
Etablissemang fullt färdigt.			
Kostnader enligt nämndens räkenskaper		2,228,413: 94
8. <i>Kungl. Västgöta regementes kasernetablissemang invid Vänersborg.</i>			
Etablissemang fullt färdigt.			
Kostnader enligt nämndens räkenskaper	2,643,816: 89	
Kostnader för fullbordandet av relationsritningar och berättelse över etablissemang	2,000: —	2,645,816: 89
9. <i>Kungl. Kronobergs regementes kasernetablissemang invid Växjö.</i>			
Utgifter för etablissemang till och med den 30 juni 1921	6,025,655: 52	
Återstående kostnader för etablissemang, med avräkning för beräknad återvinning vid försäljning av resterande materialier och inventarier	39,444: 48	
Kostnad för elektrisk belysning i arrester enligt nådigt brev den 21 januari 1921	900: —	
Kostnader för bostadsbyggnad åt förrädsvaktmästare och eldare enligt 1921 års riksdags beslut	25,000: —	
Skjutbana, utförd genom fortifikationsdepartementets försorg	41,000: —	
På etablissemang för del av nämndens expeditiionskostnader	148,000: —	6,280,000: —
	Transport	24,590,445: 32	

[14.]

Transport 24,590,445: 32

10. *Kungl. Kalmar regementes kasernetablissemang invid Eksjö.*

Utgifter för etablissemang till och med den 30 juni 1921	5,315,185: 86	
Återstående kostnader för etablissemang med avräkning för beräknad återvinning vid försäljning av resterande materialier och inventarier	286,940: 59	
Kostnad för elektrisk belysning i arrester enligt nådigt brev den 21 januari 1921	900: —	
Ersättning till Eksjö stad för utsläppande i stadens kloaknät av från etablissemanget härflytande spillvatten, enligt nådigt brev den 20 augusti 1920	85,000: —	
Skjutbana, utförd genom fortifikationsdepartementets försorg	30,973: 55	
På etablissemanget förd del av nämndens expeditiionskostnader	148,000: —	5,867,000: —

11. *Kungl. Södermanlands regementes kasernetablissemang invid Strängnäs.*

Utgifter för etablissemang till och med den 30 juni 1921	5,627,152: 65	
Återstående kostnader för etablissemang	1,312,294: 01	
Kostnad för elektrisk belysning i arrester enligt nådigt brev den 21 januari 1921	900: —	
Skjutbana, utförd genom fortifikationsdepartementets försorg	35,653: 34	
På etablissemanget förd del av nämndens expeditiionskostnader	148,000: —	7,124,000: —

12 och 13. *Kungl. Första och Andra livgrenadjärregementenas kasernetablissemang invid Linköping.*

Utgifter för etablissemangen till och med den 30 juni 1921	8,222,694: 98	
Återstående kostnader för etablissemangen	3,997,922: 21	
Kostnad för elektrisk belysning i arrester enligt nådigt brev den 21 januari 1921	1,800: —	
Kostnad för utökning av hissanläggning i sjukhus enligt nådigt brev den 4 mars 1921	1,150: —	
Kostnad för uppförande av en mässbyggnad för Kungl. Första livgrenadjärregementet enligt nådigt brev den 4 mars 1921	237,000: —	
Kostnad för ändring av samma byggnad enligt nådigt brev den 22 juni 1921	20,500: —	
		Transport 37,581,445: 32

	Transport	37,581,445: 32	[14.]
Kostnad för ändring av Kungl. Andra livgrenadjärregementets mässbyggnad enligt nämndens underdåniga skrivelse den 16 juli 1921 ¹⁾	22,000: —		
Skjutbana, utförd genom fortifikationsdepartementets försorg	68,932: 81		
På etablissemanget förd del av nämndens expeditionskostnader	296,000: —	12,868,000: —	
14. <i>Kungl. Norra skånska infanteriregementets kasernetablissemang invid Kristianstad.</i>			
Utgifter för etablissemanget till och med den 30 juni 1921	6,103,361: 64		
Återstående kostnader för etablissemanget.....	620,285: 36		
Kostnad för elektrisk belysning i arrester enligt nådigt brev den 21 januari 1921.....	900: —		
Statens bidrag till huvudavloppsledning enligt nådigt brev den 6 december 1918.....	50,000: —		
Skjutbana, utförd genom fortifikationsdepartementets försorg	11,453: —		
På etablissemanget förd del av nämndens expeditionskostnader	148,000: —	6,934,000: —	
15. <i>Kungl. Södra skånska infanteriregementets kasernetablissemang invid Lund.</i>			
Utgifter för etablissemanget till och med den 30 juni 1921	1,433,099: 02		
Å materialier och inventarier m. m. beräknas att återvinnas cirka	209,000: —	1,224,099: 02	
Kostnad för diverse permanenta arbeten enligt beslut av 1921 års riksdag.....	37,500: —		
Ersättning till byggmästaren A. Svensson för uppförd marketenterbyggnad	4,992: 24		
Skjutbana, utförd genom fortifikationsdepartementets försorg	41,500: —		
På etablissemanget förd del av nämndens expeditionskostnader	148,000: —	1,456,091: 26	
	Summa kronor	58,839,536: 58	
	Säger kronor	58,839,100: —	
Av riksdagen anvisade medel:			
Till och med 1920 års riksdag.....	51,804,100: —		
Av 1921 års riksdag anvisade:			
å tilläggsstat för år 1921	2,715,000: —		
för år 1922.....	2,000,000: —	56,519,100: —	
	Rest att bevilja kronor	2,320,000: —	

¹⁾ Ändringsförslaget godkändes av Kungl. Maj:t genom förut omförmälda beslutet den 8 september 1921.

[14.] För egen del har kasernbyggnadsnämnden i sin skrivelse den 31 augusti 1921 anført i huvudsak följande.

1921 års riksdag hade nedsatt den av Kungl. Maj:t i enlighet med nämndens dåvarande kostnadsberäkningar begärda anvisningen med 650,000 kronor. Då likväl sagda kostnadsberäkningar visat sig under numera gällande förhållanden vara för lågt beräknade, uppstode sålunda en första brist i nämndens medelsbehov för år 1922 av 650,000 kronor, eller skillnaden mellan det begärda och det anvisade beloppet.

Under tiden efter den 1 september 1920, då nämnden avgav sin senaste redogörelse för sitt medelsbehov, hade dels Kungl. Maj:t och riksdagen gemensamt och dels Kungl. Maj:t ensam lämnat nämnden be- myndigande att låta utföra vissa byggnadsföretag m. m. för medel, vilka skulle påföras anslaget till uppförandet av femton kasernetablissemang. Å anslaget hade därjämte disponerats medel för skjutbana i Lund, vilka medel tidigare av nämnden icke upptagits vid beräkning av dess medelsbehov, enär nämnden icke hade sig bekant, att denna skjutbana blivit utförd. Sammanlagda beloppen av anslaget sålunda påförda och å detsamma disponerade medel uppginge till 352,550 kronor.

Uti ovan intagna sammanställning av förnyade kostnadsberäkningar för ovanberörda etablissemang hade nämnden därjämte intagit jämväl den prisstegring, som enligt nämndens skrivelse den 18 december 1920 måste beräknas vid uppförandet av den tillsvidare inställda bad- och tvättinrättningen för Skaraborgs regemente i Skövde, ävensom kostnaderna för verkställd utvidgning av stallar och förråd vid Västgöta regemente i Vänersborg, enär de speciella anslagen för sistnämnda byggnader inginge i de uti sammanställningen upptagna av riksdagen anvisade medel. Genom dessa tvenne poster hade i den nya sammanställningen tillkommit 145,859 kronor 77 öre utöver den föregående år inlämnade kostnadssammanställningen.

Kostnadsökningarna i övrigt hade uppkommit av skilda orsaker.

Huvudgrunden till dem vore emellertid de höga arbetspriser, vilka nämnden varit nödsakad betala och vilka nämnden, då den föregående år till Kungl. Maj:t uppgav sitt resterande medelsbehov, icke kunde till fullo beräkna. Såsom basis för föregående års kalkyler över de stegrade arbetskostnaderna antog nämnden dels beträffande timpriserna det förslag till uppgörelse i den pågående striden inom byggnadsfacket, som avgivits av den utav Kungl. Maj:t utsedda förlikningskommissionen, och dels beträffande ackordsprisen en på dessa timpriser grundad beräkning av desamma, varvid utgicks från relationen mellan tidigare gällande

tim- och ackordspriser. Dessutom hade utgått ifrån en approximativ uppskattning av de för de återstående arbetena erforderliga timverken.

Emellertid slutade föregående års strid inom byggnadsfacket under november månad med en uppgörelse, varigenom såväl de av förlikningskommissionen föreslagna timprisen ganska väsentligt höjdes som ock ackordspriserna blevo avsevärt högre än vad nämnden enligt ovan förut-satt. De nya ackordsprislorna tillerkände arbetarna, förutom höjda ackordspriser, betydligt större förmåner än förut genom ytterligare specialisering av prislornas poster och dylikt. Den approximativa uppskattningen av de resterande timverken hade ävenledes visat sig vara för låg, sedan nämnden numera kunnat med större noggrannhet än förut beräkna värdena av de vid varje etablissemang återstående arbetena.

Då den allra största delen av för de olika etablissemangen behövliga materialier var inköpt före det inträffade priset å desamma, hade nämnden icke kunnat genom billigare materialinköp i någon nämnvärd mån kompensera de högre arbetspriserna. Nämnden ansåge sig icke heller böra i någon större utsträckning räkna med den nästkommande år väntade sänknigen å arbetspriserna. Den 1 april 1922, då avtalen utginge inom byggnadsfacket, vore etablissemangen i Växjö och Eksjö avlämnade, och återstode vid etablissemangen i Strängnäs och Kristianstad huvudsakligen kompletteringsarbeten. Endast vid etablissemangen i Linköping fortginge arbetena med full kraft.

En del extra kostnader hade uppstått genom att nämnden vid inköp av materialier i full utsträckning tillämpat det kungl. cirkulär, som den 15 april 1921 avlåtits till de myndigheter, vilka hade att verkställa upphandling för statens behov, angående ökat företräde för svenska varor vid dylik upphandling.

Omkostnaderna för etablissemang i Växjö hade visat sig väsentligt överstiga de beräknade, beroende på såväl vad ovan anförts som ock att nämnden måst vidkännas icke obetydliga utgifter för gäldande av vissa avtalade merkostnader, som icke kunnat fixeras förrän efter avlämnandet av föregående års kostnadssammanställning, vartill komme oberäknade utgifter för flyttning av telegrafledning i samband med uppbyggande av de uti fastställt byggnadsprogram ingående viadukterna över Växjö—Alvesta järnväg, förlusterna på den i konkurs försatte grundläggningsentreprenören m. m.

Utgifterna för kasernbygget i Eksjö understeg ganska betydligt de tidigare beräknade, beroende därpå att material- och transportkostnaderna ställt sig gynnsammare, än som kunnat förutses, och arbetare-

[14.] stammen varit måttfull i sina anspråk samt visat synnerligen goda arbetsprestationer.

De båda etablissemangen i Strängnäs och Kristianstad hade utbyggts efter likartat program, och syntes kostnaderna för desamma stå i den rätta proportionen till varandra. Arbetspriserna i Strängnäs hade nämligen varit icke obetydligt högre än i Kristianstad.

För de båda etablissemangen i Linköping vore merkostnaderna för resterande arbeten relativt låga, beroende på de jämförelsevis gynnsamma arbetsförhållandena på platsen.

Beträffande omkostnaderna för det tillsvidare inställda kasernbygget i Lund hade nämnden ansett sig på grund av de allmänna prissänkningarna å byggnadsmaterialiemarknaden böra väsentligt nedsätta den uti föregående års kalkyler beräknade återvinsten vid försäljningen av inköpta materialier och inventarier. Därjämte hade upptagits ersättning till byggmästaren A. Svensson, med vilken nämnden träffat uppgörelse om uppförande av en provisorisk marketenteribyggnad under förutsättning att han skulle beredas tillfälle att i densamma driva marketenterirörelse under byggnadstiden. Om bygget skulle nedläggas, torde Svensson böra beredas ersättning för havda kostnader vid byggnadens uppförande. I denna fråga avsåge nämnden att sedermera göra särskild framställning.

Enligt ovan intagna sammanställning uppginge de medel, som utöver de av riksdagen redan anvisade erfordrades för ifrågavarande femton kasernetablissemangs färdigställande, till 2,320,000 kronor. Då nämnden avsåge att, om särskilda hinder icke inträffade, slutföra ifrågavarande arbeten under loppet av år 1922, borde beloppet anvisas å extra stat för år 1922.

Kasern-
byggnads-
nämndens
skrivelse
den 6 okto-
ber 1921.

I skrivelse den 6 oktober 1921 har kasernbyggnadsnämnden anmält, att Granit- och Betong Aktiebolaget i Stockholm, som enligt kontrakt mellan nämnden och bolaget åtagit sig att utföra planerings- och grundläggnings- m. fl. arbeten för kasernetablissemangen i Strängnäs, genom skiljedom den 28 september 1921 tillerkänts ersättning för av kristiden föranledd ökning i bolagets kostnader å ifrågavarande arbeten med 50,000 kronor, vilket belopp skiljemännen förpliktat kronan att till bolaget utgiva jämte fem procent årlig ränta därå från den 26 april 1921, till dess betalning skedde. Skiljenämnden hade bestämt kostnaden för skiljemannaförfarandet till 4,000 kronor, att av parterna gäldas till hälften vardera. På grund av vad sålunda anförs anhölle kasernbyggnadsnämnden om anvisande av för ändamålet erforderliga medel.

Genom beslut den 2 december 1921 förordnade Kungl. Maj:t, att de kronan ådömda ersättningsbeloppen, tillhopa 52,000 kronor, jämte ovan omförmälda ränta å 50,000 kronor skulle utbetalas från anslaget till fullföljande av arbetena å kasernetablissemang för femton infanteriregementen.

[14.]

Till följd härav har nämnden den 8 december 1921 till bolaget utbetalat ett belopp av 53,534 kronor 72 öre.

I skrivelse den 1 december 1921 har kasernbyggnadsnämnden anmält merkostnader å uppförandet av det numera fullbordade militärsjukhuset i Sollefteå. Härom har nämnden anfört följande.

Kasern-
byggnads-
nämndens
skrivelse
den 1
december
1921.

Genom brev den 13 februari 1920 hade Kungl. Maj:t lämnat kasernbyggnadsnämnden uppdrag att gå i författning om uppförande av en sjukhusbyggnad i Sollefteå i enlighet med av nämnden upprättat förslag, varvid Kungl. Maj:t ställde till nämndens disposition dels av riksdagen för ändamålet anvisade medel, 370,000 kronor, och dels ytterligare, tillsammans 209,000 kronor, ur anslaget till merkostnader för vissa efter antagandet av 1914 års härordning beslutade byggnadsföretag vid armén. De för bygget disponibla penningmedlen utgjorde sålunda 579,000 kronor.

Uti nämndens skrivelse i ärendet den 6 februari 1920 hade nämnden uppgivit förenämnda kostnadssumma för det alternativ för sjukhusbyggnaden i fråga, som av Kungl. Maj:t valts, nämligen densamma inredande jämväl med en mindre avdelning, avsedd för civil sjukvård, samt med en sjukhushiss.

Byggnaden, som uppförts under nämndens egen regi, vore numera fullbordad och hade överlämnats till arméförvaltningens fortifikationsdepartement i närvaro av generalfältläkaren den 8 sistlidne oktober. En del mindre önskemål, vilka vid överlämnandet framstälts, hade tillgodosetts till den utsträckning, nämnden ansett vara nödvändigt. Byggnaden med dess i allo utav goda och biståndiga materialier genomförda inredning hade vid överlämnandet vunnit de medicinska myndigheternas synnerliga gillande.

De slutliga kostnaderna för byggnadens färdigställande hade uppgått till kronor 631,082: 95. De av Kungl. Maj:t enligt ovan anvisade medlen utgjorde allenast 579,000 kronor, vadan en merkostnad av kronor 52,082: 95 uppkommit.

Orsakerna till denna merkostnad vore flera.

Uti sin skrivelse av den 6 februari 1920 hade nämnden meddelat, att densamma icke kunnat föranstalta om några undersökningar av

[14.] grundförhållandena på platsen för sjukhusbygget, utan hade nämnden vid kostnadsberäkningarnas upprättande förutsatt en grundläggningsmetod för byggnaden, överensstämmande i huvudsak med den, som arméförvaltningens fortifikationsdepartement tänkt sig enligt de för nämnden vid tiden för kostnadsberäkningarna tillgängliga, av departementet upprättade ritningarna. Efter det nämnden låtit verkställa de nödiga grundundersökningarna, hade densamma funnit, att källarmurarna under hela byggnaden måst nedföras till i medeltal 1,2 meter större djup än fortifikationsdepartementet tänkt sig för att nå bärande lager, detta oaktat att den plats, som efter samråd med arméförvaltningens sjukvårdsstyrelse och vederbörande militära myndigheter definitivt bestämts för byggnaden, valts huvudsakligen med hänsyn till nedbringande av byggnadskostnaderna. Grundläggningsarbetena hade härigenom blivit betydligt dyrare än som beräknats, enär för desamma åtgått ungefär 150 kubikmeter betong, 600 kvadratmeter träformar för betongmur och 400 kubikmeter schaktningsarbeten mer än uti beräkningarna upptagits, motsvarande ett tillskott i kostnaderna av 12,150 kronor.

I förberörda skrivelse den 6 februari 1920 hade nämnden vidare erinrat, att för de uppgivna kostnaderna förutsatts ett pris av 175 kronor per tusen stycken för det uti byggnaden ingående storteglet, levererat fritt banvagn Sollefteå. Detta pris baserades på en uppgift, lämnad av det för tegelleverans till sjukhusbygget i fråga bäst belägna tegelbruket, nämligen Högoms tegelbruk invid Sundsvall, som meddelat att priset å storteglet kunde beräknas efter 150 kronor per tusen, fritt banvagn Sundsvall, sålunda motsvarande cirka 175 kronor per tusen, fritt banvagn Sollefteå. När teglet sedermera skulle inköpas, begärde tegelbruket 250 kronor per tusen för teglet. Nämnden hade givetvis icke kunnat reflektera på detta pris, utan vänt sig till andra tegelbruk. Det för statsverket gynnsammaste anbudet hade avgivits av Vålbackens tegelbruk invid Östersund, som erbjudit sig att försälja för sjukhusbygget erforderligt tegel av formatet $25 \times 12,5 \times 7,5$ cm, sålunda ett format i storlek mellan stortegel och det vanliga normalteglet, för 150 kronor per tusen, fritt banvagn Sollefteå. Detta erbjudande hade antagits av nämnden. Enär av det inköpta teglet åtginge 320 stycken och av stortegel 250 stycken per kubikmeter tegelmur, hade ett betydligt större parti av det förstnämnda teglet måst anskaffas än som erfordrats, därest stortegel kommit till användning. Kostnaderna för tegelmurningen hade på grund härav blivit högre än som beräknats. Den verkliga kostnaden för tegelmurningen hade uppgått till kronor 82,317: 96,

under det att densamma beräknats till blott kronor 65,025: —. Merkostnaden utgjorde kronor 17,292: 96. [14.]

Nämnden, som vid kostnadsberäkningarnas upprättande icke ägt kännedom om det befintliga vatten- och avloppsnetets utsträckning invid byggnaden, ej heller byggnadens definitiva plats, hade förutsatt, såsom ock angivits i meromnämnda skrivelse den 6 februari 1920, att de utvändiga ledningarnas längd uppgått till högst 40 meter. De utvändiga avloppsledningarna hade i verkligheten blivit avsevärt längre, varjämte nämnden varit nödsakad låta omlägga den till Sollefteå läger utgående vattenledningen, som passerade fram genom byggnadens blivande grund. Den verkliga kostnaden för de utvändiga vatten- och avloppsledningarna stege till kronor 6,821: 86, under det att den beräknade kostnaden uppginge till kronor 2,000: —. Merkostnaden vore sålunda kronor 4,821: 86.

Förenämnda ökade kostnader för dyrare grundläggning, för högre pris å tegel och för längre utvändiga ledningar än som vid kostnadsberäkningarnas verkställande förutsatts, uppginge till sammanlagt kronor 34,264: 82.

Kostnadsberäkningarna, vilka upprättats vid årsskiftet 1919—1920, hade baserats på då gällande arbetspriser. De väsentliga prisstegringarna i arbetskostnaderna under år 1920, vilka förhöjt arbetslönerna med cirka 60 % utöver därförut gällande arbetspriser, hade nämnden vid beräkningarnas utförande icke kunnat överblicka. Uti ovan angiven slutkostnad för byggnaden inginge arbetslöner för å arbetsplatsen utfört arbete till ett belopp av cirka 170,000 kronor. Nämnden hade sålunda fått vidkännas ett betydande belopp, 50,000—60,000 kronor i merutgifter utöver de beräknade för arbetsprestationerna å byggnadsplatsen.

I övrigt hade arbetspriserna i Sollefteå kunnat av arbetarna hållas uppe i oberäknad höjd på grund av relativt god arbetstillgång i trakten. Nämnden hade till och med övervägt att, för att nedbringa kostnaderna å putsnings- med flera arbeten, anställa mureriarbetare från Stockholm till härstädes gällande arbetspriser.

De beställningar å sintrade plattor till golv och socklar, nämnden måst göra i Tyskland, hade blivit på grund av strejker och sabotage försenade ungefär 2 månader, medförande en ökad kostnad genom byggnadstidens förlängning av framåt 4,000 kronor. Nämnden hade nämligen avsett att färdigställa byggnaden i god tid före årets regementsövningar, vilket dock misslyckats på grund av förenämnda försenade leveranser.

[14.]

Den inredning, nämnden ursprungligen avsett att verkställa inom byggnaden, liksom ock omfattningen av källarlokalerna, hade angivits å de till Kungl. Maj:t ingivna ritningarna och kostnadsberäkningarna. Emellertid hade från de medicinska myndigheterna, arméförvaltningens sjukvårdsstyrelse och regementsläkaren, redan före arbetenas igångsättande och sedermera under dess fortskridande framställtts önskemål, rörande ökad inredning och utvidgade källarlokal, vilka nämnden av skilda orsaker ansett sig böra tillmötesgå.

Sålunda hade nämnden ansett sig, redan innan grundläggningsarbetena igångsatts, med hänsyn till dels de avsevärda förmåner, som vunnits genom utgrävning av hela källarutrymmet och därmed sammanhörande mindre ändring av källarlokalerna, varigenom möjligheter bereddes, att i källaren sedermera anordna sjukhuskök m. m., dels den relativt låga kostnad dessa utvidgningar betingat, emedan källarmurarna måst nedföras till större djup, än ursprungligen tänkts, och därigenom en vidgad utschaktning inom byggnaden varit nödvändig och dels de dåvarande gynnsamma utsikterna beträffande byggnadskostnadernas begränsning, kunna på hemställen från de medicinska, och även de militära myndigheterna på platsen, besluta sig för omförmälda utvidgning. Merkostnaderna för anordnande av källarlokal under hela byggnaden, däribland ett obduktionsrum, och direkt nedgång utifrån till likbod med därmed sammanhörande mindre ändringar av byggnaden i övrigt, hade stigit till kronor 7,424: 31.

Likaså hade nämnden ansett sig böra tillmötesgå sjukvårdsstyrelsens enträgna anhållan om anbringande av golvssocklar av sintrade plattor i stället för av trä och hörnbeklädnader av engoberad sten i stället för vanlig puts för en merkostnad av kronor 9,098: 90. Dessa anordningar förhöjde avsevärt det hygieniska värdet av byggnaden och vore av natur att betydligt öka byggnadens hållbarhet. Nämnden hade ansett sig jämväl i detta fall kunna låta vidtaga de begärda förbättringarna, emedan, då desamma under byggnadsarbetenas allra första skede beslutats, den ekonomiska ställningen hade varit särdeles gynnsam, enär en del fördelaktiga inköp av materialier dessförinnan gjorts. Det var därjämte för nämnden uppenbart, att dessa förbättringar kunde utföras för betydligt lägre belopp i samband med byggnadsarbetena än sedermera.

Därjämte hade nämnden, efter samråd med arméförvaltningens sjukvårdsstyrelse, ansett sig böra anskaffa den fasta inredningen i röntgenavdelningen i samband med övrig inredning i byggnaden. Kostnaden för detta inrede, vilken icke upptagits i de ursprungliga beräkningarna, uppginge till kronor 4,899: 30. De ökade utgifterna för de

sålunda tillkomna inredningsarbetena och utökningen av källarutrymmena uppginge till sammanlagt kronor 21,422: 51. [14.]

I samband med de slutliga planeringsarbetena kring byggnaden hade det befunnits nödvändigt att utföra en trumma av betong under tillfartsvägen till byggnaden. Denna trumma, vars kostnad icke heller upptagits i de ursprungliga beräkningarna på grund av att nämnden då icke hade kännedom om förhållandena på platsen, hade betingat ett pris av 600 kronor.

Samtliga här ovan omnämnda förhållanden hade samverkat, var i sin mån, till de uppkomna merkostnaderna. Dessa kostnader understege emellertid väsentligt summan av de ökade utgifter, som ovan anförda förhållanden betingat, varvid kunde framhållas, att enbart utgifterna för arbetsprisernas höjning överstege de uppkomna verkliga merkostnaderna. Hade sålunda arbetsprisen icke stegrats, hade övriga utgifter kunnat hållas inom ramen av de anvisade medlen.

Utav nämndens meromnämnda skrivelse den 6 februari 1920 framginge, att nämndens kostnadsberäkningar utvisade ej mindre, att byggnaden kunnat uppföras för ett belopp av cirka 100,000 kronor lägre än lägsta inkomna anbud, än även att nämnden dessutom hade beräknat, till skillnad från de föreskrifter, arméförvaltningens fortifikationsdepartement utfärdat till grund för sagda anbud, att för de uppgivna kostnaderna dessutom, bland annat, låta inlägga fönsterbänkar av kalksten i sjuk-salar i stället för fönsterbänkar av cement, vilka måste anses ovaraktiga och olämpliga, linoleummattor å golven, väggbeklädnad och golvbeläggning av sintrade plattor uti snyggningsrum och dylikt, golv av marmormosaik i operationsrum, vilket emellertid vid utförandet ersatts av golv av vita, sintrade plattor, ökade inredningsarbeten m. m., tillsammans betingade en merkostnad av cirka 35,000 kronor; varjämte medel ingått uti kostnadsuppgifterna för verkställande av behövliga planeringsarbeten och rännstenar. Sålunda hade dessa kostnadsberäkningar ställts minst 135,000 kronor gynnsammare än det lägsta anbudet.

Beträffande frågan om de uppkomna merkostnadernas undvikande vid tillämpande av entreprenadsystem erinrade nämnden, att de merkostnader, som en entreprenör fått bära, torde vara merutgifterna för tegelinköpet och arbetspriserna, förutsatt, att han icke reserverat sig härutinnan. Numera syntes det emellertid att döma av åtskilliga skiljedoms slut, som om stora möjligheter föreläge för en entreprenör att jämväl få dessa merkostnader betäckta. Det vore sålunda uppenbart, att denna byggnads utförande under nämndens egen regi tillfört statsverket väsentliga besparingar.

[14.] Då antalet sjukplatser inom byggnaden utgjorde 92 stycken, uppginge kostnaden per sjukplats till så när 7,000 kronor, vilket belopp torde kunna anses lågt med hänsyn därtill, att byggnaden uppförts under maximal-prislägen å arbete och materialier och fyllde alla krav på en byggnadstekniskt omsorgsfullt utförd byggnad och på en, ur läkaresynpunkt sett, välinredd och modern hygien fullt tillfredsställande sjukhusbyggnad.

På grund av vad nämnden ovan anført anhöll densamma, att Kungl. Maj:t täcktes föreslå 1922 års riksdag att för täckande av resterande byggnadskostnader för militärsjukhuset i Sollefteå anvisa ett belopp av 52,082 kronor 95 öre.

Departements-
chefen.

Riksdagarna till och med år 1920 hava för ifrågavarande femton kasernetablissemang jämte de i samband med 1914 års härordning beslutade utvidgningarna vid dem anvisat å anslag för uppförande av kasernetablissemangen 50,888,500 kronor och å särskilda anslag för nämnda utvidgningar 915,600 kronor, tillhopa 51,804,100 kronor. I statsverkspropositionen till 1921 års riksdag beräknade Kungl. Maj:t sammanlagda kostnaderna för slutförande av kasernbyggnadsarbetena med de av Kungl. Maj:t beslutade inskränkningarna i byggnadsprogrammen till 57,166,617 kronor 45 öre, däri inräknade kostnaderna för de i samband med 1914 års härordning beslutade byggnadsföretagen. Den summa, som utöver dittills anvisade belopp skulle ytterligare erfordras för kasernbyggnadsarbetenas slutförande med nämnda inskränkningar, utgjorde således $(57,166,617:45 - 51,804,100 =) 5,362,517$ kronor 45 öre eller i runt tal 5,365,000 kronor. Av detta belopp anvisade riksdagen 2,715,000 kronor å tilläggsstat för år 1921, men beträffande återstoden, 2,650,000 kronor, vars anvisande begärts å extra stat för år 1922, ansåg riksdagen sig på grund av inträffat prisfall kunna begränsa anvisningen till 2,000,000 kronor. Sistnämnda belopp uppfördes å extra stat för år 1922. Sammanlagt har riksdagen sålunda för ändamålet hittills beviljat $(51,804,100 + 2,715,000 + 2,000,000 =) 56,519,100$ kronor.

De av kasernbyggnadsnämnden med skrivelse den 31 augusti 1921 nu ingivna förnyade kostnadsberäkningarna sluta å ett belopp av 58,839,100 kronor. Rörande anledningarna till den sålunda inträdda kostnadsökningen tillåter jag mig hänvisa till nämndens här ovan meddelade redogörelse.

Vad beträffar bad- och tvättinrättningen i Skövde, som enligt sistnämnda kostnadsberäkningar skulle belasta förevarande anslag med 218,000 kronor, finner jag väl goda skäl tala för att en gemensam

tvättinrättning för garnisonerna i Skövde och Karlsborg förlägges till Skövde och uppföres i samband med badinrättning för Skaraborgs regemente. Med hänsyn till den förestående revisionen av vårt försvarsväsende och jämväl till rådande statsfinansiella svårigheter torde emellertid med nämnda byggnadsföretag få tillsvidare anstå. Vid sådant förhållande och då, enligt vad kasernbyggnadsnämnden uppgivit, byggnadsarbetena, med de av Kungl. Maj:t beslutade inskränkningar i byggnadsprogrammen, komma att fullbordas under år 1922, torde anledning saknas att nu beräkna medel för uppförande av ifrågakvarande bad- och tvättinrättning.

Den av nämnden i skrivelse den 31 augusti 1921 begärda anvisningen bör sålunda minskas med sist omnämnda belopp, 218,000 kronor. Även det därefter återstående av kasernbyggnadsnämnden beräknade beloppet [$58,839,100 - (56,519,100 + 218,000) =$] 2,102,000 kronor synes mig vara för högt tilltaget. Man torde under 1922 kunna räkna med avsevärt fallande byggnadskostnader. Men därjämte synes mig böra tagas under särskild omprövning, huruvida icke även på annat sätt kostnaderna kunna nedbringas. Jag har redan vidtagit åtgärder för en sådan omprövning. Den besparing, som på grund av anförda omständigheter kan vinnas, låter sig på förhand endast approximativt uppskattas, men synes mig kunna beräknas till i runt tal 500,000 kronor. Då emellertid byggnadsarbetena skola fullfordas under innevarande år och det sålunda är av vikt, att tillräckliga medel härför stå till förfogande, vore det enligt min mening fördelaktigt, om Kungl. Maj:t kunde förfoga över något belopp till reglerande av eventuella merkostnader. Medel härtill torde kunna beredas från äldre anslag, som riksdagen å extra stat under en följd av år och senast å extra stat för år 1909 anvisat till uppförande av nya byggnader för armén. Å sagda anslag fanns vid 1921 års utgång en reservation av 695,606 kronor 87 öre, varav ett belopp av 673,500 kronor var avsett för uppförandet av ett kasernetablissemang för fem skvadroner för Skånska husarregementet, vilket etablissemang icke kommit till utförande. Riksdagens medgivande torde därför böra inhämtas för Kungl. Maj:t att efter särskild prövning taga i anspråk högst 500,000 kronor av nämnda reservation till bestridande av uppkommande merkostnader för arbeten å de utav 1906 års riksdag beslutade kasernetablissemang för femton infanteriregementen.

Nämndens enligt skrivelsen den 31 augusti 1921 anmälda ytterligare medelsbehov för innevarande år kunna alltså nedbringas till [$58,839,100 - (56,519,100 + 218,000 + 500,000) =$] 1,602,000 kronor.

Härtill komma två belopp, vilka nämnden i senare avlätna skrivelser anmält till ersättande. Det ena av dessa belopp, 53,534 kronor 72 öre,

- [14.] som nämnden genom skiljedom dömts att utgiva till entreprenör för vissa arbeten å kasernetablissemang i Strängnäs, har, såsom förut omförmälts, enligt Kungl. Maj:ts beslut utbetalts från kasernbyggnadsanslaget.

Det andra beloppet, 52,082 kronor 95 öre, har nämnden begärt anvisat till täckande av merkostnader å uppförandet av det numera fullbordade militärsjukhuset i Sollefteå. Merkostnaderna i fråga hava delvis förorsakats av oförutsedda omständigheter vid grundläggningsarbetet för byggnaden jämte prisstegringar å material och arbete samt försenad leverans. Härav beroende kostnadsökningar lära icke hava legat inom nämndens makt att förebygga. Andra kostnadsökningar hava däremot uppkommit därigenom, att nämnden verkställt inredningsarbeten och anordnat lokalutrymme utöver vad de till Kungl. Maj:t ingivna ritningarna och kostnadsberäkningarna angivit. Att nämnden vidtagit dessa utvidgningar i byggnadsprogrammet utan att underställa frågan därom Kungl. Maj:ts prövning, kan jag icke underlåta att finna anmärkningsvärt. I synnerhet gäller denna erinran anskaffandet av fast inredning för röntgenavdelning, varvid jag vill påminna om, att 1921 års riksdag funnit sig icke kunna bifalla Kungl. Maj:ts framställning om beviljande av medel för anskaffande av röntgenutrustning för sjukhuset. Det av kasernbyggnadsnämnden anmälda merkostnadsbeloppet, 52,082 kronor 95 öre, torde emellertid böra anvisas å tilläggsstat för år 1922.

Summan av de belopp, för vilka nämnden bör beredas täckning å tilläggsstat för år 1922, utgör sålunda $(1,602,000 + 53,534:72 + 52,082:95 =)$ 1,707,617 kronor 67 öre eller, i runt tal, 1,707,620 kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att för *fullföljande av arbetena å* de utav 1906 års riksdag beslutade *kasernetablissemang för femton infanteriregementen* å tilläggsstat för år 1922 anvisa ett reservationsanslag av 1,707,620 kronor samt

att medgiva, att för samma ändamål må, efter Kungl. Maj:ts beprövande, tagas i anspråk ett belopp av högst 500,000 kronor av det av riksdagen å extra stat för år 1909 anvisade anslag till uppförande av nya byggnader för armén.

- [15.] 2. **Kostnader till följd av uppskjutande tillsvidare av arbetena å uppförande av kasernetablissemang för Södra skånska infanteriregementet.**

För bestridande av de särskilda kostnader, som kunde bliva en följd av uppskjutande tillsvidare av pågående arbeten å uppförande av kasernetablissemang för Södra skånska infanteriregementet, anvisade

1919 års riksdag å tilläggsstat för samma år ett reservationsanslag av 75,000 kronor. [15.]

Den beräkning av ifrågavarande kostnader, som förelagts riksdagen, var baserad på att uppskovet komme att fortvara under cirka ett och ett halft år.

I skrivelse den 31 juli 1920 anmälde arméns kasernbyggnadsnämnd, som handhaver byggnadsarbetena för kasernetablissemang, att av ovannämnda anslag ett belopp av i runt tal 10,500 kronor beräknades återstå oförbrukat vid 1920 års utgång. Då ifrågavarande utgifter under år 1921 av nämnden uppskattades till 24,300 kronor, hemställde nämnden om anvisande för ändamålet av (24,300 — 10,500 =) 13,800 kronor.

I enlighet härmed föreslog Kungl. Maj:t 1921 års riksdag att för ifrågavarande ändamål å tilläggsstat för samma år anvisa ett reservationsanslag av 13,800 kronor.

Riksdagen ansåg emellertid, att de beräknade kostnaderna för tillsyn av materialförråd och byggnader vore väl höga, samt att en minskning av den härmed sysselsatta personalen utan större olägenhet kunde företagas. På grund härav borde det enligt riksdagens mening vara tillräckligt, om ett belopp av 10,000 kronor ställdes till förfogande.

I skrivelse den 23 augusti 1921 har nu arméns kasernbyggnadsnämnd meddelat, att ifrågavarande utgifter till och med den 31 juli 1921 uppgått till..... kr. 73,837: 45

Framställning
av arméns
kasernbygg-
nadsnämnd.

För återstående 5 månader av år 1921 beräknades följande kostnader:			
förvaltare	kr.	1,125: —	
1 nattvakt	»	2,362: 50	
1 grovarbetare	»	1,728: —	
diverse expenser	»	875: —	
oförutsedda utgifter, materialier m. m. för reparation	»	875: —	» 6,965: 50

För år 1922 beräknades följande kostnader:

förvaltare	kr.	2,700: —
1 nattvakt	»	4,700: —
1 grovarbetare	»	4,200: —
brandförsäkring	»	1,500: —
diverse expenser	»	2,100: —

[15.] oförutsedda utgifter, materialier m. m. för reparation	kr. 2,100: —	kr. 17,300: —	kronor 98,102: 95
Beviljade medel			» 85,000: —
Brist			kronor 13,102: 95

eller i runt tal 13,000 kronor, varvid förutsattes, att till förvaltaren dessutom utginge dyrtidstillägg enligt av riksdagen fastställda grunder.

Under förutsättning att arbetena med uppförande av kasernetablissemang för Södra skånska infanteriregementet icke komme att återupptagas under år 1922, hemställde alltså kasernbyggnadsnämnden, att Kungl. Maj:t måtte av riksdagen äska å tilläggsstat för år 1922 ett belopp av 13,000 kronor för bestridande av de särskilda kostnader, som blivit en följd av uppskjutande tillsvidare av arbetena å kasernetablissemang för Södra skånska infanteriregementet invid Lund.

Departements-
chefen.

Kungl. Maj:t har, med riksdagens begivande, den 21 mars 1919 förordnat, att med fortsättandet av arbetena å uppförande av ifrågasvarande kasernetablissemang skulle tillsvidare anstå. Då dessa arbeten icke torde komma att återupptagas under innevarande år, böra medel ställas till förfogande för bestridandet av de med det fortsatta uppskovet förenade kostnader. Den av arméns kasernbyggnadsnämnd verkställda beräkningen av dessa kostnader giver mig icke anledning till någon erinran.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att för bestridande av de särskilda *kostnader, som blivit en följd av uppskjutande tillsvidare av arbetena å uppförande av kasernetablissemang för Södra skånska infanteriregementet, å tilläggsstat för år 1922* anvisa ett reservationsanslag av 13,000 kronor.

[16.] 3. **Merkostnader för anordnande av avloppsledningar från militäretablissemangen å Järvafältet.**

Efter därom i propositioner till 1918 års riksdag (nr 423 och 430) gjorda framställningar anvisade riksdagen medel till anordnande av avloppsledningar från militäretablissemangen å Järvafältet och Järva lokomotivstation medelst gemensamt ledningsnät med utlopp i Lilla Värtan. Kostnaden för arbetets utförande hade då beräknats till 456,200 kronor, varav enligt angiven proportion skulle falla på lantförsvaret 300,000 kronor och på statens järnvägar 156,200 kronor. Av det å

lantförsvaret belöpande beloppet funnos redan förut för ändamålet tillgängliga 39,000 kronor å beviljade anslag till kasernetablissemang för Svea ingenjörkår och Fälttelegrafkåren, vadan anvisningen under fjärde huvudtiteln kunde inskränkas till (300,000—39,000=) 261,000 kronor, därav 100,000 kronor å tilläggsstat för år 1918 och 161,000 kronor å extra stat för år 1919. Det å statens järnvägar fallande beloppet, 156,200 kronor, anvisades under utgifter för kapitalökning för år 1919.

Genom två brev den 28 juni 1918 ställde Kungl. Maj:t ovannämnda av riksdagen för lantförsvarets del anvisade medel till arméförvaltningens fortifikationsdepartements förfogande för därmed avsett ändamål.

I skrivelse till Kungl. Maj:t den 15 mars 1919 meddelade emellertid fortifikationsdepartementet och järnvägsstyrelsen, att arbetet i fråga beräknades draga avsevärt större kostnader än vad vid anslagets begärande förutsatts, och hemställde dessa myndigheter därför, att ett ytterligare belopp av 347,910 kronor måtte anvisas, varav för lantförsvaret 239,050 kronor och för statens järnvägar 108,860 kronor.

Arméförvaltningens fortifikationsdepartements och järnvägsstyrelsens framställning den 15 mars 1919.

Med anledning härav anbefalldes Kungl. Maj:t, som i ärendet hörde statens arbetslöshetskommission, genom brev den 5 december 1919 järnvägsstyrelsen att snarast påbörja ifrågavarande arbeten och sedermera bedriva desamma i den omfattning, som syntes lämplig, särskilt i syfte att arbetstillfällen kunde beredas arbetare, som förut haft anställning vid statens järnvägar, varjämte Kungl. Maj:t medgav, att samtliga av riksdagen för arbetenas utförande dittills anvisade medel finge av järnvägsstyrelsen för arbetenas bedrivande tagas i anspråk, samt förklarade sig vilja framdeles, efter framställning till riksdagen, förordna om anvisande av de ytterligare belopp, som kunde bliva erforderliga för arbetenas slutförande.

Kungl. Maj:ts beslut den 5 december 1919.

Uti skrivelse den 12 november 1921 hava fortifikationsdepartementet och järnvägsstyrelsen inkommit med ny framställning i ärendet och därvid anmält, att arbetet med avloppsledningen, som handhades av järnvägsstyrelsen, för närvarande vore under utförande samt till och med september månad 1921 dragit en sammanlagd kostnad av 364,080 kronor 9 öre. Kostnaden för hela arbetet beräknades nu komma att uppgå till 850,000 kronor.

Arméförvaltningens fortifikationsdepartements och järnvägsstyrelsens framställning den 12 november 1921.

Vid de förhandlingar, som i enlighet med av Kungl. Maj:t den 17 december 1920 lämnat bemyndigande ägt rum mellan ombud för fortifikationsdepartementet, järnvägsstyrelsen, byggnadsstyrelsen och Solna kommun angående anslutning av tilltänkt avloppsledning från kommunen, hade ombuden enats om ett förslag till avtal, varigenom staten av

- [16.] kommunen tillförsäkrades ett belopp av 30,000 kronor som bidrag till den gemensamma ledningens utläggande. Då emellertid detta belopp icke kunde vara att påräkna, förrän avtalet med kommunen underskrivits, och detta åter icke kunde ske, förrän kommunen fattat beslutet om ordnande av sin avloppsfråga, syntes det icke möjligt att med säkerhet påräkna detta belopp, förrän efter det arbetet fullbordats. Under dylikt förhållande bleve det därför nödvändigt, att medel nu av staten anvisades för gäldande av samtliga kostnader för ledningen.

Fortifikationsdepartementet och järnvägsstyrelsen hemställde förden skull, att å tilläggsstat för år 1922 måtte ytterligare anvisas ett belopp av 259,000 kronor för lantförsvarets del, varjämte de gjorde framställning om täckande av de på statens järnvägar fallande merkostnaderna 134,800 kronor med tillgängliga medel.

Departements-
chefen.

Såsom av omförmälda brevet den 5 december 1919 framgår, har anledningen till, att arbetena å ifrågavarande avloppsledningar fått påbörjas, ehuru de för ändamålet av riksdagen anvisade medel visade sig otillräckliga för arbetenas slutförande, varit önskemålet att bereda arbetstillfällen åt arbetare, som förut haft anställning vid statens järnvägar. Numera hava arbetena fortskridit så långt, att de särskilda ledningarna från Fälttelegrafkårens och Svea ingenjörkårs etablissemang samt lokomotivstationen vid Järva i huvudsak äro fullbordade och framdragna till föreningspunkten, där den gemensamma ledningen begynner, ungefär hälften av den gemensamma ledningen fullbordad samt den återstående sträckan av densamma under arbete. Att vid sådant förhållande avbryta arbetet synes föga ändamålsenligt, desto mindre som en dylik åtgärd skulle medföra, att de med ledningens framdragande sysselsatta arbetarna bleve utan arbete i en tid, då möjligheten för dem till andra arbetstillfällen är synnerligen ringa. Arbetet beräknas fullbordat under loppet av år 1922.

På grund av vad sålunda anförts och efter att hava i ärendet samrått med chefen för kommunikationsdepartementet finner jag mig böra förorda, att till avloppsledningarnas slutförande beredas ytterligare erforderliga medel. Mot det av myndigheterna för ändamålet beräknade beloppet, 393,800 kronor, har jag ingen anledning till erinran. Enligt den av 1918 års riksdag godkända proportionen för kostnadernas fördelning mellan lantförsvaret och statens järnvägar belöpa därav 259,000 kronor å lantförsvaret. Sistnämnda belopp torde böra anvisas å tilläggsstat för år 1922. Beträffande återstoden, som faller å statens järnvägar, kommer framställning att göras av chefen för kommunikationsdepartementet.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen [16.]

att för bestridande av *merkostnader för anordnande av avloppsledningar från militäretablissemangen å Järva fältet* å tilläggsstat för år 1922 anvisa ett reservationsanslag av 259,000 kronor.

4. Inlösen av vissa byggnader å Revingehed. [17.]

Sedan Kungl. Maj:t i proposition till 1911 års riksdag (nr 157) gjort framställning om beredande av understöd åt officers- och underofficerskårer, vilka åsamkades förlust i avseende å en del dem tillhöriga byggnader å mötesplatser, medgav riksdagen i skrivelse den 24 maj 1911 (nr 160), att, då officers- och underofficerskårer tillhöriga byggnader å mötesplatser genom vederbörande truppförbands förändrade förläggning blivit eller bleve onyttiga för ägarna samt dessa häftade i skuld med anledning av samma byggnader, Kungl. Maj:t finge, efter prövning i varje särskilt fall, från fjärde huvudtiteln's allmänna besparingar tilldela sådan kår understöd med högst det belopp, varmed byggnadernas försäljningspris understege kårens skuld för desamma.

Av detta medgivande har Kungl. Maj:t begagnat sig, allt efter som vederbörande truppförband flyttat från äldre mötesplatser in i nya kasernetablissemang.

Så har emellertid icke kunnat äga rum beträffande Södra skånska infanteriregementet av den anledning, att dess en gång beslutade förflyttning från mötesplatsen Revingehed till nytt kasernetablissemang invid Lund uppskjutits på obestämd tid. Vid sådant förhållande hava officers- och underofficerskårer vid nämnda regemente, vilka äga byggnader å Revingehed, för vilka de häfta i skuld, utan egen förskyllan härutinnan försatts i en sämre ställning än motsvarande kårer vid andra truppförband, som fått inflytta i nya etablissemang.

Chefen för ifrågavarande regemente har i skrivelse till Kungl. Maj:t den 3 mars 1920 framhållit detta missförhållande och därvid anført, bland annat, följande.

Chefens för
Södra skånska
infanteri-
regementet
skrivelse den
3 mars 1920.

Vid regementet rådde ännu vissa förhållanden, vilka vore att betrakta som kvarlevor från indelningsverkets tid, avpassade som de vore efter den tidens korta övningsperioder under den blida årstiden, och som bland annat bestode däri, att kronan icke tillgodosåge regementet med en hel del byggnader och lokaler, nödvändiga för regementets tillvaro å Revinge övningsplats, utan hade överlämnat omsorgen om dessa behovs fyllande åt befälskårer (officers-, underofficers- och musikunder-

[17.] officerskårerna). Att detta sedan långa tider tillbaka vållat och fortfarande beredde befälskårerna stora svårigheter, icke minst av ekonomisk natur, tarvade icke närmare förklaring.

För att vinna någon lindring i betrycket hade regementschefen lyckats utverka Kungl. Maj:ts medgivande för befälskårerna om befrielse från annuiteters (= ränta och amortering) erläggande å vissa lån för kårerna tillhöriga byggnader å mötesplatsen till dess fråga om inlösen av byggnaderna blivit av Kungl. Maj:t avgjord. Sådant medgivande lämnades nämligen genom kungl. brev den 28 september 1917 för officerskåren från den 30 oktober 1916 beträffande dess lån i statskontoret, utgörande vid sistnämnda tidpunkt 20,604 kronor 70 öre, och genom kungl. brev den 5 april 1918 för underofficers- och musikunderofficerskårerna beträffande deras respektive lån för likartat ändamål, vilka ditills befunnit sig i enskilda penninginrättningar, men som i samband med medgivandet överflyttades till statskontoret och vid tidpunkten härför utgjorde, underofficerskårens lån 6,800 kronor och musikunderofficerskårens 2,475 kronor.

Underhållet av befälskårens byggnader vilade däremot allt fortfarande på respektive kårer. Att ingen framställning om befrielse härifrån blivit gjord, vore förnämligast beroende på de förhoppningar, man hyst att i samband med inflyttande i ett nytt kasernetablissemang få byggnaderna å Revingehed av kronan inlösta och därmed komma in i drägliga förhållanden, något som man haft grundad anledning att förmoda bland annat av riksdagens en gång, sedan kasernbyggnadsfrågan år efter år förhalats, gjorda uttalande, att kasernbyggnadsarbetet skulle så bedrivas, att inflyttning i det nya etablissemang kunde verkställas senast hösten 1919.

Nu vore emellertid nämnda tidpunkt redan passerad, kasernbyggnadsarbetet syntes vara undanskjutet på obestämd framtid och byggnaderna på Revingehed, på vilkas underhåll man under de senare åren varken kunnat eller funnit anledning till att offra mer än det nödvändigaste för att förhindra deras fullständiga förfall, vore i ett jämmerligt tillstånd, allt under det att kårerna under en lång följd av år hårt pressats med utgifter för amorteringar och räntor å lånen samt för byggnadernas underhåll, vilket exempelvis föranlett officerskåren att tidigare taga ett lån i enskild penninginrättning för att kunna fullgöra sina förpliktelser med avseende på amortering och förräntning av lånen i statskontoret.

Så hade officerskåren nödgats ikläda sig skuld för berörda ändamål, utöver förut angivna lån i statskontoret, till belopp av 7,627 kronor 22 öre till Torna, Bara och Harjagers härads sparbank och 570 kronor till regementets enskilda lägerkassa.

Bokförda värdet av officerskårens byggnader å Revingehed, bestående av en paviljong (mäss), ett bostadshus, ett stall och ett ekonomihus, utgjorde tillhopa 28,801 kronor 92 öre och brandförsäkringsvärdet å desamma 42,500 kronor. Underofficerskåreerna ägde vardera endast en byggnad å mötesplatsen, underofficerskåren en mässpaviljong, vilken vore brandförsäkrad för 30,000 kronor, och musikunderofficerskåren ett bostadshus jämte mässlokal, brandförsäkrad till ett belopp av 15,000 kronor.

[17.]

Uppenbart vore, att respektive kårer högeligen betungats med amorteringar, räntor och underhåll av byggnaderna och att fortfarande underhållet, vartill komme brandförsäkringsavgifters erläggande, vållade dem stora svårigheter, vilka sedan länge tillbaka ställt dem i en helt annau och ogynnsammare belägenhet än motsvarande kårer vid regementen med ordnade kasernförhållanden.

Allt sedan november 1915, då de värnpliktigas första tjänstgöring förlades till Lund, hade kåreerna ej haft någon nämnvärd användning av sina byggnader å Revingehed annat än under repetitionsövningarna.

Med hänsyn härtill och för att något mildra verkan av de uttaxeringar, som årligen måst äga rum från kåreernas medlemmar, vore det högeligen önskvärt, att de underhållskostnader, som efter nämnda tidpunkt måst offras å byggnaderna, bleve de respektive kåreerna av kronan ersatta. Dessa kostnader belöpte sig till, för officerskåren 2,702 kronor 92 öre, för underofficerskåren 451 kronor 84 öre och för musikunderofficerskåren 84 kronor 6 öre, tillhopa 3,238 kronor 82 öre.

Det förtjänade ock omnämnas, att varken underofficers- eller musikunderofficerskåreerna ägde några kårkassor, utan alla gemensamma utgifter måste direkt uttagas genom uttaxering. Endast officerskåren hade en kassa, som genom årliga uttaxeringar och genom att för amorteringar och räntor å skulden i statskontoret upptaga lån hittills hindrats från att alldeles försvinna.

På grund av det sålunda anförda anhöll regementschefen, så vitt nu är i fråga, att kåreerna måtte befrias från återbetalningsskyldighet av återstående skulder hos statskontoret, mot det att kronan med övertagandet av byggnadernas underhåll bleve ägare till desamma och att sålunda de belopp, som vid byggnadernas eventuella försäljning erhöles, tillfölle kronan, att för inlösen av officerskårens lån hos Torna, Bara och Harjagers härads sparbank måtte till kåren anvisas 7,627 kronor 22 öre jämte årlig ränta därå med 5¹/₂ procent från och med den 30 oktober 1916 till och med den 31 oktober 1917 och med 6 procent från sistnämnda dag till dess betalning skedde, med skyldighet för officers-

- [17.] kåren att efter lånets inlösen därom vederbörligen förete bevis, att på enahanda sätt måtte till officerskåren för inlösen av lånet hos regementets enskilda lägerkassa anvisas 570 kronor jämte 6 procent årlig ränta därå från den 1 januari 1920 till inlösningsdagen samt att befälskårerna måtte av kronan erhålla ersättning för de underhållskostnader, som nedlagts å byggnaderna efter den 1 november 1915 med tillhoppa 3,238 kronor 82 öre.

Chefens för första arméfördelningen yttrande.

Regementschefens framställningar hava tillstyrkts av chefen för första arméfördelningen.

Arméförvaltningens fortifikationsdepartements utlåtande den 24 november 1920.

Arméförvaltningens fortifikationsdepartement har avgivit utlåtande den 24 november 1920 och i förevarande fråga yttrat följande.

Det kunde enligt fortifikationsdepartementets mening icke vara med billighet överensstämmande, att befälskårerna vid detta regemente, som i kaserneringsavseende vore mera vanlottat än något annat, fortfarande skulle betungas med underhållsskyldighet för byggnader, som för bedrivandet av regementets övningar erfordrades, eller själva hålla byggnader för inkvartering och expedition å en mötesplats, som fjärran från regementets bestämda förläggningssort på grund av förhållanden, över vilka kårerna icke kunnat råda, fortfarande måste användas. Vål vore kårerna, enligt fortifikationsdepartementets åsikt, oförhindrade att till annan än kronan avyttra dem tillhöriga byggnader, men sådan åtgärd skulle, på samma gång som den otvivelaktigt komme att förorsaka kårerna förlust, för vilken de tilläventyrs ej kunde få ersättning, vara till skada för staten, som i sådant fall icke kunde undgå att anskaffa kårerna de lägenheter, som för kårernas uppehälle å ifrågavarande mötesplats under militärövningarnas bedrivande därstädes erfordrades. Fortifikationsdepartementet ville sålunda biträda regementschefens av arméfördelningschefen tillstyrkta framställning, att kronan måtte förvärva äganderätt till kårernas byggnader och därmed övertaga underhållsskyldigheten av desamma; och som samma skäl, som ovan anförts, föreläge beträffande underhållet för den förflutna tiden, av regementschefen angiven från den 1 november 1915, finge departementet jämväl tillstyrka framställningen om ersättning för de kostnader, som underhållet under denna tid enligt företedda räkningar betingat och vilka kostnader, 3,238 kronor 82 öre, ej inginge i de förut angivna skuldbeloppen.

Då officers- och underofficerskärer tillhöriga byggnader å mötesplatser efter år 1901 av kronan inlösts eller då Kungl. Maj:t medgivit

sådana kårer ersättning för förlust å dylika byggnader, hade erforderliga medel för inlösen eller ersättning anvisats från fjärde huvudtitelns allmänna besparingar. Av sådana besparingar återstode emellertid numera, enligt vad fortifikationsdepartementet hos arméförvaltningens civila departement inhämtat, icke belopp av sådan storlek, att det förslöge för inbetalning av samtliga ovan angivna skulder och den fordrade ersättningen för byggnadernas underhåll efter den 1 november 1915. Efter samråd hade departementen kommit till den uppfattningen, att allmänna besparingarna kunde anlitas för inlösen av officerskårens skuld för byggnaderna till Torna, Bara och Harjagers härads sparbank å 7,627 kronor 22 öre jämte ränta därå samt till enskilda lägerkassan å 570 kronor jämte ränta därå ävensom för omförmälda underhållsersättning med 3,238 kronor 82 öre.

För gäldandet av kårernas skulder till statskontoret funnes icke vare sig hos fortifikationsdepartementet eller civila departementet medel tillgängliga. Kårerna hade emellertid, såsom ovan nämnts, redan förut erhållit anstånd med betalning av annuiteter å lånen, till dess fråga om inlösen av byggnaderna blivit av Kungl. Maj:t avgjord, varav kårerna kunde varit berättigade hysa förhoppning om befrielse från skulderna i sammanhang med byggnadernas överlåtande till kronan. Fortifikationsdepartementet ansåge också givet, att så borde ske, och att följaktligen kronans ifrågavarande fordringar borde efter riksdagens medgivande avskrivnas eller ock, om detta ej syntes lämpligt, att ett fordringarnas kapitalbelopp och räntor motsvarande belopp av riksdagen äskades för inbetalning till statskontoret, mot det att kårernas skuldebrev till dem återställdes.

Fortifikationsdepartementet hemställde därför, att Kungl. Maj:t täcktes *dels* antaga föreliggande anbud om överlåtelse av äganderätten till ovan nämnda officerskåren, underofficerskåren och musikunderofficerskåren tillhöriga byggnader, mot det att kårerna befriades från betalningsskyldighet av sina skulder till staten för byggnaderna jämte räntor samt officerskåren därutöver erhöle medel för gäldande av sin skuld till Torna, Bara och Harjagers härads sparbank och till enskilda lägerkassan jämte räntor, *dels* för betalning av ej mindre sistnämnda båda skulder med räntor än även omförmälda kostnader för underhåll från den 1 november 1915 av befälskårerna tillhöriga byggnader anvisa visst belopp från fjärde huvudtitelns allmänna besparingar, *dels ock* hos riksdagen äska, att statens ovan nämnda fordringar med räntor måtte avskrivnas eller att anslag måtte beviljas å ett fordringarna motsvarande

- [17.] belopp för att tillhandahållas statskontoret mot återställandet av de utav befälskårerna avlämnade skuldebrev.

Statskontorets
utlåtande.

I ett den 17 februari 1921 avgivet utlåtande har statskontoret framhållit, att ämbetsverket, därest Kungl. Maj:t skulle anse, att inlösen av ifrågavarande byggnader borde äga rum, för sin del dock icke kunde tillstyrka, att, såsom fortifikationsdepartementet ifrågasatt, ersättning för byggnaderna finge beredas därigenom, att den s. k. gemensamma fondens, från vilken fond dessa lån utgått, fordringar helt avskreves, utan dessa fordringar syntes böra av statsmedel infrias. Då emellertid av handlingarna i ärendet framginge, att medel för lånens infriande icke funnes tillgängliga, syntes framställning till riksdagen bliva erforderlig för beredande av medel för detta ändamål, och borde alltså äskas ett anslag till täckande av ifrågavarande skulder till den gemensamma fonden, därvid anslaget, då detsamma måhända kunde komma att behöva i någon mån överskridas, borde erhålla natur av förslagsanslag.

Regements-
chefens
skrivelse den
24 november
1921.

Sedermera har regementschefen i skrivelse den 24 november 1921 anmält, att efter tidpunkten för avlåtandet av skrivelsen den 3 mars 1920 hade det varit nödvändigt att offra ytterligare underhåll på vissa av omförmälda byggnader, nämligen

för officerskårens	kronor 3,049: 31
» musikunderofficerskårens	» 1,477: 72

Summa kronor 4,527: 03

Detta belopp jämte det i skrivelsen den 3 mars 1920 anmälda underhållsbeloppet, 3,238 kronor 82 öre, eller tillhopa 7,765 kronor 85 öre borde alltså anvisas till ersättande av underhållskostnaderna.

Fortifikations-
departe-
mentets utlå-
tande den 30
november
1921.

I häröver avgivet utlåtande den 30 november 1921 har arméförvaltningens fortifikationsdepartement, efter samråd med civila departementet, hemställt att även nu ifrågavarande ytterligare uppkomna underhållskostnader måtte anvisas från fjärde huvudtitelns allmänna besparingar, vilka efter ingången av år 1922 och sedan vissa räntemedel för året influtit, komme att lämna tillgång till samma kostnaders gäldande.

Departements-
chefen.

Genom beslut den 21 juni 1907 förordnade Kungl. Maj:t, att Södra skånska infanteriregementet skulle förläggas till Lund, så snart kasern-etablissemang för regementet blivit där uppfört.

Sedan i anledning därav kasernetablissemang för regementet börjat uppföras invid Lund, förordnade med riksdagens begivande Kungl. Maj:t den 21 mars 1919, att med fortsättande av arbetena å etablissemangets uppförande skulle tillsvidare anstå.

Alltsedan år 1915 hava provisoriska förläggningslokaler för regementet varit förhryda i Lund. Under sommarrekrytmötet och regementsövningarna d. v. s. under tiden slutet av maj—mitten av oktober är emellertid huvuddelen av regementet förlagd till regementets mötesplats Revingehed.

De regementets befälskårer tillhöriga byggnader, om vilkas övertagande av kronan nu väckts förslag, äro alltså fortfarande nödvändiga för nämnda kårers förläggning å mötesplatsen. Hade däremot kasernbyggnadsarbetet fått fortsätta planenligt, skulle regementet numera varit inflyttat i nytt kasernetablissemang och byggnaderna å Revingehed såsom för sitt ändamål överflödiga kunnat av kårerna avyttras.

På grund av förhållanden, över vilka kårerna ej kunnat råda, bliva de alltså tvungna att längre tid än som avsetts behålla och vidmakthålla ifrågavarande byggnader. Jag har förut omnämnt, hurusom kronan med stöd av 1911 års riksdags därom fattade beslut trätt hjälpande emellan för de officers- och underofficerskårer, som visats hava gjort förlust vid försäljning av dem tillhöriga byggnader å mötesplatser, som på grund av truppförbandets förflyttning övergivits. I föreliggande fall möter mot tillämpandet av nämnda riksdagsbeslut hinder därutinnan, att genom beslutet understöd i förevarande hänseende gjorts beroende av, att byggnaderna genom truppförbandets förändrade förläggning blivit onyttiga för ägarna. Med hänsyn till de särskilda omständigheter, vilka i detta fall föranleda uppskov med regementets kasernering, synes det mig såsom allenast en gärd av rättvisa, att befälskårerna vid Södra skånska infanteriregementet befrias från den ekonomiska tunga, som byggnaderna i så många år utgjort för dem, och att densamma överflyttas å kronan. I betraktande av samma omständigheter torde det även vara billigt att, på sätt arméförvaltningens fortifikationsdepartement tillstyrkt, kronan håller kårerna skadeslösa för de kostnader, de efter den 1 november 1915 nedlagt å byggnadernas underhåll. Kronan skulle alltså hava att täcka de skulder, som befälskårerna iklätt sig för byggnaderna, och gottgöra nämnda underhållskostnader samt på dessa villkor erhålla äganderätten till byggnaderna.

Beträffande storleken av de skulder, vari befälskårerna häfta för omförmälda byggnader, har upplysts, att kapitalskulderna utgöra, officers-

[17.] kårens till statsverket 20,604 kronor 66 öre, till Torna, Bara och Harjagers härads sparbank 7,627 kronor 22 öre och till regementets enskilda lägerkassa 570 kronor, underofficerskårens till statsverket 6,800 kronor och musikunderofficerskårens till statsverket 2,475 kronor, vadan kårernas sammanlagda kapitalskulder utgöra 38,076 kronor 88 öre. Enligt av mig från statskontoret inhämtad uppgift uppgingo räntorna å de från statsverket erhållna lånen, med vilkas erläggande kårerna erhållit anstånd i avvaktan på avgörandet av frågan om inlösen av berörda byggnader, vid 1921 års slut till sammanlagt 5,591 kronor 91 öre. Sparbankslånet och lånet hos lägerkassan löpa med årlig ränta av, det förra lånet 5 1/2 procent från och med den 30 oktober 1916 till och med den 31 oktober 1917 och 6 procent från sistnämnda dag samt det senare lånet 6 procent från den 1 januari 1920 till inlösningsdagen. Vid 1921 års utgång uppgingo samtliga lånens kapital och räntor till i runt tal 46,000 kronor. Läggas härtill sammanlagda beloppet av de underhållskostnader, vilkas ersättande begärts, 7,765 kronor 85 öre, skulle kronans utgifter för byggnadernas övertagande belöpa sig till i runt tal 53,800 kronor jämte under år 1922 upplöpande räntor. Erinras bör att, såsom förut omförmälts, byggnadernas brandförsäkringsvärde utgör 87,500 kronor.

På sätt arméförvaltningens vederbörande departement föreslagit, håller jag före, att för betalning av såväl officerskårens skulder till sparbanken och lägerkassan jämte å desamma till inlösningsdagen upplupna räntor som omförmälda kostnader för underhåll av byggnaderna medel böra anvisas från fjärde huvudtitelns allmänna besparingar, vilka komma att lämna tillgång därtill. Härför torde ett belopp av högst 19,800 kronor behöva tagas i anspråk, vartill riksdagens medgivande torde böra inhämtas. För återbetalning av kårernas lån hos den under statskontorets förvaltning stående s. k. gemensamma fonden jämte å dessa lån till inlösningsdagen upplupna räntor torde lämpligast, på sätt detta ämbetsverk föreslagit, böra äskas ett särskilt anslag av förslagsanslags natur. Beloppet av detta anslag torde böra beräknas till 37,000 kronor.

I anslutning till vad jag sålunda anfört får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

dels medgiva,

att kronan må på ovan angivna villkor inlösa omförmälda officers-, underofficers- och musikunderofficerskårerne vid Södra skånska infanteriregementet tillhöriga byggnader å mötesplatsen Revingehed samt

att för betalning av ej mindreofficerskårens gäld till Torna, Bara och Harjagers härads sparbank och regimentets enskilda lägerkassa med räntor än även å nämnda byggnader efter den 1 november 1915 utav befälskåreerna nedlagda underhållskostnader må tagas i anspråk ett belopp av högst 19,800 kronor av fjärde huvudtiteln under avd. Lantförsvaret uppkomna allmänna besparingar,

dels ock för täckande av kårernas gäld till den under statskontorets förvaltning stående s. k. gemensamma fonden jämte upplupna räntor å tilläggsstat för år 1922 anvisa ett förslagsanslag av 37,000 kronor.

[17.]

5. Inlösen av vissa byggnader å Malmslätt.

[18.]

Genom brev den 22 juli 1921 bemyndigade Kungl. Maj:t arméförvaltningens fortifikationsdepartement att sluta avtal med officerskåren vid Första livgrenadjärregementet om inköp, för att användas av flygkompaniet, av den västra av de officerskåren tillhöriga byggnaderna å Malmslätt för en köpeskilling av högst 40,500 kronor, att gäldas av fjärde huvudtiteln allmänna besparingar.

Vidare har Kungl. Maj:t genom brev den 13 oktober 1921 bemyndigat fortifikationsdepartementet att träffa avtal med officers- och underofficerskåreerna vid Andra livgrenadjärregementet om inköp, likaledes för att användas av flygkompaniet, av dels en officerskåren tillhörig bostadsbyggnad, dels ock en underofficerskåren tillhörig mäss- och bostadsbyggnad, båda å Malmslätt, för en köpeskilling av 40,000 kronor, respektive 25,000 kronor eller för tillhoppa 65,000 kronor, att gäldas med 20,000 kronor av fjärde huvudtiteln allmänna besparingar och med 45,000 kronor av samma huvudtitels anslag till extra utgifter.

Ovan nämnda byggnader äro avsedda att av flygkompaniet användas för följande ändamål, nämligen: officerskårens vid Första livgrenadjärregementet byggnad för beredande av inkvartering åt officerare, kommanderade till flygplanförareutbildning, officerskårens vid Andra livgrenadjärregementet byggnad för inkvartering av personal, tillhörande flygspanarskolan, och för beredande av tillgång till erforderliga undervisningslokaler för densamma, samt underofficerskårens vid sistnämnda regemente byggnad för tillgodoseende av behovet av mässlokal för flygkompaniets underofficerare och för inkvartering av dess underofficerare jämte likställda samt gifta furirer.

[18.]
 Chefens för
 Första liv-
 grenadjär-
 regementet
 framställning.

I skrivelse till fortifikationsdepartementet den 29 oktober 1921 har chefen för Första livgrenadjärregementet å vederbörande kårers vägnar till inlösen av Kungl. Maj:t och kronan hembjudit ytterligare byggnader å Malmslätt, nämligen regementets officersskårs återstående bostadshus — det östra — och regementets underofficersskårs mässbyggnad med närliggande avträdesbyggnad. Regementschefen anförde därvid, att efter inflyttning i regementets nu under uppförande varande kasern-etablissemang i Linköping, vilken inflyttning enligt plan vore avsedd att komma att äga rum under hösten 1922 efter regementsövningarnas slut, regementet under hela året komme att bliva förlagt till Linköping och underofficerskåren att erhålla såväl bostäder som mässlokal i det nya etablissemanget. Förenämnda kårerna tillhöriga byggnader, som av kårerna själva uppförts, behövde sålunda efter nämnda tidpunkt ej vidare av dem disponeras. Med anledning härav och då regementschefen under hand erhållit kännedom om, att flygkompanit alltjämt vore i behov av ytterligare utrymme å Malmslätt, anhölle regementschefen, att nämnda byggnader, vilka enligt den 20 oktober 1921 dagtecknat värderingsinstrument värderats till 57,000 kronor respektive 35,000 kronor, måtte av fortifikationsdepartementet övertagas för en kostnad av 40,000 kronor för officersskårens byggnad och 24,000 kronor för underofficersskårens byggnad för att av flygkompaniet disponeras efter regementets inflyttning i dess nya kasernetablissemang i Linköping.

Befälhavarens
 för Fälttele-
 grafkåren
 yttrande.

I ett den 3 november 1921 avgivet yttrande har befälhavaren för Fälttelegrafkåren anført, att han efter anställd undersökning på platsen funnit, att officersbyggnaden lämpligen kunde disponeras som bostadshus för äldre gifta officerare vid flygkompaniet. Med hänsyn till flygtjänstens ändamålsenliga bedrivande skulle det givetvis vara av stor betydelse, att inkvartering å Malmslätt kunde beredas så många flygofficerare som möjligt. Beträffande åter underofficersskårens byggnad ansåge kårbefälhavaren, att denna med fördel kunde komma till användning för beredande av samlingsrum för flygkompaniets furirer samt för de vid kompaniet tjänstgörande vapenföra studenter, för vilka kategorier dylika lokaler för närvarande icke funnes att tillgå. Mot de belopp, som begärts för byggnaderna, hade kårbefälhavaren ej funnit något att erinra, och ville han således tillstyrka den föreslagna inlösen av byggnaderna.

Chefens för
 andra armé-
 fördelningen
 yttrande.

Chefen för andra arméfördelningen har tillstyrkt förevarande framställning.

Arméförvaltningens fortifikations- och civila departement hava i ett den 16 november 1921 avgivet utlåtande i ärendet förklarat sig anse det för Kungl. Maj:t och kronan lämpligt och förmånligt att för angivet ändamål förvärva ifrågavarande byggnader, då de vore därför erforderliga.

[18.]

Arméförvaltningens fortifikations- och civila departements utlåtande.

Vidkommande medel för löseskillingarnas gäldande skulle dessa rätteligen utgå från fjärde huvudtitelns allmänna besparingar, men då dessa medel för närvarande ej därtill lämnade tillgång, ansåge departementen, att köpeskillingarna borde gäldas av fjärde huvudtitelns anslag till extra utgifter.

Av vad i ärendet förekommit framgår, att sedan Första livgrenadjärregementet under hösten 1922 inflyttat i nytt kasernetablissemang i Linköping, ifrågavarande officers- och underofficerskårerna vid regementet tillhöriga byggnader bliva för kårerna obehövlige. Vid sådant förhållande och då byggnaderna kunna finna tjänlig användning för försvarets ändamål, synes det mig lämpligt, att byggnaderna förvärfvas för kronans räkning. Byggnaderna hava av sakkunniga besiktningsmän vid värdering den 22 oktober 1921 uppskattats till sammanlagt 80,000 kronor. Det för byggnadernas inlösen begärda priset, 64,000 kronor, torde sålunda få anses förmånligt.

Departementschefen.

Emellertid bör enligt min mening anslaget till extra utgifter icke tagas i anspråk för ändamål, varom nu är fråga. Då de allmänna besparingarna under huvudtiteln ej lämna tillgång till bestridande av inlösningssumman, torde särskilt anslag böra äskas för ändamålet.

På grund av vad sålunda anförts hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att för *inlösen av vissa officers- och underofficerskårerna vid Första livgrenadjärregementet tillhöriga byggnader å Malmslätt* på tilläggsstat för år 1922 anvisa ett förslagsanslag, högst, 64,000 kronor.

6. Förstärkning av ordinarie reservationsanslaget till ingenjörmateriel.

[19.]

Ordinarie reservationsanslaget till ingenjörmateriel har såväl för åren 1920 och 1921 som för innevarande år i riksstaten upptagits med 124,100 kronor. Anslaget är beräknat efter de före kristidens inträde rådande prisförhållanden.

[19.] Uti sin skrivelse den 30 augusti 1919 angående lantförsvarets medelsbehov gjorde arméförvaltningen framställning om anvisande av medel till förstärkning av 1920 års ordinarie anslag till ingenjörmateriel samt anförde till stöd härför, att dåvarande priser uppginge till

för läder	omkring	150 %	utöver	1914	års	pris	
» trä	»	200 %	»	»	»	»	»
» järn	»	250 %	»	»	»	»	och
» arbetslöner	»	100 %	»	»	»	»	»

Vid sådant förhållande syntes merkostnaden under år 1920 icke kunna sättas lägre än till 120 procent. Anslaget till ingenjörmateriel vore för år 1920 upptaget till 124,100 kronor. Efter avdrag för flygmaterielens underhåll, 37,500 kronor, varpå förstärkning begärts i annat sammanhang, återstode för övrig ingenjörmateriels underhåll 86,600 kronor. Merkostnaden härå efter 120 procent utgjorde 103,920 kronor.

I överensstämmelse härmed föreslog Kungl. Maj:t 1920 års riksdag att till förstärkning av ordinarie reservationsanslaget till ingenjörmateriel å tilläggsstat för samma år anvisa ett förslagsanslag, högst, 103,920 kronor.

Vad Kungl. Maj:t sålunda föreslagit bifölls av riksdagen.

Förstärknings-
anslag för
år 1921. Uppå därom av arméförvaltningen med stöd av enahanda motivering gjord hemställdan föreslog Kungl. Maj:t nästlidet års riksdag att för samma ändamål å tilläggsstat för år 1921 anvisa ett anslag av 103,920 kronor.

Med anledning härav anförde riksdagen i skrivelse den 16 mars 1921, nr 82, att man på grund av inträffat prisfall å materialier enligt riksdagens mening syntes kunna utgå från en beräkning av allenast 100 procents förstärkning av den för underhåll av annan ingenjörmateriel än flygmateriel avsedda delen av det ordinarie anslaget eller 86,600 kronor. Det begärda anslaget syntes sålunda kunna minskas från 103,920 kronor till 86,600 kronor. Riksdagen anmälde alltså, att riksdagen till förstärkning av ordinarie reservationsanslaget till ingenjörmateriel å tilläggsstat för år 1921 anvisat ett förslagsanslag, högst, 86,600 kronor.

Arméförvalt-
ningens
framställning. Under åberopande av liknande skäl, som föranledde arméförvaltningens framställning om anvisande av förstärkningsanslag för år 1921, har nu ämbetsverket hemställt, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att för ifrågavarande ändamål å tilläggsstat för år 1922 anvisa ett belopp av 86,600 kronor.

I enlighet med arméförvaltningens förslag hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

[19.]
Departement-
chefen.

att till förstärkning av ordinarie reservationsanslaget till ingenjörmateriel å tilläggsstat för år 1922 anvisa ett förslagsanslag, högst, 86,600 kronor.

7. Förstärkning av anslaget till komplettering av viss ingenjörmateriel. [20.]

Med bifall till Kungl. Maj:ts därom gjorda framställning beviljade 1918 års riksdag för komplettering av viss ingenjörmateriel ett anslag av 366,200 kronor. Av det sålunda beviljade anslaget har riksdagen anvisat

för år 1919	kronor	156,900: —
» » 1920	»	83,300: —
» » 1921	»	63.000: —
» » 1922	»	63.000: —
Summa kronor			366,200: —

Det för år 1922 anvisade beloppet är avsett för komplettering av fästningstelegrafmaterielen i Boden.

Uti skrivelse den 31 augusti 1918 angående lantförsvarets medelsbehov anmälde arméförvaltningen, att med hänsyn därtill att såväl material- som arbetspriser väsentligt ökats, sedan de till grund för anslaget liggande kostnadsberäkningarna uppgjorts, den materiel, vartill medel anvisats å 1919 års stat, icke kunde fullständigt anskaffas, därest icke ytterligare anslag, motsvarande den sannolika merkostnaden, ställdes till förfogande. Enligt inhämtade upplysningar uppginge merkostnaden till omkring 50 procent. Med hänsyn därtill att en del av den till anskaffning under år 1919 beslutade materielen kunde enligt avslutat kontrakt erhållas för beräknad kostnad, behövde 1919 års anslag emellertid förstärkas endast med 59,650 kronor. I enlighet härmed hemställde arméförvaltningen, att nämnda belopp måtte anvisas å tilläggsstat för år 1919.

Med anledning härav gjordes till 1919 års riksdag framställning om anvisande å tilläggsstat för samma år av ett förstärkningsanslag om 59,650 kronor, och blev denna framställning av riksdagen bifallen.

På därom av Kungl. Maj:t gjorda framställningar har riksdagen sedermera å tilläggsstat för åren 1920 och 1921 anvisat särskilda mer-

- [20.] kostnadsanslag å respektive 41,650 kronor och 31,500 kronor efter en beräkning av 50 procents förstärkning å de ursprungligen beräknade anskaffningskostnaderna.

Arméförvaltningens framställning.

Arméförvaltningen har nu anfört, att av samma skäl, som gällt för under de senaste åren anvisade anslag, behov av förstärkning föreläge beträffande det anslag å 63,000 kronor, som 1921 års riksdag å extra stat för år 1922 anvisat till komplettering av viss ingenjörmateriel. På grund av numera inträffade prisfall syntes dock detta förstärkningsanslag kunna upptagas med ungefär 30 procents reducering. Det i detta sammanhang erforderliga beloppet skulle sålunda utgöra

$$\left[31,500 - \left(\frac{30 \times 31,500}{100} \right) \right] = 22,050 \text{ kronor eller avrundat } 22,000 \text{ kronor.}$$

På grund härav hemställde arméförvaltningen, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att för bestridande av under år 1922 uppkommande merkostnader för komplettering av viss ingenjörmateriel å tilläggsstat för år 1922 anvisa ett förslagsanslag, högst, 22,000 kronor.

Departementschefen.

Enär det givetvis är av vikt, att den beslutade materielanskaffningen kan slutföras på ett planerligt sätt, och då jag icke har något att erinra mot den av arméförvaltningen verkställda beräkningen av de merkostnader, varom här är fråga, hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till förstärkning av anslaget till komplettering av viss ingenjörmateriel å tilläggsstat för år 1922 anvisa ett förslagsanslag, högst, 22,000 kronor.

[21.]

8. Provbekastning av ett flygplan.

Framställning av flygkommissionen.

Med anledning av vingbrott å ett flygplan, varigenom en av arméns flygare omkommit, har flygkommissionen i skrivelse till chefen för fortifikationen den 18 mars 1921 anhallit, att i och för fullständig undersökning angående hållfastheten av arméns jagarflygplan, typ Phoenix, vid flygkompaniet å Malmslätt måtte få företagas belastningsprov med en Phoenix-jagare.

Yttrande av chefen för Fälttelegrafkåren.

Chefen för Fälttelegrafkåren, vilkens yttrande inhämtats, har beräknat kostnaderna för en sådan provbelastning sålunda:

iordningställande av anordningar för flygplanets upp- läggande	kronor	500: —	[21.]
handräckning vid provbelastningen inklusive montering av flygplanet	»	150: —	
tillverkning av två nya vingställ, vilka avses att er- sätta dem, som vid provbelastningen komma att förstöras	»	10,000: —	
		<hr/>	
		Summa kronor	10,650: —

Arméförvaltningen har anfört, att utförandet av en sådan provbelastning syntes vara av stor betydelse för utrönande av hållfastheten hos ifrågavarande typ av jagarflygplan till förekommande av förnyade olycksfall på grund av alltför klen konstruerad materiel. Mot den av chefen för Fälttelegrafkåren föreslagna kostnadsberäkningen hade arméförvaltningen intet att erinra. Med anledning av vad sålunda anförts hemställde arméförvaltningen, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att för provbelastning av ett flygplan å tilläggsstat för år 1922 anvisa 10,650 kronor.

Yttrande
av arméför-
valtningen.

Av vad sålunda anförts synes framgå, att det är av vikt, att de föreslagna belastningsproven snarast möjligt må kunna verkställas. I likhet med arméförvaltningen anser jag därför, att de för ändamålet erforderliga medlen, 10,650 kronor, redan under innevarande år böra ställas till förfogande.

Departements-
chefen.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att för verkställande av *provbekastning av ett flygplan* å tilläggsstat för år 1922 anvisa ett reservationsanslag av 10,650 kronor.

F. Diverse.

1. Täckande av brister å vissa ordinarie reservationsanslag. [22.]

Enligt vad jag inhämtat, komma, på grund av förhållanden, vilka vid uppgörandet av förslag till riksstat för år 1921 icke kunnat förutses,

[22.] brister att uppstå å vissa av fjärde huvudtitelns reservationsanslag för nämnda år. Ifrågavarande brister, vilka ännu icke äro till siffran kända men kunna approximativt beräknas till 350,000 kronor, torde böra täckas genom anslag å tilläggsstat för innevarande år.

Jag får därför hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avvaktan på den proposition, som kan komma att avlåtats angående *täckande av brister å vissa ordinarie reservationsanslag för år 1921*, tillsvidare under fjärde huvudtiteln, avd. Lantförsvaret, å tilläggsstat för år 1922 beräkna ett förslagsanslag, högst, 350,000 kronor.

II. SJÖFÖRSVARET.

A. Undervisning, understöd och expenser m. m.

1. Förstärkning av ordinarie förslagsanslaget till skrivmaterialier och expenser m. m. [23.]

Under åberopande av vad jag under punkten 81 i det vid årets statsverksproposition fogade statsrådsprotokollet över försvarsärenden anført, får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till förstärkning av ordinarie förslagsanslaget till skrivmaterialier och expenser m. m. å tilläggsstat för år 1922 anvisa ett förslagsanslag, högst, 100,000 kronor.

B. Förplägnad, beklädnad m. m.

1. Förstärkning av ordinarie förslagsanslaget till förplägnad. [24.]

Under åberopande av vad jag under punkten 85 i det vid årets statsverksproposition fogade statsrådsprotokollet över försvarsärenden anført, får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till förstärkning av ordinarie förslagsanslaget till förplägnad å tilläggsstat för år 1922 anvisa ett förslagsanslag, högst, 1,479,800 kronor.

2. Förstärkning av ordinarie reservationsanslaget till beklädnad. [25.]

Under åberopande av vad jag under punkten 86 i det vid årets statsverksproposition fogade statsrådsprotokollet över försvarsärenden anført, får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till förstärkning av ordinarie reservationsanslaget till beklädnad å tilläggsstat för år 1922 anvisa ett förslagsanslag, högst, 768,700 kronor.

[26.] 3. **Förstärkning av ordinarie reservationsanslaget till kasern- och förplägnadsutredning samt sängservis m. m.**

Under åberopande av vad jag under punkten 87 uti det vid årets statsverksproposition fogade statsrådsprotokollet över försvarsärenden anført, får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till förstärkning av ordinarie reservationsanslaget till kasern- och förplägnadsutredning samt sängservis m. m. å tilläggsstat för år 1922 anvisa ett förslagsanslag, högst, 46,860 kronor.

[27.] 4. **Förstärkning av ordinarie förslagsanslaget till bränsle, lyse, vatten, renhållning och tvätt m. m.**

Under åberopande av vad jag under punkten 88 i det vid årets statsverksproposition fogade statsrådsprotokollet över försvarsärenden anført, får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till förstärkning av ordinarie förslagsanslaget till bränsle, lyse, vatten, renhållning och tvätt m. m. å tilläggsstat för år 1922 anvisa ett förslagsanslag, högst, 447,000 kronor.

C. Övningar.

[28.] 1. **Förstärkning av ordinarie reservationsanslaget till flottans krigsberedskap och övningar.**

Under åberopande av vad jag under punkten 89 i det vid årets statsverksproposition fogade statsrådsprotokollet över försvarsärenden anført, får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till förstärkning av ordinarie reservationsanslaget till flottans krigsberedskap och övningar å tilläggsstat för år 1922 anvisa ett förslagsanslag, högst, 410,000 kronor.

2. **Förstärkning av ordinarie reservationsanslaget till kustartilleriets krigsberedskap och övningar.** [29.]

Under återopande av vad jag under punkten 90 i det vid årets statsverksproposition fogade statsrådsprotokollet över försvarsärenden anfört, får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till förstärkning av ordinarie reservationsanslaget till kustartilleriets krigsberedskap och övningar å tilläggsstat för år 1922 anvisa ett förslagsanslag, högst, 286,900 kronor.

D. Flytande materiel och byggnader.

1. **Förstärkning av ordinarie reservationsanslaget till flottans nybyggnad och underhåll.** [30.]

Under återopande av vad jag under punkten 94 i det vid årets statsverksproposition fogade statsrådsprotokollet över försvarsärenden anfört, får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till förstärkning av ordinarie reservationsanslaget till flottans nybyggnad och underhåll å tilläggsstat för år 1922 anvisa ett förslagsanslag, högst, 3,032,000 kronor.

2. **Reparation av Skeppsholmsbron.** [31.]

I skrivelse den 22 augusti 1921 angående särskilda medelsbehov å tilläggsstat för år 1922 har marinförvaltningen anfört följande.

Varvschefen vid flottans station i Stockholm hade i skrivelse till marinförvaltningen den 30 juni 1921 anmält, att Skeppsholmsbron snarast möjligt behövde undergå en genomgripande reparation. Vid verkställd undersökning av bron hade det nämligen visat sig, att brojärnet genom rost m. m. vore skadat i sådan omfattning, att trafiksäkerheten särskilt vid större belastning å bron vore tvivelaktig.

[31.] För brons reparation, så att den återställdes till ursprunglig styrka, beräknades kostnaden uppgå till 157,500 kronor.

Chefen för varvets byggnadsdepartement hade i skrivelse till varvschefen föreslagit, att bron i samband med reparationen även måtte förstärkas för att medgiva biltrafik med laster upp till 5 tons hjultryck, i vilket fall kostnaden ökades med 85,000 kronor till 242,500 kronor. Varvschefen hade emellertid ansett trängande behov för närvarande ej föreligga att verkställa de ifrågasatta förstärkningsarbetena.

Med instämmande i varvschefens sålunda uttalade åsikt rörande förstärkningsarbetena har marinförvaltningen, under framhållande av nödvändigheten, att Skeppsholmsbron utan dröjsmål sattes i fullt trafikvärdigt skick, hemställt, att för reparation av Skeppsholmsbron måtte på tilläggsstat för år 1922 anvisas ett reservationsanslag av 157,500 kronor.

Departements-
chefen.

Skeppsholmsbron i Stockholm, vilken förbinder Skeppsholmen med Blasieholmen, är uppförd genom medel, som 1856—1858 års riksdag anslagit för ändamålet.

Då här ifrågavarande reparationsarbete icke utan våda för trafiksäkerheten kan uppskjutas, finner jag mig böra tillstyrka den begärda medelsanvisningen å tilläggsstat för innevarande år.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att för *reparation av Skeppsholmsbron* å tilläggsstat för år 1922 anvisa ett reservationsanslag av 157,500 kronor.

[32.] 3. Förstärkning av ordinarie reservationsanslaget till befästningar, kustartilleriets kaserner m. m.

Under åberopande av vad jag under punkten 95 i det vid årets statsverksproposition fogade statsrådsprotokollet över försvarsärenden anført, får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *förstärkning av ordinarie reservationsanslaget till befästningar, kustartilleriets kaserner m. m.* å tilläggsstat för år 1922 anvisa ett förslagsanslag, högst, 65,000 kronor.

4. Förstärkning av ordinarie reservationsanslaget till kustartilleriets materiel m. m. [33.]

Under återopande av vad jag under punkten 96 i det vid årets statsverksproposition fogade statsrådsprotokollet över försvarsärenden anført, får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till förstärkning av ordinarie reservationsanslaget till kustartilleriets materiel m. m. å tilläggsstat för år 1922 anvisa ett förslagsanslag, högst, 224,000 kronor.

Vissa framställningar under rubriken »flytande materiel och byggnader».

Uti sin skrivelse angående särskilda medelsbehov å tilläggsstat för år 1922 har marinförvaltningen hemställt om beviljande av medel för tillgodoseende av följande behov, nämligen

till flygstation vid Hågernäs	kronor 119,300: —
» bostadshus för underofficerare i Vaxholms fästning	» 90,000: —
» förläggning av Vaxholms kustartilleriregementes 1:a bataljon	» 185,000: —
» inredning av en underofficersbostad i kasernbyggnaden i Härnösand	» 8,000: —
	<hr/>
	Summa kronor 402,300: —

Med hänsyn till den allmänna revisionen av vårt försvarsväsende ävensom nödvändigheten att i möjligaste mån begränsa statsutgifterna finner jag mig icke kunna tillstyrka, att framställning till riksdagen nu göres om anvisande av medel för de ändamål, varom här är fråga.

E. Artilleri-, min-, torped-, gnist-, flyg- och annan teknisk materiel.

1. Anskaffning av torpeder. [34.]

Under återopande av vad jag under punkten 108 i det vid årets statsverksproposition fogade statsrådsprotokollet över försvarsärenden anført, får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

[34.]

att för *anskaffning av torpeder* å tilläggsstat för år 1922 anvisa ett reservationsanslag av 370,000 kronor.

. **Ifrågasatt anskaffning av teknisk materiel m. m.**

Uti sin skrivelse angående särskilda medelsbehov å tilläggsstat för år 1922 har marinförvaltningen hemställt om beviljande av medel för tillgodoseende av följande behov beträffande teknisk materiel, nämligen till eldledningsmateriel för flottan..... kronor 525,000:—

» framställandet av en ny torpedtyp » 75,000:—
 » anskaffning av flygmateriel m. m. » 220,300:—

Summa kronor 820,300:—

Under rådande statsfinansiella förhållanden och med hänsyn till den allmänna revisionen av försvarsväsendet finner jag mig icke kunna tillstyrka, att framställning till riksdagen nu göres om anvisande av medel för ändamål, varom här är fråga.

F. Diverse.

[35.]

1. **Täckande av brister å vissa ordinarie reservationsanslag.**

Enligt vad jag inhämtat komma, på grund av förhållanden, vilka vid uppgörandet av förslag till riksstat för år 1921 icke kunnat förutses, brister att uppstå å vissa under fjärde huvudtiteln, avd. Sjöförsvaret, uppförda ordinarie reservationsanslag för nämnda år. Ifrågavarande brister, vilka ännu icke äro till siffran kända men kunna approximativt beräknas till 520,000 kronor, torde böra täckas genom anslag å tilläggsstat för år 1922. För huvudtitelns avjämnande torde detta belopp böra upptagas till 520,055 kronor.

Jag får hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avvaktan på den proposition, som kan komma att avlätas angående *täckande av brister å vissa ordinarie reservationsanslag för år 1921*, tillse vidare under fjärde huvudtiteln, avd. Sjöförsvaret, å tilläggsstat för år 1922 beräkna ett förslagsanslag, högst, 520,055 kronor.

2. Tillfällig löneförbättring för viss personal inom den civila statsförvaltningen.

[36.]

Under åberopande av vad statsrådet och chefen för finansdepartementet förut denna dag till statsrådsprotokollet över finansärenden därom anfört, får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avvaktan på den proposition, som kan komma att avlåtas angående *tillfällig löneförbättring för viss personal inom den civila statsförvaltningen*, tillsvi vidare under fjärde huvudtiteln, avd. Sjöförsvaret, å tilläggsstat för år 1922 beräkna ett förslagsanslag av 41,000 kronor.

Vissa framställningar under rubriken »diverse».

Uti sin skrivelse angående särskilda medelsbehov å tilläggsstat för år 1922 har marinförvaltningen hemställt om beviljande av medel för tillgodoseende av följande behov under titeln »diverse», nämligen:

till åtgärder för förberedande av mobiliseringstillverkning	kronor 32,000:—
» utvidgning av positionskartan i Karlskrona fästning	» 11,000:—
	<hr/>
	Summa kronor 43,000:—

Med hänsyn till den allmänna revisionen av försvarsväsendet ävensom nödvändigheten att i möjligaste mån begränsa statsutgifterna finner jag mig icke kunna tillstyrka, att framställning till riksdagen nu göres om anvisande av medel för ifrågavarande ändamål.

III. GEMENSAMT ANSLAG.

1. Dyrtidstillägg åt befattningshavare i statens tjänst.

[37.]

Under åberopande av vad statsrådet och chefen för finansdepartementet förut denna dag till statsrådsprotokollet över finansärenden därom anfört får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

Fjärde huvudtiteln: 1922 års tilläggsstat.

[37.]

att, i avvaktan på den proposition, som kan komma att avlåtas angående *dyrtidstillägg åt befattningshavare i statens tjänst*, tillsvidare under fjärde huvudtiteln å tilläggsstat för år 1922 beräkna ett förslagsanslag av 18,000,000 kronor.

Vad departementschefen sålunda yttrat, tillstyrkt och hemställt behagar Hans Maj:t Konungen, på tillstyrkan jämväl av statsrådets övriga ledamöter, gilla och bifalla samt förordnar, att utdrag av detta protokoll skall tillställas finansdepartementet till ledning vid avfattandet av Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående tilläggsstat till riksstaten för år 1922.

Ur protokollet:

W. G. O. Montgomery.

Bil.

Sammanställning

av anslagen å tilläggsstat för år 1922.

Försvarsdepartementet.

		Kronor.
I. Lantförsvaret.		
A. Undervisning, understöd, expenser m. m.		
1	Förstärkning av ordinarie reservationsanslaget till undervisnings- och gymnastikmateriel samt undervisningsanstalter och utbildningskurser, <i>förslagsanslag</i> , högst.....	102,990 —
2	Förstärkning av ordinarie reservationsanslaget till skrivmaterialier, expenser, bränsle, lyse m. m., <i>förslagsanslag</i> , högst.....	214,180 —
3	Förstärkning av ordinarie reservationsanslaget till skrivmaterialier m. m. vid truppförbanden, <i>förslagsanslag</i> , högst	228,610 —
4	Fortsatt utgivande av generalstabens översiktskarta över Sverige, <i>reservationsanslag</i>	11,500 —
Säger för undervisning, understöd, expenser m. m.		557,280 —
B. Förplägnad, intendenturmateriel, remontering, övningar m. m.		
1	Förstärkning av ordinarie förslagsanslaget till mathållning, <i>förslagsanslag</i> , högst	4,271,060 —
2	Förstärkning av ordinarie reservationsanslaget till munderingsutrustning, <i>förslagsanslag</i> , högst	1,942,815 —
3	Förstärkning av ordinarie reservationsanslaget till kasernutredning, intendenturfordon m. m., <i>förslagsanslag</i> , högst	213,553 —
4	Förstärkning av ordinarie reservationsanslaget till bränsle, lyse, vatten, renhållning och tvätt vid truppförbanden, <i>förslagsanslag</i> , högst	3,400,000 —
5	Förstärkning av ordinarie förslagsanslaget till furagering, <i>förslagsanslag</i> , högst	1,150,710 —
6	Förstärkning av ordinarie reservationsanslaget till truppförbandens övningar, <i>förslagsanslag</i> , högst.....	371,665 —
Säger för förplägnad, intendenturmateriel, remontering, övningar m. m.....		11,349,803 —
C. Sjukvård m. m.		
1	Förstärkning av ordinarie reservationsanslaget till sjuk- och veterinärvård m. m., <i>förslagsanslag</i> , högst	229,732 —
Säger för sjukvård m. m.		229,732 —

		Kronor.	
D. Vapen och ammunition.			
1	Förstärkning av ordinarie reservationsanslaget till vapen och ammunition m. m., <i>förslagsanslag</i> , högst	541,000	—
2	Förstärkning av anslag till fortsatt anskaffning av handvapen och kul-sprutemateriel, <i>förslagsanslag</i> , högst	595,000	—
Säger för vapen och ammunition		1,136,000	—
E. Byggnader och ingenjörmateriel.			
1	Fullföljande av arbetena å kasernetablissemang för femton infanterirege-menten, <i>reservationsanslag</i>	1,707,620	—
2	Kostnader till följd av uppskjutande tillsvidare av arbetena å uppförande av kasernetablissemang för Södra skånska infanteriregementet, <i>reservationsanslag</i>	13,000	—
3	Merkostnader för anordnande av avloppsledningar från militäretablissemangen å Järvafältet, <i>reservationsanslag</i>	259,000	—
4	Inlösen av vissa byggnader å Revingehed, <i>förslagsanslag</i>	37,000	—
5	Inlösen av vissa byggnader å Malmslätt, <i>förslagsanslag</i> , högst.....	64,000	—
6	Förstärkning av ordinarie reservationsanslaget till ingenjörmateriel, <i>förslagsanslag</i> , högst.....	86,600	—
7	Förstärkning av anslaget till komplettering av viss ingenjörmateriel, <i>förslagsanslag</i> , högst.....	22,000	—
8	Provbelastning av ett flygplan, <i>reservationsanslag</i>	10,650	—
Säger för byggnader och ingenjörmateriel		2,199,870	—
F. Diverse.			
1	Täckande av brister å vissa ordinarie reservationsanslag, <i>förslagsanslag</i> , högst	350,000	—
Säger för diverse		350,000	—
Säger för lantförsvaret		15,822,685	—
II. Sjöförsvaret.			
A. Undervisning, understöd och expenser m. m.			
1	Förstärkning av ordinarie förslagsanslaget till skrivmaterialier och expenser m. m., <i>förslagsanslag</i> , högst,	100,000	—
Säger för undervisning, understöd och expenser m. m.		100,000	—
B. Förplägnad, beklädnad m. m.			
1	Förstärkning av ordinarie förslagsanslaget till förplägnad, <i>förslagsanslag</i> , högst,	1,479,800	—
Transport		1,479,800	—

		Kronor.	
	Transport	1,479,800	—
2	Förstärkning av ordinarie reservationsanslaget till beklädnad, <i>förslagsanslag</i> , högst	768,700	—
3	Förstärkning av ordinarie reservationsanslaget till kasern- och förplägnadsutredning samt sängservis m. m., <i>förslagsanslag</i> , högst	46,860	—
4	Förstärkning av ordinarie förslagsanslaget till bränsle. lyse, vatten, renhållning och tvätt m. m., <i>förslagsanslag</i> , högst	447,000	—
	Säger för förplägnad, beklädnad m. m.	2,742,360	—
C. Övningar.			
1	Förstärkning av ordinarie reservationsanslaget till flottans krigsberedskap och övningar, <i>förslagsanslag</i> , högst	410,000	—
2	Förstärkning av ordinarie reservationsanslaget till kustartilleriets krigsberedskap och övningar, <i>förslagsanslag</i> , högst	286,900	—
	Säger för övningar	696,900	—
D. Flytande materiel och byggnader.			
1	Förstärkning av ordinarie reservationsanslaget till flottans nybyggnad och underhåll, <i>förslagsanslag</i> , högst	3,032,000	—
2	Reparation av Skeppsholmsbron, <i>reservationsanslag</i>	157,500	—
3	Förstärkning av ordinarie reservationsanslaget till befästningar, kustartilleriets kaserner m. m., <i>förslagsanslag</i> , högst	65,000	—
4	Förstärkning av ordinarie reservationsanslaget till kustartilleriets materiel m. m., <i>förslagsanslag</i> , högst	224,000	—
	Säger för flytande materiel och byggnader	3,478,500	—
E. Artilleri-, min-, torped-, gnist-, flyg- och annan teknisk materiel.			
1	Anskaffning av torpeder, <i>reservationsanslag</i>	370,000	—
	Säger för artilleri-, min-, torped-, gnist-, flyg- och annan teknisk materiel	370,000	—
F. Diverse.			
1	Täckande av brister å vissa ordinarie reservationsanslag, <i>förslagsanslag</i> , högst	520,055	—
2	Tillfällig löneförbättring för viss personal inom den civila statsförvaltningen, <i>förslagsanslag</i>	41,000	—
	Säger för diverse	561,055	—
	Säger för sjöförsvaret	7,948,815	—
III. Gemensamt anslag.			
1	Dyrlidstillägg åt befattningshavare i statens tjänst, <i>förslagsanslag</i>	18,000,000	—
	Säger för gemensamt anslag	18,000,000	—
	Summa	41,771,500	—

Femte huvudtiteln.

1922 års tilläggsstat.

*Utdrag av protokollet över socialärenden, hållet inför Hans Maj:t
Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 7 januari 1922.*

Närvarande:

Statsministern och ministern för utrikes ärendena BRANTING, statsråden LINDQVIST, THORSSON, OLSSON, SANDLER, NOTHIN, SVENSSON, HANSSON, ÅKERMAN, LINDERS, SCHLYTER, ÖRNE.

Departementschefen, statsrådet Lindqvist, anmäler härefter frågan om de anslag under femte huvudtiteln, som äro av beskaffenhet att bära anvisas å tilläggsstat för år 1922, samt yttrar därvid följande:

A. Sociala verk och inrättningar.

1. Bekämpande av arbetslösheten.

Under återopande av vad jag anfört under punkten 19 till statsrådsprotokollet över socialärenden beträffande femte huvudtiteln för tiden 1 januari--30 juni 1923, får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

[1.]

*Bekämpande
av arbetslösheten.*

att med hänsyn till den proposition, som kommer att i ämnet avlätas, för bekämpande av arbetslösheten på tilläggsstat för år 1922 beräkna ett förslagsanslag, högst, kronor 85,000,000.

B. Medicinalstaten samt hälso- och sjukvården.

1. Upprätthållande av medicinalstyrelsens verksamhet.

[2.] Hänvisande till vad jag anført under punkten 61 i statsrådsprotokollet denna dag angående anslagsäskandena för tiden 1 januari—30 juni 1923 under femte huvudtiteln, får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

Upprätthållande av medicinalstyrelsens verksamhet.

att för *upprätthållande av medicinalstyrelsens verksamhet* på tilläggsstat för år 1922 anvisa ett förslagsanslag, högst, kronor 2,000.

2. Dyrtidstillägg åt vissa extra provinsialläkare.

[3.] I skrivelse den 3 augusti 1921 har medicinalstyrelsen gjort framställning om äskande å tilläggsstat för år 1922 av ett förslagsanslag å 20,000 kronor för beredande av dyrtidstillägg under nämnda år åt vissa extra provinsialläkare enligt motsvarande grunder som föregående år (sv. förf.-saml. 1921 nr 399).

Dyrtidstillägg åt vissa extra provinsialläkare.

Framställning i enahanda syfte har, vad angår de inom Västerbottens län anställda extra provinsialläkarna, sedermera även gjorts av nämnda läns landsting.

Departementschefen.

Behov av anslag för ifrågavarande ändamål torde komma att göra sig gällande även år 1922. Det av medicinalstyrelsen föreslagna beloppet, vilket är lika med det år 1921 för samma ändamål beviljade, synes med hänsyn till belastningssiffran för år 1920, 13,195 kronor, kunna jämkas något nedåt, förslagsvis till 15,000 kronor.

Dyrtidstillägget torde för år 1922 böra utgå enligt i huvudsak samma grunder som för år 1921.

Jag hemställer därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att för beredande av *dyrtidstillägg år 1922 åt vissa extra provinsialläkare*, enligt motsvarande grunder som under år 1921, på tilläggsstat för år 1922 bevilja ett förslagsanslag av kronor 15,000.

3. Dyrtidshjälp åt distriktsbarnmorskor m. fl.

I skrivelse den 3 augusti 1921 har medicinalstyrelsen gjort framställning, att för beredande av dyrtidshjälp åt distriktsbarnmorskor och vissa av kommun fast anställda barnmorskor måtte äskas anslag å tilläggsstat för år 1922 till samma belopp som det för år 1921 för ändamålet beviljade eller 370,000 kronor. Härvid föreslår medicinalstyrelsen, att samma grunder för dyrtidshjälpens utgående, som fastställts för år 1921 (kungörelse den 7 juli 1921, sv. förf.-saml. nr 446), fortfarande måtte gälla.

[4.]

*Dyrtidshjälp
åt distrikts-
barnmorskor
m. fl.*

I likhet med medicinalstyrelsen finner jag, att åtgärder böra vidtagas för att bereda ifrågavarande barnmorskor dyrtidshjälp av statsmedel även för år 1922. Enligt nyssnämnda kungörelse är från åtnjutande av dyrtidshjälp undantagen barnmorska, som under föregående år haft inkomst, dyrtidshjälp av statsmedel ej inberäknad, av 1,500 kronor eller därutöver. Någon sänkning av ifrågavarande inkomstgräns anser jag mig, trots det att levnadskostnaderna numera något nedgått, ej kunna förorda, då nämnda gräns enligt min mening hittills varit väl låg.

Departements-
chefen.

Jag hemställer därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till beredande enligt grunder, som av Kungl. Maj:t närmare bestämmas, av *dyrtidshjälp åt distriktsbarnmorskor och vissa av kommun fast anställda barnmorskor* med högst 200 kronor till varje på tilläggsstat för år 1922 anvisa ett förslagsanslag av kronor 370,000.

4. Dyrtidshjälp åt distriktssköterskor.

För beredande av dyrtidshjälp åt distriktssköterskor har riksdagen på tilläggsstat för vardera av åren 1920 och 1921 beviljat särskilda förslagsanslag å 100,000 kronor.

[5.]

*Dyrtidshjälp
åt distrikts-
sköterskor.*

Bestämmelser angående ifrågavarande dyrtidshjälpens utgående för respektive år hava meddelats genom kungörelser den 7 september 1920 (sv. förf.-saml. nr 622) och den 7 juli 1921 (sv. förf.-saml. nr 447). Beträffande grunderna för dyrtidshjälpens utgående föreslog Kungl.

- [5.] Maj:t i 1920 års proposition angående tilläggsstaten, att från åtnjutande därav skulle undantagas distriktssköterska, som under föregående år haft inkomst, dyrtidshjälp av statsmedel ej inberäknad, av 1,800 kronor eller därutöver. Riksdagen nedsatte emellertid denna inkomstgräns till 1,500 kronor. Sistnämnda gränobelopp gällde ock för år 1921.

Medicinal-
styrelsen.

I skrivelse den 24 oktober 1921 har medicinalstyrelsen gjort framställning om anslag för ifrågavarande ändamål å tilläggsstat för år 1922. Styrelsen anför därvid i huvudsak följande.

Av de för år 1920 beviljade medlen hade endast ett belopp av 1,200 kronor tagits i anspråk och av anslaget för år 1921 hade, enligt från riksräkenskapsverket styrelsen meddelad uppgift, avseende tiden 1 januari—31 augusti, ingen dylik dyrtidshjälp utgått. Orsaken till detta förhållande torde i huvudsak vara att tillskriva den omständigheten, att, enligt utfärdade bestämmelser, från dyrtidshjälpens åtnjutande undantagits distriktssköterska, som respektive föregående kalenderår haft inkomst av 1,500 kronor eller därutöver.

Då väl även under nu rådande förhållanden torde få antagas, att distriktssköterskornas årsinkomster i allmänhet uppginge till ett belopp av de såsom maximum satta 1,500 kronor, syntes jämväl för åtminstone de närmaste åren föga sannolikt, att dyrtidshjälp skulle i någon avsevärd mån kunna tillkomma distriktssköterskor. För säkerhets skull torde dock något anslagsbelopp böra för ifrågavarande ändamål äskas för år 1922, och ansåge styrelsen på grund av det anförda, att anslagsbeloppet icke behöfde sättas högre än 25,000 kronor att utgå i enlighet med samma grunder, som angäves i kungörelsen den 7 september 1920.

Departements-
chefen.

Att nu föreslå någon ändring av den inkomstgräns, vars uppnående utesluter från dyrtidshjälp, synes mig lika litet böra ifrågakomma beträffande distriktssköterskorna som beträffande distriktsbarnmorskorna. Av skäl, medicinalstyrelsen anført, torde endast ringa belastning av anslaget vara att förvänta under den närmaste framtiden. Jag finner därför, lika med styrelsen, att ett mindre belopp bör för ändamålet begäras för år 1922, och anser, att man härvid bör kunna stanna vid ett så lågt belopp som 10,000 kronor.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till beredande enligt grunder, som av Kungl. Maj:t närmare bestämmas, av *dyrtidshjälp åt distriktssköterskor* med högst 200 kronor till varje på tilläggsstat för år 1922 anvisa ett förslagsanslag av kronor 10,000.

5. **Personligt lönetillägg åt karantänsläkaren vid karantänsanstalten på Känsö Gustaf Ernst Hjortzberg.**

Under återopande av vad jag anfört under punkten 114 till statsrådsprotokollet över socialärenden beträffande femte huvudtiteln för första halvåret 1923, får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *personligt lönetillägg åt karantänsläkaren vid karantänsanstalten på Känsö Gustaf Ernst Hjortzberg* på tilläggsstat för år 1922 anvisa ett förslagsanslag, högst, kronor 500.

[6.]

Personligt lönetillägg åt karantänsläkaren vid karantänsanstalten på Känsö Gustaf Ernst Hjortzberg.

C. Diverse.

1. **Hjälpsverksamhet bland förut i Ryssland bosatta svenska undersåtar, vilka genom världskriget kommit i nödläge.**

För utövande av hjälpsverksamhet bland förut i Ryssland bosatta svenska undersåtar, vilka genom världskriget kommit i nödläge, har 1921 års riksdag, med bifall till Kungl. Maj:ts därom gjorda framställning, å tilläggsstat för år 1921 anvisat ett reservationsanslag av 460,000 kronor, att utgå under de villkor, Kungl. Maj:t bestämmer. Ifrågavarande anslag har av Kungl. Maj:t, i överensstämmelse med vad i propositionen i ämnet (nr 320) föreslogs, disponerats på följande sätt: 100,000 kronor för utövande av den egentliga understödsverksamheten, 250,000 kronor för utlämnande av försträckningar och 106,388 kronor 88 öre för gäldande av vissa penningförsträckningar, som dels från brittisk myndighets sida dels av affärsföretag och enskilda personer lämnats åt i Ryssland vistande nödställda svenska undersåtar. Av återstoden, 3,611 kronor 12 öre, varmed ifrågavarande anslag avrundats, hava 863 kronor 98 öre använts till beredande av gottgörelse åt Danska röda korset för av dess kontor i Ryssland under tiden juli 1919—december 1920 bland nödställda svenska undersåtar i sistnämnda land utövad hjälpsverksamhet.

[7.]

Hjälpsverksamhet bland förut i Ryssland bosatta svenska undersåtar, vilka genom världskriget kommit i nödläge.

Omförmälda belopp å 100,000 kronor och 250,000 kronor hava ställts till statens kommittés för understöd åt rysslandssvenskar förfogande att användas i överensstämmelse med de i propositionen i ämnet angivna grunder för meddelande av understöd åt i nödläge komna

[7.] rysslandssvenskar och för utlämnande av försträckningar till sådana. Nämnda kommitté hade tillsatts redan 1920 för att — sedan riksdagen på tilläggsstat för nämnda år anvisat ett förslagsanslag, högst, 300,000 kronor för bestridande av hjälpverksamhet bland svenska undersåtar, huvudsakligen bosatta i Ryssland och Tyskland — handlägga alla frågor rörande bistånd till svenska undersåtar, bosatta i Ryssland eller vilka varit därstädes bosatta men till följd av de politiska förhållandena nödgats övergiva hem samt egendom och råkat i brydsam ekonomisk belägenhet.

Kommitténs
framställning.

I skrivelse den 5 december 1921 har statens kommitté för understöd åt rysslandssvenskar gjort framställning om anvisande av ytterligare 250,000 kronor för att sätta kommittén i stånd till fortsatt hjälpverksamhet. I sin skrivelse i ämnet lämnar kommittén först följande statistiska uppgifter beträffande sin under tiden juli 1920—oktober 1921 utövade *understödsverksamhet*.

Hos kommittén anmälda från Ryssland ankomna svenska undersåtar:			
under tiden juli—december 1920	197 personer	
» » januari—oktober 1921	83 »	280 personer
Av dessa, som hittills icke begärt hjälp	40 »	
			<u>Summa 240 personer</u>

Före juli 1920 anlända, som erhållit understöd:			
under år 1920	85 personer	
» » 1921	60 »	145 personer
			<u>Summa hjälpbehövande 385 personer</u>

Antal understödstagare:			
personer över 50 år	31 män	
» » 50 »	57 kvinnor	88 personer.
personer under 50 år	102 män	
» » 50 »	94 kvinnor	196 »
Barn under 15 år	54 pojkar	
» » 15 »	47 flickor	101 »
			<u>Summa 385 personer.</u>

Av dessa vore:			
Änkor	48 personer	
Barn (under 15 år) till änkor	38 »	
Antal sjuka (10 män, 12 kvinnor)	22 »	
Arbetsföra yrkesmän	72 »	

De hjälpbehövande fördelade sig sålunda:

[7.]

I *Sverige* vistande:

Män (över 20 år)	122 personer
Kvinnor (över 20 år)	132 »
Barn (eller personer under 20 år)	103 »

I *Finland* vistande:

Män 5, kvinnor 8, barn 9	22 »
--------------------------------	------

I *andra länder* (utom Ryssland)

Män 2, kvinnor 2, barn 2	6 »	385 personer.
--------------------------------	-----	---------------

Av de hjälpbehövande åtnjota följande antal periodiskt understöd:

Män 10, kvinnor 32, barn 18, summa 60 personer.

Härefter yttrar kommittén angående understödsverksamheten följande:

Understöd från kommittén lämnades medellösa rysslandssvenskar vid ankomsten till Stockholm, efter individuella behov, i form av kläder, matpengar, bostadshjälp eller respengar till annan ort. Om efter närmaste tiden anställning icke erhöles, lämnades efter uppvisande av intyg från arbetsförmedlingsanstalten, att arbete ej kunde erbjudas vederbörande, understöd efter följande taxa: man och hustru 3 kronor per dag plus 30 kronors hyresbidrag per månad; ensam person 2 kronor per dag plus 15 kronors hyresbidrag per månad och för minderårigt barn 60 öre per dag.

Tillfälliga understödets storlek vore beroende av sökandens förhållanden och utsikter till framtida nytta med understöden, såsom till självständig verksamhet eller dylikt. Dylika understöd, som i regel prövades av kommittén för varje fall, varierade mellan 100 à 1,000 kronor.

För närvarande åtnjöte 60 personer periodiskt understöd, utgörande: 10 män (därav 6 över 50 år), 32 kvinnor (därav 17 över 50 år) och 18 barn (under 15 år).

Av de för understödsverksamheten av 1921 års riksdag beviljade medel — 100,000 kronor — återstode den $\frac{1}{12}$ 1921 kronor 25,000, vilket innebure, att under tiden $\frac{10}{6}$ 1921— $\frac{1}{12}$ 1921 för berörda ändamål använts cirka 55,000 kronor. I nämnda belopp inginge då även kostnader för rysslandssvenskarnas hemresa från Terijoki i Finland.

Enligt till kommittén lämnade uppgifter utgjorde svenska kolonierna i Ryssland den 1 april 1921:

I <i>Petrograd</i> : män 31, kvinnor 63, barn 32	126 personer
I <i>Moskva</i> : » 17, » 21, » 7	45 »

Summa 171 personer.

Enligt senare erhållen uppgift hade de svenska kolonierna i Petersburg och Moskva genom invandring av svenska undersåtar från andra orter i Ryssland nu ökats till 260 personer (därav svenskfödda kvinnor, som genom giftermål förlorat det svenska undersåtskapet, samt deras barn, inalles 35 personer).

[7.]

Som understöd till de svenska kolonierna i Ryssland hade kommittén av-
sant livsmedel, kläder och skodon under senare halvåret 1921 för belopp av om-
kring 20,000 kronor. I detta sammanhang finge framhållas att ifrågavarande kolo-
nier under nämnda tidrymd praktiskt taget huvudsakligen levat av ifrågavarande
sändningar. Dessa syntes vara så tilltagna att de betryggade kolonisternas exi-
stens under första kvartalet av år 1922.

Vad beträffar kommitténs *låneverksamhet*, meddelar kommittén i sin
berörda skrivelse, att för nämnda ändamål beviljade medel — 250,000
kronor — av kommittén fördelats bland 89 lånesökanden. Enligt vad
kommittén tillika uppgiver hade nämnda personer ansökt om tillhopa
520,000 kronor. Övriga lånesökanden, som utgjordes av 77 personer,
hade ansökt om tillhopa 482,200 kronor.

Kommittén övergår härefter till att närmare motivera sin nu före-
varande framställning och yttrar i sådant hänseende följande:

De personer, som av kommittén åtnjöte eller åtnjutit understöd = vare
sig tillfälliga eller permanenta periodiska — utgjordes förnämligast av ålder-
stigna och sjuka personer samt änkor med barn. Därjämte funnes bland under-
stödstagarna ett mindre antal hantverkare. Samtliga nu nämnda personer levde
under stora umbäranden i synnerhet som under rådande depression de smärre
arbetstillfällena, varmed man under normala förhållanden å arbetsmarknaden
kunnat räkna för omförmälda kategorier, nu helt och hållet utebleve. Med
hänsyn till nu angivna omständigheter måste ifrågavarande personer, därest
understödsverksamheten komme att upphöra, söka fattigvårdshjälp. Då emel-
lertid nämnda personers hemortsrätt i ett flertal fall ej kunde utrönas och i
de fall åter, man kunde utfinna densamma, vederbörande vistats utom fattig-
vårdssamhället minst tre år, måste kostnaden för lämnad fattigvård i vanlig
ordning ersättas av staten. Vidare finge framhållas, att de svenska kolonierna i
Moskva och Petersburg levde under så prekära förhållanden att hjälp från Sverige
i form av kläder och mat vore oundgängligen nödvändig. I annat fall finge man
givetvis räkna med att det stora flertalet av svenskarna i Ryssland komme att
söka sig hem. Under alla förhållanden måste man dock räkna med att under
instundande år en del av i Ryssland vistande svenskar vände hem till Sverige.
Då nästan samtliga av tidigare hemkomna rysslandssvenskar vid sin hemkomst
varit i avsaknad av det allra nödvändigaste och därjämte i regel i behov av vård,
hade de måst omhändertagas av kommittén och fördes med kläder samt mat och
husrum under den första tiden efter sin hemkomst. Under sådana förhållanden
syntes man kunna förutsätta, att rysslandssvenskar, som under nästinstundande
år hemkomme, skulle behöva hjälp i form av kläder samt mat och husrum under
första tiden av sin vistelse i hemlandet. Förutom i Moskva och Petersburg
funnes i Baku och några andra platser i Kaukasus tillhopa ett femtiotal perso-
ner, som befunne sig i det djupaste betryck och nyligen vädjat om hjälp, men
hade kommittén ej ansett sig kunna bispringa desamma, då kommitténs medel
— som nämnts — i det närmaste förbrukats. Vidare finge kommittén meddela,
att i Vladivostock befunne sig en skara svenska flyktingar från Sibirien, som gjort
upprepade framställningar att bliva satt i tillfälle att kunna resa hem. Ej heller
dem hade kommittén kunnat hjälpa. Med hänsyn till nu angivna förhållanden

[7.]

ansåge kommittén det vara oundgängligen nödvändigt att jämväl under år 1922 fortsätta understödsverksamheten. För densammans uppehållande syntes det kommittén, att man ej kunde räkna med lägre belopp än 125,000 kronor. Vad åter beträffade grunderna för ifrågavarande verksamhet, syntes kommittén en sådan ändring av nu gällande önskvärd, att kommittén bereddes möjlighet att bispringa svenskor, som genom gifte med ryssar förlorat sin svenska nationalitet och vilkas män under de senaste åren dött eller befunne sig i fångenskap eller övergivit dem. Här i landet hade förekommit ett eller annat dylikt fall av synnerligen beklagansvärd beskaffenhet.

Vad åter låneverksamheten beträffade, hade kommittén jämväl räknat med att bliva satt i stånd att i form av lån bispringa en del av de personer, som sökt, men ej kunnat tillerkännas några dylika. Det föreläge nämligen ett flertal fall, där vederbörande inkommit med sina ansökningar först sedan de för låneverksamheten avsedda medlen redan fördelats. Anledningen härtill hade varit bristande kännedom om nu anvisade medel, ehuru kommittén i de större dagliga tidningarna låtit införa tillkännagivanden i ämnet med meddelande tillika om den dag, ansökningar senast bort ingivas för att bliva föremål för prövning. Flera utav dem, som av nu angiven orsak ej kunde komma i åtnjutande av de sökta lånen, befunne sig emellertid i sådana omständigheter, att, om ansökningarna behörigen inkommit, de sökande skulle fått sina ansökningar helt eller delvis beviljade. I detta sammanhang ansåge sig kommittén böra meddela, huru som av de lån, som beviljats, ett flertal tilldelats personer för att sätta dem i stånd att börja en verksamhet eller ingå i en redan existerande affär. För de personer, som sålunda satts i tillfälle att få verksamhet, hade förhållandena, såvitt kommittén erfarit, utvecklats sig väl. För att jämväl under nästa år bliva i tillfälle att med lån bispringa rysslandssvenskar mot det att de till säkerhet för lånen pantförskreve sin egendom i Ryssland, ansåge kommittén ett belopp av omkring 125,000 kronor vara erforderligt.

Under åberopande av vad sålunda anförts, hemställde kommittén, att Kungl. Maj:t måtte hos 1922 års riksdag göra framställning om anvisande av 250,000 kronor för hjälpverksamhet bland förut i Ryssland bosatta svenska undersåtar eller ryska undersåtar av svensk härkomst, som i anledning av rådande förhållanden i nämnda land kommit i nödläge.

Kommitténs
hemställan.

Innan jag ingår å min ståndpunkt till föreliggande framställning, får jag, i likhet med vad som skedde i ovan omnämnda till 1921 års riksdag avlåtna proposition (nr 320), upptaga till behandling frågan om gäldande av vissa till svenska kommittén i Moskva lämnade penningförsträckningar. Ifrågavarande kommitté är bildad av svenskar i Moskva och har till uppgift att tillvarata där vistande svenskar intressen. I Petersburg finnes ock en dylik kommitté, bildad av i nämnda stad vistande svenskar. Enligt vad Moskvakommittén meddelat, har kommittén utöver de penninglån, om vilkas honorering i förberörda pro-

I Ryssland
lämnade
penning-
försträck-
ningar.

- [7.] position gjordes framställning, måst upptaga några ytterligare, varom meddelande först under hösten 1921 kommit utrikesdepartementet tillhanda. De försträckningar, varom nu är fråga, hava lämnats år 1920 och hava föranletts därav, att kommittén sett sig nödsakad att med mat och kläder bispringa svenska undersåtar, tillfångatagna i det ryska inbördeskriget och internerade i fångläger i Moskva. Ifrågavarande personer hade enligt vad kommittén meddelat befunnit sig i ett verkligt nödläge. Då kommittén saknat medel för den hjälp, som kommittén ansett vara en ofrånkomlig skyldighet att lämna nödställda landsmän, hade kommittén — som nämnts — måst anlita lånevägen. Försträckningarna, som lämnats av svenska affärsföretag och enskilda personer, utgjorde tillhopa 700,000 sovjetrubel. Ifrågavarande försträckningar hade tagits utan fastställande av kurs eller förfallodag endast under villkor att betalning skulle erläggas i svensk valuta enligt kurs, som av Svenska röda korset eller utrikesdepartementet tillämpades i dylika fall.

Departementa-
chefen.

Vad då först angår frågan om anslag för att sätta kommittén för understöd åt rysslandssvenskar i stånd till utövande av fortsatt hjälpverksamhet, synes situationen bland såväl härvarande svenska rysslandsflyktingar som i Ryssland sig uppehållande svenskar vara sådan, att hjälp fortfarande måste lämnas av svenska staten. Uppenbart är dock att så ej kan fortgå under obestämd tid framåt. Fördenskull synes det mig, att kommittén bör inrikta sig på att det år, för vilket medel nu äskas, blir kommitténs sista, under vilket hjälpverksamheten skall på lämpligt sätt avvecklas.

Vad beträffar anslagsbeloppets storlek, anser jag mig av statsfinansiella hänsyn nödsakad att ifrågasätta en minskning i den av kommittén begärda summan. Det synes mig då, som om man främst kunde minska det av kommittén för dess låneverksamhet ifrågasatta beloppet. Visserligen hava genom de försträckningar, som av kommittén lämnats, ett flertal personer beretts möjlighet att skapa sig en existens här i landet, så att staten i icke ringa omfattning kan påräkna att i sinom tid få försträckningarna återbetalda, men då det i anledning av depressionens skärpning torde vara betydligt svårare att i år påbörja företagarverksamhet, synes mig, att det för möjliggörande av dylik verksamhet avsedda beloppet kan avsevärt minskas. Med anledning härav anser jag mig böra föreslå en reducering med 75,000 kronor. Ett anslag av 175,000 kronor skulle följaktligen äskas, varav högst 50,000 kronor skulle anslås till utlämnande av försträckningar. Då det emellertid kan

tänkas, att förhållandena komma att utveckla sig så, att det vore ändamålsenligare att använda även sistnämnda belopp helt eller delvis för understödsverksamhet, torde Kungl. Maj:t böra erhålla rätt att för dylikt ändamål disponera beloppet. Ehuru jag i anslutning till det sagda skulle vilja för understödsverksamheten beräkna ett belopp av 125,000 kronor, ser jag mig nödsakad att föreslå, att av detta belopp cirka 3,000 kronor reserveras för honorering av förut omförmälda penningförsträckningar eller andra dylika, som kunna förefinnas och vilkas gäldande sedermera kan påyrkas. Om den kurs, varefter försträckningarna skola regleras, synes Kungl. Maj:t böra äga befogenhet att besluta.

Vad slutligen angår villkoren för understöds- och låneverksamhetens utövande, torde hittills gällande grunder böra bestå, dock med den av kommittén föreslagna jämkningen i fråga om kravet å svenskt medborgarskap.

Under hänvisning till vad jag sålunda anfört, får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att för utövande av hjälpverksamhet bland förut i Ryssland bosatta svenska undersåtar, vilka genom världskriget kommit i nödläge, å tilläggsstat för år 1922 anvisa, att utgå under de villkor, Kungl. Maj:t bestämmer, ett reservationsanslag av kronor 175,000.

2. Tillfällig löneförbättring för viss personal inom den civila statsförvaltningen.

Under åberopande av vad chefen för finansdepartementet förut denna dag till statsrådsprotokollet över finansärenden anfört i fråga om beredande av tillfällig löneförbättring under år 1922 för vissa befattningshavare å ordinarie stat inom den civila statsförvaltningen, hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att i avbidan på den proposition i ämnet, som kan varda riksdagen förelagd, för beredande av tillfällig löneförbättring för viss personal inom den civila statsförvaltningen på tilläggsstat för år 1922 under femte huvudtiteln såsom förslagsanslag beräkna kronor 986,000.

[7.]

[8.]

Tillfällig löneförbättring för viss personal inom den civila statsförvaltningen.

3. Dyrtidstillägg.

[9.]
Dyrtids-
tillägg.

Hänvisande till vad chefen för finansdepartementet till statsrådsprotokollet över finansärenden denna dag anført i fråga om beredande åt vissa statens befattningshavare av dyrtidstillägg för år 1922, hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att i avvaktan på den proposition, som kan komma att i ämnet avlätas, för bestridande av kostnaderna för *dyrtidstillägg* åt vissa befattningshavare i statens tjänst på tilläggsstat för år 1922 under femte huvudtiteln såsom förslagsanslag beräkna kronor 10,250,000.

I vad föredragande departementschefen hemställt och föreslagit beträffande anslagen under femte huvudtiteln å tilläggsstat för år 1922 instämna statsrådets övriga ledamöter; och behagar Hans Maj:t Konungen bifalla vad sålunda blivit av statsrådet tillstyrkt samt förordnar tillika, enligt statsrådets hemställan, att utdrag av detta protokoll skall överlämnas till finansdepartementet till ledning vid författandet av Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående tilläggsstat för år 1922.

Ur protokollet:

Fritz von Schwerin.

Sammandrag och register

till

tilläggsstaten för femte huvudtiteln för år 1922.

Punkt	Sid.	Nr		Extra anslag	
				Kronor	
A. Sociala verk och inrättningar.					
1	1	1	Bekämpande av arbetslösheten, <i>förslagsanslag</i> , högst	—	*85,000,000
B. Medicinalstaten samt hälso- och sjukvården.					
2	2	1	Upprätthållande av medicinalstyrelsens verksamhet, <i>förslagsanslag</i> , högst	2,000	
3	2	2	Dyrtidstillägg åt vissa extra provinsialläkare, <i>förslagsanslag</i>	15,000	
4	3	3	Dyrtidshjälp åt distriktsbarnmorskor m. fl., <i>förslagsanslag</i>	370,000	
5	3	4	Dyrtidshjälp åt distriktssköterskor, <i>förslagsanslag</i>	10,000	
6	5	5	Personligt lönetillägg åt karantänsläkaren vid karantänstanstalten å Känsö G. E. Hjortzberg, <i>förslagsanslag</i> , högst	500	397,500
C. Diverse.					
7	5	1	Hjälperksamhet bland förut i Ryssland bosatta svenska undersåtar, vilka genom världskriget kommit i nödläge, <i>reservationsanslag</i>	175,000	
8	11	2	Tillfällig löneförbättring för viss personal inom den civila statsförvaltningen, <i>förslagsanslag</i>	* 986,000	
9	12	3	Dyrtidstillägg, <i>förslagsanslag</i>	* 10,250,000	11,411,000
Summa				—	96,808,500

* Beräknat anslag.

Sjätte huvudtiteln.

1922 års tilläggsstat.

Utdrag av protokollet över kommunikationsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 7 januari 1922.

Närvarande:

Statsministern och ministern för utrikes ärendena BRANTING, statsråden LINDQVIST, THORSSON, OLSSON, SANDLER, NOTHIN, SVENSSON, HANSSON, ÅKERMAN, LINDERS, SCHLYTER, ÖRNE.

Departementschefen, statsrådet Örne anmäler härefter frågan om de anslag under sjätte huvudtiteln, som äro av beskaffenhet att böra anvisas å tilläggsstat för år 1922, samt yttrar därvid följande:

A. Väg- och vattenbyggnadsväsendet.

1. Merkostnader för istandsättande av Sandvikens hamn på Öland.

I skrivelse den 15 juni 1916 angående regleringen av utgifterna under riksstatens sjätte huvudtitel anmälde riksdagen, att riksdagen, i anledning av en inom riksdagen väckt motion, såsom bidrag till bestridande av kostnaden för istandsättande av Sandvikens hamn i Persnäs socken på Öland i överensstämmelse med av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen upprättad arbetsplan med de ändringar i densamma, som föranleddes av ifrågakvarande motion, beviljat ett anslag av 169,200 kronor samt därav på extra stat för år 1917 anvisat ett belopp av 50,000 kronor, med rätt för Kungl. Maj:t att av tillgängliga medel förskottsvis redan under år 1916 utanordna sistnämnda belopp, dock under villkor dels att Persnäs kommun med en tiondel deltog i den beräk-

[1.]

Merkostnader för istandsättande av Sandvikens hamn på Öland.
1916 års riksdag.

- [1.] nade kostnaden, 188,000 kronor, *dels* att kommunen ansvarade för den framtida underhållskostnaden av hamnanläggningen, *dels ock* att av inflytande hamnavgifter årligen en tredjedel avsattes till en fond, vilken skulle stå under kontroll av den offentliga myndighet, som Kungl. Maj:t bestående, och vilken efter väg- och vattenbyggnadsstyrelsens prövning i varje särskilt fall finge användas till bestridande av kostnaderna för större reparations- och underhållsarbeten.

I enlighet med sitt den 31 juli 1916 fattade beslut förband sig där-
efter Persnäs kommun i en den 30 september samma år dagtecknad
handling att bidraga med 18,800 kronor till förbättring och förstärkning
av ifrågavarande hamn, att ansvara för hamnens framtida underhåll
samt att årligen av influtna hamnavgifter avsätta en tredjedel till en
fond på sätt i riksdagens skrivelse bestämts.

Kungl. Maj:t
den 24/11 1916

Sedermera fastställde Kungl. Maj:t den 24 november 1916 plan
för hamnens iståndsättande. Därvid förordnades tillika, att av inflytande
hamnavgifter årligen en tredjedel skulle avsättas till en fond, vilken
skulle stå under kontroll av länsstyrelsen i Kalmar län och vilken fond
efter väg- och vattenbyggnadsstyrelsens prövning i varje särskilt fall
finge användas till bestridande av kostnaderna för större reparations-
och underhållsarbeten å hamnen. I samband därmed anbefalldes väg-
och vattenbyggnadsstyrelsen dels att övervaka, att hamnen behörigen
underhölls, dels ock att, därest överenskommelse därom träffades mellan
styrelsen och kommunen, ombesörja större reparations- och underhålls-
arbeten å hamnen med anlåtande av omförmälda fond och i övrigt på
kommunens bekostnad.

Därefter anvisade riksdagen för ifrågavarande ändamål av det be-
viljade anslaget å 169,200 kronor såsom reservationsanslag dels på extra
stat för år 1918 ett belopp av 50,000 kronor, med rätt för Kungl. Maj:t
att av tillgängliga medel förskottsvis redan under år 1917 utanordna
beloppet, dels ock på tilläggsstat för år 1918 återstående beloppet eller
69,200 kronor.

1919 års lag-
tima riksdag.

Med bifall till Kungl. Maj:ts därom gjorda framställning anvisade
sedermera 1919 års lagtima riksdag såsom bidrag till bestridande av
den på grund av kristiden uppkomna ökade kostnaden för ifrågavarande
företag på tilläggsstat för år 1919 ett reservationsanslag av 108,000
kronor under villkor, att Persnäs kommun med en tiondel deltog i
nämnda kostnadsökning, beräknad till 120,000 kronor.

Genom beslut den 13 juni 1919 anbefalldes Kungl. Maj:t länsstyrelsen i Kalmar län att från Persnäs kommun införskaffa förbindelse att med en tiondel deltaga i omförmälda kostnadsökning, 120,000 kronor.

[1.]
Kungl. Maj:t
den 13/6 1919.

Därefter överlämnade länsstyrelsen den 22 november 1919 protokoll, hållet vid extra kommunalstämma med Persnäs kommun den 24 augusti 1919, utvisande att stämman beslutat göra framställning om befrielse för kommunen från att ikläda sig den begärda förbindelsen, enär kommunen under rådande förhållanden vore synnerligen skattetyngd samt i sådant hänseende under år 1918 hade att vidkännas kommunalutskylter efter en utdebitering av ej mindre än 21 kronor 10 öre för 100 kronor inkomst.

I skrivelse den 18 oktober 1921 har nu väg- och vattenbyggnadsstyrelsen, som den 23 december 1919 anbefalldes att avgiva utlåtande med anledning av kommunens ifrågasvarande framställning, i ämnet anfört följande:

Väg- och
vattenbygg-
nadsstyrelsen.

»Att nedlägga arbetet i avvaktan på kommunens förbindelse eller att av brist på medel avsluta hamnens istandsättande enligt den fastställda arbetsplanen har icke kunnat ske utan den allra största risk att de i ofullbordad skick lämnade arbetena då skulle, med det synnerligen utsatta läge, som hamnen har för nordliga stormar, hava skadats och förstörts, varjämte alla de vid hamnarbetet sysselsatta arbetarna skulle mitt under en svår kristid hava kastats ut i arbetslöshet. Det har därför varit oundgängligen nödvändigt att förskottsvis av under händer varande medel bestrida jämväl avslutandet av istandsättandet utan avbrott.

Enligt nu avslutade räkenskaper har det fullbordade istandsättandet av Sandvikens hamn enligt den fastställda arbetsplanen, för vilken kostnaden före världskriget i mars 1914 beräknades till 188,000 kronor, krävt en total kostnad av 397,044 kronor 20 öre. Den på grund av kristiden uppkomna totala kostnadsökningen utgör således 209,044 kronor 20 öre, som förskottsvis utanordnats av under händer varande medel.

Till täckande av dessa förskottade medel äro — om Persnäs kommun fullgör villkoret att med $\frac{1}{10}$ deltaga — att disponera de av riksdagen anvisade 108,000 kronor förutom de 12,000 kronor, med vilka Persnäs kommun skulle deltaga enligt 1919 års riksdagsbeslut. Därutöver erfordras ett belopp av 89,044 kronor 20 öre, därav Persnäs kommun skulle deltaga med $\frac{1}{10}$. Därest kommunen kan deltaga med $\frac{1}{10}$ av den på grund av kristiden uppkomna ökade kostnaden eller med 20,904 kronor 42 öre, skulle erfordras från staten ett tilläggsanslag av 80,139 kronor 78 öre, men därest kommunen i följd av sin svåra skattetunga icke kan komma ut med förenämnda belopp 20,904 kronor 42 öre, så erfordras ett tilläggsanslag av 101,044 kronor 20 öre.»

Med åberopande av ett från länsstyrelsen i Kalmar län införskaffat yttrande, däruti länsstyrelsen förklarar sig med bibehållande av sin i ifrågasvarande hänseende tidigare intagna ståndpunkt anse billigt och

- [1.] skäligt, att Persnäs kommun helt och hållet bleve befriad från deltagande i kostnadsökningen, hemställer väg- och vattenbyggnadsstyrelsen, att Kungl. Maj:t ville föreslå riksdagen att för bestridande av den av kristiden uppkomna ökade kostnaden för istandsättandet av Sandvikens hamn i Persnäs socken *dels* medgiva Kungl. Maj:t att bemyndiga styrelsen att, oberoende av uppfyllande av det vid det år 1919 anvisade anslaget av 108,000 kronor fästade villkoret, till sagda arbete använda detta anslag, *dels ock* på 1922 års tilläggsstat anvisa, därest kommunens anhållan om befrielse från deltagandet med *hela* av kostnadsökningen bifalles, det därutöver behövlige beloppet 101,044 kronor 20 öre eller, därest kommunens berörda anhållan icke bifalles, ett belopp av 80,139 kronor 78 öre.

Departements-
chefen.

Omständigheterna vid ifrågavarande arbetes utförande hava, såsom av det föregående framgår, varit sådana, att väg- och vattenbyggnadsstyrelsen ansett nödigt fullborda företaget enligt den fastställda planen, oaktat för ändamålet anvisade medel på grund av kostnadernas ökning blivit otillräckliga. Den totala kostnadsökningen, 209,044 kronor 20 öre, har sålunda av styrelsen bestritts med under händer varande medel. Till täckande av dylik kostnadsökning hava visserligen anvisats 108,000 kronor, men hava dessa medel icke kunnat tagas i anspråk för sitt ändamål, enär Persnäs kommun förklarat sig icke kunna uppfylla det därför uppställda villkoret, nämligen att bidraga med 12,000 kronor. Såsom skäl härför har anförts, att kommunen vore synnerligen skattetyngd. Till komplettering av vad kommunen i sådant hänseende uppgivit torde här få lämnas ytterligare några uppgifter rörande kommunens ekonomiska ställning med mera.

Kommunens inkomster och utgifter uppgingo år 1920 till 30,078 kronor 95 öre respektive 28,097 kronor 35 öre. Tillgångarna och skulderna för samma år utgjorde 2,619 kronor 81 öre respektive 14,582 kronor 48 öre. Hamnens ekonomiska ställning utvisade år 1920 2,263 kronor 82 öre i tillgångar och 16,186 kronor 54 öre i skulder. Den beskattningsbara inkomsten belöpte sig år 1920 till 168,513 kronor och år 1921 till 232,910 kronor, och utgjorde utdebiteringen per 100 kronor inkomst för den borgerliga och kyrkliga kommunen under åren 1919—1921 tillhoppa respektive 17 kronor 50 öre, 16 kronor 90 öre och 10 kronor 20 öre samt den kommunala progressivskattens för år 1921 kommunandel 10 kronor 55 öre. Folkmängden uppgick den 1 januari 1921 till 1,366 personer mot respektive 1,578 och 1,410 personer vid samma tid åren 1911 och 1916. Under åren 1911—1920 har folkmängden således minskats med 13,43 %.

Härav torde framgå, att det skulle bliva synnerligen betungande för Persnäs kommun att lämna något bidrag till täckande av den genom kristiden uppkomna kostnadsökningen för iståndsättande av Sandvikens hamn. Att jämväl riksdagen beaktat kommunens svaga ekonomiska ställning framgår däraf, att riksdagen dels redan år 1915 (skrivelse nr 6 punkt 21:o) uttalade sitt tvivel om att Persnäs kommun med sin ringa ekonomiska bärkraft skulle mäktat infria ett av kommunen då gjort åtagande att svara för den framtida underhållskostnaden för hamnanläggningen, dels ock sedermera, för att erhålla ökade garantier härutinnan, såsom förut nämnts, ansett sig böra föreskriva, att en tredjedel av inflytande hamnavgifter skola reserveras för större reparations- och underhållsarbeten. Med hänsyn till vad sålunda förekommit anser jag mig böra tillstyrka, att hela den uppkomna kostnadsökningen för ifrågavarande företag må bestridas av statsmedel, därvid emellertid må framhållas, att ärendet bort av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen tidigare än som skett underställas statsmakternas förnyade prövning. Det ytterligare anslag, som erfordras, torde, då arbetena redan avslutats, böra anvisas å 1922 års tilläggsstat samt lämpligen bestämmas till 101,100 kronor.

[1.]

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

dels medgiva, att det av riksdagen såsom bidrag till bestridande av den på grund av kristiden uppkomna ökade kostnaden för iståndsättande av Sandvikens hamn i Persnäs socken på Öland på tilläggsstat för år 1919 anvisade reservationsanslaget av 108,000 kronor må, utan hinder av att Persnäs kommun icke deltagit i nämnda kostnadsökning, användas till täckande av på grund av kristiden uppkommen ökning av kostnaden för berörda arbete;

dels ock för samma ändamål på tilläggsstat för år 1922 anvisa ett förslagsanslag, högst kronor 101,100.

B. Byggnadsväsendet.

1. Förstärkning av reservationsanslaget till byggnader och reparationer.

Under återopande av vad jag anfört under punkten 40 i statsrådsprotokollet angående anslagsäskandena för tiden 1 januari—30 juni 1923 under sjätte huvudtiteln hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

[2.]

Förstärkning
av reservationsanslaget

Sjätte huvudtiteln: 1922 års tilläggsstat.

[2.]
till byggnader
och repara-
tioner.

att till förstärkning av det ordinarie reservations-
anslaget till byggnader och reparationer på tilläggsstat för
år 1922 anvisa ett förslagsanslag,
högst kronor 500,000.

2. Förbättrande av grunden under vissa delar av Stockholms slott.

[3.]
Förbättrande
av grunden
under vissa
delar av
Stockholms
slott.

Under hänvisning till vad jag anfört under punkten 41 i statsråds-
protokollet angående anslagsäskandena för tiden 1 januari—30 juni 1923
under sjätte huvudtiteln hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå
riksdagen

att till förbättrande av grunden under vissa delar
av Stockholms slott på tilläggsstat för år 1922 anvisa
ett reservationsanslag av kronor 240,000.

C. Diverse.

1. Skematisk förteckning och beskrivning över Sveriges vattenfall.

[4.]
Skematisk
förteckning
och beskriv-
ning över
Sveriges
vattenfall.

Under åberopande av vad jag anfört under punkten 49 i statsråds-
protokollet angående anslagsäskandena för tiden 1 januari—30 juni 1923
under sjätte huvudtiteln får jag vidare hemställa, att Kungl. Maj:t
måtte föreslå riksdagen

att för verkställande av undersökningar och ar-
beten för åstadkommande av en skematisk förteck-
ning och beskrivning över Sveriges vattenfall på
tilläggsstat för år 1922 anvisa ett reservationsanslag
av kronor 7,000.

2. Tidskriften »Brandskydd».

[5.]
Tidskriften
»Brand-
skydd».

Med anledning av Kungl. Maj:ts framställningar i ämnet har riks-
dagen anvisat för understöd av svenska brandskyddsföreningens verk-
samhet på tilläggsstat för år 1920 ett förslagsanslag, högst, 4,000 kronor
samt såsom bidrag till utgivande genom nämnda förening av tidskriften
»Brandskydd» på tilläggsstat för år 1921 ett förslagsanslag, högst, 500
kronor.

I skrivelse den 12 oktober 1921 har nu föreningen anhållit att för utgivande av sin berörda tidskrift under år 1922 komma i åtnjutande av ett statsbidrag å 4,000 kronor. Såsom skäl härför har föreningen anfört, att det underskott av 25,000 kronor, som beräknades uppstå i tidskriftens rörelse under år 1922, måste täckas av andra föreningens inkomstkällor, att med hänsyn härtill medlemsavgifterna måst avsevärt höjas samt att föreningen med så höga avgifter knappast kunde vinna medlemmar inom de bredare lagren av vårt folk, något som dock vore ett viktigt önskemål för ernående av en definitiv framgång för brandskydds-rörelsen.

[5.]

Till främjande av föreningens fortsatta utveckling vill jag förorda, att ett bidrag till föreningens tidskrift beviljas jämväl för innevarande år, dock ej till högre belopp än som anvisats för år 1921 eller 500 kronor. I likhet med vad som skedde sistlidet år torde såsom villkor för statsbidraget böra stadgas, att lämpligt antal exemplar av tidskriften tillhandahålles kommunikationsdepartementet.

Departements-
chefen.

Jag får alltså hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att som bidrag till utgivande genom svenska brandskyddsföreningen av tidskriften »Brandskydd» på *tilläggsstat* för år 1922 anvisa ett förslagsanslag, högst kronor 500.

3. Tillfällig löneförbättring för viss personal inom den civila statsförvaltningen.

Under återopande av vad chefen för finansdepartementet förut denna dag till statsrådsprotokollet över finansärenden anfört i fråga om beredande av tillfällig löneförbättring under år 1922 för viss personal inom den civila statsförvaltningen, hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

[6.]

Tillfällig löne-
förbättring för
viss personal
inom den
civila stats-
förvaltningen.

att i avbidan på den proposition i ämnet, som kan varda riksdagen förelagd, för beredande av tillfällig löneförbättring för viss personal inom den civila statsförvaltningen å *tilläggsstat* för år 1922 under sjätte huvudtiteln såsom förslagsanslag beräkna ett belopp av kronor 9,000.

4. Dyrtidstillägg åt befattningshavare i statens tjänst.

[7.]
 Dyrtids-
 tillägg åt
 befattnings-
 havare i
 statens tjänst.

Hänvisande till vad chefen för finansdepartementet till statsrådsprotokollet över finansärenden denna dag anført i fråga om beredande av dyrtidstillägg åt befattningshavare i statens tjänst för år 1922 hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att i avvaktan på den proposition, som kan komma att i ämnet avlätas, för bestridande av kostnaderna för dyrtidstillägg åt befattningshavare i statens tjänst å *tilläggsstat* för år 1922 under sjätte huvudtiteln såsom förslagsanslag beräkna
 ett belopp av kronor 325,000.

I vad föredragande departementschefen hemställt och föreslagit beträffande anslagen under sjätte huvudtiteln å tilläggsstat för år 1922 instämman statsrådets övriga ledamöter; och behagar Hans Maj:t Konungen bifalla vad sålunda blivit av statsrådet tillstyrkt samt förordnar tillika, enligt statsrådets hemställan, att utdrag av detta protokoll skall överlämnas till finansdepartementet för iakttagande vid författande av Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående tilläggsstat för år 1922.

Ur protokollet:

August Wrede.

Sammandrag och register

till

tilläggsstaten för sjätte huvudtiteln för år 1922.

Punkt.	Sid.	Nr.		Extra anslag		Extra anslag	
				Kronor	ö.	Kronor	ö.
A. Väg- och vattenbyggnadsväsendet.							
1	1	1	Merkostnader för istandsättande av Sandvikens hamn på Öland, <i>förslagsanslag</i> , högst	101,100	—	101,100	—
B. Byggnadsväsendet.							
2	5	1	Förstärkning av reservationsanslaget till byggnader och reparationer, <i>förslagsanslag</i> , högst	500,000	—		
3	6	2	Förbättrande av grunden under vissa delar av Stockholms slott, <i>reservationsanslag</i>	240,000	—	740,000	—
C. Diverse.							
4	6	1	Skematisk förteckning och beskrivning över Sveriges vattenfall, <i>reservationsanslag</i>	7,000	—		
5	6	2	Tidskriften »Brandskydd», <i>förslagsanslag</i> , högst	500	—		
6	7	3	Tillfällig löneförbättring för viss personal inom den civila statsförvaltningen, <i>förslagsanslag</i>	*) 9,000	—		
7	8	4	Dyrtidstillägg åt befattningshavare i statens tjänst, <i>förslagsanslag</i>	*) 325,000	—	341,500	—
Summa kronor				—	—	1,182,600	—

*) Beräknat anslag.

Tilläggsstaten för år 1922.

Sjunde huvudtiteln.

*Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Maj:t
Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 7 januari 1922.*

Närvarande:

Statsministern och ministern för utrikes ärendena BRANTING, statsråden
LINDQVIST, THORSSON, OLSSON, SANDLER, NOTHIN, SVENSSON, HANSSON,
ÅKERMAN, LINDERS, SCHLYTER, ÖRNE.

Chefen för finansdepartementet, statsrådet Thorsson, redogör här-
efter för de frågor, som tillhöra regleringen för år 1922 av utgifterna
under tilläggsstatens till riksstaten sjunde huvudtitel, innefattande an-
slagen till finansdepartementet, samt anför därvid följande:

A. De centrala ämbetsverken.

Mynt- och justeringsverket.

1. Dyrtdistillägg vid mynt- och justeringsverket.

Under åberopande av vad jag förut denna dag vid anmälan av
för flera huvudtitlar gemensamma frågor anført beträffande behovet av
anslag å tilläggsstaten för år 1922 till täckande av kostnader för dyr-
tidstillägg under samma år åt befattningshavare i statens tjänst m. fl.
hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen
Bihang till riksdagens protokoll 1922. 1 saml. 2 häft. (Nr 2.)

[1.]
Dyrtdistillägg
vid mynt- och
justerings-
verket.

Sjunde huvudtiteln: 1922 års tilläggsstat.

[1.]

att, i avbidan på den proposition i ämnet, som kan bliva riksdagen förelagd, till täckande av kostnader för dyrtidstillägg under år 1922 åt befattningshavare vid mynt- och justeringsverket å *tilläggsstat* för samma år såsom reservationsanslag beräkna ett belopp av kronor 65,000 att direkt utgå av inkomst av myntning och justering.

Statistiska centralbyrån.

2. Personal vid vissa finansstatistiska undersökningar.

[2.]
Personal vid
vissa finans-
statistiska
undersök-
ningar.

Under återopande av vad jag förut denna dag vid anmälan av frågorna rörande regleringen för tiden 1 januari—30 juni 1923 av utgifterna under riksstatens sjunde huvudtitel under punkt 16 anfört hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till arvoden åt personal vid vissa finansstatistiska undersökningar å *tilläggsstat* för år 1922 anvisa ett förslagsanslag, högst kronor 8,650.

Bank- och fondinspektionen.

3. Bank- och fondinspektionens verksamhet.

[3.]
Bank- och
fondinspek-
tionens verk-
samhet.

Under återopande av vad jag förut denna dag vid anmälan av frågorna rörande regleringen för tiden 1 januari—30 juni 1923 av utgifterna under riksstatens sjunde huvudtitel under punkt 19 anfört hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att för upprätthållande av bank- och fondinspektionens verksamhet å *tilläggsstat* för år 1922 anvisa ett reservationsanslag av kronor 15,300 att direkt utgå av bidrag till bankinspektionen och av bidrag till fondinspektionen.

4. Dyrtidstillägg vid bank- och fondinspektionen.

[4.]
Dyrtidstillägg
vid bank- och
fondinspek-
tionen.

Under återopande av vad jag förut denna dag vid anmälan av flera huvudtitlar gemensamma frågor anfört beträffande behovet av

anslag å tilläggsstaten för år 1922 till täckande av kostnader för dyrtidstillägg under samma år åt befattningshavare i statens tjänst m. fl. hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

[4.]

att, i avbidan på den proposition i ämnet, som kan bliva riksdagen förelagd, till täckande av kostnader för dyrtidstillägg under år 1922 åt befattningshavare vid bank- och fondinspektionen å tilläggsstat för samma år såsom reservationsanslag beräkna ett belopp av kronor 40,000 att direkt utgå av bidrag till bankinspektionen och av bidrag till fondinspektionen.

Postsparbanken.

5. Dyrtidstillägg vid postsparbanken.

Under åberopande av vad jag förut denna dag vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor anfört beträffande behovet av anslag å tilläggsstaten för år 1922 till täckande av kostnader för dyrtidstillägg under samma år åt befattningshavare i statens tjänst m. fl. hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

[5.]

*Dyrtidstillägg
vid postspar-
banken.*

att, i avbidan på den proposition i ämnet, som kan bliva riksdagen förelagd, till täckande av kostnader för dyrtidstillägg under år 1922 åt befattningshavare vid postsparbanken å tilläggsstat för samma år såsom reservationsanslag beräkna ett belopp av kronor 250,000 att direkt utgå av inkomster av postsparbanksrörelsen.

B. Skatteomkostnader.

1. Bostadslägenheter åt viss tullpersonal.

Under åberopande av vad jag förut denna dag vid anmälan av frågorna rörande regleringen för tiden 1 januari—30 juni 1923 av utgifterna under riksstatens sjunde huvudtitel under punkt 26 anfört hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

[6.]

*Bostadslägen-
heter åt viss
tullpersonal.*

Sjunde huvudtiteln: 1922 års tilläggsstat.

[6.]

att, i avbidan på den proposition i ämnet, som kan bli riksdagen förelagd, för uppförande under år 1922 av bostadslagenheter åt viss tullpersonal å *tilläggsstat* för samma år såsom förslagsanslag beräkna ett belopp av kronor 116,000.

2. Ökning av arbetskrafterna vid tullverket.

[7.]
Ökning av
arbetskraf-
terna vid
tullverket.

Under återopande av vad jag förut denna dag vid anmälan av frågorna rörande regleringen för tiden 1 januari—30 juni 1923 av utgifterna under riksstatsens sjunde huvudtitel under punkt 26 anfört hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på den proposition i ämnet, som kan bli riksdagen förelagd, för ökning av arbetskrafterna vid tullverket å *tilläggsstat* för år 1922 såsom förslagsanslag, högst, beräkna ett belopp av kronor 93,800.

3. Diverse utgifter vid tullverket.

[8.]
Diverse
utgifter vid
tullverket.

Under återopande av vad jag förut denna dag vid anmälan av frågorna rörande regleringen för tiden 1 januari—30 juni 1923 av utgifterna under riksstatsens sjunde huvudtitel under punkt 26 anfört hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på den proposition i ämnet, som kan bli riksdagen förelagd, till bestridande av diverse utgifter vid tullverket å *tilläggsstat* för år 1922 såsom förslagsanslag, högst, beräkna ett belopp av kronor 25,000.

4. Dyrtidstillägg vid kontrollstyrelsens avdelning för ärenden angående skattefri sprit m. m.

[9.]
Dyrtidstillägg
vid kontroll-
styrelsens av-

Under återopande av vad jag förut denna dag vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor anfört beträffande behovet av anslag å tilläggsstaten för år 1922 till täckande av kostnader för dyrtids-

tillägg under samma år åt befattningshavare i statens tjänst m. fl. hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på den proposition i ämnet, som kan bli riksdagen förelagd, till täckande av kostnader för dyrtidstillägg under år 1922 åt befattningshavare vid kontrollstyrelsens avdelning för ärenden angående skattefri sprit m. m. å tilläggsstat för samma år såsom reservationsanslag beräkna ett belopp av kronor 27,000 att direkt utgå av denatureringsavgifter.

[9.]
delning för
ärenden
angående
skattefri sprit
m. m.

C. Diverse.

1. Tillfällig löneförbättring för viss personal inom den civila statsförvaltningen.

Under återopande av vad jag förut denna dag vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor anfört beträffande behovet av anslag å tilläggsstaten för år 1922 för täckande av kostnader för tillfällig löneförbättring under samma år för viss personal inom den civila statsförvaltningen hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

[10.]
Tillfällig löne-
förbättring
för viss per-
sonal inom
den civila
statsförvalt-
ningen.

att, i avbidan på den proposition i ämnet, som kan bli riksdagen förelagd, till täckande av kostnader för tillfällig löneförbättring under år 1922 för viss personal inom den civila statsförvaltningen å tilläggsstat för samma år såsom förslagsanslag beräkna ett belopp av kronor 80,000.

2. Dyrtidstillägg åt befattningshavare i statens tjänst.

Under återopande av vad jag förut denna dag vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor anfört beträffande behovet av anslag å tilläggsstaten för år 1922 till täckande av kostnader för dyrtidstillägg under samma år åt befattningshavare i statens tjänst m. fl. hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

[11.]
Dyrtidstillägg
åt befattnings-
havare i
statens tjänst.

Sjunde huvudtiteln: 1922 års tilläggsstat.

[11.]

att, i avbidan på den proposition i ämnet, som kan bli riksdagen förelagd, till täckande av kostnader för dyrtidstillägg under år 1922 åt befattningshavare i statens tjänst vid de till finansdepartementet hörande ämbetsverk och kårer å *tilläggsstat* för samma år såsom förslagsanslag beräkna ett belopp av kronor 7,250,000.

3. Avlöningsförhöjningar till vissa icke-ordinarie befattningshavare inom den civila statsförvaltningen m. m.

[12.]

Avlöningsförhöjningar till vissa icke-ordinarie befattningshavare inom den civila statsförvaltningen m. m.

Under återopande av vad jag förut denna dag vid anmälan av frågorna rörande regleringen för tiden 1 januari—30 juni 1923 av utgifterna under riksstatens sjunde huvudtitel under punkt 56 anfört hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på den proposition i ämnet, som kan bli riksdagen förelagd, för beredande av avlöningsförhöjningar åt vissa icke-ordinarie befattningshavare vid statsdepartement och vissa andra verk, tillhörande den civila statsförvaltningen, m. m. å *tilläggsstat* för år 1922 såsom förslagsanslag beräkna ett belopp av kronor 100,000.

Summan av de av mig å tilläggsstaten för år 1922 under sjunde huvudtiteln tillstyrkta anslag uppgå till 8,070,750 kronor.

Vad föredragande departementschefen sålunda, med instämmande av statsrådets övriga ledamöter, hemställt behagar Hans Maj:t Konungen bifalla.

Ur protokollet:

Olga Gjörloff.

Sammandrag och register

till

Sjunde huvudtiteln å 1922 års tilläggsstat.

Punkte	Sid	Nr		Extra anslag Kronor	Extra anslag Kronor
A. De centrala ämbetsverken.					
1	1	1	Mynt- och justeringsverket: Dyrtidstillägg vid mynt- och justeringsverket, <i>reservationsanslag</i> , att direkt utgå av inkomst av myntning och justering	¹ 65,000	
2	2	2	Statistiska centralbyrån: Personal vid vissa finansstatistiska undersökningar, <i>förslagsanslag</i> , högst	8,650	
3	2	3	Bank- och fondinspektionen: Bank- och fondinspektionens verksamhet, <i>reservationsanslag</i> , att direkt utgå av bidrag till bankinspektionen och av bidrag till fondinspektionen	15,300	
4	2	4	Dyrtidstillägg vid bank- och fondinspektionen, <i>reservationsanslag</i> , att direkt utgå av bidrag till bankinspektionen och av bidrag till fondinspektionen	¹ 40,000	55,300
5	3	5	Postsparbanken: Dyrtidstillägg vid postsparbanken, <i>reservationsanslag</i> , att direkt utgå av inkomster av postsparbanksrörelsen	¹ 250,000	378,950
B. Skatteomkostnader.					
6	3	1	Postadslägenheter åt viss tullpersonal <i>förslagsanslag</i>	¹ 116,000	
7	4	2	Ökning av arbetskrafterna vid tullverket, <i>förslagsanslag</i> , högst	¹ 93,800	
8	4	3	Diverse utgifter vid tullverket, <i>förslagsanslag</i> , högst... ..	¹ 25,000	
9	4	4	Dyrtidstillägg vid kontrollstyrelsens avdelning för ärenden angående skattefri sprit m. m., <i>reservationsanslag</i> , att direkt utgå av denatureringsavgifter	¹ 27,000	261,800
C. Diverse.					
10	5	1	Tillfällig löneförbättring för viss personal inom den civila statsförvaltningen, <i>förslagsanslag</i>	¹ 80,000	
11	5	2	Dyrtidstillägg åt befattningshavare i statens tjänst, <i>förslagsanslag</i>	¹ 7,250,000	
12	6	3	Avlöningsförhöjningar till vissa icke-ordinarie befattningshavare inom den civila statsförvaltningen m. m., <i>förslagsanslag</i>	¹ 100,000	7,430,000
Summa					8,070,750

¹ Beräknat belopp.

Åttonde huvudtiteln.

*Utdrag av protokollet över ecklesiastikärenden, hållet inför
Hans Maj:ts Konungen i statsrådet å Stockholms
slott den 7 januari 1922.*

Närvarande:

Statsministern och ministern för utrikes ärendena BRANTING, statsråden
LINDQVIST, THORSSON, OLSSON, SANDLER, NOTHIN, SVENSSON, HANSSON,
ÅKERMAN, LINDERS, SCHLYTER, ÖRNE.

Departementschefen, statsrådet Olsson anhåller att få underställa Kungl. Maj:ts prövning de särskilda anslagsbehov, som under åttonde huvudtiteln torde tillgodoses genom anslag å tilläggsstat för år 1922, därvid anslagsäskandena komme att föredragas i den ordning, vari de ansåges böra uppföras i tilläggsstaten, och yttrar därefter:

A. Arkiv, bibliotek och museer.

Bibliotek.

Stifts- och läroverksbiblioteket i Linköping.

1. **Brist i stifts- och läroverksbibliotekets i Linköping räkenskaper.** [1.] Från den under åttonde huvudtitelns ordinarie reservationsanslag till de allmänna läroverken upptagna anslagsposten: bibliotekarierna, utgår för närvarande till stifts- och läroverksbiblioteket Linköping 527 kronor 6 öre till bestridande av kostnader för bibliotekslokalens uppvärmning och städning, bindning av böcker m. fl. för bibliotekets underhåll erforderliga utgifter.

Brist i stifts- och läroverksbibliotekets i Linköping räkenskaper.

Bihang till riksdagens protokoll 1922. 1 saml. 2 häft. (Nr 2.)

I skrivelse den 18 maj 1921 har domkapitlet i Linköping anmält, att på grund av de ovanligt höga bränslepriserna under år 1920 en brist å 890 kronor 12 öre uppstått i bibliotekets kassa, vilken brist icke syntes kunna täckas genom besparingar i kassan; och har domkapitlet hemställt om beredande av medel för täckande av sagda brist.

Vid domkapitlets skrivelse har fogats utdrag av räkenskaperna för år 1920 rörande ifrågavarande bibliotek, utvisande, att inkomsterna för året utgjort 7,112 kronor 80 öre, medan utgifterna uppgått till 8,002 kronor 92 öre.

Över förevarande framställning hava infordrade utlåtanden avgivits den 14 juni 1921 av statskontoret och den 6 juli 1921 av riksräkenskapsverket.

För täckande av ifrågavarande brist synes — i likhet med vad fallet var beträffande en under år 1918 uppkommen brist i samma kassa, vilken täcktes genom anslag å 1920 års tilläggsstat — böra å tilläggsstat för år 1922 äskas ett anslag, vilket, utjämnat till helt krontal, torde beräknas till 890 kronor.

Jag hemställer alltså om förslag till riksdagen

att å *tilläggsstat* för år 1922 anvisa ett förslagsanslag, högst 890 kronor till täckande av under år 1920 uppkommen brist i stifts- och läroverksbibliotekets i Linköping räkenskaper.

Museer.

Nationalmuseum.

[2.] 2. **Täckande av brist i nationalmusei räkenskaper.** I

Täckande av
brist i nationalmusei
räkenskaper.

skrivelse den 31 augusti 1921 har överintendenten och chefen för nationalmuseum bragt till Kungl. Maj:ts kännedom, att vissa svårigheter uppstått för nationalmusei ekonomi genom en del äldre räkningar, vilka för närvarande uppginge till 16,509 kronor och som icke kunde likvideras medels utbetalningar från museets ordinarie anslag, ävensom hemställt om anvisande av medel för betalning av ifrågavarande skuld.

Rörande uppkomsten av denna brist i nationalmusei räkenskaper anför överintendenten bland annat:

[2.]

Då min företrädare överintendenten Richard Bergh på hösten 1918 erhöll tjänstledighet på grund av sjukdom, i vilken sjukdom han sedermera den 30 januari 1919 avled, voro en del olikviderade räkningar till ganska betydande belopp överskjutna från de nästföregående åren särskilt för samlingarnas vård och underhåll, och för vilkas likviderande museets anslag voro alldeles otillräckliga.

För Richard Bergh med hans brinnande iver att se de många och olikartade åtgärder på bästa möjliga sätt och så fort som möjligt vidtagna, vilka stodo i förbindelse med hans storslagna och genialiska plan för nationalmuseets omdaning och omorganisation kommo kostnadsfrågorna ofta nog i andra rummet. Hans personliga läggning, hans konstnärstemperament och hela hans föregående verksamhet hade gjort honom främmande för behovet och nödvändigheten att räkna och beräkna, att lämpa behoven efter tillgångarna. Då härtill kom, att redan vid denna tid de starkt uppdrivna dyrtidspriserna på allt arbete och material inträtt utan att museets anslag erhållit någon ökning, blevo förhållandena för Bergh ännu vanskligare. Var ett förvärv för museets samlingar i hans ögon synnerligen önskligt, men inköpsanslagen förbrukade, så försträckte han ofta inköpssumman av sina enskilda medel. Måste ett arbete av något slag utföras, vartill medel fattades, så fick betalningen ställas på framtiden.

För konstverk som av Bergh för museets räkning blivit inköpta häftar museet sålunda ännu i en skuld av 17,000 kronor till hans efterlevande. På grund av tillmötesgående från dessas sida torde dock denna summa slutligen kunna betalas av ordinarie inköpsanslag. Annorlunda förhåller det sig emellertid med det deficit som uppstått i och för sådana utgifter som skolat göras för samlingarnas vård och underhåll o. d. Här funnos vid mitt övertagande av chefskapet för museet en mängd arbeten ännu obetalta.

Genom att år från år likvidera eller avbetala sådana äldre räkningar, har jag kunnat reducera den ursprungliga skuldsumman. Men då varje nytt år medfört även sina egna nödvändiga utgifter, och då anslagen i sig själva äro synnerligen knappa i förhållande till gällande priser, har, trots att jag sökt iakttaga den största möjliga sparsamhet vid dessa, skuldsumman icke väsentligen kunnat nedbringas, och respektive fordringsägare kunna icke längre låta sig nöja med en alltjämt uppskjuten likvid.

Skuldsumman belöper sig för närvarande till 16,509 kronor varav:

till museets konservator för restaurering av målningar	kronor 5,870:—
» centraltryckeriet, Stockholm, för tryckning av museets årsberättelser för 1918, 1919, 1920	» 4,843:—
» Freys Express, Stockholm, för handräkning vid omhängningar av tavlor	» 2,410:—
» J. Fagerström, Stockholm, för diverse snickeriarbeten	» 1,510:—
» G. K. Ekström, Stockholm, för nya och ändrade tavelramar	» 1,240:—
» nordiska kompaniet för inredningsarbeten	» 636:—

Museets ovan uppräknade fordringsägare kunna givetvis äga anspråk att med första möjliga motse likvid, och det är för mig ogörligt att, innan dessa likviderats, tillämpa den sparsamhet vid museets utgifter, vilken både på grund av anslagens knapphet och särskilt på grund av det nuvarande tryckta ekonomiska läget lärer med nödvändighet behöva iakttagas.

På grund av remiss har statskontoret den 24 september 1921 avgivit utlåtande i ärendet och därvid anført, att, då det syntes önskvärt att medel snarast möjligt bereddes till likviderande av museets ifrågavarande skulder och utverkande hos riksdagen av anslag för ändamålet således icke torde böra äga rum, åttonde huvudtitelns allmänna besparingar, lämpligen torde kunna tagas i anspråk.

Departement-
schefen.

Det är ägnat att förvåna, att den i nationalmusei räkenskaper uppkomna brist, som omförmåles i överintendentens nu förevarande framställning, icke förr än som skett anmälts för Kungl. Maj:t. Anledningen härtill synes hava varit att överintendenten sökt att med tillgängliga medel nedbringa museets ifrågavarande skuld. Det har emellertid visat sig vara förenat med de största svårigheter att på denna väg nå fram till bristens gäldande. Erforderliga medel torde därför böra ställas till nationalmusei förfogande för att museet må kunna avbördas den av överintendenten angivna skulden, vilken annars skulle till förfång för dess verksamhet en avsevärd tid framåt belasta dess relativt begränsade anslagsmedel. Att emellertid, såsom statskontoret anvisat, härför disponera åttonde huvudtitelns allmänna besparingsfond, låter sig i betraktande av fondens ringa storlek och nödvändigheten att kunna använda densamma till andra smärre oundvikliga utgifter icke göra. Den av överintendenten äskade summan synes mig dessutom vara av den storlek, att frågan om dess beviljande torde underställas riksdagens prövning. Medel för ändamålet böra uppenbarligen vara tillgängliga redan under år 1922.

Jag hemställer fördenskull om förslag till riksdagen

att till täckande av uppkommen brist i nationalmusei räkenskaper anvisa på *tilläggsstat* för år 1922 ett förslagsanslag, högst 16,509 kronor.

Livrustkammaren.

[3.]

Tillfällig
löneförbättring
för viss
personal vid
livrustkam-
maren.

3. Tillfällig löneförbättring för viss personal vid livrustkammaren. Under återopande av vad jag förut i dag i detta ämne anført till det vid årets statsverksproposition i utdrag fogade statsrådsprotokollet över ecklesiastikärenden, punkten 19, hemställer jag det Eders Kungl. Maj:t täcktes föreslå riksdagen

att, i avbidan på proposition angående tillfällig löneförbättring åt föreståndaren för livrustkammaren och viss där anställd extra personal, för ändamålet beräkna på *tilläggsstat* för år 1922 ett förslagsanslag, högst 2,000 kronor.

Naturhistoriska riksmuseet.

4. **Expenser m. m. för naturhistoriska riksmuseet.** I den år 1914 fastställda staten för naturhistoriska riksmuseet uppfördes för avdelningarna vid Frescati ett anslag av 40,000 kronor till expenser samt för etnografiska avdelningen ett anslag av 8,200 kronor till expenser samt till vård, underhåll och förkovran av sagda avdelning. Sedan förstnämnda belopp visat sig otillräckligt för det med anslaget avsedda ändamålet samt i följd härav under senare år brist uppkommit i samma anslag, har riksdagen för åren 1918—1921 anvisat särskilda belopp till täckande av uppkomna brister i anslaget samt till förstärkande av detsamma. Till förstärkande för år 1921 av ifrågavarande anslagspost anvisade riksdagen på tilläggsstat för år 1921 ett belopp av 62,000 kronor. Jämväl det för etnografiska avdelningen uppförda anslaget till expenser samt till vård, underhåll och förkovran av samma avdelning har visat sig otillräckligt. Efter framställning av Kungl. Maj:t anvisade 1921 års riksdag på tilläggsstat för samma år dels till täckande av under åren 1919 och 1920 uppkomna brister i anslaget 7,400 kronor, dels ock till förstärkande av samma anslag ett belopp av 10,000 kronor.

[4.]
Expenser
m. m.
för natur-
historiska
riksmuseet.

I skrivelse den 14 september 1921 har vetenskapsakademien anmält föreliggande behov av förstärkning av de båda anslagen för år 1922. En förstärkning kräves av det förstnämnda anslaget med 20,000 kronor och av det senare med 5,000 kronor. Sedan akademien erinrat, att de avsevärda behoven av tilläggsanslag under föregående år huvudsakligen haft sin grund i ökade bränslekostnader och arbetslöner yttrar akademien:

Sedan priset å bränsle numera väsentligen minskats, har vetenskapsakademien trott sig kunna nedsätta dessa tilläggsanslag högst väsentligt, under förutsättning att prisen å bränsle och arbetshjälp ej gå upp igen.

I riksmuseets stat för avdelningarna vid Frescati ingår i anslaget till expenser (40,000 kronor) ett beräknat belopp av 15,000 kronor till bränsle. Då enligt nu

gällande pris kostnaden för bränslet skulle uppgå till omkring 31,000 kronor för år räknat, skulle således för detta behov krävas ett tilläggsanslag å 16,000 kronor. Då vidare arbetslöner och frakter fortfarande äro väsentligt högre, än då staten uppgjordes, anser akademien, att för dem behöves ett tillägg å omkring 4,000 kronor.

Ett liknande förhållande äger rum med avseende på anslaget till riksmuseets etnografiska avdelning, ehuru väl på grund av detta anslags omfattning nedsättningen procentuellt ej kunnat göras lika stor.

Departement-
schefen.

Jag har under åtskilliga punkter i åttonde huvudtiteln haft att pröva den prissänkning, särskilt med avseende å bränslekostnader, som under senare tiden inträtt. Den sänkning i anslagsäskandet till expenser för avdelningarna vid Frescati, som akademien vidtagit, finner jag vid jämförelse med föregående års kostnader av motsvarande slag på ett tillfredsställande sätt motsvara den sjunkande prisnivån. Såsom akademien anmärkt, kunna naturligen de utgifter, som skola bestridas med det mindre omfattande anslaget till expenser samt till vård, underhåll och förkovran av etnografiska avdelningen icke beräknas undergå en procentuellt lika stor nedsättning som utgifterna under det större anslaget. Med hänsyn härtill finner jag jämväl anslagsäskandet för etnografiska avdelningen vara väl avvägt.

Jag hemställer alltså, att Eders Kungl. Maj:t täcktes föreslå riksdagen

att *dels* till expenser för naturhistoriska riksmuseets avdelningar vid Frescati *dels ock* till expenser samt till vård, underhåll och förkovran av museets etnografiska avdelning anvisa å *tilläggsstat* för år 1922, ett förslagsanslag, högst 25,000 kronor, att utgå med den fördelning, som av Kungl. Maj:t bestämmes.

[5.]

Tillfällig av
löningsför-
bättring för
tre prepara-
torer vid na-
turhistoriska
riksmuseet.

5. **Tillfällig avlöningsförbättring för tre preparatorer vid naturhistoriska riksmuseet.** Under åberopande av vad jag under punkten 21 i det vid årets statsverksproposition i utdrag fogade statsrådsprotokollet över ecklesiastikärenden anförte i fråga om tillfällig avlöningsförbättring under år 1922 åt tre preparatorer vid naturhistoriska riksmuseet, hemställer jag att Eders Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att för beredande av tillfällig avlöningsförbättring under år 1922 med ett belopp av högst

500 kronor åt en var av preparatorerna vid naturhistoriska riksmuseet C. G. Swedén, A. Karlsson och J. E. G. Eriksson, utan rätt för dem att å denna avlöningsförbättring åtnjuta dyrtidstillägg, anvisa å *tilläggsstat* för år 1922 ett förslagsanslag, högst 1,500 kronor.

Nordiska museet.

6. **Tillfällig löneförbättring åt viss nordiska museets personal samt dyrtidstillägg åt viss museets och livrustkammarens personal.** Under hänvisning till vad jag förut denna dag under samma rubrik anfört till det vid årets statsverksproposition i utdrag fogade statsrådsprotokollet över ecklesiastikärenden, punkten 23, hemställer jag, det Eders Kungl. Maj:t täcktes föreslå riksdagen

[6.]

Tillfällig löneförbättring åt viss nordiska museets personal samt dyrtidstillägg åt viss museets och livrustkammarens personal.

att, i avbidan på proposition angående tillfällig löneförbättring åt viss museets personal samt dyrtidstillägg åt viss museets och livrustkammarens personal, beräkna på *tilläggsstat* för år 1922 såsom särskilda förslagsanslag:

dels till förenämnda tillfälliga löneförbättring ett belopp av högst 13,725 kronor;

dels ock till förberörda dyrtidstillägg ett belopp av 100,000 kronor.

B. Kyrkliga ändamål.

[7.]

Dyrtids-
tillägg åt
svenska sjö-
manspräster
i vissa
utländska
hamnstäder.

1. **Dyrtidstillägg åt svenska sjömanspräster i vissa utländska hamnstäder.** Under punkten 36 i den vid årets statsverksproposition fogade bilagan åttonde huvudtiteln har jag redan yttrat mig i nu förevarande ämne. Under åberopande av vad jag där anført, hemställer jag, att Eders Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på proposition angående dyrtidstillägg åt svenska sjömanspräster i vissa utländska hamnstäder, för ändamålet beräkna på *tilläggsstat* för år 1922 ett förslagsanslag av 26,000 kronor.

C. Akademier m. m.

Vitterhets-, historie- och antikvitetsakademien.

1. **Konservering av Sverkerskapellet.** Med anledning av Kungl. Maj:ts därom gjorde framställning anvisade 1921 års riksdag på tilläggsstat för år 1921 ett anslag å 4,500 kronor för konservering av det invid Alvastra belägna s. k. Sverkerskapellet i enlighet med av vitterhets-, historie- och antikvitetsakademien uppgjord plan.

[8.]
Konservering av Sverkerskapellet.

I skrivelse den 6 september 1921 har nu akademien anfört bland annat:

Till akademien hade riksantikvariern överlämnat en av antikvariern O. Frödin i egenskap av ledare för konserveringen av Sverkerskapellet gjord anmälan, att under arbetet, som varit av den art, att det ej kunnat utlämnas på entreprenad, ruinen ifråga befunnits mera bristfällig än man förut kunnat antaga. Så hade stora delar av de kvarstående murpartierna måst nedtagas, för att fogarna mellan kvadrarna grundligt skulle kunna befrias från växtrötter och mylla, och de finhuggna skråkants- och dörrpartierna liksom den stora sarkofagen hade måst undergå en dyrbar och ingående lagning.

Av Frödin har uppgjorts följande tablå över de hittills gjorda utgifterna för konserveringen och det belopp, som ytterligare skulle behövas för dennas avslutande:

Sverkerskapellet.

1) till arbetare	kronor 1,693: 05
2) till studeranden Sten Lindhagen	» 600: —
3) kalk och cement	» 256: 60
4) kalksten	» 46: 30
5) frakter	» 148: 20
6) körningar	» 325: —
	<hr/>
	Kronor 3,069: 15
7) stenhuggare Norrman	kronor 793: —
8) lev. kalksten enl. anbud	» 800: —
9) täckhällar	» 460: —

Åttonde huvudtiteln: 1922 års tilläggsstat.

[8.]	10) kalk levererad c:a	kronor	150:—	
	11) näver levererad	»	54:—	
				<u>Kronor 2,257:—</u>	
	till och med 27 augusti 1921			<u>Kr. 5,326: 15</u>

Ytterligare behöves innan täckhällerna äro pålagda:

1)	till Lindhagen c:a	kronor	75:—	
2)	» arbetare c:a	»	825:—	
3)	» frakt och transport av sten	»	100:—	
				<u>Kronor 1,000:—</u>	
					<u>Kr. 6,326: 15</u>

För påläggning av näver, lera och torv:

c:a	kronor	300:—	
				<u>Kr. 6,626: 15</u>

Professor Martin Olssons resor:

c:a	kronor	375:—	
				<u>Kr. 7,001: 15</u>

För egen del meddelar akademien, att akademien godkänt de redan vidtagna åtgärderna. Emellertid hade akademien ansett oavvisligen nödvändigt, att det för ruinens bestånd nödvändiga konserveringsarbetet avslutades före vinterns inbrott, och akademien hade därför av sina enskilda medel tillskjutit den härför erforderliga summan, i förhoppning att Kungl. Maj:t senare skulle vilja täcka detta akademiens utlägg eller 2,500 kronor. Över denna akademiens framställning har byggnadsstyrelsen den 28 september 1921 avgivit infordrat utlåtande och därvid tillstyrkt anvisande av det ifrågasatta tilläggsanslaget.

Departement-
schefen.

De ur såväl historisk som kulturhistorisk synpunkt synnerligen starka skäl, som föranledde 1921 års riksdag att anvisa medel för här ifrågavarande ändamål, torde framgå av den utredning, som lämnades under punkten 16 av bilagan åttonde huvudtiteln till propositionen om tilläggsstat till riksstaten för år 1921. Därstädes återfinnes även den av akademien uppgjorda planen för konserveringsarbetena. Det är att beklaga, att kostnaderna för konserveringen icke kunnat hållas inom den ursprungligen avsedda ramen. Då emellertid medel torde böra anvisas för att täcka den uppkomna merkostnaden hemställer jag om förslag till riksdagen

att för avslutandet av konserveringsarbetena å det s. k. Sverkerskapellet vid Alvastra anvisa på *tilläggsstat* för år 1922 ett förslagsanslag, högst 2,500 kronor.

2. **Restaurering av Varnhems klosterkyrka m. m.** Under åberopande av vad jag under denna rubrik i annat sammanhang anfört hemställer jag, det Eders Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

[9.]

Restaurering
av Varnhems
klosterkyrka
m. m.

dels till fullföljande av Varnhems klosterkyrkas restaurering — under förutsättning av bifall till Kungl. Maj:ts i årets statsverksproposition (bilagan attonde huvudtiteln, punkten 52) gjorda framställning om beviljande för ändamålet, utöver av riksdagen förut anvisade medel, av ett anslag av 66,000 kronor — därav anvisa på *tilläggsstat* för år 1922 såsom reservationsanslag ett belopp av 55,000 kronor;

dels ock för anställande av en dagkontrollant vid ifrågavarande restaureringsarbeten anvisa på *tilläggsstat* för samma år ett förslagsanslag, högst 3,000 kronor.

De kungl. teatrarna.

3. **Brandförsäkring av operabyggnaden och dramatiska teaterns byggnad m. m.** För brandförsäkring av de staten tillhöriga teaterbyggnaderna i Stockholm har, vad angår operan allt från år 1900 och vad dramatiska teatern beträffar sedan år 1910, av riksdagen anvisats anslag, som utgått på extra stat för vart och ett av åren 1911—1915 med 40,175 kronor och för vart och ett av åren 1916—1918 med 40,176 kronor samt på *tilläggsstat* för år 1918 med 45,163 kronor och för vart och ett av åren 1919 och 1920 med 39,760 kronor. Försäkringsbeloppen hava utgjort för operabyggnaden 4,578,441 kronor 79 öre — däri dock inbegripet det belopp, 295,358 kronor 21 öre, för vilket operahusets terrasbyggnad är för all framtid försäkrad hos Stockholms stads brandförsäkringskontor

[10.]

Brandförsäkring av operabyggnaden och dramatiska teaterns byggnad m. m.

[10.] — samt för dramatiska teaterns byggnad 4,500,000 kronor. I sistnämnda belopp är inräknat en försäkring för all framtid hos berörda brandförsäkringskontor å 425,960 kronor, å vilket belopp emellertid utgår en särskild årlig avgift av $3\frac{1}{2}$ pro mille eller 1,490 kronor 86 öre. Försäkringsgivare äro, förutom nämnda brandförsäkringskontor, följande till brandförsäkringsaktiebolagens tarifförening anslutna svenska bolag, nämligen Skandia, Victoria, Svea, Skåne, Fenix, Norrland och Skandinavien ävensom försäkringsaktiebolaget Ocean.

I skrivelse den 31 augusti 1920 framhöll byggnadsstyrelsen, att de belopp, vartill byggnaderna i fråga således vore försäkrade, med hänsyn till dåvarande värden måste anses absolut otillräckliga för att försäkringarna skulle fylla det med desamma närmast avsedda ändamålet, nämligen att såvitt möjligt göra teaterverksamhetens upprätthållande oberoende av statens ekonomiska ingripande genom att medel omedelbart funnes tillgängliga för eventuellt uppkomna brandskadors botande.

Efter att hava redogjort för av styrelsen förda förhandlingar med vissa försäkringsbolag om ett höjande av försäkringsbeloppen för operabyggnaden till 13,555,741 kronor 79 öre och för dramatiska teaterns byggnad till 12,845,000 kronor, vilket skulle kräva ett årligt anslagsbelopp av sammanlagt 115,627 kronor 59 öre för gäldande av premier m. m., erinrade byggnadsstyrelsen om dåvarande överintendentsämbetets skrivelse till Kungl. Maj:t den 13 oktober 1908, vari ifrågasatts, huruvida det finge anses ekonomiskt riktigt att hava dessa byggnader försäkrade, då statsverket i allmänhet ha sina fastigheter oförsäkrade. Ämbetet hade därför hemställt, huruvida skäl ej finge anses föreligga att för framtiden icke försäkra ifrågavarande byggnader. Vid ärendets föredragning inför Kungl. Maj:t den 12 januari 1909 hade emellertid vederbörande departementschef på anförda skäl förklarat sig icke kunna biträda ämbetets berörda förslag.

Under framhållande av att för byggnadernas försäkring till belopp, som någorlunda motsvarade deras nuvarande värde, skulle krävas en högst avsevärd ökning av ifrågavarande statsutgift, förnyade byggnadsstyrelsen härefter överintendentsämbetets hemställan om försäkringarnas upphörande. Därest emellertid Kungl. Maj:t skulle pröva lämpligt att de båda byggnaderna fortfarande bleve brandförsäkrade, hemställde byggnadsstyrelsen, att Kungl. Maj:t måtte hos 1921 års riksdag göra framställning om anvisande av ej mindre 53,041 kronor 53 öre för gäldande av årspremie för brandförsäkring av operabyggnaden under ett år, räknat från klockan 12 på dagen den 15 juli 1921, än även tillhopa 62,586 kronor 6 öre

för bestridande av särskild avgift till Stockholms stads brandförsäkringskontor samt årspremie för brandförsäkring av dramatiska teaterns byggnad under ett år, räknat från klockan 12 på dagen den 1 juli 1921.

I sitt anförande till statsrådsprotokollet den 7 januari 1921 anförde föredragande departementschefen, hurusom de skäl, som föranledde 1909 års riksdag att oaktat överintendentsämbetets uttalade tvekan bevilja anslag till ifrågavarande byggnaders försäkring och som sedan kommit riksdagen att år efter år anvisa medel för ändamålet, enligt hans åsikt alltjämt förelåge med oförminskad styrka. Sant vore, att genom den ökade premieberäkningen statsverkets utgifter härför väsentligt ökades. Men det belopp, byggnaderna representerade, hade också vuxit så betydligt, att statens risk av att underlåta försäkringen i det närmaste tredubblats från år 1909. Departementschefen ansåge sig därför icke kunna taga på sitt ansvar att föreslå ett upphörande av denna försäkring utan ansåge det av byggnadsstyrelsen för ändamålet ifrågasatta anslaget borde äskas att utgå på tilläggsstat för år 1921, därvid beloppet för undvikande av öretal i riksstaten torde sättas till 115,628 kronor.

I skrivelse den 10 maj 1921 i anledning av Kungl. Maj:ts i vissa punkter under åttonde huvudtiteln av statsverkspropositionen samt under samma huvudtitel av propositionen om tilläggsstat till riksstaten för år 1921 gjorda framställningar (nr 188) anmälde riksdagen, att riksdagen till gäldande av årspremier för brandförsäkring av operabyggnaden och dramatiska teaterns byggnad anvisat på tilläggsstat för år 1921 ett förslagsanslag, högst 39,760 kronor. Riksdagen anförde därvid, bland annat:

Frågan om huruvida staten bör vara sin egen assuradör har vid flera tillfällen varit föremål för prövning från riksdagens sida. Riksdagen vill nu allernäst erinra om vad vid 1914 års senare riksdag i samband med behandlingen av statsrevisorernas berättelse för år 1912 i denna fråga förekom. Det erinrades härvid, bland annat, om en av dåvarande chefen för finansdepartementet igångsatt utredning i ämnet, och anser riksdagen, att i avvaktan på resultatet av denna utredning frågans principiella avgörande bör tills vidare anstå.

Vad den föreliggande framställningen beträffar, har riksdagen icke ansett sig böra bifalla den ifrågasatta anslagshöjningen. Dels kan nämligen ett bifall till framställningen medföra konsekvenser av en nu icke överskådlig räckvidd, dels synes det icke lämpligt att nu öka ett anslag av ifrågavarande art, innan ännu frågan till sin principiella innebörd blivit slutligen avgjord.

Riksdagen har alltså för ändamålet beviljat anslag till enahanda belopp

[10.] som för år 1920 eller 39,760 kronor. Enligt vad riksdagen inhämtat, svara de ur detta anslag utgående premiekostnaderna fortfarande mot nu gällande försäkringsbelopp.

Under erinran om vad i ärendet förekommit samt under förutsättning att Kungl. Maj:t funne lämpligt, att ifrågavarande byggnader fortfarande skola försäkras på sätt för närvarande äger rum, har byggnadsstyrelsen i skrivelse den 23 augusti 1921 hemställt om framställning till 1922 års riksdag om anvisande på tilläggsstat för år 1922 av sammanlagt 39,760 kronor för gäldande av årspremie för brandförsäkring av operabyggnaden under ett år, räknat från klockan 12 på dagen den 15 juli 1922 samt för bestridande av särskild avgift till Stockholms stads brandförsäkringskontor samt årspremie för brandförsäkring av dramatiska teaterns byggnad under ett år, räknat från klockan 12 på dagen den 1 juli 1922.

I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag har riksdagen vidare å tilläggsstat för år 1921 såsom förslagsanslag, högst, anvisat bland annat, dels till gäldande av årspremie för brandförsäkring under tiden den 15 juli 1921—den 15 juli 1922 av staten tillhörig, i operabyggnaden förvarad lösegendom ett belopp av 7,280 kronor, dels ock till gäldande av årspremier för brandförsäkring under samma tid av staten tillhörig, i dramatiska teaterns byggnad och i ett magasin förvarad lösegendom ävensom av själva magasinet ett belopp av 6,300 kronor.

Det magasin, som här åsyftas, är beläget vid Solnavägen i kvarteret Cedern i Stockholm.

Såväl kungl. teaterns som kungl. dramatiska teaterns aktiebolag hava nu för enahanda ändamål anhållit om samma belopp som de senast av riksdagen anvisade.

Departement-
schefen.

Frågan om brandförsäkring av statens byggnader är, enligt vad jag inhämtat, för närvarande föremål för Kungl. Maj:ts prövning. Innan densamma blivit till hela sin räckvidd överskådad och principiellt beslut rörande densamma fattats, torde skäl ej förefinnas att i detta särskilda fall tillstyrka en anordning, som avviker från vad rörande nu förevarande byggnader hittills tillämpats. Jag anser mig därför böra hemställa, att medel för här ifrågavarande ändamål ställas till förfogande i samma utsträckning som förut varit fallet.

Enahanda ståndpunkt anser jag mig böra intaga även till framställningarna om anslag för brandförsäkring av omförmälda lösegendom.

Samtliga de belopp, som erfordras för gäldande av ifrågavarande brandförsäkringspremier, torde lämpligen kunna sammanföras till ett enda förslagsanslag, högst 53,340 kronor, att utgå med den fördelning, som av Kungl. Maj:t bestämmes.

På grund av vad sålunda anförts tillstyrker jag förslag till riksdagen

att till gäldande av årspremier för brandförsäkring av operabyggnaden och dramatiska teaterns byggnad ävensom av viss, staten tillhörig, huvudsakligen i nämnda byggnader förvarad lösegendom anvisa på *tilläggsstat* för år 1922 ett förslagsanslag, högst 53,340 kronor att utgå med den fördelning, som av Kungl. Maj:t bestämmes.

D. Universitetet, den medicinska undervisningen m. m.

Uppsala universitet.

[11.]

Materiell
m. m. för
vissa institu-
tioner och
inrättningar.

1. Materiell m. m. för vissa institutioner och inrättningar.

Under de senast förflutna åren hava anslag å tilläggsstat utgått till förstärkande av materiellanslagen till vissa institutioner och inrättningar vid universitetet i Uppsala. Då fråga förelåg om täckande av beräknade brister vid 1920 års utgång i materiellanslagen samt om förstärkande av dessa anslag under år 1921, hade från universitetets sida äskanden gjorts, vilka slutade å ett sammanlagt belopp av 116,847 kronor 29 öre. Motsvarande siffra för Lunds universitet var 189,070 kronor.

Kungl. Maj:t föreslog emellertid, i vad angår Uppsala universitet, riksdagen att på tilläggsstat för år 1921 bevilja för ändamålet ett anslag av 60,000 kronor. Denna väsentliga nedsättning i förhållande till det av universitetsmyndigheterna beräknade beloppet motiverades av min företrädare i statsrådsämbetet därmed, att universitetets reservfond ägde en förmåga att bära extra ordinarie utgifter av ifrågakarande slag, vilken väl svarade mot den av honom tillstyrkta minskningen. En av honom då omnämnd tablå över reservfondens dåvarande ställning (se propositionen angående 1921 års tilläggsstat, bilagan åttonde huvudtiteln, punkten 25) gav ock vid handen, att så var förhållandet. Riksdagen, som av beräkningen av reservfondens ställning fann, att fonden kunde äga tillräcklig förmåga att bära ytterligare utgifter utöver vad som ifrågasatts, vidtog en nedsättning av det utav Kungl. Maj:t äskade beloppet till 40,000 kronor. Sistnämnda belopp har genom beslut den 26 september 1921 ställts till det större akademiska konsistoriets förfogande att av konsistoriet fördelas på de särskilda institutionerna och inrättningarna i proportion till de särskilda för institutionerna från universitetet begärda tilläggsanslagen. Till jämförelse vill jag erinra, hurusom beträffande Lunds universitet, som äger en betydligt mindre reservfond, för mot-

svarande ändamål av Kungl. Maj:t äskades ett belopp av 178,870 kronor, vilken summa jämväl av riksdagen beviljades på 1921 års tilläggsstat.

[11.]

Även nu föreligga från Uppsala universitet åtskilliga äskanden, avseende anslag till förstärkning av materiellanslagen för vissa institutioner och inrättningar.

Följande översikt giver vid handen vilka institutioner och vilka anslagsbelopp, varom här är fråga:

Fysiologiska institutionen	kronor	3,374: 39
Patologiska »	»	1,955: 11
Institutionen för medicinsk och fysiologisk kemi	»	2,324: 26
Farmakologiska institutionen	»	359: 80
Anatomiska »	»	1,684: 14
Hygieniska »	»	3,500: —
Paleontologiska »	»	2,575: —
Zoologiska »	»	10,725: —
Mineralogisk-geologiska institutionen	»	1,200: —
Botaniska trädgården	»	25,000: —
» museet	»	2,600: —
» laboratoriet	»	1,700: —
Växtbiologiska institutionen	»	7,431: 36
Institutionen för allmän och analytisk kemi	»	11,586: —
Meteorologiska institutionen	»	5,713: —
Fysiska »	»	14,550: —
Geografiska »	»	500: —
Astronomiska observatoriet	»	5,000: —
Inrättningen för undervisning och forskning i fysikalisk kemi	»	5,000: —
Pedagogiska seminariet	»	3,300: —
Universitetsbiblioteket	»	18,250: —
Summa kronor		128,328: 06

De begärda beloppen hava avsetts huvudsakligen till förstärkande av materiellanslagen till ifrågavarande institutioner under år 1922, varvid i vissa fall i förslagen ingå medel till bränslekostnaden.

Samtliga anslag hava av vederbörande akademiska myndigheter tillstyrkts. Därvid har från universitetet framhållits, att de nu framlagda äskandena beräknats under förutsättning, att de anslag, som från universitetets sida begärts å tilläggsstat för år 1922, verkligen oavkortade komme respektive institutioner till godo, och att sålunda de belopp, som till äventyrs icke komme att av riksdagen beviljas, måste, om de ej kunde utgå ur universitetets reservfond, betäckas genom tilläggsanslag för år 1923.

[11.] Då för år 1921 de behov, de förevarande framställningarna avse, blivit allenast till en mindre del täckta förmedelst statsanslag och de väsentliga kostnaderna kommit att genom riksdagens beslut falla på reservfonden, har jag ansett mig böra tillse, huruvida jämväl för år 1922 en fördelning mellan staten och reservfonden låter sig genomföra.

Jag har från universitetet emottagit en approximativ beräkning av universitetets reservfond för år 1921, så lydande:

Utgiftsberäkning:

Kassa konto	kronor	92,885: 82
utgifter till och med 30 september 1921 kronor	27,772: 36	
beräknade återstående utgifter	» 65,113: 46	
Akademiska bibliotekets konto	»	30,000: —
Av kanslersämbetet beviljat belopp till inköp av juridisk litteratur dels å Hagerups bokauktion och dels annan norsk, dansk och finsk sådan litteratur, av nypersisk och indisk litteratur, ävensom av vissa handskrifter m. m.		
Institutioners konto	»	73,601: 20
Av kanslersämbetet till vissa institutioner och inrättningar anvisade anslag för täckande av utgifter för år 1921.		
Vikarierande akademiska lärares konto	»	3,212: 92
Skuldbelopp för år 1920 att avskrivas med tillhjälp av reservfonden enligt kanslersämbetets medgivande.		
Reparationers, krono- m. fl. utskylders och brandavgifters, lantmäteri- och rättegångskostnaders samt extra utgifters och tryckningskostnaders konto	»	191,796: 61
Skuldbelopp att avskrivas med tillhjälp av reservfonden enligt kanslersämbetets medgivande, därav skuldbelopp för år 1920 kronor	76,796: 61	
och beräknade skuldbelopp för år 1921 »	115,000: —	
Lantmäteri- och rättegångskostnaders konto	»	30,000: —
Av kanslersämbetet beviljat anslag till täckdiktningrör och cementarbeten vid akademiemmanen.		
Låntagares konti	»	103,505: 79
Av kanslersämbetet anvisat belopp till nedskrivning av vissa i universitetets räkenskaper redovisade obligationslån.		
Enligt kanslersämbetets beslut för att täcka brist, som eventuellt uppstår å de i universitetets stat beräknade inkomsterna av spannmål, penningar och persedlar från universitetets hemman samt av universitetets skogar . . .	»	100,000: —
Utgående balanskonto	»	82,003: 27
Behållning till 1922.		

Summa kronor 707,005: 61

Inkomstberäkning:

Ingående balanskonto	kronor	231,005: 61
Behållning från 1920.		
Generalkonto	»	439,196: 70
Beräknat överskott för året.		
Avlöningars, pensioners och gratialers konto	»	16,600: —
Härå beräknade besparingar.		
Indragningsstatens konto	»	20,203: 30
Beräknat överskott härå.		
		Summa kronor 707,005: 61

Vid en jämförelse mellan reservfondens nu beräknade ställning för år 1921 och fondens ställning för år 1920, sådan den angivits i propositionen om 1921 års tilläggsstat, bilagan åttonde huvudtiteln, sid. 42, framgår, att densamma icke nu ter sig så stark, som vid förra bokslutet kunde väntas. Då det till år 1921 utgående balanskontot uppskattades till 227,435 kronor 87 öre, har den till 1922 utgående balansen beräknats till allenast 82,003 kronor 27 öre. Här föreligger sålunda en väsentlig nedgång i behållningen, som gör, att man måste ställa sig i hög grad tveksam, huruvida det kan vara lämpligt att för nu ifrågavarande ändamål anlita fonden, då dess egentliga uppgift därigenom lätt kan äventyras. Med hänsyn emellertid till den ställning riksdagen intagit till denna fråga anser jag mig icke böra tillstyrka en anordning, varigenom staten helt ikläder sig kostnaderna för de ökade materiellutgifterna, utan vill jag, i likhet med vad för år 1921 skedde, förorda, att förslag framlägges till riksdagen att för ändamålet bevilja en viss del av det begärda beloppet, under det att återstoden sålunda får täckas genom reservfondens medel. I fråga om den del av beloppet, som bör av riksdagen utverkas, har jag ansett mig böra stanna vid att tillstyrka samma belopp, som för ändamålet av riksdagen anvisats för år 1921 eller således 40,000 kronor.

I detta sammanhang vill jag vidare beröra en annan fråga, som i viss mån hör samman med ovan berörda spörsmål om reservfonden och dess ställning.

Vid behandlingen av Kungl. Maj:ts förslag om förstärkningsanslag till vissa institutioners materiellanslag vid Uppsala universitet anförde 1921 års riksdag, bland annat:

[11.]

I samband med sitt beslut i fråga om lönereglering för skogsförvaltaren vid universitetet och avlöning åt dennes assistent framhöll 1920 års riksdag, bland annat, önskvärdheten av en snar utredning dels rörande beräkning av universitetets årliga inkomst av dess skogar, dels ock i vad mån dessa medel kunde och borde användas till täckande av den mångfald behov, för vilka ökade statsanslag ofta ifrågasattes. Med anledning härav anbefalldes Kungl. Maj:t kanslern för rikets universitet att från vederbörande vid Uppsala universitet infordra och med eget utlåtande till Kungl. Maj:t överlämna utredning i de av riksdagen angivna avseenden. Denna utredning, vilken icke varit för Kungl. Maj:t tillgänglig vid tiden för statsverkspropositionens avlämnande, har numera inkommit till Kungl. Maj:t, och har riksdagens vederbörande utskott tagit del av densamma.

Vad angår nämnda utredning, har riksdagen icke nu ansett sig böra ingå i närmare skärskådande av densamma, helst som riksdagen vid frågans bedömande måste äga kännedom om den ställning, som Kungl. Maj:t kan komma att intaga till spørgsmålet i dess helhet. En dylik prövning från Kungl. Maj:ts sida förväntar riksdagen ett kommande år vara vidtagen. Riksdagen har vidare velat framhålla, hurusom årliga redogörelser för universitetets enskilda medelsförvaltning skulle avsevärt bidra till klargörande av universitetets behov av statsanslag, och lära kunna förväntas, att Kungl. Maj:t vid prövning av universitetets anslagsäskanden tager behörig hänsyn till dessa redogörelser, vilka i samband med eventuella framställningar om statsanslag synas böra framläggas för riksdagen till skärskådande. Riksdagen förutsätter emellertid i varje fall, att även framdeles reservfondsmedel i tillräcklig omfattning komma att stå till universitetskanslerns förfogande för användning i överensstämmelse med i universitetsstatuterna meddelade föreskrifter.

Departement-
schefen.

Den av riksdagen åberopade utredningen har varit föremål för Kungl. Maj:ts prövning. Då emellertid de allmänna prisförhållandena undergått en väsentlig förändring, sedan denna utredning gjordes, och de kalkyler, på vilka densamma grundas, numera näppe- ligen kunde godtagas, har Kungl. Maj:t anmodat kanslersämbetet att från vederbörande vid universitetet infordra och med eget utlåtande till Kungl. Maj:t överlämna förnyad utredning i förevarande hänseenden. Så mycket mer angeläget har det visat sig vara att vinna möjligast tillförlitliga beräkningar som det gäller att för en avsevärd tid framåt reglera universitetets ekonomiska förhållanden. Att genom ett uppskov med frågans avgörande några olägenheter skulle uppstå, kan jag ej finna; tvärtom synas mig flera skäl tala för ett avgörande först om någon tid härefter. Jag vill endast erinra därom, att det utan tvivel torde vara lämpligast att, då efter budgetårets omläggning de för år beräknade staterna åter komma att upptagas i riksstaten, ordna hithörande spørsmål i samband med förslag till stat för universitetet för budgetåret 1923—1924. Vidare

kan jämväl det löneregleringsförslag beträffande befattningshavare vid universiteten, som snart är att förvänta från den för ändamålet tillsatta kommittén, tänkas komma att medföra, därest detsamma förelägges riksdagen, en högst väsentlig omläggning av universitetets stater.

Riksdagen framhåller vidare, hurusom årliga redogörelser för universitetets enskilda medelsförvaltning skulle avsevärt bidra till klargörande av universitetets behov av statsanslag. Med universitetets enskilda medel torde avses sådana inkomster, som inflyta under vissa i universitetets inkomststat upptagna rubriker. I utgiftsstaten äro dessa medel sammanslagna med det till universitetet utgående ordinarie bestämda anslaget, och har universitetet att av samtliga nu angivna medel bestrida sina i staten upptagna utgifter. Då det sålunda icke är i staten angivet, vilka utgifter skola bestridas med de olika slags enskilda medel, som ingå i inkomststaten, torde någon detaljerad redogörelse icke kunna lämnas för förvaltningen av de enskilda medlen, vilka tillsammans med statsanslaget redovisas i universitetets räkenskaper. Skulle man med universitetets enskilda medel avse det utöver de beräknade inkomsttitlarna uppkommande överskottet, skall detta enligt gällande bestämmelser överföras till och bilda den här ofta omnämnda reservfonden. För reservfondens ställning lämnar universitetet årliga redogörelser.

Riksdagen uttalar vidare sin förväntan, att Kungl. Maj:t vid prövning av universitetets anslagsäskanden tager behörig hänsyn till de av riksdagen omnämnda redogörelserna, vilka i samband med eventuella framställningar om statsanslag böra föreläggas riksdagen. På sätt framgår av vad jag nyss anfört i frågan om förstärkning för år 1922 av de olika universitetsinstitutionernas materiellanslag, har jag därvid tagit behörig hänsyn till reservfondens ställning och samtidigt framlagt en tablå över denna fond, sådan den vid innevarande tidpunkt kan beräknas. Jag vill dessutom betona, att universitetet framfört en stor del anslagsäskanden, avsedda att föreläggas 1922 års riksdag, vilka jag icke kunnat biträda. I den mån dessa äskanden varit av den natur, att de falla under sådana behov, som kunna täckas av reservfondsmedel, har jag ansett ett avslag från Kungl. Maj:ts sida icke innebära en i sak avvisande ståndpunkt, utan håller jag före, att dessa behov kunna efter kanslerns prövning få tillgodoses förmedelst reservfonden.

Till sist vill jag allenast understryka den även av riksdagen framhållna synpunkten, att man bör vid bedömande av dessa frågor så tillse, att reservfonden ej allt för starkt beskäres, utan att reservfondsmedel i tillräcklig omfattning komma att stå till universitetskanslerns förfogande för användning i överensstämmelse med i universitetsstatuterna meddelade föreskrifter.

Under åberopande av vad jag sålunda anfört hemställer jag, det Eders Kungl. Maj:t täcktes föreslå riksdagen

att till materiell m. m. för de av mig under denna punkt angivna institutionerna och inrättningarna vid universitetet i Uppsala anvisa på *tilläggsstat* för år 1922 ett reservationsanslag av 40,000 kronor, att enligt Kungl. Maj:ts bestämmande fördelas på oförmälda institutioner och inrättningar.

[12.]

Täckande av
brister i Upp-
sala universi-
tetsbiblioteks
räkenskaper.

2. Täckande av brister i Uppsala universitetsbiblioteks räkenskaper. I skrivelse den 12 augusti 1921 har kanslersämbetet för rikets universitet anhållit om utverkande av framställning till 1922 års riksdag om beredande av anslag å samma års tilläggsstat till täckande dels av en för år 1920 uppkommen brist i Uppsala universitetsbiblioteks räkenskaper med 11,595 kronor 54 öre, dels ock av bibliotekets återstående skulder för år 1920, balanserade över till 1921, med 20,859 kronor 7 öre.

Kanslersämbetets skrivelse grundar sig på en av överbibliotekarien vid universitetsbiblioteket J. M. Hulth gjord, av det större akademiska konsistoriet tillstyrkt framställning, däri överbibliotekarien närmare redogör för det deficit, som sålunda uppkommit i bibliotekets räkenskaper.

I avseende å bristen i 1920 års räkenskaper anför överbibliotekarien:

Bibliotekets räkenskaper för år 1920 utvisa en bokförd brist å 14,974 kronor 65 öre. Härav belöper sig emellertid ett belopp av 3,379 kronor 11 öre på år 1919, och för täckandet av sistnämnda och de övriga universitetsinstitutionernas brist har Kungl. Maj:t dels i proposition till 1921 års riksdag äskat ett partiellt belopp å tilläggsstat för år 1921, dels hänvisat universitetet att med anlitan- de av reservfondens behållning sörja för täckandet av återstoden. Då jag således vågar förutsätta, att utvägar komma att beredas för täckande av bristen till an-

givna del, får jag härmed hemställa om utverkande av ett anslag för täckande av återstoden 11,595 kronor 54 öre.

[12.]

Beträffande vad överbibliotekarien nu anfört må erinras, huru som i slutet av år 1920 bristen beräknades till 18,379 kronor 11 öre; i denna brist ingingo till en väsentlig del bränslekostnader, och hava medel för täckande av densamma dels anvisats av riksdagen på 1921 års tilläggsstat, dels ock till större delen utgått från universitetets reservfond. Sedan räkenskaperna för år 1920 nu avslutats, har det visat sig, att den bokförda bristen belöper sig på 11,595 kronor 54 öre.

Emellertid framhåller överbibliotekarien vidare, att den verkliga ställningen vid 1920 års utgång var avsevärt sämre än av räkenskaperna framginge.

Överbibliotekarien hade nämligen av åtskilliga skäl sett sig nödsakad att till år 1921 balansera över ett stort antal räkningar, speciellt för bokinköp, men även för skrivmaterialier, tryckningskostnader m. m., tillsammans uppgående till icke mindre än 20,859 kronor 7 öre. Överbibliotekarien har i sin framställning om utverkande av anslag å extra stat utförligt berört svårigheten, för att icke säga omöjligheten att med nuvarande otillräckliga anslag uppehålla bibliotekets verksamhet såsom önskligt och skäligt vore. Under hänvisning till denna framställning tillägger överbibliotekarien, att det synes fullkomligt ogörligt för 1921 års budget att bära de angivna restantierna från år 1920, såvida ej den redan nu ytterst brydsamma situationen skall ytterligare försämrats och övergå i ett verkligt nödläge. Det torde ju även principiellt sett få anses önskvärt, att tillbörlig hänsyn toges till varje års verkliga resultat och ej blott till det bokförda; i motsatt fall är åtminstone för närvarande varje utväg stängd att återföra årsbudgeten till ett tillstånd, där debet och kredit ej längre förete en alltför bristande överensstämmelse.

Skall bibliotekets ekonomi kunna bringas i en sådan ordning, att biblioteket skall vara i stånd att med de ökade anslag, jag i annat sammanhang tillstyrkt, fullgöra de åligganden, detsamma tillkommer, torde det vara nödvändigt, att några år från år överbalanserade brister ej längre förekomma i räkenskaperna och biblioteket i stället tillser, att årets utgifter täckas av motsvarande inflytande inkomster.

Departementschefen.

Det synes mig i anslutning härtill vara ofrånkomligt, att något nu göres för ett tillrättläggande av bibliotekets ekonomi. Summan av de ifrågakomna bristerna, 11,595 kronor och 20,859 kronor, utgör 32,454 kronor. Det statsfinansiella läget manar mig att tillse, i vad mån hela detta belopp nu bör föreläggas riksdagen till täc-

kande eller någon reducering därav kan vidtagas. Även i denna punkt ser jag mig nödsakad förorda en anordning, varigenom en del av bristen eventuellt skulle komma att täckas av medel från universitetets reservfond. Visserligen blir denna fond, så sätt framgår av nästföregående punkt, synnerligen hårt anlitad och jag har med hänsyn härtill ställt mig mycket tveksam inför frågan att belasta densamma med ytterligare utgifter. Emellertid kan jag, i en tid som denna, då statens ekonomi är hårt ansträngd, ansett mig böra räkna med möjligheten att ett bidrag till täckande av ifrågavarande brist kan erhållas från reservfonden. I fråga om fördelningen mellan staten och nämnda fond synes mig en halvering av beloppet lämpligen böra ske, så att följaktligen hos riksdagen nu skulle för ändamålet äskas ett belopp av i runt tal 16,000 kronor.

Jag hemställer sålunda, att Eders Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att såsom bidrag till täckande av *dels* för år 1920 bokförd brist i räkenskaperna för Uppsala universitetsbibliotek, *dels ock* under år 1920 uppkommen, till år 1921 överbalanserad brist i samma räkenskaper på *tilläggsstat* för år 1922 anvisa ett förslagsanslag, högst, å 16,000 kronor.

Lunds universitet.

- [13.] 3. **Indragning av vissa professorsprebenden m. m.** Under åberopande av vad jag under denna rubrik i annat sammanhang anfört hemställer jag, det Eders Kungl. Maj:t täcktes föreslå riksdagen att *dels* medgiva, att nuvarande innehavare av Stora Uppåkra och Flackarps pastorat skall — utöver den lönefyllnad, som för år 1922 blivit honom genom beslut av 1921 års riksdag tillerkänd — för mistning av inkomst från prebendet under tiden 1 maj—31 december 1922 åtnjuta ersättning med 1,356 kronor;
- dels ock* för ändamålet på *tilläggsstat* för år 1922 uppföra ett förslagsanslag, högst 1,356 kronor.

Indragning
av vissa pro-
fessorspre-
benden m. m.

4. **Statsbidrag till täckande av driftkostnaderna vid Malmöhus läns sjukvårdsinrättningar i Lund.** I proposition, nr. 130, till 1921 års riksdag föreslog Kungl. Maj:t riksdagen medgiva, att till täckande av de kostnader, Malmöhus läns landsting fått vidkännas för driften vid länets sjukvårdsinrättningar i Lund under år 1920, bidrag av statsmedel måtte utgå efter 30 procent av sagda kostnader, dock med begränsning av statsverkets bidrag till högst 500,000 kronor, samt för ändamålet anvisa på tilläggsstat för år 1921 ett förslagsanslag, högst 500,000 kronor. Enligt det samma proposition vidfogade utdraget av statsrådsprotokollet över ecklesiastikärenden den 11 februari 1921 redogjorde min företrädare i statsrådsämbetet för de anslag och utgifter, statsverket hittills fått vidkännas för ifrågavarande sjukhus, samt utvecklade närmare skälen för att staten borde ingripa med bidrag till täckande av sjukhusets driftkostnader. Jag tillåter mig nu allenast hänvisa till vad därutinnan anfördes.

[14.]
Statsbidrag till täckande av driftkostnaderna vid Malmöhus läns sjukvårdsinrättningar i Lund.

Riksdagen beviljade emellertid såsom bidrag till driftkostnaderna under år 1920 vid ifrågavarande sjukhus ett belopp av allenast 300,000 kronor. Någon beräkning av statsbidraget efter visst procenttal i förhållande till totalkostnaderna gjordes icke av riksdagen.

Nu har sjukhusdirektionen anhållit hos Kungl. Maj:t om utverkande av framställning till riksdagen om bidrag med i runt tal 500,000 kronor till täckande av driftkostnaderna vid sjukhuset under år 1921.

Direktionen anför till stöd härför i i huvudsak följande:

Då de skäl som drevo 1920 års landsting att besluta framställning om bidrag till kostnaderna för driften vid dess sjukvårdsinrättningar i Lund, med fullt samma styrka även nu gör sig gällande, får direktionen efter av landstinget erhållet bemyndigande förnya sin framställning i samma syfte.

Som skäl för framställningen ifråga får direktionen framför allt åberopa landstingets kostnader för vården av patienter, vilka tillhöra annat sjukvårdsområde än länet, och vilka såsom vårdade på allmän sal tjäna den kliniska undervisningens intresse, vidare kostnaderna för vård av de å barnbördsavdelningen intagna kvinnor för vilka inga avgifter utgå, ävensom kostnaderna för uppvärmning av de lokaler, vilka närmast kommit till stånd därför att sjukhuset utom sin direkta uppgift i sjukvården jämväl tjänar undervisningens intresse samt slutligen vissa kostnader för polikliniker och röntgenavdelning, som framförallt synas betingade av sjukhusets uppgift att vara klinisk utbildningsanstalt. Självfallet gälla alltjämt alldeles samma skäl och synes det därför på sin plats, att liksom det i framställningen i fjol anfördes de ifrågavarande siffrorna för det sista

[14.] år, för vilket de då voro bekanta (1919), motsvarande siffror nu anföras för år 1920.

Tabell å patienter från annat sjukvårdsområde än Malmöhus län, vårdade å allmän sal under år 1920.

	Antal		Legosätts- avgifter kronor
	Patienter	Underhålls- dagar	
Medicinska avdelningen	225	7,598	34,191: —
Kirurgiska avdelningen	532	9,606	43,227: —
Ögonavdelningen	320	7,790	35,055: —
Gynekologiska avdelningen	164	3,011	13,549: 50
Radiologiska avdelningen	243	2,372	10,674: —
Barnsjukhuset	44	1,214	5,463: —
Tuberkulosavdelningen	3	32	144: —
Avdelning för sinnessjuka	3	241	1,084: 50
Summa	1,534	31,864	143,388: —

Då kostnaden per underhållsdag vid sjukvårdsinrättningarna år 1920 utgjorde 11: 29 kronor, motsvara de angivna 31,864 underhållsdagarna en kostnad av 359,744: 56 kronor eller med avdrag för de av patienterna erlagda vårdavgifterna med 143,388 kronor, en kostnad för Malmöhus läns landsting av 216,356: 56 kronor.

I detta sammanhang önskar direktionen få leda uppmärksamheten på följande förhållande. Medicinalstyrelsen har i sitt yttrande över framställningen från direktionen påpekat, att underhållsdagarna för patienter från annat sjukvårdsområde härstädes skulle för det anförda året 1919 utgöra 12,5 %, men att även vissa andra sjukhus i detta avseende visa rätt höga siffror, därvid anförande som exempel Sabbatsbergs sjukhus, samt sjukhusen i Norrköping och Gävle med resp. 7, 8,2 och 3,7 %. Medicinalstyrelsen har vid anförandet av dessa siffror dock ej beaktat, att de av direktionen för år 1919 anförda siffrorna endast hänföra sig till salspatienter, men för de av styrelsen citerade sjukhusen till alla underhållsdagarna å sjukhuset. En uträkning för år 1919 av samtliga de å sjukvårdsinrättningarna i Lund vårdade patienter från annat sjukvårdsområde ger till resultat, att dessa underhållsdagar omfatta icke mindre än 21,24 % av samtliga underhållsdagar å sjukhuset.

Rörande de exempel medicinalstyrelsen anført från vissa andra sjukhus vore ännu följande förtjänst att tillägga.

Vad Norrköpings sjukhus angår äro förutsättningarna för att detta tal för utomlänspatienterna skall vara stort enastående goda. Sjukvårdsområdet utgöres nämligen endast av staden och det är naturligt, att de sjuka från den nära liggande landsbygden, som är van att för allting vända sig till Norrköpings stad och som har sina länessjukhus jämförelsevis avlägsna, ovillkorligen skola jämförelsevis ofta så att säga sugas in till Norrköpings sjukhus. Fullt motsvarande situa-

tion återfinner man ej för några andra sjukhus, om det ej skulle vara Stockholms eller Göteborgs.

[14.]

Vad angår Sabbatsbergs sjukhus äro här vissa faktorer att beakta av alldeles speciell art. Så är att märka att här finnes huvudstadens enda sjukavdelning för öron-, strup- och nässjukdomar, vilken förestås av en ansedd kliniker. Hit måste därför med naturnödvändighet söka sig ett jämförelsevis stort antal patienter, som ej tillhöra Stockholms stads sjukvårdsområde. Något motsvarande kan man kanske säga gälla för avdelningen vid Sabbatsberg för kvinnosjukdomar, även om den skillnaden här dock finnes, att sådan avdelning även är tillstädes å serafimerlasarettet. Vidare är att märka att tillströmningen till Sabbatsbergs övriga avdelningar av patienter från Stockholms län sannolikt nu kommer att avsevärt minskas, då länet öppnar sitt nya moderna sjukhus, som är beläget i Stockholm eller just utanför dess gräns. Den trängsel, som nu råder vid serafimerlasarettet torde väl ock bidra till att länets patienter för närvarande så att säga pressas in på Sabbatsberg.

Vad däremot angår förhållandena vid sjukhuset i Gävle, föreligger väl knappast några särskilda omständigheter, ägnade att i ovanlig grad öka antalet utomlänspatienter och synes det därför ej osannolikt att den för detta sjukhus anförda siffran 3,7 % kunde vara ett normalt tal för antalet utomlänspatienter å våra sjukhus.

I framställningen från direktionen av november 1920 äro skälen anförda, varför kostnaderna för vården av de å barnbördsavdelningen intagna kvinnorna, för vilka avgift ej erlägges, böra i detta sammanhang beaktas. Antalet underhållsdagar för patienter å sal å barnbördsavdelningen har under år 1920 utgjort 9,708, vilket med en dagkostnad av 11 kronor 29 öre utgör en utgiftssumma av 109,603 kronor 32 öre.

Därest beräkningen av kostnaderna för uppvärmning av de olika lokaler, vilka närmast äro att hänföra till behov, stammade från sjukhusets uppgift att tjäna undervisningens intressen, utföres på sätt som skedde för år 1919, kommer man för år 1920 till en summa av 105,891 kronor 82 öre.

Kostnaderna för avlöning av personal (frånsett läkarna) och för vissa förbrukningsartiklar av sjukvårdsnatur vid dels poliklinikerna, dels röntgeninstitutionen har i 1920 års framställning upptagits bland de kostnader, som äro betingade av sjukvårdsinrättningarnas ställning som klinisk undervisningsanstalt. Medicinalstyrelsen har härvid erinrat, att dessa kostnader ej i sin helhet kunna vara en följd av undervisningsverksamheten vid sjukhuset. Säkerligen har direktionen ej förbisett detta, men då den upptagit hela summan, har det tydligen berott därpå, att man ej har någon klar eller objektiv grund, huru denna kostnadssumma skall fördelas på det för sjukhusens sjukvårdsuppgift nödvändigtvis betingade arbetet och det arbete, vilket är en följd av sjukhusets ställning som klinisk undervisningsanstalt. Då den av medicinalstyrelsen framsatta anmärkningen emellertid synes göra en dylik uppdelning önskvärd, finner direktionen, att sådan uppdelning skäligen torde kunna på det sätt utföras, att 25 % av kostnaderna ifråga räknas för det för sjukvården nödvändiga arbetet och de övriga 75 % betraktas som den merkostnad, vilken är en följd av sjukhusets ställning som klinisk undervisningsanstalt.

[14.]

Sammanräknas de ovan anförda siffrorna, nämligen:	
Landstingets kostnad för patienter, tillhörande annat sjukvårdsområde	kronor 216,356: 56
Kostnaderna för å sal å barnbördsavdelningen intagna kvinnor »	109,603: 32
Kostnaderna för uppvärmning av lokaler, betingade av sjukhusets undervisningsuppgift »	105,891: 82
samt man å andra sidan sammanräknar löner	
för poliklinikerna till kr.	36,071: 82
för röntgeninstitutet till »	15,048: 47
för förbandsartiklar å polinikerna till »	27,858: 49
och materiell på röntgeninstitutet till »	35,701: 76
eller i summa kr.	114,680: 54
samt härav tager 75 % eller »	86,010: 39
tillsammans med ovan anförda summor, blir slutsumman . .	Kronor 517,862: 09

eller 29, 26 % av landstingets sammanlagda kostnader för år 1920 eller 1,770,000 kronor. Trots den principiella reduktion, som jämlikt medicinalstyrelsens anmärkning utförts vid denna beräkning jämfört med direktionens för fjolårets kommer man dock, som synes, till ett nära likartat resultat eller att den merkostnad, som är en följd av dessa sjukvårdsinrättnings egenskap av undervisningsanstalt, kan skattas till c:a 30 % av landstingets kostnader för samma sjukvårdsinrättning.

Denna direktionens framställning var, på sätt framgår av den samma, närmast föranledd av ett utav Malmöhus läns landsting den 20 september 1921 fattat beslut, enligt vilket landstinget uppdragit åt direktionen att, enär stegringen av dagskostnaden vid lasarettet under de sista åren i väsentlig mån varit en följd av lasarettets egenskap av s. k. kliniskt sjukhus för utbildning av läkare, hos Kungl. Maj:t anhålla, att landstinget måtte beredas ersättning för den merkostnad, som i nämnda avseende kunde för år 1921 uppkomma för lasarettet ävensom framdeles tills vidare årligen till Kungl. Maj:t ingiva framställning i enahanda syfte.

På grund av remiss har medicinalstyrelsen den 29 november 1921 yttrat sig i ärendet och därvid anført följande:

Medicinalstyrelsen vill, i fråga om den allmänna innebörden av framställningen, hänvisa till sitt föregående, den 14 januari 1921 avgivna utlåtande i motsvarande fråga. I detta har styrelsen, efter att såsom sin åsikt hava angivit, av staten borde bidra till de kostnader, som bero på sjukvårdsinrättnings anordningar för meddelande av undervisning åt medicinska studerande, på anført motivering för sin del kommit till det resultat, att detta bidrag borde utgå med 30 % av kostnaderna (d. v. s. de på år 1920 belöpande). Styrelsen, som

icke finner några förhållanden hava sedan dess inträffat vilka kunna betinga en ändring i denna av styrelsen då intagna ståndpunkt, anser således, vad beträffar den nu föreliggande framställningen, att statsverket bör allt fortfarande ikläda sig en ersättning, motsvarande 30 % av kostnaderna — nu för år 1921 — för driften av ifrågavarande sjukvårdsinrättningar. Med tillämpning av denna princip följer icke nödvändigt, att statens bidrag för detta ändamål i verkligheten behöver utgå med det av direktionen ifrågasatta beloppet av »i runt tal 500,000 kronor.» Tvärtom förefaller det styrelsen, som om bidraget skulle kunna åtskilligt nedsättas från detta belopp, i betraktande av det under den gångna tiden inträffade väsentliga prisfallet å en hel del varor och däribland även sådana, som för en sjukvårdsinrättnings drift äro av stor betydelse. Styrelsen vill härvidlag endast framhålla en, visserligen avsevärd detalj, nämligen priset å bränsle av olika slag. Det förefaller därför styrelsen, som om den i direktionens föreliggande framställning angivna kostnadssumma av 105,891 kronor 82 öre »för uppvärmning av lokaler, betingade av sjukhusets undervisningsuppgift» skall visa sig för år 1921 uppgå till betydligt mindre belopp.

Då emellertid styrelsen nu ej är i tillfälle att närmare ingå på de av direktionen anförda beräkningarna, kan styrelsen endast hemställa, att det statsbidrag, som Kungl. Maj:t kan tackas av riksdagen fordra till täckande av sjukvårdsinrättningarnas ifrågavarande kostnader under år 1921, måtte, i likhet med vad styrelsen hemställde för år 1920, beräknas att utgå efter 30 procent av dessa kostnader.

Genom det beslut, som riksdagen år 1921 fattade ifråga om statsbidrag till täckande av 1920 års driftkostnader för Malmöhus läns sjukvårdsinrättningar i Lund, torde riksdagen få anses hava i princip godtagit, att en del av de under kristiden högt uppdrivna kostnaderna för sjukhusets drift böra falla på statsverket. Man torde ävenledes kunna utgå från, att detta bidrag från statens sida lämnats på grund av den uppgift sjukhuset fyller i den medicinska undervisningens tjänst. Då härtill kommer att de under kristiden stegrade driftkostnaderna till en stor del äro att tillskriva sjukhusets egenskap av undervisningsanstalt, synes det billigt, att så länge kristidens verkningar fortfara, staten, i likhet med vad som skett för år 1920, bidrager till täckande av en del av kostnaderna för sjukhusdriften. Jag är alltså benägen lämna min medverkan till att anslag nu hos riksdagen äskas för ändamålet.

I avseende å det belopp, som bör för riksdagen föreslås, vill jag till en början framhålla, att jag anser mig sakna anledning beräkna ett eventuellt statsbidrag efter viss procent i förhållande till totalkostnaderna. På sätt framgår av riksdagens år 1921 i samma ämne fattade beslut, har riksdagen icke accepterat en dylik beräknings-

Departementschefen.

grund, och jag finner starka skäl tala för undvikande av en anordning, vars konsekvenser på andra områden nu ej äro lätta att överblicka. I motsats till vad medicinalstyrelsen anfört anser jag mig därför böra tillstyrka statsbidrag till ett belopp, som beräknas utan någon direkt relation till sjukhusets sammanlagda driftkostnader.

Då riksdagen bestämde statsbidraget för år 1920 till 300,000 kronor, vilket innebar en nedsättning med 200,000 kronor i förhållande till vad Kungl. Maj:t då föreslagit, anser jag mig nu icke kunna för ändamålet tillstyrka ett högre belopp.

Det statsbidrag, jag sålunda förorder, bör alltså bestämmas till 300,000 kronor och såsom förslagsanslag, högst uppföras å 1922 års tilläggsstat.

Jag hemställer alltså, det Eders Kungl. Maj:t täcktes föreslå riksdagen

att såsom bidrag till täckande av de kostnader, Malmöhus läns landsting fått vidkännas för driften vid länets sjukvårdsinrättningar i Lund under år 1921, anvisa på *tilläggsstat* för år 1922 ett förslagsanslag, högst 300,000 kronor.

[15.]
Materiell
m. m. för
vissa institu-
tioner och
inrättningar.

5. **Materiell m. m. för vissa institutioner och inrättningar.** För vart och ett av åren 1918—1921 hava anslag å tilläggsstat beviljats en del institutioner och inrättningar vid universitetet i Lund till förstärkande av deras ordinarie materiellanslag. Från det större akademiska konsistoriet föreligga nu liknande anslagsäskanden jämväl för år 1922. Efterföljande tablå, som är uppställd efter samma grunder som motsvarande tablåer i tidigare framställningar till riksdagen i samma ämne, utvisar anslagskravens storlek, samt de medel som redan äro disponibla för vederbörande institutioner för år 1922. I kolumn 6 av tablån har jag, för ernående av större överskådlighet, redan på förhand angivit de belopp, vilkas äskande på tilläggsstat för år 1922 jag har för avsikt att föreslå på de skäl, jag kommer att angiva i den efterföljande framställningen. Beloppen äro i den mån så erfordrats, avrundade till närmast liggande tiotal.

Institutioner och inrättningar	1	2	3	4	5	6
	Ordinarie anslag år 1922	Extra anslag år 1922 (frånsett vissa till falliga anslag för särskilda ändamål)	Bevilljade anslag på tilläggsstat år 1921	Bestämda anslag på tilläggsstat för år 1922	De andelar av de i kol. 4 upptagna an- slag som gälla fak- tandebelåningar vid 1921 års utgång	Av departements- chefen föreslagna anslag på tilläggs- stat för år 19 2
	Kronor	Kronor	Kronor	Kronor	Kronor	Kronor
Anatomisk-histologiska institutionen	¹⁾ 6,050	—	13,420	16,350	²⁾ 7,600	14,000
Fysiologiska institutionen	³⁾ 4,500	—	19,200	4,800	—	3,000
Medicinskt-kemiska insti- tutionen	3,450	500	12,000	7,000	—	5,300
Patologisk-anatomisk-in- stitutionen	3,750	—	9,500	4,375	—	4,000
Astronomiska observato- riet	5,000	—	7,000	19,000	⁴⁾ 12,000	17,000
Botaniska institutionens systematiska avdelning	⁵⁾ 7,000	—	19,000	19,000	—	9,500
Botaniska institutionens fysiologiska avdelning	3,500	—	9,000	7,000	2,000	5,700
Fysiska institutionen . .	⁶⁾ 5,000	—	20,000	16,000	6,000	15,000
Geologisk-mineralogiska institutionen	2,600	1,000	4,000	7,400	⁷⁾ 3,400	6,600
Kemiska institutionen . .	⁸⁾ 4,000	—	11,000	18,000	—	10,000
Zoologiska institutionen .	7,700	—	25,000	11,200	—	9,000
Inrättningen för gymna- stik och fäktkonst . . .	500	500	3,000	—	—	—
Institutionen för ärtlig- hetsforskning	1,000	—	750	1,000	—	750
Farmakologiska institu- tionen	1,000	—	1,000	1,500	—	1,000
Universitetsbiblioteket . .	⁹⁾ 50,000	20,000	25,000	15,000	—	13,500
Summa	—	—	178,870	147,625	—	114,350

¹⁾ Härtill komma laborationsavgifter, beräknade till 4,600 kronor. ²⁾ Rättelgen 7,602 kro-
nor. Beloppet kvarstår som brist från år 1920. ³⁾ Härtill komma laborationsavgifter, beräknade
till 300 kronor. ⁴⁾ Bristen härrör från åren 1919 och 1920. ⁵⁾ Härtill kommer en hyresinkomst
av 1,000 kronor. ⁶⁾ Härtill komma laborationsavgifter, beräknade till 1,000 kronor. ⁷⁾ Darav
2,400 kronor härröra från år 1920. ⁸⁾ Härtill komma laborationsavgifter, beräknade till 2,500
kronor. ⁹⁾ Härtill komma avkomst av den s. k. bibliotekskassan m. fl. smärre inkomster, till-
sammans i staten beräknade till 1,625 kronor.

[15.] Åt en av det större akademiska konsistoriet tillsatt kommitté hade överlämnats att granska de särskilda från vederbörande institutioners sida gjorda framställningarna, och hava de kommitterade under framhållande av att institutionernas behov icke kunna bedömas och överblickas av andra än respektive institutionsföreståndare, godtagit de av dessa gjorda beräkningarna. Konsistoriet har i enlighet med kommitterades uttalande upptagit institutionsföreståndarnas yrkanden, varefter kanslersämbetet för rikets universitet i skrivelse den 12 augusti 1921 hemställt om avlåtande av proposition till riksdagen om beviljande på tilläggsstat för år 1922 av det utav konsistoriet begärda anslaget å 147,627 kronor.

Departement-
mentschefen.

Frågan om förstärkande av materiellanslagen till ifrågavarande institutioner och inrättningar har synts mig böra underkastas en ingående prövning med hänsyn till de fluktuationer, som visat sig i den allmänna prisnivån under senare tiden och jämväl sedan framställningarna avgåvos av vederbörande institutionsföreståndare. Jag har på grund härav, i de fall, där framställningarna icke varit tillräckligt utförliga för att kunna läggas till grund för bedömandet av anslagskravens skälighet, från vederbörande inhämtat ytterligare upplysningar, därvid jag särskilt sökt erhålla klarhet i beräkningen av utgiftsposterna för bränsle och lyse. Dessa utgiftsposter hava nämligen, som jag redan tidigare vid flera tillfällen kunnat påvisa, mer än andra rönt inverkan av det inträffade prisfallet. Jämväl beträffande anslagsmedel, som avses för annan materiel än bränsle, har jag, då särskilt vägande skäl för de begärda beloppens beviljande icke av vederbörande anförts, företagit nedprutningar med hänsyn till den sjunkande prisnivån och nödvändigheten av sparsamhet med statens medel. Jag förutsätter härvid att vederbörande institutionsprefekter låta sig angeläget vara att under nu rådande förhållanden, då alla utvägar måste anlitas för en begränsning av statsutgifterna, söka hålla sina respektive institutioners utgifter inom ramen för de anslag, som kunna anvisas.

Jag övergår nu till att yttra mig över de särskilda institutionernas äskanden.

Det belopp, som äskas för *anatomisk-histologiska* institutionen utgör summan av den brist, som uppstått å 1920 års stat, 7,602 kronor, och ett för år 1922 till samma belopp som för vart och ett

av åren 1920 och 1921 beräknat fyllnadsanslag å 8,750 kronor. I den utförligare beräkning, som sedermera på min anfordran ingivits från institutionsföreståndaren, uppgå de beräknade utgifterna för år 1922 till 19,414 kronor. Bränslekostnaderna hava härvid beräknats nedsatta till en tredjedel i förhållande till 1920 års pris, och övriga poster hava upptagits till ungefär samma belopp, som utgått för år 1920. Institutionens ordinarie materiellanslag utgör, såsom framgår av ovanstående tabell, 6,050 kronor. Om därtill lägges en av institutionsprefekten beräknad inkomst av laborationsavgifter av 4,600 kronor, får man en summa av 10,650 kronor. Genom att draga sistnämnda belopp från den beräknade utgiftssumman, 19,414 kronor, erhålles ett belopp av 8,764 kronor, vilket angiver storleken av det erforderliga fyllnadsanslaget för år 1922. Läger man härtill nyss angivna brist av 7,602 kronor, skulle det för institutionen nu behöfliga tilläggsanslaget böra beräknas till i runt tal 16,350 kronor. Av skäl som jag nyss anfört anser jag emellertid att det erforderliga tilläggsanslaget bör kunna nedbringas till 14,000 kronor.

För *fysiologiska institutionen* har föreståndaren att påräkna det ordinarie anslaget å 4,500 kronor, vartill komma laborationsavgifter till omkring 300 kronor, alltså tillhopa 4,800 kronor. Utgiftsökningen beräknas för såväl bränsle — i detta fallet koks — som övriga utgifter till 100 procent utöver det normala före världskriget, därvid det upplyses att 1,000 kronor då i regel åtgått till bränsle. Med hänsyn till sänkta pris å koks torde något förstärkningsbelopp för detta ändamål icke erfordras, vadan den begärda förstärkningen torde kunna minskas med 1,000 kronor. Då vidare jämväl övriga utgiftsposter kunna beräknas röna inverkan av prissänkningen, finner jag mig böra vidtaga en nedsättning av det äskade beloppet med ytterligare 800 kronor. En summa av 3,000 kronor synes mig vara tillfyllest för denna institution.

Föreståndaren för *medicinskt-kemiska institutionen* begär ett dyrtidsanslag av 7,000 kronor, eller 200 procent av det ordinarie anslaget. I av mig infordrad specificerad kostnadsberäkning upptages bland annat en utgiftspost å 3,600 kronor för 40 ton koks efter ett pris av 90 kronor per ton, en post å 180 kronor för 2 ton stenkol och en annan å 375 kronor för 5 famnar björkved. Nämnda poster synas mig alltför högt beräknade; och anser jag på grund härav att anslagskravet bör kunna reduceras med 1,700 kronor till

[15.] 5,300 kronor. Någon ytterligare nedsättning anser jag mig icke kunna tillstyrka, då, efter vad institutionsföreståndaren upplyst, kemikalier och glas under krisåren endast i ringa mån kunnat anskaffas, varför institutionens förråd av dylika förnödenheter i det närmaste uttömts. Nyanskaffning härav är nödvändig för att arbetet och undervisningen vid institutionen skall kunna fortgå.

För den *patologisk-anatomiska institutionen* begäres ett anslag av 4,375 kronor. Då, bland annat, bränslepriset synes mig väl högt beräknat (koks efter 60 kronor per ton), anser jag kravet böra kunna begränsas till 4,000 kronor.

För *astronomiska observatoriet* beräknas ett anslag å tilläggsstat å 19,000 kronor, därav 12,000 kronor för täckande av vid slutet av år 1920 befintlig brist. Återstoden, 7,000 kronor, utgör samma belopp, som beviljats å tilläggsstat för åren 1920 och 1921 till institutionen. Av den avsevärda bristen vid 1920 års slut har, enligt vad handlingarna till 1921 års statsverksproposition utvisa, 2,500 kronor uppkommit under år 1919 och återstoden under år 1920. Medel till bristens täckande måste emellertid begäras. Det för år 1922 avsedda beloppet anser jag dock, i enlighet med de grunder jag tillämpat beträffande de övriga anslagsäskandena under denna punkt, böra kunna nedbringas till 5,000 kronor, vadan det sammanlagda beloppet för denna institution skulle bli 17,000 kronor.

Botaniska institutionens systematiska avdelning. Föreståndaren för institutionen, vilken begär ett förstärkningsanslag av 19,000 kronor, beräknar 1922 års behov på grundval av de senare årens priser och kommer därvid till följande belopp, öretal oräknade: bränsle 10,825 kronor, dagsverken i trädgården 9,488 kronor, en del nytillkomna utgiftsposter 896 kronor och övriga utgiftsposter 6,058 kronor. Institutionens årsbehov skulle sålunda uppgå till 27,267 kronor. Dragas emellertid härifrån dels det ordinarie anslaget å 7,000 kronor, dels ock en till 1,000 kronor beräknad hyresinkomst, erhålles ett belopp av 19,267 kronor, som sålunda skulle angiva vad till förstärkning erfordras.

Utgifterna för bränsle, som äro upptagna efter priserna under åren 1919—1920 anser jag emellertid böra uppskattas till ett väsentligt lägre belopp; jag beräknar för ändamålet 4,000 kronor, ungefärligen motsvarande institutionens årliga bränslekostnader under åren 1915—1916. Jämväl utgiftsposten dagsverken torde böra vid-

kännas en reducering till i runt tal 6,500 kronor. Mot övriga poster, av vilka »nyttillkomna utgiftsposter» innefatta arvode för eldning och städning samt utgifter för telefon m. m., har jag icke något att erinra. För ifrågakvarande institution skulle alltså erfordras för år 1922 ett belopp av 17,454 kronor. Drages från sistnämnda summa ovan angivna inkomstsiffror å tillhopa 8,000 kronor, skulle ett förstärkningsbelopp av i runt tal 9,500 kronor vara erforderligt för år 1922.

För *botaniska institutionens fysiologiska avdelning* begäres anslag å tilläggsstat till belopp av 7,000 kronor. I den beräkning, varå föreståndaren grundar sitt petitum, beräknas 130 hektoliter antracit å 13 kronor per hektoliter till 1,690 kronor och 130 hektoliter koks efter 3 kronor 50 öre per hektoliter till 455 kronor. Nämnda utgiftsposter torde utan olägenhet kunna vidkännas en nedläggning av tillhopa 1,300 kronor, med vilket belopp anslagskravet alltså bör kunna nedbringas. Mot övriga utgiftsposter har jag icke något att erinra. Jag föreslår alltså ett tilläggsanslag av 5,700 kronor.

För *fysiska institutionen* begäras 16,000 kronor, därav 6,000 kronor för täckande av vid slutet av år 1921 befintlig brist. Efter anmodan har föreståndaren för institutionen inkommit med en noggrann specifikation av de för år 1922 beräknade utgifterna. Jag har intet att erinra mot denna beräkning men anser dock att det erforderliga beloppet för år 1922 med hänsyn till den allmänna prisnivåns sjunkande bör kunna begränsas till 9,000 kronor, vadan ett belopp av 15,000 kronor torde böra äskas hos riksdagen för denna institution.

Geologisk-mineralogiska institutionen. För denna institution äskas ett tilläggsanslag av 7,400 kronor, varav 2,400 kronor äro avsedda att täcka brist, som uppstått i 1920 års räkenskaper, 1,000 kronor att täcka brist i 1921 års räkenskaper och 4,000 kronor beräknade som förstärkning för år 1922. Beräkningen av detta belopp synes mig kunna i stort sett godtagas, dock anser jag att beloppet bör kunna minskas med 800 kronor och tilläggsanslaget alltså bestämmas till 6,600 kronor.

T. f. föreståndaren för *kemiska institutionen* beräknar institutionens utgifter till sammanlagt 23,650 kronor. Häri ingår bland annat en post, avseende kol, med 6,960 kronor, beräknad efter en höjning av 400 procent i förhållande till prisläget åren 1910—1912. Denna beräkning kan givetvis ej läggas till grund för ett förstärkningsanslag för år 1922. Med hänsyn till de betydligt sänkta koks-

[15.] prisen anser jag en nedsättning med 4,000 kronor skäligen kunna försvaras. I posten gas räknas med en förhöjning av 200 procent, i posten sprit med en förhöjning av 300 procent samt beträffande posterna kemikalier, glas m. m. och övriga utgifter med en förhöjning av 150 procent i förhållande till motsvarande utgifter under åren 1910—1912. Mot denna uppskattning av priset förhöjningarna fanns vid tiden för anslaget beräkning, i april 1921, intet att erinra. Sedan dess har emellertid det allmänna priset varit så väsentligt, att jag anser mig kunna vidtaga en ytterligare nedprutning beträffande dessa övriga poster med 4,000 kronor, utan att det behöver befaras, att den av föreståndaren såsom ytterst behövlig framhållna nyanskaffningen av materiell för institutionen kommer att äventyras. Anslaget å tilläggsstat synes mig alltså böra upptagas till 10,000 kronor.

Zoologiska institutionen. Det av föreståndaren äskade beloppet, 11,200 kronor, anses uteslutande åtgå för täckande av institutionens bränslebehov, under det att det ordinarie anslaget beräknas för materiell för institutionen, gas och vatten m. m. Bränsleåtgången beräknas till 180 ton koks å 60 kronor per ton och 20 kubikmeter furuved efter 20 kronor per kubikmeter. Då emellertid de beräknade priserna å koks och ved synas mig väl höga och även priserna å övriga för institutionen erforderliga förnödenheter böra kunna förväntas sjunka något, anser jag att ett tilläggsanslag av 9,000 kronor bör vara tillfyllest.

För *institutionen för ärftlighetsforskning* synes i likhet med år 1921 ett anslag å tilläggsstat av 750 kronor böra beräknas.

Av sedermera från föreståndaren för *farmakologiska institutionen* inkomna uppgifter angående grunderna för beräkningen av anslagsäskandet till denna institution å 1,500 kronor framgår, att han räknat med ett kokspris av 90 kronor pr ton. På grund härav och jämväl i övrigt i betraktande av fallande priser synes mig en höjning av tilläggsanslaget utöver beloppet av föregående års förstärkningsanslag näppeligen kunna försvaras; jag tillstyrker ett anslagsbelopp av 1,000 kronor.

Universitetsbiblioteket. Överbibliotekarien har i en till det större akademiska konsistoriet ställd skrivelse hemställt om ett anslag av 15,000 kronor på tilläggsstat för år 1922. Framställningen grundas å följande ingående motivering:

1920 års räkenskaper började med en behållning av 4,581 kronor 25 öre och slutade med en nominell behållning av 496 kronor 83 öre. Faktiskt förelåg emellertid i stället en brist av cirka 5,000 kronor, i det man sett sig nödsakad uppskjuta till år 1921 likvideringen av räkningar å bort emot 6,000 kronor för böcker, bränsle, frakt, skrivmaterialier m. m. Under slutet av året inträdde en glädjande successiv nedgång i bränslepriserna, så att bränsleposten höll sig nere på en summa av 13,253 kronor 90 öre mot 22,555 kronor 72 öre under år 1919. Väsentliga ytterligare prisstegringar ha däremot inträtt på böcker — framför allt kännbara i fråga om tidskrifter och engelsk och tysk litteratur — och bokbindning, varjämte de stegrade arbetslönerna gjort sig märkbara å de flesta andra för bibliotekets ekonomi betydelsefulla posterna. Under år 1921 har någon lättnad inträtt i fråga om den tyska bokhandelns valvering av marken i svenskt mynt, och biblioteket har genom inköp av bränsle successivt i jämförelsevis små poster någorlunda kunnat tillgodogöra sig den fortsatta betydande nedgången i bränslepriser.

Utgifterna för år 1921 beräknar jag numera på följande sätt; inom parentes bifogas motsvarande faktiska utgifter för 1920.

Bokinköp	Kronor 50,000: —	(44,532: 76)
Inlösen av bytesexemplar av universitetets årsskrift	» 800: —	(800: —)
Bokbinderi	» 20,000: —	(14,391: 55)
Skrivmaterialier och tryck	» 2,500: —	(2,493: 15)
Uppvärmning	» 8,000: —	(13,253: 90)
Elektrisk belysning och kraft	» 1,000: —	(876: —)
Frakt och transport	» 2,000: —	(1,618: 62)
Renhållning	» 1,500: —	(1,171: 13)
Inköp och underhåll av inventarier	» 5,000: —	(8,948: 89)
Diverse omkostnader	» 2,500: —	(2,435: 65)
	<hr/>	
	Summa kronor 93,300: —	

Till täckning av 1921 års utgifter förefinnas:

Statsanslag, ordinarie	Kronor 50,000: —
» extra	» 10,000: —
» » å tilläggsstat	» 25,000: —
Behållning från föregående år (avrundad)	» 500: —
varjämte påräknas:	
Intressemedel	» 2,100: —
Extra inkomster (därav c:a 3,800 kronor behållning av bibliotekets duplettauktion)	» 6,400: —
	<hr/>
	Summa kronor 94,000: —

En behållning på 700 kronor skulle således komma att uppstå.

Utgifter och inkomster för år 1922 beräknar jag på sätt nedanstående tablå visar, varvid för posterna uppvärmning, elektrisk belysning, renhållning och inventarier är att märka den ökning i kostnader, som föranledes därav att fyra stora flygellokaler beräknas kunna börja tagas i bruk i slutet av år 1921. Vad

- [15.] bokbinderiposten beträffar bör anmärkas, att biblioteket icke blott sedan gammalt har en mycket betydande rest av obundna böcker, som böra bindas, utan att därjämte de 3 sista åren en nödtvungen alltför stor återhållsamhet i fråga om bindning iakttagits. Under åren 1918—1920 bundos sammanlagt blott 8,726 volymer böcker och inga tidningar, medan under de två åren 1916—1917 icke mindre än 10,392 volymer böcker och 72 volymer tidningar — ett tidningsband betingar numera ett pris av minst 30 kronor och en årgång av t. ex. Svenska Dagbladet kräver 4 band för att bliva någorlunda hanterlig — blevo bundna. Vid beräkningen av inventarieposten har endast i mycket ringa grad tagits hänsyn till att det för inredning av fyra flygellokaler beviljade anslaget, som med 5,000 kronor understeg det av byggnadsstyrelsen förordade, efter all sannolikhet kommer att visa sig mycket otillräckligt. Sedan anslaget beviljades har som bekant lönerna för byggnadsarbetarna avsevärt höjts, och avtalet därom utgår först år 1922.

Inkomster.

Statsanslag, ordinarie	Kronor 50,000:—
» extra	» 20,000:—
Behållning från 1921	» 700:—
Intressemedel	» 2,100:—
Extra inkomster	» 2,000:—
	<hr/>
	Summa kronor 74,800:—

Utgifter.

Bokinköp	Kronor 48,000:—
Inlösen av bytesexemplar av universitetets årsskrift	» 800:—
Bokbinderi	» 20,000:—
Skrivmaterialier och tryck	» 2,500:—
Uppvärmning	» 7,000:—
Elektrisk belysning och kraft	» 1,000:—
Frakt och transport	» 1,500:—
Renhållning	» 1,500:—
Inköp och underhåll av inventarier	» 5,000:—
Diverse omkostnader	» 2,500:—
	<hr/>
	Summa kronor 89,800:—

En brist på 15,000 kronor skulle således komma att uppstå.

Departement-
schefen.

Överbibliotekariens framställning klarlägger, synes det mig, universitetsbibliotekets ekonomiska ställning under de senare åren. Någon nedsättning av kostnaden för uppvärmning anser jag mig i detta fall icke kunna vidtaga, framför allt med hänsyn till den omständigheten att de nya flygellokalerna nu tagits i bruk. Då emellertid på en eller annan post inskränkningar och besparingar torde kunna göras, utan att därigenom allt för stora olägenheter för bibliotekets vidkommande kunna tänkas uppstå, finner jag mig böra förordade en

mindre nedsättning av det äskade förstärkningsanslaget från 15,000 kronor till 13,500 kronor.

De från universitetet begärda anslagen utgöra tillhopa 147,625 kronor. Denna summa har jag på ovan anförda skäl minskat med 33,275 kronor till ett belopp av 114,350 kronor, om vars beviljande på tilläggsstat för år 1922 jag tillstyrker proposition till riksdagen. Sistnämnda belopp synes mig böra, i olikhet mot vad de senare åren ägt rum, å tilläggsstaten sammanföras till ett anslag, och torde Kungl. Maj:t sedermera i sinom tid besluta i fråga om anslaget fördelning, varvid de ovan angivna beräkningsgrunderna synas böra följas.

Jag hemställer alltså, att Eders Kungl. Maj:t täcktes föreslå riksdagen

att till materiell m. m. för vissa institutioner och inrättningar vid universitetet i Lund anvisa på *tilläggsstat* för år 1922 ett reservationsanslag av 114,350 kronor.

Karolinska mediko-kirurgiska institutet.

6. **Poliklinik för barnsjukdomar.** Under åberopande av vad jag förut denna dag anført under punkten 84 av bilagan åttonde huvudtiteln till årets statverksproposition, hemställer jag om förslag till riksdagen

[16.]
Poliklinik för
barnsjuk-
domar.

att anvisa på *tilläggsstat* för år 1922 såsom särskilda förslagsanslag, högst:

dels till täckande av ökning av hyran för polikliniken för barnsjukdomar i Stockholm för tiden 1 oktober 1921—31 december 1922, 625 kronor,

dels ock till kostnaderna för förflyttning av nämnda poliklinik från dess nuvarande lokal till allmänna barnhuset 250 kronor;

båda anslagen under villkor att Stockholms stad till enahanda ändamål för året tillskjuter motsvarande belopp.

[17.]

Täckande av
brister å
materiell-
anslagen för
vissa insti-
tutioner m. m.

7. Täckande av brister å materiellanslagen för vissa institutioner m. m. I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag anvisade 1921 års riksdag till täckande av under åren 1918 och 1919 uppkomna merkostnader i de å karolinska mediko-kirurgiska institutets ordinarie stat uppförda reservationsanslagen till materiell m. m. för medicinska kliniken samt till underhåll av djur- och operationsavdelningen på tilläggsstat för år 1921 ett reservationsanslag av 813 kronor. De merkostnader, för vilkas täckande anslag beviljades, utgjorde:

för medicinska kliniken	kronor 733: 99
» djur- och operationsavdelningen	» 79: 01

Summa kronor 813: 00

Vidare anvisade samma riksdag på nyssnämnda tilläggsstat ett förslagsanslag, högst 1,635 kronor, till täckande av uppkommen brist i de för år 1921 till materiell m. m. för institutets kemiska institution uppförda statsanslag.

I skrivelse till kanslern för rikets universitet har institutets lärarkollegium hemställt om utverkande av proposition till 1922 års riksdag med förslag att till täckande av under år 1920 uppkomna brister i institutets anslag till materiell för vissa institutioner anvisa på tilläggsstat för år 1922 *dels* till täckande av vissa brister i anslagen till materiell m. m. för patologisk-anatomiska och farmakologiska institutionerna samt medicinska kliniken ävensom till underhåll av djur- och operationsavdelningen ett belopp av 3,269 kronor 12 öre, *dels ock* till täckande av under år 1920 uppkomna merkostnader för polikliniken för barnsjukdomar i Stockholm ett belopp av 238 kronor 94 öre, under villkor, att Stockholms stad för ändamålet tillskote lika stort belopp som statsanslaget.

Bristerna, vilkas uppkomst är att tillskriva det jämväl under år 1920 allmänt rådande abnormt höga prisläget, fördela sig enligt lärarkollegiets skrivelse på följande sätt mellan de olika institutionerna:

Under år 1920 hava å nedan angivna anslag för karolinska mediko-kirurgiska institutet uppstått brister till följande belopp:

Anslaget till materiell m. m. för patologisk-anatomiska institutionen	kr. 1,425: 55
» till materiell m. m. för farmakologiska institutionen	» 201: 47
» till materiell m. m. för medicinska kliniken	» 1,543: 25
» till underhåll av djur- och operationsavdelningen	» 98: 85

eller tillhopa kronor 3,269: 12

Anslaget till en poliklinik för barnsjukdomar i Stockholm 477 kronor 88 öre.

I skrivelse den 13 augusti 1921 har universitetskanslern hemställt om avlåtande av proposition till riksdagen i överensstämmelse med lärarkollegiets förslag.

Sedermera har professorn i patologisk anatomi vid institutet C. Sundberg anhållit om beredande av medel till tackande av motsedd brist i patologiska institutionens materiellanslag för år 1921. Sundberg har därvid anfört följande:

Institutionens <i>inkomster</i> äro	
<i>dels</i> det ordinarie materiellanslaget	kronor 5,500: —
<i>dels</i> till årets slut beräknade	» 1,500: —
	<hr/> Summa kronor 7,000: —
<i>Utgifter</i> intill den 1 september hava varit	kronor 8,378: 10
Härtill komma	
<i>dels</i> ineliggande men obetalda räkningar	» 3,553: 69
<i>dels</i> beräknade utgifter för månaderna sept.—dec.	» 2,000: —
	<hr/> Summa kronor 13,931: 79

Årets *brist* kommer alltså att bli ungefär 7,000 kronor.

I mitt riksdagspetitum till 1920 års riksdag om förhöjning i det ordinarie materiellanslaget har jag utförligt angivit orsakerna till detta ökade behov. Riksdagen beviljade emellertid detta petitum endast i den form, att 15,400 kronor uppfördes på 1920 års tilläggsstat *dels* för tackande av brist från föregående år, *dels* för höjning av 1920 års materiellanslag. Men samma behov kvarstod för år 1921 och torde jämväl kvarstå för år 1922.

Då jag först nu kan någorlunda med säkerhet beräkna utgifterna för år 1921, har jag på tillrådan av förvaltningsnämnden funnit nödvändigt att anmäla förhållandet och att hemställa om bristens snara avhjälpande.

Under återopande härav har institutets lärarkollegium hemställt om utverkande av framställning till riksdagen om beviljande av ett anslag å 7,000 kronor till tackande av nu senast ifrågakomna brist.

Sedan universitetskanslern anmodat lärarkollegiet att taga i övervägande, huruvida icke i samband med förevarande ärende framställning borde göras till riksdagen om anslag såväl för tackande av antagligen för år 1922 uppkommande brist i materiellanslaget som ock för det ordinarie materiellanslagets ökning från och med år 1923, har lärarkollegiet, efter hörande av Sundberg och under återopande av en utav honom verkställd utredning, hemställt *dels* om ett anslag å 7,000 kronor å 1922 års tilläggsstat för tackande av för år 1922 beräknad brist i ifrågavarande materiellanslag, *dels* ock om uppförande för förra halvåret 1923 av det ordinarie materiellanslaget med 6,100 kronor. Framställningen tillstyrkes av kanslern i skrivelse den 4 oktober 1921.

[17.]

Vidare har professorn i allmän hälsovårdslära vid institutet A. Pettersson i skrivelse den 12 oktober 1921 hos lärarkollegiet anmält, att av hygieniska institutionens anslag för år 1921, 2,600 kronor, återstode endast omkring 150 kronor, vilken summa omöjligen räckte att bestrida de med institutionens verksamhet förbundna utgifterna under årets tre sista månader, samt anhållit om ett tilläggsanslag å 400 kronor, varvid åberopats följande beräkning:

Approximativ beräkning av *hygieniska* avdelningens utgifter under återstående del av år 1921.

Städning och upppassning	kronor	225:—
Telefon	»	47: 50
Elektricitet	»	25:—
Djurföda	»	75:—
Kött till näringssubstrat	»	25:—
Specerier, tvål, såpa etc.	»	40:—
Reagens och utensilier	»	35:—
Böcker	»	45:—
Experimentdjur	»	40:—
Summa kronor		557: 50

Petterssons framställning tillstyrkes av lärarkollegiet, och har kanslersämbetet i skrivelse den 18 november 1921 hemställt om anslag till täckande av den beräknade bristen.

Slutligen har professorn i farmakodynamik och farmakognosi vid institutet C. S. Santesson anmält, att å farmakologiska institutionens ordinarie anslag, 1,000 kronor, vore för år 1921 en brist att emotse å 200 kronor, och har institutets lärarkollegium hemställt om anvisande av medel till täckande av denna brist, likaså kanslersämbetet i skrivelse den 8 december 1921. Till belysande av institutionens ekonomi torde få hänvisas till följande tablå:

Farmakologiska institutionens utgifter under år 1921 utgöras av följande poster:

Apoteksvaror och kemikalier	kronor	200:—
Instrument och verktyg	»	110:—
Försöksdjur och foder åt dem	»	190:—
Elektrisk ström och hisskötsel	»	70:—
Skötsel och reparation av klockor	»	80:—
Telefon	»	190:—
Tvätt	»	20:—
Skurning, städning	»	300:—
Diverse	»	40:—
Summa kronor		1,200:—

För täckande av ifrågavarande brister för åren 1920 och 1921 synes ingen annan utväg förefinnas än att genom framställning till riksdagen söka bereda härför erforderliga medel. De begärda anslagen hava uppenbarligen påkallats av utgifter, som icke utan störande av ifrågavarande institutioners verksamhet kunnat undvikas. Vad däremot beträffar förstärkningsanslaget för år 1922 för den patologiska institutionen och frågan om höjning av dess ordinarie anslag anser jag det vara mindre lämpligt att grunda några beräkningar på de erfarenheter, som vunnits under de senare åren med deras abnorma prisförhållanden. Jag anser ej heller, att patologiska institutionen i förevarande hänseende bör intaga en undantagsställning i förhållande till andra institutioner i en fråga, som synes böra vinna beaktande i ett större sammanhang. De belopp, för vilkas täckande framställning torde böra göras hos riksdagen, skulle alltså utgöra dels i avseende å brister för år 1920 i avrundade tal 3,270 kronor och 239 kronor, dels ock i avseende å för år 1921 beräknad brist för patologiska institutionen 7,000 kronor och för samma år beräknade brister för hygieniska institutionen 400 kronor samt för farmakologiska institutionen 200 kronor. Det synes mig lämpligt att — med undantag för den pediatrika poliklinikens merkostnadsbelopp — samtliga övriga belopp sammanföras i ett gemensamt anslag å tillhoppa 10,870 kronor. Jag tillstyrker förslag till riksdagen

att å *tilläggsstat* för år 1922 såsom särskilda förslagsanslag, högst, anvisa

dels till täckande av under år 1920 uppkomna och för år 1921 beräknade brister till av mig ovan angivna belopp i de i karolinska mediko-kirurgiska institutets ordinarie stat uppförda reservationsanslagen till materiell m. m. för patologisk-anatomiska, hygieniska och farmakologiska institutionerna samt medicinska kliniken ävensom till underhåll av djur- och operationsavdelningen ett belopp av 10,870 kronor;

dels ock till täckande av under år 1920 uppkomna merkostnader för polikliniken för barnsjukdomar i Stockholm ett belopp av 239 kronor under villkor att Stockholms stad för ändamålet tillskjuter lika stort belopp.

Serafimerlasarettet.

[18.]
Brist i serafimerlasarettets räkenskaper.

8. **Brist i serafimerlasarettets räkenskaper.** Till tackande av år 1917 uppkommen samt för 1918 motsedd brist i serafimerlasarettets räkenskaper anvisade 1918 års lagtima riksdag ett förslagsanslag, högst 468,097 kronor, varav till tackande av den för år 1918 motsedda bristen avsetts ett belopp av 200,000 kronor. Härjämte anvisades genom Kungl. Maj:ts beslut den 15 november 1918 från förslagsanslaget till oförutsedda utgifter ett belopp av 350,000 kronor till tackande av ytterligare motsedd brist i lasarettets räkenskaper för år 1918, vadan sålunda hela det för sistnämnda år för angivna ändamål tillgängliga beloppet uppgått till 550,000 kronor.

För enahanda ändamål anvisade dels 1919 års riksdag på tilläggsstat för samma år ett förslagsanslag, högst 550,000 kronor, dels ock 1920 års riksdag på tilläggsstat för samma år till tackande av den brist, som beräknades hava uppkommit i serafimerlasarettets räkenskaper för år 1919 — utöver av riksdagen tidigare för ändamålet anvisade medel — ett belopp av 30,000 kronor samt till tackande av motsedd brist i samma räkenskaper för år 1920 ett belopp av 450,000 kronor.

Under åttonde huvudtiteln föreslog Kungl. Maj:t 1921 års riksdag att anvisa på tilläggsstat för år 1921 dels till tackande av den brist, som beräknades hava uppkommit i serafimerlasarettets räkenskaper för år 1920 — utöver av riksdagen tidigare för ändamålet anvisade medel — ett belopp av 145,000 kronor, dels ock till tackande av motsedd brist i samma räkenskaper för år 1921 ett belopp av 500,000 kronor. Riksdagen nedsatte emellertid det sistnämnda beloppet och anvisade för omförmälda ändamål respektive 145,000 och 345,000 kronor. Därvid anförde riksdagen:

Vad anginge den motsedda bristen för år 1921 å 500,000 kronor, torde erinras, hurusom anslagsposten till uppvärmning och belysning beräknats för år 1921 till 365,000 kronor. På grund av de stora förändringar, som inträffat å bränslemarknaden sedan augusti 1920, då sagda beräkning gjordes, hade riksdagens vederbörande utskott ansett sig böra från serafimerlasarettet införskaffa en beräkning av för år 1921 erforderligt bränsle och därav betingade kostnader, grundad på då rådande förhållanden å bränslemarknaden. Sistnämnda beräkning hade givit vid handen, att medelsbehovet för år 1921 uppskattats till 210,000 kronor, alltså 155,000 kronor mindre än de i augusti 1920 gjorda beräkningarna visade. Riksdagen hade vid sådant förhållande ansett sig böra nedsätta den av Kungl.

Maj:t föreslagna summan av 500,000 kronor med berörda 155,000 kronor eller alltså till 345,000 kronor.

I skrivelse den 24 augusti 1921 har direktionen över serafimerlasarettet — med åberopande av en skrivelsen bilagd, av lasarettets kamrerare verkställd utredning jämte tablå över inkomster och utgifter vid lasarettet under åren 1920, 1921 och 1922 — hemställt om anvisande på tilläggsstat för år 1922 av 294,000 kronor till täckande av för år 1922 motsedd brist i lasarettets räkenskaper. Direktionen meddelar först, att av anslagen för år 1920 ett belopp av 11,812 kronor 94 öre icke behövt tagas i anspråk, samt att, efter vad för det närvarande kan bedömas, för år 1921 en besparing å 118,000 kronor torde kunna göras. Direktionen fortsätter härefter:

Brist i lasarettets räkenskaper även för år 1922 måste med bestämdhet förut sättas komma att inträffa. Direktionen ansåge sig åtminstone för närvarande icke kunna beräkna denna brist till ett lägre belopp än vad en vid lasarettet verkställd utredning gäve vid handen, eller till 294,000 kronor. En ytterligare minskning av vissa utgiftsposter kunde visserligen på grund av ändrade ekonomiska förhållanden möjligen komma att inträffa och skulle naturligen direktionen vidtaga alla åtgärder för att söka åstadkomma en sänkning av lasarettets omkostnadsstat, men å andra sidan torde böra framhållas att inom direktionen stora farhågor uttalats för att inkomsterna under år 1922 av avgifter för vården av medellösa sjuka från Stockholms län genom öppnandet av lasarettet vid Mörby kunde komma att nedgå i ännu högre grad än de ekonomiska beräkningarna utvisade.

Lasarettets inkomster och utgifter under olika poster för år 1920 samt de approximativt beräknade inkomsterna och utgifterna för åren 1921 och 1922 framgå av efterföljande av lasarettets sysselman upprättade tablå:

	I n k o m s t e r		
	1920	1921	1922
	Kronor	Kronor	Kronor
Patientavgifter, direkt betalande . . .	346,399: —	342,000: —	378,600: —
Av Stockholms stad, för medellösa . .	226,664: —	200,945: —	172,372: —
» » » , poliklinik	20,800: —	20,800: —	20,800: —
» » läns landsting för medellösa	369,840: —	335,795: —	187,878: —
Ränteöverskott	24,130: —	24,910: —	24,800: —
Ordinarie statsanslag	120,750: —	120,750: —	120,750: —
Erforderligt extra statsanslag till täckande av brist	613,187: —	227,000: —	294,000: —
Summa	1,721,770: —	1,272,200: —	1,199,200: —

[18.]

	Utgifter efter avdrag för ersättnings- och försäljningsmedel		
	1920	1921	1922
	Kronor	Kronor	Kronor
Läkemedel	59,546: —	57,000: —	52,500: —
Mineralvatten, vin, is, m. m.	14,110: —	12,500: —	10,500: —
Förbandsartiklar	49,583: —	37,500: —	37,500: —
Kosthåll	478,262: —	335,000: —	335,000: —
Avlöningar och pensioner med dyrtidstillägg	348,441: —	361,500: —	337,000: —
Uppvärmning och belysning	401,101: —	160,000: —	125,000: —
Tvätt och renhållning	27,206: —	20,000: —	20,000: —
Kläder	54,547: —	33,500: —	33,500: —
Instrument och apparater	55,616: —	73,000: —	73,000: —
Inventarier av andra slag	44,365: —	30,000: —	24,000: —
Diverse utgifter för sjukvården	88,270: —	87,200: —	81,200: —
Fastighetens underhåll	67,613: —	65,000: —	70,000: —
Balanserad brist från föregående år	33,110: —	—	—
Summa	1,721,770: —	1,272,200: —	1,199,200: —

I sin ovan omförmälda promemoria anför lasarettets kamrerare, bland annat:

Av det utav 1921 års riksdag beviljade täckningsanslaget å 145,000 kronor har lasarettet, sedan den verkliga bristen för år 1920 blivit i räkenskaperna fastställd, behövt anlita endast 133,187 kronor 6 öre, vadan en besparing å anslaget uppstått å 11,812 kronor 94 öre.

Beträffande det å tilläggsstat för år 1921 beviljade anslaget å 345,000 kronor hade direktionen visserligen i augusti 1920 beräknat bristen till ett vida högre belopp, men särskilt en av omständigheterna sedermera möjliggjord omläggning av bränsleinköpen för lasarettet jämte opåräknat sjunkande priser har väsentligt nedbragt de beräknade kostnaderna. Därigenom att vidare de stora utgiftsposterna för de under år 1920 verkställda förhandsinköpen av bränsle i viss utsträckning bliva bestämmande för beräkningen av inkomstbeloppet av de avgifter för medelösa patienter, som under år 1921 skola kontraktenslignat gäldas av Stockholms stad och Stockholms läns landsting och dessa inkomstposter till följd härav komma i ett bättre förhållande till innevarande års löpande utgifter än som tidigare kunde antagas, kan numera med tämligen stor visshet beräknas, att även det av riksdagen anvisade reducerade förstärkningsanslaget å angivna 345,000 kronor icke på långt när behöver tagas i anspråk. Enligt tablån över lasarettets inkomster och utgifter skulle den verkliga bristen för år 1921 antagas kunna begränsas till 227,000 kronor och sålunda en besparing å anslaget uppstå å 118,000 kronor.

Beträffande de för år 1922 beräknade utgifterna upptages i förenämnda

tablå endast å en utgiftstitel, den för fastighetens underhåll, någon ökning i jämförelse med 1921 års utgifter, under det att de övriga titlarna utvisa mindre eller enahanda belopp som under år 1921.

Rörande de enskilda utgiftsposterna för år 1922 anmärkes i promemorian:

Vidkommande posten *läkemedel* har hänsyn tagits till den 1 juni 1921 inträdd prissänkning. Minskad kostnad för *mineralvatten* beror på minskade utgifter för is till följd av den numera befintliga kylanläggningen. För posten *avlönningar och pensioner*, som för år 1921 visar en avsevärd ökning i utgifter, beroende på enligt medicinalstyrelsens direktiv verkställd löneroglering för sköterskepersonalen, är beräkningen för år 1922 grundad på avlöningen med därå utgående dyrtidstillägg till fast anställd personal för juli månad 1921, respektive pensionerna och dyrtidstilläggen därå för tredje kvartalet 1921, varjämte beräknats att utgifterna till extra personal för rengöring och skurning, för vakning, för vikariat under sjukdomsfall för ordinarie personal, arvoden till semestervikarier m. m. skulle nedgå med 20 procent. För ökad personal med anledning av ifrågasatt reglering av arbetstiden enligt medicinalstyrelsens »råd och anvisningar» har förslagsvis räknats med en merutgift av 14,000 kronor. — Titeln *instrument och apparater* visar för år 1922 liksom för år 1921 en betydlig stegring av 1920 års utgifter, detta förnämligast beroende på ökade kostnader för röntgenplåtar och röntgeninstrument. — Den beräknade lägre kostnaden för *inventarier* baseras på sannolikheten av minskade arbetslöner under år 1922. Beträffande *diverse utgifter för sjukvården* har kostnaden för trycksaker och skrivmaterialier beräknats 20 procent lägre än för år 1921, varjämte beräknats ett bidrag från medicinska kliniken till reagenser för laboratorierna av 2,000 kronor. — Vidkommande kostnaderna för *fastighetens underhåll* ingå däri följande beräknade utgifter:

till löpande underhåll och reparationer	kronor 40,000:—
» målning av plåttaken	» 6,000:—

samt till omputsning och målning av fasaderna å kirurgiska kliniken och gamla operationsbyggnaden samt södra fasaden å gamla bostadshuset, enligt av byggnadsfirman Carlsson & Löfgren upprättat kostnadsförslag beräknade till 27,170 kronor, men på grund av motsedd nedgång i nu gällande arbetslöner upptagna till endast 24,000 kronor.

Ehuru slutsumman av lasarettets utgifter under år 1922 beräknas utgöra 1,199,200 kronor mot 1,272,200 kronor under år 1921, måste likväl den för år 1922 motsedda bristen i lasarettets stat upptagas till ett avsevärt högre belopp än vad numera antages behövt för år 1921 eller till 294,000 kronor.

Detta beror därpå, att inkomsterna av sjukvårdsavgifter år 1922 måste antagas komma att högst väsentligt nedgå. Kostnaden för underhållsdag, som under år 1920 uppgick till 9 kronor 54 öre (inräknat utgifterna för fastighetens underhåll och onera till 9 kronor 97 öre) och för år 1921 beräknats till 8 kronor 64 öre (resp. 9 kronor 7 öre) antages för år 1922 sjunka till 7 kronor 32 öre (resp. 7 kronor 78 öre), varigenom beloppet av de till fulla eller i det närmaste

[18.] fulla underhållskostnaden belöpande sjukvårdsavgifterna från Stockholms stad och Stockholms läns landsting givetvis kommer att betydligt minskas. Då vidare Stockholms läns nya sjukhus vid Mörby antages komma att tagas i bruk under år 1922, torde detta med all sannolikhet medföra en avsevärt minskad beläggning å serafimerlasarettet av sådana sjuka, för vilka landstinget hade att betala full ersättning. Försiktigheten har bjudit att i stället för beräknade 37,700 underhållsdagar för sådana patienter under år 1921 endast beräkna 25,000 underhållsdagar under år 1922. Denna för lasarettets ekonomi menliga omständighet motväges endast till en mindre del av ökad inkomst från enligt fastställd taxa direkt betalande patienter, som skulle kunna mottagas i större utsträckning än förut. Allt som allt måste räknas med en minskning i sjukvårdsavgifter under år 1922 i jämförelse med de för år 1921 beräknade till i runt tal 140,000 kronor.

Statskontoret har den 3 september 1921 avgivit infordrat utlåtande och därvid anfört, bland annat, följande:

Mot direktionens förslag att väntad brist i serafimerlasarettets räkenskaper för år 1922 skulle täckas genom anslag för ändamålet på tilläggsstat för samma år hade statskontoret intet att erinra. Beträffande beräkningen av behövt anslagsbelopp ville statskontoret dock anföra följande.

På tilläggsstat för år 1920 vore uppförda anslag till täckande av brister i lasarettets räkenskaper för åren 1920 och 1921. Enligt vad direktionen upplyste hade bristen i 1920 års räkenskaper blivit mindre än beräknat, vadan en besparing å mer än 11,000 kronor uppstått i det för dess täckande avsedda anslaget. Å motsvarande anslag för år 1921 väntades enligt en av sysslomannen vid lasarettet gjord beräkning ett överskott å 118,000 kronor uppkomma. Dessa två anslag skulle alltså lämna en besparing på sammanlagt mer än 129,000 kronor. Denna besparing syntes statskontoret lämpligen böra tagas i anspråk för täckande av en del av den väntade bristen för år 1922; och skulle i så fall, om direktionens beräkning av bristen godtages, det anslag, som borde äskas av riksdagen, kunna begränsas till 165,000 kronor.

Departement-
schefen.

Utav vad i det föregående blivit anfört torde framgå, att även för år 1922 anslag till täckande av brist i serafimerlasarettets räkenskaper torde vara oundgängligen nödvändigt. Det kan visserligen vara ägnat att förvåna, att bristen för år 1922 av direktionen beräknats till ett så högt belopp som 294,000 kronor, vilket med icke mindre än 67,000 kronor överstiger den för år 1921 beräknade bristen å 227,000 kronor. Men härvid är dock att uppmärksamma, att ersättningen från Stockholms läns landsting för medellösa patienter upptages för år 1922 till 187,878 kronor mot 335,795 kronor under år 1921, vilket medför en minskning å inkomstsidan av 147,917 kronor. — Det synes mig visserligen icke vara uteslutet, att den sedan länge pågående prissänkningen kommer att fortsätta

även under år 1922 och att fördenskull besparingar skola kunna göras å den ena eller andra utgiftsposten, men häremot torde man böra ställa de inom direktionen uttalade farhågorna för att även vissa inkomstposter skola få vidkännas ytterligare avsevärd minskning. Då det torde vara vanskligt att ens för den närmaste framtiden göra några säkra kalkyler, synes mig försiktigheten bjuda att till grund för framställning till riksdagen lägga de av direktionen gjorda beräkningarna. — I avseende å bestämmandet av storleken av det för år 1922 erforderliga anslagsbeloppet ansluter jag mig till den av statskontoret i detta hänseende uttalade meningen.

På grund av vad ovan anförts får jag därför hemställa, att Eders Kungl. Maj:t täcktes föreslå riksdagen

dels medgiva, att uppkommande besparingar å anlagen på tilläggsstat för år 1921 till täckande av brister i serafimerlasarettets räkenskaper för åren 1920 och 1921 må användas till täckande av motsedd brist i samma räkenskaper för år 1922,

dels ock på *tilläggsstat* för år 1922 för sist angivna ändamål ytterligare anvisa ett förslagsanslag, högst 165,000 kronor.

Farmaceutiska institutet.

9. Ökade medel till vissa i staten för farmaceutiska institutet upptagna ändamål. [19.] För vissa ändamål, vilka under närvarande förhållanden ej kunna behörigen tillgodoses med vederbörande, å ordinarie stat uppförda anslag, behöver farmaceutiska institutet även under år 1922 anslag å tilläggsstat.

Ökade medel till vissa i staten för farmaceutiska institutet upptagna ändamål.

De ifrågavarande ordinarie anlagen äro följande:

materialier, instrument, böcker och samlingar	kronor 7,500: —
uppvärmning, belysning och vattenförbrukning med mera dylikt »	3,500: —
egendomens underhåll, renhållning och diverse »	3,000: —

Till förstärkande av dessa anslagsposter har riksdagen för vardera av åren 1919, 1920 och 1921 anvisat på tilläggsstat 15,000 kronor; motsvarande av institutets styrelse för år 1922 begärda anslag utgör 12,000 kronor.

Jag bör nämna, att till institutets förfogande för inköp av materialier m. m. stå, utom nyssnämnda anslag å 7,500 kronor, vissa

[19.] av institutets styrelse till beloppet bestämda övningsavgifter, vilka de studerande jämlikt § 31 av stadgan för farmaceutiska institutet den 22 november 1901 (Sv. förf.-samling nr 91) hava att erlægga såsom ersättning för materialier m. m., som förbrukas av de studerande.

Styrelsens ovannämnda i skrivelse den 29 augusti 1921 framburna äskande av ett anslag å 12,000 kronor grundar sig på en av institutets föreståndare, f. d. professorn T. Ekecrantz till styrelsen ingiven framställning, däri han anför bland annat:

Enligt uppgift från institutets kamrerare uppgå utgifterna under årets 8 första månader under år 1921 för

materialier, instrument etc. till	kronor	8,538:	59
uppvärmning, belysning etc. till	»	8,176:	78
egendomens underhåll etc.	»	4,478:	87

Summa kronor 21,194: 24

Utgifterna för hela året 1921 å dessa tre anslagsposter kunna således beräknas till omkring 32,000 kronor.

Till bestridande av dessa utgifter finnas tillgängliga:

å ordinarie stat

anslag till materialier, instrument etc.	kronor	7,500:	—
anslag till uppvärmning, belysning etc.	»	3,500:	—
anslag till egendomens underhåll etc.	»	3,000:	—

kronor 14,000: —

å tilläggsstat för år 1921 » 15,000: —

övningsavgifter under vårterminen kronor 1,960: —

» vid parallellkurserna till farmacie kandidatexamen . . . » 1,950: —

» under höstterminen beräknade till » 2,400: — » 6,310: —

Summa kronor 35,310: —

Såsom framgår av redogörelsen torde förslagsanslaget å tilläggsstat för år 1921 15,000 kronor vara fullt tillräckligt att täcka den brist, som år 1921 uppkommer å anslagen till materialier, instrument etc., uppvärmning, belysning etc. och egendomens underhåll etc. Under förutsättning att nuvarande priser å bränsle icke åter komma att stegras samt att utgifterna för lysgas och elektrisk ström komma att sänkas, torde för år 1922 ett anslag av högst 12,000 kronor vara till fyllest att täcka då uppkommande brist å nämnda anslagsposter.

Dessutom anmäler styrelsen, att även under år 1923 en brist å institutets förevarande anslagsposter vore att emotse, vilken brist nu ej kunde beräknas lägre än till 6,000 kronor för tiden 1 januari—30 juni 1923.

Departement-
schefen.

Av den utav institutets föreståndare lämnade redogörelsen synes mig framgå, att en besparing av i runt tal 3,000 kronor torde

kunna vara att emotse å de medel, som för ifrågavarande ändamål beräknats för år 1921. Såväl med hänsyn härtill som i betraktande av de i förhållande till år 1921 lägre priser, som böra läggas till grund för kostnadsberäkningar för år 1922, synes ett förstärkningsanslag av 9,000 kronor nu vara för ändamålet tillräckligt. Huruvida någon förstärkning för år 1923 kan vara erforderligt, torde ännu vara för tidigt att bedöma.

Jag hemställer alltså, att Eders Kungl. Maj:t behagade föreslå riksdagen

att för beredande av ytterligare medel under år 1922 för vissa i farmaceutiska institutets stat upptagna ändamål, nämligen till materialier m. m., till uppvärmning m. m. och till egendomens underhåll m. m. anvisa på *tilläggsstat* för år 1922 ett förslagsanslag, högst 9,000 kronor.

Allmänna barnbördshuset.

10. **Uppehållande av verksamheten vid allmänna barnbördshuset i Stockholm.** Under åberopande av vad jag under denna rubrik i annat sammanhang anført, hemställer jag, det Eders Kungl. Maj:t täcktes föreslå riksdagen

att till uppehållande av verksamheten vid allmänna barnbördshuset i Stockholm på *tilläggsstat* för år 1922 anvisa ett förslagsanslag, högst 47,850 kronor.

[20.]

Uppehållande av verksamheten vid allmänna barnbördshuset i Stockholm.

E. De allmänna läroverken m. m.

Högre lärarinneseminariet.

- [21.] 1. **Lokalhyra.** Under åberopande av vad jag förut denna dag
Lokalhyra. anfört till statsrådsprotokollet över ecklesiastikärenden vid anmälan av anslagsbehoven under riksstatsens åttonde huvudtitel för förra delen av år 1923, punkten 114, hemställer jag, att Eders Kungl. Maj:t täcktes föreslå riksdagen
att till förstärkande av de på extra stat för år 1922 till förhyrande av lokaler för högre lärarinneseminariet beviljade anslagen anvisa på *tilläggsstat* för år 1922 ett förslagsanslag, högst 5,900 kronor.

Allmänna läroverken.

- [22] 2. **Studiekurs för svenska lärjungar i Frankrike.** Från
Studiekurs för svenska lärjungar i Frankrike. och med läsåret 1919—1920 anordnas årligen en studiekurs för svenska lärjungar i Frankrike. På framställning av föreningen l'amitié franco-suédoise förordnade Kungl. Maj:t genom beslut den 26 september 1919 ledare för berörda kurs, som hittills varit förlagd till lycéet i Caen (Calvados). Beträffande kursens ledning och planläggning ävensom villkor för tillträde till kursen har Kungl. Maj:t sedermera den 30 april 1920 meddelat föreskrifter ävensom medgivit att vid lycéet i Caen avlagd examen du baccalauréat finge i viss angiven omfattning tillgodoräknas såsom avlagd svensk studentexamen.

Sedan Kungl. Maj:t på ansökning av nämnda förening hos 1921 års riksdag gjort framställning om anvisande av anslag till berörda svenska studiekurs anvisade riksdagen såsom bidrag till bestridande av kostnaderna under läsåret 1921—1922 för nämnda studiekurs på tilläggsstat för år 1921 ett förslagsanslag, högst 3,000 kronor.

I fråga om användningen av detta anslag föreskrev Kungl. Maj:t genom beslut den 7 juli 1921, att anslaget skulle fördelas på fyra stipendier, vartdera å sjuhundrafemtio kronor, att utgå under villkor att föreningen l'amitié franco-suédoise ansvarade för att varje stipendiat från föreningen eller annan erhöle bidrag till lika stort belopp som stipendiet, att stipendierna skulle tilldelas obemedlade eller mindre bemedlade ynglingar, som ådagalagt flit och visat sig äga fallenhet för ifrågavarande studier och tillika fullgjort de av Kungl. Maj:t genom nyssnämnda beslut den 30 april 1920 fastställda villkoren för deltagande i omförmälda kurs, under förutsättning att de erhöle tillträde till studiekursen, samt att stipendiat skulle utses av skolöverstyrelsen efter förslag av nämnda förening. Tillika ställde Kungl. Maj:t omförmälda anslag mot redovisningsskyldighet inför riksräkenskapsverket till förfogande av föreningen l'amitié franco-suédoise, som skulle hava att i den ordning skolöverstyrelsen bestämde till vederbörande utbetala de beviljade stipendierna.

Hos Kungl. Maj:t har nu föreningen l'amitié franco-suédoise ånyo anhållit, att Kungl. Maj:t ville hos 1922 års riksdag göra framställning om anvisande av dels ett anslag på tilläggsstat för år 1922 av 3,000 kronor, dels ock ett anslag på extra stat för år 1923 av likaledes 3,000 kronor till stipendier åt elever vid den svensk-franska kursen vid lycéet i Caen. Till stöd för denna sin ansökning har föreningen anfört, bland annat, följande:

I enlighet med de av Kungl. Maj:t fastställda bestämmelserna hade föreningen till skolöverstyrelsen insänt förslag på fyra elever till erhållande av stipendier, och hade föreningen kunnat på förslaget uppföra ynglingar med synnerligen goda studiemeriter. Till deltagande i det den 1 oktober 1921 begynnande nya läsåret hade antagits tretton nya elever, vilka att döma av i Sverige erhållna vitsord i allmänhet syntes mycket väl kvalificerade för att kunna med framgång följa kursen. De stipendiemedel, som under läsåret 1921—1922 utginge ur föreningens kassa, belöpte sig till i det närmaste 8,000 kronor, oberäknat ett av Hvitfeldtska stiftelsen i Göteborg beviljat stipendium på 2,000 kronor. Antalet stipendierade elever vore åtta.

Utom de nämnda stipendieunderstöden lämnade föreningen ett avsevärt bidrag till den svenske studieledarens avlöning och hade dessutom att bestrida löpande kostnader till betydande belopp, varför föreningen icke såge sig i stånd att bära ytterligare ökade kostnader. Det vore därför för kursens framgångsrika verksamhet synnerligen önskvärt, att det statsunderstöd, som för år 1921 kommit kursen till del, även för framtiden kunde påräknas. Föreningen påpekar slutligen, att de till kursen sökandes antal befunde sig i stigande och kunde förmodas så fortfara i och med den internationella samfärdselns återgång till fullt normala förhållanden.

[22.] I utlåtande den 22 september 1921 har skolöverstyrelsen tillstyrkt bifall till den gjorda ansökningen.

Departement-
chefen.

Jag anser mig icke nu behöva upprepa de skäl för ett tillstyrkande av ifrågavarande ansökning, som framlades inför Kungl. Maj:t, då framställning i ämnet första gången gjordes hos riksdagen. Jag inskränker mig således till att med hänvisande till vad då anfördes framhålla, att den ifrågavarande studiekursen, så vitt jag kan bedöma, på ett tillfredsställande sätt fyllt sitt ändamål och allt fortfarande har en viktig uppgift genom att bidra till en närmare kännedom i vårt land om franskt språk och fransk kultur. Med stöd av vad jag sålunda anført, anser jag mig böra livligt tillstyrka, att anslag fortfarande må beviljas åt kursen för nästkommande läsår.

Anslag har begärts för såväl år 1922 som år 1923, avseende respektive läsåren 1922—1923 samt 1923—1924. Att anslag nu äskats jämväl för sistnämnda år beror uppenbarligen på föreningens önskan att redan någon tid i förväg kunna med tämlig visshet beräkna storleken av sina disponibla tillgångar för ett läsår. Enligt vad jag erfarit av föreningens sekreterare, skall ansökning om erhållande av stipendium under visst läsår vara inkommen senast den 31 nästföregående augusti. På grund härav böra medel tydligen nu anvisas å 1922 års tilläggsstat för stipendier under läsåret 1922—1923. Vad beträffar det av föreningen begärda anslaget för år 1923, anser jag mig däremot med hänsyn till vad jag nyss anført rörande tiden för stipendiernas utdelande icke kunna tillstyrka att anslag för ändamålet nu begäras å övergångsbudgeten.

Anvisat anslag bör mot redovisningsskyldighet ställas till förfogande av föreningen l'amitié franco-suédoise samt utgå under de närmare villkor och bestämmelser, som Kungl. Maj:t må finna erforderliga. Då fråga varit uppe att om så befinner lämpligare, förlägga kursen till annan ort i Frankrike, torde anslagets rubrik böra så avfattas, att hinder för anslagets åtnjutande därigenom ej förorsakas.

Under åberopande av vad jag sålunda anført, hemställer jag, att Eders Kungl. Maj:t täcktes föreslå riksdagen

att såsom bidrag till bestridande av kostnaderna under läsåret 1922—1923 för en svensk studiekurs i Frankrike anvisa på *tilläggsstat* för år 1922 ett förslagsanslag, högst 3,000 kronor.

3. **Bidrag till de allmänna läroverkens ljus- och vedkassor.** Under de senaste åren har riksdagen årligen på framställning av Kungl. Maj:t beviljat anslag för täckande, efter Kungl. Maj:ts beprövande, av utgifter, som under respektive år skulle bestridas av ljus- och vedkassan vid vederbörande allmänna läroverk men som ej kunde utgöras av denna kassas medel, därest ej terminsavgifterna till densamma sattes minst till visst angivet belopp. Anslagen, vilka haft förslagsanslags natur, hava uppgått till 150,000 kronor för år 1918, 430,000 kronor för år 1919, 600,000 kronor för år 1920 samt 450,000 kronor för år 1921. Det högsta belopp, varmed avgifterna till ljus- och vedkassan förutsattes skola utgå, var för de två förstnämnda åren bestämt till 15 kronor för varje termin, medan 1920 års riksdag förutsatte, att sagda avgift skulle för sistnämnda år utgå med högst 20 kronor för termin. Ytterligare höjning av angivna maximigräns vidtogs på förslag av Kungl. Maj:t av 1921 års riksdag, som härom i skrivelse den 10 maj 1921 (nr 188) anförde följande:

Vad angår höjningen av maximigränsen för terminsavgifterna från 20 till 25 kronor, delar riksdagen de av departementschefen härutinnan anförda betänkligheterna men har dock ansett sig böra vidtaga en sådan anordning under förutsättning att, då normala förhållanden på bränslemarknaden åter inträtt, avgifterna må kunna begränsas till vad de förut varit.

Samtidigt bestämde riksdagen som nämnts förslagsanslagets storlek till 450,000 kronor i stället för det av Kungl. Maj:t åskade beloppet 500,000 kronor, detta under hänvisning till de fallande bränslepriser, vilka gjort sig företrädesvis märkbara efter den tidpunkt, då beräkningarna av medelsbehoven för ifrågavarande ändamål uppgjorts.

De förslagsanslag, som av riksdagen anvisats till understöd åt ljus- och vedkassorna, blevo under flera år väsentligen överskridna vid den fördelning av anslagen, som av Kungl. Maj:t verkstälts. Under år 1921 åter har en betydande del av det för året beviljade anslaget ej behövt tagas i anspråk.

Efter det skolöverstyrelsen med skrivelse av den 20 juni 1921 överlämnat från vederbörande rektorer till överstyrelsen inkomna ansökningar om statsbidrag samt själv avgivit förslag i ärendet, anvisade Kungl. Maj:t genom beslut den 7 juli 1921 tillhopa 277,100 kronor till ifrågavarande ändamål för vårterminen 1921.

Ansökningar, avseende höstterminen 1921, överlämnades med skrivelse av den 30 september 1921 av skolöverstyrelsen, som tillika

|23.|

Bidrag till
de allmänna
läroverkens
ljus- och
vedkassor.

[23.] avgav förslag till fördelning av statsbidragen. Genom beslut den 13 oktober 1921 beviljade Kungl. Maj:t till de olika läroverken anslag till ett belopp av sammanlagt 40,600 kronor.

De understöd, som sålunda utdelades för år 1921, uppgingo sammanlagt till 317,700 kronor, medan det för samma år av riksdagen anvisade anslaget som nämnts utgjorde 450,000 kronor. Ett belopp av 132,300 kronor har alltså kunnat besparas.

I skrivelse den 28 oktober 1921 har skolöverstyrelsen upptagit frågan om anslag till ljus- och vedkassorna för år 1922.

Överstyrelsen anför, att överstyrelsen med hänsyn till de sänkta bränsleprisen icke ansåge sig böra ifrågasätta ett proportionsvis så högt belopp som tidigare. Å andra sidan ville överstyrelsen erinra därom, att bränsleprisens läge under år 1922 icke läte sig beräkna och att vårterminen omfattade en större del av bränslesäsongen än höstterminen, varför man vid bedömande av 1922 års bränslekostnader icke utan vidare kunde utgå från förhållandena under höstterminen 1921, ävensom därom, att ljus- och vedkassorna även skulle bestrida vissa andra utgifter än bränslekostnaderna, vilka icke sjunkit i samma grad som dessa, framför allt avlöning åt läroverkens betjäning. Överstyrelsen ansåge sig därför böra begära tredjedelen av det av riksdagen för år 1921 beviljade anslaget, d. v. s. 150,000 kronor.

Departement-
mentschefen.

Uppenbarligen var det i främsta rummet de under krisåren oerhört stegrade bränslekostnaderna, som föranledde Kungl. Maj:t att begära och riksdagen att bevilja anslag till understöd åt de allmänna läroverkens ljus- och vedkassor. Under år 1921 har, som känt är, prisen på bränsle av olika slag i betydande grad nedgått, men det bör framhållas, att bränslet — i främsta rummet kol och koks — dock ännu betingar högre pris än före kristidens början och att redan med hänsyn därtill statsunderstöd i många fall lär vara av behovet påkallat, därest terminsavgifterna till ljus- och vedkassorna — beträffande vilka avgifter befrielse eller nedsättning ej får givas — skola kunna begränsas till det för år 1921 föreskrivna maximum. Men härtill kommer, att, såsom skolöverstyrelsen erinrar, ljus- och vedkassorna hava att svara för åtskilliga kostnader förutom för bränsle och lyse. Från sagda kassor bestridas nämligen enligt läroverksstadgans föreskrift även kostnaderna för renhållning av de för läroverkets ändamål avsedda eller upplåtta lokaler ävensom för tillfälliga anordningar i dessa eller likartade avseenden samt avlöning åt vaktmästare, eldare och övrig betjäning.

Det är väl känt, att sist omförmälda kostnader ingalunda sjunkit i samma mån som bränslekostnaderna och att ifrågavarande kassor således i berörda hänseenden allttjämt äro väsentligt mer belastade än tidigare. Härtill kommer att man trots allt ej lär kunna med full visshet förutse, hur förhållandena i här förevarande avseenden komma att ställa sig under år 1922.

Anslag till nämnda kassors understödjande är följaktligen alltfört av behovet påkallat, om än en betydande reduktion av det samma, jämfört med föregående års, givetvis kan och bör vidtagas.

Skolöverstyrelsen har ifrågasatt ett anslag för år 1922 å 150,000 kronor för ifrågavarande ändamål. Det är givetvis svårt att exakt beräkna behovet härutinnan, men det förefaller mig dock sannolikt, att man kan begränsa anslaget till 100,000 kronor, och jag tillstyrker förslag till riksdagen i enlighet härmed.

Liksom tidigare bör anslaget hava förslagsanslags natur samt fördelas av Kungl. Maj:t efter förslag av skolöverstyrelsen.

Någon sänkning av den för år 1921 bestämda maximavgiften till ljus- och vedkassorna anser jag mig ej nu kunna förorda. En dylik åtgärd skulle, synes det mig, för närvarande verka så ingripande på nämnda kassors ställning, att en väsentlig förhöjning av statsanslaget omedelbart bleve nödvändig.

Jag tillstyrker alltså, att Eders Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, för täckande, efter Kungl. Maj:ts beprövande, av utgifter, som under år 1922 skola bestridas av ljus- och vedkassan vid vederbörande allmänna läroverk men som ej kunna utgöras, därest ej terminsavgifterna till densamma sättas till högre belopp än 25 kronor, på *tilläggsstat* för år 1922 anvisa ett förslagsanslag av 100,000 kronor.

4. **Bidrag till nya elementarskolans skolkassa.** Jag har under näst föregående punkt redogjort för de understödjande åtgärder, som från statsmakternas sida under de senare åren vidtagits för att begränsa lärjungarnas vid de allmänna läroverken terminsavgifter till sagda läroverks ljus- och vedkassor. Liknande anordning har ansetts erforderlig även i fråga om statens provskola, nya elementarskolan i Stockholm.

[24.]

Bidrag till nya elementarskolans skolkassa.

[24.]

Denna läroanstalt intager i vissa hänseenden en särställning bland de allmänna läroverken. Så finnes vid nämnda skola ej någon särskild ljus- och vedkassa, utan skolans så kallade skolkassa motsvarar till sitt ändamål såväl förstnämnda kassa som biblioteks- och materiellkassan vid de övriga allmänna läroverken. Jämte skolkassan har nya elementarskolan ytterligare en kassa, byggnadskassan.

Avgifterna till dessa kassor, vilka avgifter bestämmas av Kungl. Maj:t, utgöra enligt gällande bestämmelser under ett år tillhopa 60 kronor, därav för vårterminen erlägges 35 kronor och för höstterminen 25 kronor. Av nämnda belopp, 60 kronor, skola 27 kronor 50 öre tillfalla byggnadskassan och 32 kronor 50 öre skolkassan. Av byggnadskassans 27 kronor 50 öre utgöras 15 kronor för vårterminen och 12 kronor 50 öre för höstterminen; av skolkassans 32 kronor 50 öre falla 20 kronor på vårterminen och 12 kronor 50 öre på höstterminen.

Samma omständigheter, som för övriga allmänna läroverk medfört behov av statsunderstöd till ljus- och vedkassorna, hava föranlett riksdagen att anvisa medel till bidrag till nya elementarskolans skolkassa. Så har skett för vart och ett av åren 1918, 1919, 1920 och 1921. De av riksdagen för nämnda år anvisade anslagen hava utgjort respektive 5,500, 12,500, 22,000 och 15,000 kronor, varvid bör påpekas, att anslaget för år 1918 avsåg allenast höstterminen sagda år. Samtidigt har maximavgiften till skolkassan bestämts till 22 kronor för höstterminen 1918, till 44 kronor för år 1919, till 49 kronor för år 1920 och till 59 kronor för år 1921.

De anslag, som av Kungl. Maj:t anvisats till sagda skolkassas understödjande, hava utgjort för år 1918 12,486 kronor 90 öre, för år 1919 19,500 kronor, för år 1920 22,000 kronor och för år 1921 11,800 kronor.

Skolöverstyrelsen har i skrivelse den 28 oktober 1921 gjort framställning om beviljande av anslag till omförmälda skolkassa även under år 1922 och därvid anfört, bland annat, att överstyrelsen med hänsyn till de sänkta bränslepriserna ansett det för år 1922 erforderliga anslaget kunna begränsas till 7,500 kronor.

Departement-
schefen.

De skäl, som bestämt mig att tillstyrka framställning till riksdagen om beviljande av medel till understödjande av ljus- och vedkassorna vid de allmänna läroverken, kunna, synes det mig, i det

hela anföras till förmån även för här föreliggande framställning. Åtskilliga utgifter åligga skolkassan vid nya elementarskolan, vilka äro oundgängliga men vilkas storlek föga förändrats efter krisårens starka stegring. Det lärers alltså trots det betydande priset för bränsle vara nödvändigt, att kassan genom tillskott utifrån erhåller ökade medel, därest ej en motsvarande höjning av terminsavgifterna skall bliva oundgänglig. Då jag ej kan tillstyrka en dylik höjning, är enligt min mening ett anslag av statsmedel även för år 1922 av behovet påkallat.

I fråga om sagda anslags storlek har jag ansett, att en sänkning av anslaget till 5,000 kronor må kunna företagas. Beträffande prövning av anslagsbehovet för år 1922, anslaget beviljande m. m. torde, såsom tidigare skett, bestämmelser böra lämnas av Kungl. Maj:t. Anslaget bör hava förslagsanslags natur och uppföras på tilläggsstat för år 1922.

Jag hemställer alltså, att Eders Kungl. Maj:t tacktes föreslå riksdagen

att till tackande av de utgifter, som under år 1922 skola bestridas av nya elementarskolans skolkassa men som ej kunna utgöras medelst avgifter å sammanlagt 59 kronor av varje betalande lärjunge, anvisa på *tilläggsstat* för år 1922 ett förslagsanslag å 5,000 kronor.

Kommunala mellanskolor.

5. **Tillfällig löneförbättring åt lärarpersonalen vid kommunala mellanskolor.** Under åberopande av vad jag förut i dag under samma rubrik anført till statsrådsprotokollet över ecklesiastik-ärenden vid anmälan av anslagsbehoven under riksstatens åttonde huvudtitel för förra delen av år 1923, tillstyrker jag, att Eders Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

dels medgiva, att tillfällig löneförbättring må för år 1922 utgå till lärarpersonalen vid kommunala mellanskolor med följande belopp:

till ordinarie manlig ämneslärare med 500 kronor;

[25.]

Tillfällig löneförbättring åt lärarpersonalen vid kommunala mellanskolor.

till ordinarie kvinnlig ämneslärare med 400 kronor; samt

till extra ordinarie ämneslärare, övningslärare och timlärare med belopp, som Kungl. Maj:t i huvudsaklig enlighet med de i sådant hänseende för år 1921 gällande grunder bestämmer;

dels ock för berörda ändamål anvisa på *tilläggsstat* för år 1922 ett förslagsanslag av 130,000 kronor.

Privatläroverken.

[26.] 6. **Extra anslag till enskilda lärarinneseminarier.** Vid anmälan av anslagsbehoven å riksstatens åttonde huvudtitel för tiden 1 januari—30 juni 1923 erinrade jag under punkten 000, att 1921 års riksdag i anledning av Kungl. Maj:ts därom gjorda framställning anvisat medel för beredande av extra understöd åt de enskilda mellanskolor, högre flickskolor samt högre goss- och samskolor, som åtnjuta understöd från reservationsanslaget till privatläroverk.

Extra anslag
till enskilda
lärarinne-
seminarier.

De omständigheter, som gävo anledning till nu nämnda anslags äskande, föranledde Kungl. Maj:t att av riksdagen begära anslag jämväl till de tre enskilda lärarinneseminarier, vilka åtnjuta understöd från sagda reservationsanslag. I båda dessa fall var det anförda läroanstalters genom kristiden försvagade ekonomiska ställning, som var orsak till Kungl. Maj:ts framställningar till riksdagen.

För de enskilda lärarinneseminarierna begärde Kungl. Maj:t dels på tilläggsstat för år 1921 ett reservationsanslag å 28,500 kronor — d. v. s. samma belopp som i förenämnda reservationsanslag är avsett för här ifrågavarande läroanstalter —, dels ock på extra stat för år 1922 ett reservationsanslag å likaledes 28,500 kronor.

Riksdagen anförde i skrivelse den 10 maj 1921 (nr 188) beträffande sitt beslut i nu förevarande hänseende, bland annat, följande:

Riksdagen hade med hänsyn till det trängande behovet av ökade medel för uppehållande av ifrågavarande seminariers verksamhet ansett sig böra bevilja anslag för ändamålet för år 1921. Beloppet av anslaget hade riksdagen funnit böra begränsas till två tredjedelar av det till samma läroanstalter utgående ordinarie anslaget eller alltså 19,000 kronor, vilket belopp anvisats såsom ett engångsanslag för ändamålet.

Vidare anförde riksdagen, att ifrågavarande läroanstalters verksamhet givetvis vore i särskilt hög grad beroende av resultatet av nu pågående utredningsarbete rörande skolväsendet i dess helhet, och hade riksdagen i anledning därav

ansett det icke vara för staten tillrådligt att binda sig vid högre anslag till dessa seminarier än allaredan å ordinarie stat utginge. Riksdagen hade därför icke ansett sig böra bifalla Kungl. Maj:ts förslag om extra understöd för år 1922 åt de enskilda lärarinnesseminarierna.

[26.]

Genom beslut den 20 maj 1921 anbefalldes Kungl. Maj:ts skolöverstyrelsen att inkomma med förslag till de grunder, som kunde böra fastställas för fördelning av det av riksdagen sålunda beviljade anslaget, samt till erforderliga villkor och bestämmelser för åtnjutande av bidrag från nämnda anslag. Efter det dylikt förslag avlämnats av överstyrelsen, fördelade Kungl. Maj:ts genom beslut den 7 juli 1921 berörda understödsmedel samt föreskrev såsom villkor för understöds åtnjutande, bland annat, att terminsavgifterna vid ifrågavarande seminarier ej finge för läsåret 1921—1922 utan Kungl. Maj:ts medgivande höjas.

Skolöverstyrelsen har nu i skrivelse den 31 augusti 1921 hemställt om anslag till extra understöd även för år 1922 åt berörda läroanstalter och har därvid anfört, att de av överstyrelsen år 1920 åberopade skälen för framställning om dylikt understöd kunde i stort sett anses ännu förefinnas samt att sådant understöd av allmänna medel även under år 1922 vore ofrånkomligt, såvida ifrågavarande läroanstalter icke skulle se sig nödsakade att antingen avsevärt höja de redan höga terminsavgifterna eller också inskränka sin verksamhet. Överstyrelsen hemställde därför om förslag till riksdagen att för ändamålet anvisa på tilläggsstat för år 1922 ett anslag å 19,000 kronor.

De enskilda lärarinnesseminariernas stora betydelse för rekryteringen av lärarinnekårerna vid allmänna och enskilda läroverk är allmänt känd och erkänd. Även riksdagen har, såsom 1921 års riksdags nyss återgivna yttrande visar, framhållit det trängande behovet av ökade medel för uppehållande av ifrågavarande seminariers verksamhet. Med hänsyn till det nära sambandet mellan behövligheten av nämnda lärarinneutbildningsanstalter och resultatet av det nu pågående utredningsarbetet i fråga om en revision av det allmänna undervisningsväsendet ansåg sig riksdagen dock ej böra anvisa medel till extra understöd åt berörda seminarier för mer än det löpande året. Tydligt är alltså, att riksdagen önskade avvakta fortgången av nämnda, inom skolkommissionen pågående utredningsarbete för att därigenom kunna bättre bedöma behovet av fortsatt extra understöd åt seminarierna.

Departementschefen.

Som bekant har skolkommissionen ännu ej fullgjort sitt uppdrag. Enligt vad kommissionen anmält, torde dess principbetänkande komma att avlämnas i början av år 1922. Det är således tydligt, att en slutlig prövning av de förslag, som kommissionen torde komma att framlägga, ej kan komma till stånd under år 1922 och att de enskilda lärarinneseminarieernas verksamhet alltså fortfarande är väl behövlig.

Under sådana omständigheter kvarstår uppenbarligen för dem samma trängande behov av understöd, som konstaterats för år 1921, och jag anser mig därför böra ansluta mig till skolöverstyrelsen i dess hemställan, att ett anslag av samma storlek som det för år 1921 beviljade måtte av riksdagen anvisas även för år 1922.

I enlighet med principerna för uppgörandet av övergångsbudgeten för förra hälften av år 1923 läser anslag för här ifrågavarande ändamål hava bort begäras jämväl för sist angivna tid. Då det emellertid knappast torde kunna för närvarande bedömas, i vad mån dylikt anslag kan bli erforderligt under år 1923, har jag ej ansett mig böra tillstyrka framställning till riksdagen i sådant hänseende.

Jag hemställer alltså, att Eders Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att för beredande, under de villkor och bestämmelser, Kungl. Maj:t kan finna gott föreskriva, av extra understöd för år 1922 åt de statsunderstödda enskilda lärarinneseminarieerna anvisa på *tilläggsstat* för år 1922 ett reservationsanslag av 19,000 kronor.

[27.]

Dyrtidstill-
lägg åt vissa
lärarinnor vid
fackskolan
för huslig
ekonomi i
Uppsala m. fl.

7. **Dyrtidstillägg åt vissa lärarinnor vid fackskolan för huslig ekonomi i Uppsala m. fl.** Under åberopande av vad jag anført i nu förevarande ämne under punkten 142 i bilagan åttonde huvudtiteln till årets statsverksproposition hemställer jag, att Eders Kungl. Maj:t täcktes föreslå riksdagen

att, i avbidan på proposition angående dyrtidstillägg under år 1922 åt vissa lärarinnor vid fackskolan för huslig ekonomi i Uppsala samt vid tre läroanstalter för utbildande av lärarinnor i handarbete, för ändamålet beräkna på *tilläggsstat* för år 1922 ett förslagsanslag å 40,000 kronor.

F. Folkundervisningen.

Anstalter för lärarutbildning.

Småskoleseminarier.

1. **Statens småskoleseminarier.** Under åberopande av vad jag anført under denna rubrik i det vid årets statsverksproposition fogade utdrag av statsrådsprotokollet över ecklesiastikärenden hemställer jag, att Eders Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

[28.]

Statens småskoleseminarier.

att till uppehållande av verksamheten vid statens småskoleseminarier i Haparanda och Murjek anvisa på *tilläggsstat* för år 1922 ett förslagsanslag, högst 5,700 kronor.

2. **Tillfällig löneförbättring åt lärare vid av landsting och vissa städer upprättade småskoleseminarier.** Under åberopande av vad jag under samma rubrik förut i dag anført till det vid årets statsverksproposition fogade utdrag av statsrådsprotokollet över ecklesiastikärenden, hemställer jag, att Eders Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

[29.]

Tillfällig löneförbättring åt lärare vid av landsting och vissa städer upprättade småskoleseminarier.

dels besluta, att tillfällig löneförbättring för lärare vid småskoleseminarier, som inrättats av landsting eller stad, som ej i landsting deltagar, skall för år 1922 utgå med $\frac{3}{4}$ av det belopp, som utgår till lärare vid folkskoleseminariernas övningskolor och vid statens småskoleseminarier;

dels ock för sådant ändamål anvisa på *tilläggsstat* för år 1922 ett förslagsanslag av 22,500 kronor.

Folkskolor.

[30.]
Svensk
undervisning
för svenska
barn i
utlandet.

3. **Svensk undervisning för svenska barn i utlandet.** I enlighet med Kungl. Maj:ts därom gjorda förslag har riksdagen beviljat på tilläggsstat för år 1921 ett förslagsanslag, högst 10,400 kronor, att utgå till upprätthållande under läsåret 1921—1922 av svensk undervisning för svenska barn: i Berlin med högst 2,200 kronor, i London med högst 6,000 kronor och i Hamburg med högst 2,200 kronor, samtliga beloppen att utgå enligt de bestämmelser, Kungl. Maj:t kunde finna lämpligt fastställa.

Genom beslut den 22 juni 1921 förordnade Kungl. Maj:t, att omförmälda anslag skulle utgå för därmed avsedda ändamål, under villkor *att* belopp, motsvarande minst hälften av ifrågavarande anslag, för samma ändamål anskaffades, i Berlin genom kyrkorådets i svenska Victoriaförsamlingen därstädes försorg, i London genom styrelsens för svenska föreläsnings- och skolföreningen därstädes försorg och i Hamburg genom styrelsens för svenska skol- och föreläsningsföreningen därstädes försorg, *att* undervisningen fortginge minst 8 månader av läsåret 1921—1922 samt *att* de lärarinnor, som av vederbörande kyrkoråd eller styrelse förordnades att bestrida undervisningen, härför erhöle en årlig ersättning, lärarinnan i Berlin av minst 2,600 kronor, lärarinnorna i London av tillhoppa minst 9,300 kronor, därav första lärarinnan av minst 4,800 kronor och andra lärarinnan av minst 4,500 kronor, samt lärarinnan i Hamburg av minst 2,600 kronor.

Med skrivelse den 8 september 1921 har från utrikesdepartementet till ecklesiastikdepartementet överlämnats och med förord beledsagats en av kyrko- och skolrådet i Berlin gjord ansökning, det Kungl. Maj:t ville till 1922 års riksdag avlåta proposition om ett statsanslag å 2,200 kronor till beredande av svensk undervisning åt svenska barn i Berlin under tiden den 1 september 1922—den 1 september 1923.

Vid ansökningen fanns fogad en av vederbörande lärarinna avgiven redogörelse för skolans verksamhet under läsåret 1920—1921, av vilken framgår, bland annat, att läsåret började den 1 september 1920 och avslutades den 21 juni 1921 ävensom att lärjungantalet utgjort vid läsårets början 70 och vid dess slut 72.

Vidare har från utrikesdepartementet med skrivelse den 23 september 1921 till chefen för ecklesiastikdepartementet överlämnats en av Kungl. Maj:ts t. f. chargé d'affaires i London översänd och förordad ansökning från svenska föreläsnings- och skolföreningen i London, att proposition måtte avlätas till 1922 års riksdag om ett anslag till därvarande svenska skola för läsåret 1922—1923 å 6,000 kronor, motsvarande två tredjedelar av där anställda lärarinnors löner.

Enligt nämnda förenings vid ansökningen fogade styrelseberättelse för år 1920 hava 76 barn under sagda år erhållit undervisning i föreningens skola.

Slutligen har från utrikesdepartementet med skrivelse den 22 november 1921 överlämnats en från styrelsen för svenska skol- och föreläsningsföreningen i Hamburg översänd ansökning, att Kungl. Maj:t täcktes hos riksdagen göra framställning om statsanslag med ett belopp av 2,200 kronor till svenska skolverksamheten i Hamburg jämväl för läsåret 1922—1923.

Vid ansökningen hade fogats en av vederbörande lärarinna afgiven redogörelse för den ifrågavarande skolans verksamhet under läsåret 1920—1921, vari bland annat meddelats, att undervisningen pågått under tiden den 1 september 1920—den 7 juni 1921, samt att antalet elever varit under läsåret sammanlagt 90.

Över ifrågavarande ansökningar har skolöverstyrelsen yttrat sig och därvid tillstyrkt bifall till desamma.

Statsunderstöd för ifrågavarande ändamål synes mig böra utgå även för läsåret 1922—1923 och, i enlighet med vad för de särskilda skolorna äskats, med samma belopp, som riksdagen beviljat för läsåret 1921—1922.

Departementschefen.

Jag hemställer alltså, att Eders Kungl. Maj:t täcktes föreslå riksdagen

att bevilja på *tilläggsstat* för år 1922 ett förslagsanslag, högst 10,400 kronor, att utgå till upprätthållande under läsåret 1922—1923 av svensk undervisning åt svenska barn: i Berlin med högst 2,200 kronor, i London med högst 6,000 kronor och i Hamburg med högst 2,200 kronor, samtliga beloppen att utgå enligt de bestämmelser, Kungl. Maj:t kan finna lämpligt fastställa.

Abnormundervisningen.

[31.]

Täckande av
brister i
staten för
institutet och
förskolan för
blinda å
Tomteboda
för åren 1920
och 1922.

4. **Täckande av brister i staten för institutet och förskolan för blinda å Tomteboda för åren 1920 och 1922.** I enlighet med Kungl. Maj:ts framställning anvisade riksdagen på tilläggsstat för år 1920 till förstärkande av det ordinarie anslaget till institutet och förskolan för blinda å Tomteboda för år 1920 ett belopp av 150,000 kronor. Vidare har 1921 års riksdag, i anledning av Kungl. Maj:ts framställning i ämnet, anvisat såsom särskilda förslagsanslag, högst, dels till täckande av den ytterligare brist, som under år 1920 kunde hava uppkommit i staten för institutet, ett belopp av 30,000 kronor, dels ock till förstärkande av det ordinarie anslaget till nämnda läroanstalt för år 1921 ett belopp av 130,000 kronor, båda anslagen att utgå enligt Kungl. Maj:ts bestämmande.

I skrivelse den 10 mars 1921 har direktionen över institutet anmält, att de avslutade räkenskaperna för år 1920 i verkligheten uppvisat en under sistnämnda år uppkommen brist å 58,276 kronor 13 öre och gjort framställning om beredande av medel till fullt täckande av denna brist. Sedermera har direktionen i skrivelse den 2 april 1921 hemställt, att, då anslag till bristens fulla täckande icke kunnat anvisas under sistnämnda år, Kungl. Maj:t täcktes i proposition till 1922 års riksdag göra framställning om anvisande på tilläggsstat för år 1922 av ett förslagsanslag, högst 28,276 kronor 13 öre, för ändamålet. Vidare har direktionen i särskilda skrivelser samma den 2 april 1921 hemställt om beredande dels på tilläggsstat för år 1922 av ett förslagsanslag, högst 145,000 kronor, dels ock på extra stat för år 1923 av ett förslagsanslag, högst 135,000 kronor, till förstärkning av det ordinarie anslaget till institutet och förskolan för blinda å Tomteboda för åren 1922 och 1923.

Beträffande beräkandet av anslagsbehovet till förstärkande av institutets ordinarie anslag för år 1922 har direktionen anfört huvudsakligen följande:

För år 1919 hade de i staten för institutet och förskolan under rubriken »övriga utgifter» upptagna utgiftsbeloppen uppgått till sammanlagt 257,049 kronor 77 öre och för år 1920 till 295,326 kronor 13 öre. De utöver det ordinarie anslaget till ifrågavarande utgifter, 88,100 kronor, överskjutande beloppen hade sålunda under nämnda två år uppgått till respektive 169,949 kronor 77 öre och 207,226 kronor 13 öre. För år 1921 hade direktionen beräknat det erforderliga

förstärkningsanslaget till 160,000 kronor, vilket belopp av Kungl. Maj:t i proposition till sistnämnda års riksdag begärts för ändamålet. Ehuru det syntes vara att förvänta, att en nedgång i priset på de flesta förnödenheter småningom skulle inträda, ansåge sig direktionen med hänsyn till storleken av kostnaderna under åren 1919 och 1920 likväl icke kunna till lägre belopp beräkna kostnaderna å förevarande utgiftstitlar än till omkring 250,000 kronor för år 1922. Då emellertid enligt kungörelse den 22 juni 1920 årsavgiften för varje elev vid institutet och förskolan numera höjts från 300 till 400 kronor och institutets inkomster därigenom ökats med omkring 15,000 kronor årligen, skulle det för år 1922 erforderliga förstärkningsanslaget uppgå till i runt tal 145,000 kronor.

Över direktionens framställningar den 2 april 1921 har inspektören för blindundervisningen avgivit utlåtande och därvid på anförda skäl tillstyrkt bifall till vad direktionen hemställt.

Sedermera har direktionen i skrivelse den 23 augusti 1921 — med förmålan att, då det med hänsyn till beloppet av de hittills under år 1921 erforderliga kostnaderna för uppehållande av blindläroanstaltens verksamhet syntes möjligt, att det för år 1921 anvisade förstärkningsanslaget vore tillfyllest, direktionen ansett det för år 1922 behövliga anslaget kunna beräknas till enahanda belopp eller 130,000 kronor — gjort framställning om beviljande på tilläggsstat för år 1922 av ett förslagsanslag, högst 130,000 kronor, för ifrågavarande ändamål. Samtidigt har direktionen, enär i anledning av riksdagens beslut om omläggning av budgetåret framställning om anslag för år 1923 för närvarande borde avse endast tiden 1 januari—30 juni sistnämnda år, beräknat storleken av behöfligt förstärkningsanslag för denna tid till ett belopp av 60,000 kronor och hemställt om beviljande av sagda belopp såsom förslagsanslag, högst, å extra stat för år 1923.

Över förevarande framställning har skolöverstyrelsen yttrat sig och därvid anfört bland annat:

Vad först beträffar direktionens hemställan om beredande av anslag till fullt täckande av den under år 1920 uppkomna bristen, torde dylikt anslag uppenbarligen vara oundvikligt.

Vad beträffar storleken av det behövliga förstärkningsanslaget för år 1922 är det givetvis förenat med stora svårigheter att nu med tillförlitlighet beräkna, i vad mån den inträdda prissänkningen kan komma att möjliggöra en inskränkning av de förefintliga anslagsbehoven för ifrågavarande ändamål. I betraktande av de stora svårigheter, som under de sista åren visat sig att få inkomster och utgifter att gå ihop, har överstyrelsen dock icke ansett sig våga föreslå någon nedsättning i det av direktionen senast begärda beloppet. Överstyrelsen förordar därför, att ett förstärkningsanslag å 130,000 kronor äskas för år 1922.

Vad slutligen beträffar direktionens hemställan om beviljande av ett förstärkningsanslag för år 1923, vill överstyrelsen framhålla, att sådant anslag synes böra äskas hos 1923 års riksdag för budgetåret 1923—1924.

Departement-
schefen.

Givetvis böra medel beredas till fullt täckande av den i det föregående omförmälda under år 1920 uppkomna bristen, och torde för detta ändamål ett förslagsanslag, högst 28,276 kronor böra uppföras å tilläggsstat för år 1922.

Likaledes torde det vara nödvändigt, att å samma tilläggsstat bereda ytterligare medel för år 1922 för de i institutets stat under »övriga utgifter» upptagna ändamål. Direktionen har föreslagit och skolöverstyrelsen har tillstyrkt, att härför måtte anvisas ett anslag av 130,000 kronor. Med hänsyn till den alltjämt sjunkande prisnivån, särskilt vad beträffar bränsle och lyse, synes mig detta belopp kunna reduceras till 100,000 kronor.

Vad beträffar direktionens framställning angående motsvarande anslag för år 1923, anser jag, i likhet med skolöverstyrelsen, att äskande hos riksdagen av sådant anslag icke nu är erforderligt.

På grund av det anförda hemställer jag, att Eders Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till täckande av brister i staten för institutet och förskolan för blinda å Tomtebodas för åren 1920 och 1922 å *tilläggsstat* för år 1922 anvisa ett förslagsanslag, högst 128,276 kronor, att utgå enligt Kungl. Maj:ts bestämmande.

[32.]

Täckande av
brister i
staten för
förskolan för
blinda i
Växjö för
åren 1920 och
1922.

5. **Täckande av brister i staten för förskolan för blinda i Växjö för åren 1920 och 1922.** Med bifall till Kungl. Maj:ts därom gjorda framställning anvisade riksdagen på tilläggsstat för år 1920 till förstärkande av det ordinarie anslaget till förskolan för blinda i Växjö för år 1920 ett förslagsanslag, högst 15,580 kronor. Vidare har riksdagen i enlighet med Kungl. Maj:ts förslag till förstärkande av skolans ordinarie anslag anvisat på extra stat för år 1921 ett förslagsanslag, högst 12,240 kronor.

I en till Kungl. Maj:t ställd, till skolöverstyrelsen inkommen skrivelse av den 12 februari 1921 anhöll styrelsen för nämnda skola — med överlämnande av sammandrag av räkenskaperna för år 1920 samt med förmälan, att skolan vid utgången av år 1920 hade, se-

dan samtliga tillgångar tagits i anspråk, en skuld uppgående till 9,175 kronor 16 öre — att Kungl. Maj:t täcktes redan under år 1921 anvisa medel till täckande av ifrågavarande brist.

[32.]

Efter inhämtande av yttrande av inspektören för blindundervisningen anförde skolöverstyrelsen i utlåtande den 25 februari 1921 bland annat följande:

Av handlingarna i ärendet framgår med all tydlighet, att den stora brist, som under år 1920 — trots det av riksdagen anvisade betydande tilläggsanslaget — uppkommit i staten för förskolan för blinda i Växjö, har sin grund i omständigheter, över vilka skolans styrelse icke kunde råda, och som väl icke av någon kunde förutses, nämligen den ända fram till de sista månaderna av år 1920 allmera skärpta fördyringen av alla varor och förnödenheter.

Överstyrelsen ansåg det för sin del vara synnerligen önskvärt, att ifrågavarande brist snarast möjligt bleve täckt, och hemställde därför om framställning till 1921 års riksdag om anvisande av anslag på tilläggsstat redan för år 1921 för här ifrågavarande ändamål.

Överstyrelsens ovan omförmälda framställning föranledde emellertid för det dåvarande ingen Kungl. Maj:ts åtgärd.

I en till skolöverstyrelsen ingiven ansökning har nu styrelsen för nämnda skola — under framhållande av omöjligheten att under nuvarande och efter allt att döma även under närmast följande år bestående väsentligt högre prisnivå än den, som gällde år 1908, då skolans ordinarie stat fastställdes, inskränka skolans utgifter till samma belopp som beräknats för sistnämnda år — hemställt, det täcktes Kungl. Maj:t för vardera av åren 1922 och 1923 och eventuellt därefter, intill dess ny stat i sin helhet kunde väntas bli fastställd, anvisa å extra stat ett förslagsanslag av 12,240 kronor till förstärkande av skolans ordinarie årsanslag. Samtidigt har styrelsen erinrat om den framställning, som styrelsen i sin ovan omförmälda skrivelse den 12 februari 1921 gjort rörande anvisande av medel till täckande av den brist å 9,175 kronor 16 öre, som uppstått under år 1920.

På grund av remiss har inspektören för blindundervisningen avgivit yttrande i ärendet och därvid anført, att han ansett sig kunna tillstyrka förslaget om begärande såsom kassaförstärkning dels å tilläggsstat för år 1922 av 12,240 kronor, dels å extra stat för år 1923 av samma belopp.

För egen del har överstyrelsen i ärendet anført bland annat:

Vad först beträffar den hemställan om anvisande av medel till täckande av under år 1920 uppkommen brist i förskolans stat, som av styrelsen i skrivelse

den 12 februari 1921 gjorts, får överstyrelsen hänvisa till vad överstyrelsen i avgivet utlåtande den 25 februari 1921 anført. Då anslag för ändamålet icke kunde beredas under år 1921, torde sådant anslag uppenbarligen böra äskas å tilläggsstat för år 1922.

Vad härefter vidkommer det av styrelsen begärda förstärkningsanslaget för år 1922 kunde det måhända med hänsyn till den sedan någon tid pågående pris-sänkningen synas böra ifrågasättas, huruvida icke någon reducereing av det för år 1922 begärda beloppet kunde företagas. Överstyrelsen vill emellertid härvid fästa uppmärksamheten på, att de anslag, som för de senare åren beviljats till förstärkande av skolans stat, visat sig otillräckliga och att, såsom av det ovan anförda framgår, särskilda anslag fördenskull måst begäras till täckande av uppkommen brist. Överstyrelsen har därför icke ansett sig våga föreslå någon sänkning av det begärda beloppet.

Därest förstärkningsanslag för år 1923 skulle visa sig behöfligt, torde det vara tillfyllest, att detsamma begäres av 1923 års riksdag för budgetåret 1923—1924.

Departement-
schefen.

Vad först beträffar täckandet av den under år 1920 uppkomna bristen i förskolans för blindade i Växjö räknenskaper, bör tydligen nu hos riksdagen äskas medel härför.

Vad angår skolans ekonomi för år 1922 anser jag det vara utslutet, att det ordinarie anslaget för skolan, vilket, såsom ovan nämnts, utgått med oförändrat belopp sedan år 1908, skulle komma att visa sig tillräckligt. Ett anslag torde alltså bliva nödvändigt för att möta motsedd brist i staten för år 1922. Skolöverstyrelsen har föreslagit, att detta anslag skulle sättas till 12,240 kronor. Med hänsyn till den fortgående prissänkningen torde ett belopp av 10,000 kronor kunna anses tillräckligt.

På tilläggsstat för år 1922 skulle alltså för Växjöskolan erfordras ett sammanlagt belopp av 19,175 kronor.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Eders Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till täckande av brister i staten för förskolan för blindade i Växjö för åren 1920 och 1922 på *tilläggsstat* för år 1922 anvisa ett förslagsanslag, högst 19,175 kronor att utgå enligt Kungl. Maj:ts bestämmande.

6. Förstärkande av det ordinarie reservationsanslaget till hantverksskolan i Kristinehamn för blindade.

[33.]
Förstärkande
av det ordi-
narie reserva-

Kungl. Maj:ts därom gjorda förslag anvisade 1920 års riksdag till förstärkande av det på hantverksskolans i Kristinehamn för blindade

ordinarie stat uppförda reservationsanslaget på extra stat för år 1921 ett förslagsanslag, högst 11,350 kronor.

I särskilda skrivelser den 20 maj 1921, som jämte yttrande av inspektören för blindundervisningen och eget utlåtande den 31 augusti 1921 av skolöverstyrelsen överlämnats till Kungl. Maj:t, har nu styrelsen för sagda skola dels anhållit, det täcktes Kungl. Maj:t till riksdagen avlåta proposition om anslag på tilläggsstat för upprätthållande av hantverksskolans verksamhet under år 1922 med ett belopp av 14,280 kronor, dels ock — med framläggande av förslag till ordinarie stat och tilläggsstat för år 1923 — hemställt om beredande av anslag till förstärkande av skolans ordinarie stat jämväl för sistnämnda år.

De utgifter, som avses skola bestridas av det för år 1922 begärda förstärkningsanslaget, hava av styrelsen beräknats på följande sätt:

Avlöning till timlärare, magasinbiträden m. m.	kronor 6,930:—
Utrustningsbidrag till avgående elever	» 1,550:—
Värme och lyshållning	» 5,300:—
Diverse utgifter	» 500:—

Summa kronor 14,280:—

Till detta statförslag har styrelsen fogat huvudsakligen följande anmärkningar. Under rubriken »Avlöning till timlärare, magasinbiträden m. m.» hade styrelsen upptagit ett belopp, som med 2,630 kronor överstege det för år 1921 begärda. Ökningen motiverades närmast av behovet att vid inflyttningen i skolans nya lokaler — denna inflyttning beräknas komma att äga rum år 1922 — anställa en manlig vaktmästare, tillika eldare, i stället för den nuvarande städerskan, dels av omkostnader för ett andra depåbiträde, vilket måste anställas på grund av materialdepåns stegrade omsättning. Av en i ansökningsintagen beräkning av avlöningsbeloppen framgår, att avlöningarna till här ifrågavarande befattningshavare beräknats uppgå till sammanlagt 10,260 kronor, varav på ordinarie stat upptagits 3,330 kronor och på tilläggsstat ovan angivna belopp 6,930 kronor. — Under rubriken »Utrustningsbidrag till avgående elever» hade förslagsgämnens ett lägre belopp än i 1921 års stat, enär antalet elever från Tomtebodas, vilka utrustades på institutets bekostnad, visat någon stegring. Utrustningsbeloppet hade med Kungl. Maj:ts godkännande för åren 1919 och 1920 höjts för tvåårig kurs från 150 till 300 kronor och för treårig kurs från 250 till 400 kronor. Med en genomsnittsberäkning av tolv avgångselever med fullständig kurs hade styrelsen ansett sig böra sätta beloppet till 4,800 kronor, av vilken summa 3,250 kronor påförts den ordinarie och 1,550 kronor tilläggsstaten. — Beträffande kostnaderna för den nya skollokals uppvärmning och belysning, vilka svårigen låte sig beräknas, hade styrelsen vid en jämförelse mellan bränsleåtgången vid i staden varande real- och folkskola och med beräkning av de nya lokalernas kubikinnehåll efter vid skrivelsens avlåtande gällande kol- och vedpriser ansett sig böra föreslå ett belopp av 7,000 kronor, varav 1,700 kronor å ordinarie och 5,300

[33.]

tionsanslaget till hantverksskolan i Kristinehamn för blinda.

[33.] kronor å tilläggsstat. — Posten »Diverse utgifter» hade upptagits till samma summa som beräknats för år 1921.

Inspektören för blindundervisningen har i sitt yttrande förklarat sig icke hava någon invändning att göra mot de av styrelsen uppgjorda förslagen, även om han ej kunnat undgå att finna, att de för värmekostnaderna uppgjorda beräkningarna vore mycket osäkra. Inspektören har därför tillstyrkt bifall till vad styrelsen hemställt.

För egen del har överstyrelsen beträffande förevarande framställningar anfört bland annat:

Vad till en början beträffar det för år 1922 begärda förstärkningsanslaget, torde det ligga i öppen dag att medel till förstärkande av skolans ordinarie anslag, som fastställts med hänsyn till ett mera normalt prisläge, äro erforderliga, så länge de av kristiden föranledda abnorma förhållandena på prismarknaden ännu ej upphört. Beträffande år 1922 tillkommer den omständigheten, att skolan detta år väntas kunna inflytta i de nybyggda lokalerna. Även för sagda år torde sålunda särskilt förstärkningsanslag böra utverkas. Vidkommande storleken av detta anslag utvisar en jämförelse mellan de belopp, som beräknades och beviljades för år 1921 och de belopp, som nu beräknats för år 1922, en stegring av anslagsbehovet på sätt av nedanstående sammanställning framgår:

		1921	1922
Timlärare, magasinshjälp m m.	kronor	4,300: —	6,930: —
Avgående elevers utrustning	»	2,250: —	1,550: —
Värme	»	4,300: —	5,300: —
Diverse	»	500: —	500: —
		<hr/>	
		Summa kronor	11,350: — 14,280: —

Denna stegring av anslagsbehovet har huvudsakligen sin orsak i den starka ökning av omsättningen vid hantverksskolans materialdepå, som under den senaste tiden ägt rum, och i de ökade utgifter, som den under år 1922 beräknade inflyttningen i nya lokaler måste komma att medföra. Den beräknade utgiftsökningen utgör sammanlagt 4,060 kronor. Samtidigt har emellertid en minskning i vissa hittillsvarande utgifter kunnat ske, i det att arvodet till en städerska, 600 kronor, och avlöning till en springpojke, 830 kronor, avförts i anledning av ökningen i den vid depån anställda personalens antal. Den reella kostnadsökningen under förevarande rubrik utgör alltså 2,630 kronor.

Beträffande det föreslagna beloppet för värmekostnader har överstyrelsen icke kunnat undgå att finna detta väl högt tilltaget i jämförelse med det för år 1921 beräknade. Visserligen har hänsyn måst tagas till den ökning av kostnaderna, som måste föranledas av inflyttningen i nya, större lokaler, men i betraktande av de vikande priserna på bränslemarknaden synes överstyrelsen det begärda beloppet kunna begränsas med 1,000 kronor eller till samma summa, som beräknades för år 1921, 4,300 kronor.

I övrigt har överstyrelsen icke funnit anledning till erinran mot styrelsens förslag. Vid bifall till vad överstyrelsen förordat skulle sålunda å tilläggsstat för år 1922 erfordras ett förstärkningsanslag av 13.280 kronor.

Förstärkningsanslag för år 1923 torde, i den mån det visar sig erforderligt, böra äskas hos 1923 års riksdag.

[33.]

Departementschefen.

I likhet med skolöverstyrelsen anser jag, att framställning till riksdagen nu bör göras endast i fråga om beredande av de ytterligare medel, som för uppehållande av skolans verksamhet äro erforderliga för år 1922. Sådant anslag torde vara ofrånkomligt.

Storleken av detta anslag har skolans styrelse beräknat till 14,280 kronor. Såsom förut nämnts har riksdagen för år 1921 anvisat ett motsvarande förstärkningsanslag å 11,350 kronor. Det av styrelsen nu ifrågasatta beloppet överstiger således det sistnämnda med 2,930 kronor. Höjningen är beroende dels på ökad omsättning vid skolans materialdepå, dels ock på skolans inflyttning i den nya byggnad, för vars uppförande riksdagen tidigare beviljat medel. Skolöverstyrelsen har tillstyrkt bifall till skolstyrelsens hemställan utom i en punkt. Överstyrelsen har nämligen ansett, att det begärda beloppet skulle kunna, med hänsyn till de vikande bränslepriserna, nedsättas med 1,000 kronor till 13,280 kronor. Enligt vad jag inhämtat, torde inflyttningen i de nya lokalerna komma att äga rum senast under sommaren 1922. Någon tillförlitlig beräkning av bränsleåtgången för dessa lokaler kan tydligen icke nu verkställas. Bränsleprisen hava emellertid under hösten 1921 ytterligare nedgått, varför även det av skolöverstyrelsen beräknade medelsbehovet för bränsle torde tåla vid en reduktion. De beräknade avlöningarna synas mig dessutom i vissa fall väl högt beräknade, till och med högre än för motsvarande ordinarie befattningshavare i statens tjänst, varför även posten »timlärare, magasinshjälp m. m.» utan olägenhet kan något nedsättas. Vidare ingår i den av 1915 års riksdag fastställda staten för skolan under rubriken »övriga utgifter för skolverksamheten» en post »utackorderingsbidrag till behövande elever», som tydligen röner inflytande av den sjunkande prisnivån. Med hänsyn till nu anförda omständigheter, synes mig förstärkningsanslaget för år 1922 kunna ytterligare sänkas till samma belopp som anvisats till förstärkande av staten för år 1921 eller 11,350 kronor.

Jag hemställer, att Eders Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att till förstärkande av det ordinarie reservationsanslaget till hantverksskolan i Kristinehamn för blinda anvisa å *tilläggsstat* för år 1922 ett

förslagsanslag, högst 11,350 kronor, att utgå enligt Kungl. Maj:ts bestämmande.

[34.] 7. **Understöd åt Tysta skolan.** Med bifall till Kungl. Maj:ts därom gjorda framställning beviljade 1921 års riksdag till understöd åt Tysta skolan å Lidingön för åren 1920 och 1921 på tilläggsstat för år 1921 ett förslagsanslag, högst 30,000 kronor, att utgå under de villkor, Kungl. Maj:t kunde finna gott föreskriva.

Understöd åt
Tysta skolan.

Hos Kungl. Maj:t har nu styrelsen för nämnda skola gjort framställning om vidtagande av åtgärder för att av allmänna medel till skolans förfogande ställdes ett belopp, motsvarande hela den för läsåret 1921—1922 beräknade bristen i skolans räkenskaper, eller 57,367 kronor 70 öre. Alternativt har styrelsen anhållit, att Kungl. Maj:t ville taga under övervägande, huruvida icke vid sidan av ett mindre årsanslag ett ej alltför knappt engångsanslag kunde beredas skolan till täckande av den under åren 1916—1920 uppkomna bristen, uppgående till sammanlagt 162,676 kronor 19 öre.

Till stöd för sin framställning har styrelsen anfört huvudsakligen följande:

Skolan hade för upprätthållandet av sin verksamhet disponerat fonder, vilkas avkastning intill krigets utbrott räckt väl till för skolans behov. I och med krigets utbrott och penningvärdets därmed följande fall hade emellertid skett en förändring till det sämre. Enligt de revisionsberättelser över skolans räkenskaper, som avgivits av de av överståthållarämbetet utsedda revisorer, hade skolans utgifter ökats på följande sätt:

	1914	1920
Fastigheten å Lidingön	1,111: —	4,823: 45
Inventarier	1,578: —	1,206: 95
Avlöningar	12,933: —	30,415: 07
Pensioner	788: —	708: 10
Hushållet	9,083: —	17,528: 79
Tvätt och renhållning	701: —	1,059: 10
Lyse och bränsle	4,651: —	20,064: 26
Vattenavgifter	318: — (påförda fastigheten)	
Undervisningsmateriell	199: —	778: 14
Beklädnad	218: — (påförda div. omkostn.)	
Läkararvoden och medicin	381: —	191: 71
Trafik, post och telegraf	(påförda omkostn.)	1,184: 18
Diverse omkostnader	952: —	2,887: 36
	Summa kronor	
	32,913: —	80,847: 11
Inkomster	35,087: —	24,857: 30
Överskott	2,174: —	—
Underskott	—	55,989: 81

Skolan hade under krigsåren sett sitt kapitalkonto minskas med nedanstående belopp, nämligen

1916.....	1,493: 39
1917.....	9,502: 95
1918.....	39,414: 04
1919.....	56,276: —
1920.....	<u>55,989: 81</u>

eller tillsammans kronor 162,676: 19

Inför denna utveckling hade styrelsen ansett sig böra taga under allvarligt övervägande, huruvida styrelsen kunde stå till svars med att låta skolans verksamhet fortsätta, men hade styrelsen dock beslutit låta verksamheten fortgå huvudsakligast av det skäl, att staten i och med ingången av år 1922 beräknades själv taga fortsättningsundervisningen för dövstumma om hand i samband med dövstumundervisningens omorganisation i sin helhet, och styrelsen ej ville åstadkomma ett avbrott i fortsättningsundervisningen, då endast så kort tid återstode. För fortsättande av skolans verksamhet hade styrelsen emellertid ansett sig böra ingå till Kungl. Maj:t med anhållan om bidrag från det allmänna, och hade riksdagen på Kungl. Maj:ts förslag funnit skäligt att tillerkänna skolan ett bidrag för vart och ett av åren 1920 och 1921 med 15,000 kronor. På grund av de tryckta tiderna hade Kungl. Maj:t ej funnit lämpligt att till 1921 års riksdag framlägga förslag om dövstumundervisningens omorganisation. Mot beräkning komme sålunda någon fortsatt undervisning för dövstumma, som genomgått primärskolorna, icke till stånd under år 1922 genom det allmännas försorg. Styrelsen hade under sådana förhållanden ansett sig icke kunna underlåta att även under hela läsåret 1921—1922 upprätthålla skolans verksamhet, och hade styrelsen därvid vågat påräkna, att det allmännas understöd ej heller detta läsår skulle utebliva. Styrelsen tillåte sig emellertid framhålla, att det beviljade understödet måste anses vara allt för knappt tillmätt. Det beviljade årsanslaget understeg med mera än 40,000 kronor underskottet för år 1920. Styrelsen hade därjämte att taga hänsyn till att antalet elever, som under de senaste krisåren starkt nedgått, med läsåret 1921—1922 ökats till det normala eller omkring 30. Detta föranledde ökade kostnader, särskilt för extra lärarpersonal, livsmedel, inventarier och fastigheter. Styrelsen hade nämligen sedan 1918, då en av skolans dövstumlärarinnor avgått med pension, låtit denna befattning stå obesatt, varjämte styrelsen kunnat underlåta att anlita för särskilda timmar tillkallad undervisningshjälp. Styrelsen hade vidare att räkna med ökad underhållskostnad för fastigheten på Lidingön, enär en övre våning, som med det mindre elevantalet kunnat tillstängas, nu åter måste tagas i anspråk. Trots det minskade bränslekotot och vikande priser i övrigt beräknade styrelsen därför, att skolans utgifter för det kommande läsåret komme att något stegras. Styrelsen hänvisade i sådant avseende till följande tablå över beräknade kostnader för läsåret 1921—1922:

Fastigheten å Lidingön.....	kronor	8,000: —
Inventarier.....	»	2,000: —
Avlöningar.....	»	35,000: —
Pensioner.....	»	1,100: —

[34.]	Hushållet (37 personer à 625 kronor)	kronor	23,125:—
	Tvätt och renhållning	»	1,000:—
	Lyse och bränsle	»	8,000:—
	Vattenavgifter	(påförda fastigheten)	
	Undervisningsmateriell	»	1,000:—
	Beklädnad	(påförda omkostn.)	
	Medicin	»	300:—
	Trafik, post och telefon	»	1,200:—
	Diverse omkostnader	»	1,500:—
		<hr/>	
		Summa kronor	82,225:—
	Inkomster	»	24,857:30
	Underskott	»	<hr/> 57,367:70

Vid styrelsens skrivelse är fogad en avskrift av berättelsen om den utav skolans revisorer verkställda granskningen av skolans räkenskaper och förvaltning för år 1920. I denna berättelse hava revisorerna förklarat sig icke kunna underlåta att framhålla det betänkliga uti att skolans verksamhet icke heller under förevarande år kunnat fortgå utan ett betydande tillskott från dess kapitalkonto, en omständighet, som visade, att verksamheten icke i längden kunde fortsätta utan ett större bidrag från det allmännas sida.

Över styrelsens framställning har skolöverstyrelsen infordrat yttrande av inspektören för dövstumundervisningen.

Denne har därvid erinrat, att man vid den tidpunkt, då styrelsen begärde understöd för åren 1920 och 1921, hade anledning hoppas, att staten från och med år 1922 själv skulle i sammanhang med en omorganisation av hela dövstumundervisningsväsendet taga fortsättningsundervisningen för dövstamma flickor om hand och att något understöd till privat skola därför ej mer skulle bli behöfligt. Då emellertid den nämnda förhoppningen ej gått i uppfyllelse och den väntade nya organisationen följaktligen ej kunde träda i kraft förr än tidigast år 1923, vore det enligt inspektörens mening önskvärt, att Tysta skolan även under året 1922 fortsatte sin hittillsvarande verksamhet och för detta ändamål erhöle understöd av allmänna medel.

Styrelsens förslag om beviljande utöver ett mindre årsanslag av ett större engångsanslag har inspektören förklarat sig icke kunna tillstyrka, enär skolan möjligen redan med slutet av år 1922 komme att upphöra med sin verksamhet och intet vore bestämt om den framtida användningen av skolans medel.

Beträffande det begärda anslaget för år 1922 har dövstuminspektören utgått från den förutsättningen, att någon ökning av det belopp, som beviljats för vardera av åren 1920 och 1921, ej kunde utverkas i annan mån än ökningen av elevantalet i skolan och därmed sammanhängande förhållanden krävde. Då elevantalet, såsom styrelsen framhållit, ökats med omkring 50 procent, skulle en motsvarande förhöjning av statsunderstödet utgöra 22,500 kronor. Då emellertid

utom den ökade underhållskostnaden för eleverna även vissa andra utgifter tillkommit, som stode i sammanhang med elevantalets ökning, har inspektören tillstyrkt en ökning av statsunderstödet till 25,000 kronor, under villkor att skolan upprätthölle sin verksamhet som fortsättningsskola för dövstumma flickor intill utgången av år 1922.

[34.]

För egen del har skolöverstyrelsen i ärendet anfört följande:

Det understöd, som av 1921 års riksdag beviljades Tysta skolan för åren 1920 och 1921, utgick från den förutsättningen, att då staten ännu ej kunnat själv omhändertaga fortsättningsundervisningen för dövstumma, det ur statens synpunkt borde betraktas som en angelägenhet av vikt att tillse, att den fortsättningsundervisning, som av en enskild skola ombesörjts och hittills kunnat bekostas uteslutande av skolans egna medel, ej nödgades upphöra till följd därav, att dessa medel genom kristidens ekonomiska omvälvningar blivit otillräckliga för upprätthållande av skolans verksamhet. Då nu den omorganisation av dövstumundervisningsväsendet, som under de senaste åren varit under utredning och om vilken överstyrelsen i utlåtande den 10 maj 1921 framlagt förslag, uppenbarligen icke kan genomföras under år 1922, synes det överstyrelsen angeläget, att staten genom understöd även för sistnämnda år möjliggör ett fortsatt upprätthållande av skolans verksamhet under sagda år.

Vidkommande det belopp, vartill detta understöd bör fastställas, är det uppenbart, att det för de sista åren beviljade anslaget är alldeles otillräckligt och att ett fortsatt upprätthållande av skolans verksamhet därför hotar att i längden helt och hållet tillintetgöra skolans kapital. Överstyrelsen kan likväl under nuvarande finansiella förhållanden icke tillstyrka vare sig ett större engångsanslag såsom bidrag till täckande av den under de sista fem åren uppkomna bristen i skolans räkenskaper eller ens ett anslag för år 1922, som motsvarar hela den beräknade bristen för sistnämnda år. Däremot synes det överstyrelsen vara med rättvisa och billighet överensstämmande, att statsunderstödet, som med hänsyn till den väntade omorganisationen av dövstumundervisningsväsendet för åren 1920 och 1921 bestämdes till endast 15,000 kronor för vardera året, nu höjes. Att det till en början bör ökas i förhållande till den ökning i elevantalet, som inträtt med ingången av läsåret 1921—1922, torde utan vidare vara självfallet. Denna ökning utgör, såsom av det föregående framgår, omkring 50 procent. Då emellertid i samband med de ökade underhållskostnaderna för eleverna även stå vissa övriga till följd av ett större elevantal stegrade omkostnader, såsom för inventarier, fastighetens underhåll, extra lärarpersonal o. s. v., torde den av elevantalets ökning föranledda höjningen av understödet skäligen bära, såsom av inspektören för dövstumundervisningen föreslagits, beräknas till 25,000 kronor. Detta belopp utgör emellertid icke ens hälften av den summa, vartill underskottet i skolans räkenskaper för år 1922 beräknas uppgå, och enligt överstyrelsens uppfattning torde det näppeligen kunna rimligtvis begäras, att skolan med ett så ringa statsunderstöd och med fortsatt tillgripande av kapitaltillgångar i så stor utsträckning skall kunna uppehålla den fortsättningsundervisning för dövstumma flickor, som tidigare beräknats komma att övertagas av staten redan med ingången av år 1922. I samma mån som skolan nödgas, för att icke genom verksamhetens nedläggande

[34.] vålla ett avbrott i denna undervisning, ytterligare taga i anspråk sina redan betänkligt minskade kapitaltillgångar, växer efter överstyrelsens uppfattning statens förpliktelse att understödja skolans verksamhet. Det torde därför icke kunna anses vara annat än billigt, att statsunderstödet höjes även utöver det belopp, som motsvaras av elevantalets ökning; och vill överstyrelsen förorda, att anslaget bestämmas till 30,000 kronor.

Departement-
schefen.

I sitt yttrande under punkten 67 av bilagan åttonde huvudtiteln till propositionen om tilläggsstat till riksstaten för år 1921 framhöll min företrädare i statsrådsämbetet de skäl, vilka då ansåges böra föranleda det allmänna att åtminstone i någon mån lämna Tysta skolan sitt bistånd. De av honom framförda skälen äga enligt mitt förmenande fortfarande gällande kraft. Av skolöverstyrelsens framställning liksom ock av skolöverstyrelsens yttrande i ämnet torde också med all tydlighet framgå, att denna skola även för år 1922 är i behov av statsunderstöd. Vad skolöverstyrelsen anfört om vikten utav att icke något avbrott vållas i fortsättningsundervisningen för dövstumma flickor, synes mig nämligen vara värt allt beaktande.

I likhet med skolöverstyrelsen anser jag mig emellertid under nuvarande statsfinansiella förhållanden varken kunna tillstyrka ett engångsanslag såsom bidrag till täckande av den under de sista fem åren uppkomna bristen i skolans räkenskaper eller ett anslag för år 1922 motsvarande hela den för detta år beräknade bristen. Skall det anslag, som må komma att anvisas av statsmedel till skolans understödjande, under nuvarande förhållanden kunna bereda skolan en verklig lättnad i dess ekonomiskt brydsamma ställning, synes det å andra sidan icke böra understiga det av skolöverstyrelsen förordade beloppet. Jag ansluter mig följaktligen till skolöverstyrelsens förslag, att ett belopp av högst 30,000 kronor må för ändamålet beviljas.

Under åberopande av det anförda får jag sålunda hemställa, att Eders Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till understöd åt Tysta skolan å Lidingön anvisa på *tilläggsstat* för år 1922 ett förslagsanslag, högst 30,000 kronor, att utgå under de villkor, Kungl. Maj:t kan finna gott föreskriva.

G. Yrkesundervisningen.

Tekniska läroverk.

1. **Tekniska läroverket i Örebro.** Under åberopande av vad jag anfört under denna rubrik i det vid årets statsverksproposition fogade utdrag av statsrådsprotokollet över ecklesiastikärenden hemställer jag, att Eders Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

[35.]

Tekniska
läroverket i
Örebro.

att till täckande av under 1920 uppkommen brist i staten för tekniska läroverket i Örebro anvisa på *tilläggsstat* för år 1922 ett förslagsanslag, högst 6,125 kronor.

2. **Parallellavdelning vid tekniska fackskolan i Eskilstuna.** Under åberopande av vad jag anfört i fråga om anslag för förra halvåret 1923 till uppehållande av parallellavdelningar vid tekniska fackskolan i Eskilstuna hemställer jag, det Eders Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

[36.]

Parallell-
avdelning vid
tekniska
fackskolan i
Eskilstuna.

att för uppehållande av en parallellavdelning vid tekniska fackskolan för maskinindustri i Eskilstuna under höstterminen 1922 anvisa på *tilläggsstat* för år 1922 ett förslagsanslag, högst 3,400 kronor.

Särskilda anstalter för yrkesundervisning.

3. **Omorganisation av bergsskolorna i Filipstad och Falun jämte med dem förenade yrkesskolor.** Under hänvisning till vad jag förut i dag i annat sammanhang anfört i fråga om anslag för tiden 1 januari—30 juni 1923 till omorganisation av bergsskolorna i Filipstad och Falun hemställer jag, det täcktes Eders Kungl. Maj:t föreslå riksdagen,

[37.]

Omorganisa-
tion av bergs-
skolorna i
Filipstad och
Falun jämte
med dem för-
enade yrkes-
skolor.

att, i avbidan på proposition angående omorganisation av bergsskolorna i Filipstad och Falun jämte med dem förenade yrkesskolor, beräkna för ändamålet på *tilläggsstat* för år 1922 ett förslagsanslaget, högst 14,000 kronor.

[38.]

Bidrag till täckande av vissa under år 1920 uppkomna extra kostnader för bergsskolorna i Filipstad och Falun.

4. **Bidrag till täckande av vissa under år 1920 uppkomna extra kostnader för bergsskolorna i Filipstad och Falun.** På särskilda framställningar av Kungl. Maj:t anvisade en var av 1917 och 1918 års riksdagar å extra stat såsom bidrag till täckande av vissa oförutsedda kostnader för bränsle och laboratorieförnödenheter vid bergsskolan i Falun ett förslagsanslag, högst 1,200 kronor.

Därefter har riksdagen på Kungl. Maj:ts förslag såsom förslagsanslag, högst, anvisat på tilläggsstat för år 1919 ett belopp av 5,980 kronor och på tilläggsstat för år 1921 ett belopp av 4,580 kronor, att utgå såsom bidrag med $\frac{3}{5}$ till täckandet av vissa vid uppgörandet av 1917, 1918 och 1919 års stater för bergsskolorna i Filipstad och Falun jämte med dem förenade yrkesskolor icke beräknade men av fullmäktige i järnkontoret sedermera bestridda kostnader för bränsle m. m. under nämnda år.

I skrivelse till skolöverstyrelsen den 18 juni 1921 hava nu fullmäktige i järnkontoret hemställt, att överstyrelsen ville utverka bidrag av statsmedel till bestridande av år 1920 uppkomna extra kostnader för bergsskolorna i Filipstad och Falun, uppgående enligt skrivelsen bifogad uträkning till 9,998 kronor 28 öre, med $\frac{3}{5}$ av sist nämnda belopp eller 5,998 kronor 97 öre. Sedermera hava fullmäktige den 18 oktober 1921 till överstyrelsen inlämnat infordrad, kompletterande utredning, däri, bland annat, meddelas dels en sammanställning av skolornas samfällda ekonomi för år 1920, visande en brist av 9,998 kronor 28 öre, dels ock ett utdrag ur skolornas räkenskaper för år 1920 beträffande de konti, till vilka ifrågavarande extra kostnader hänförde sig; och framgår härav, att efter tagen hänsyn till inbetalta elevavgifter för laboratorieändamål och inkomster av bankränta, bristen utgjort för Filipstadsskolan 2,560 kronor 98 öre samt för Faluskolan 6,866 kronor 6 öre eller tillhopa 9,427 kronor 4 öre. Skillnaden mellan denna summa och den ovan omnämnda av 9,998 kronor 28 öre hänför sig, enligt vad fullmäktige uppgivit, till avlöningskonti.

Med överlämnande av sistnämnda, av fullmäktige i järnkontoret verkställda utredning har skolöverstyrelsen i utlåtande av den 26 oktober 1921 anfört, bland annat, att, enär riksdagen för år 1920 anvisat särskilda medel för beredande av såväl viss löneförbättring som dyrtidstillägg åt lärarna vid bergsskolorna, staten ej borde bidraga

till ifrågavarande brists täckande, i vad den hänförde sig till skolornas utgifter för avlöningar. I enlighet med hittillsvarande princip, att staten bidrage med $\frac{3}{5}$ av bergsskolornas övriga omkostnader, skulle statens bidrag till bristens täckande alltså bliva $\frac{3}{5}$ av 9,427 kronor 4 öre, d. v. s. 5,656 kronor 22 öre eller avrundat till jämnt hundratal uppåt 5,700 kronor.

Jag anser mig, med hänsyn därtill, att riksdagen förut anvisat anslag för liknande ändamål, böra biträda ifrågavarande framställning; dock med den ändring, att det erforderliga anslaget synes mig böra på grund av fullmäktiges uppgift om berörda ytterligare kostnaders storlek bestämmas till 5,660 kronor.

Jag hemställer alltså, att Eders Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att såsom bidrag med $\frac{3}{5}$ till täckandet av vissa vid uppgörande av 1920 års stat för bergsskolorna i Filipstad och Falun jämte med dem förenade yrkesskolor icke beräknade men av fullmäktige i järnkontoret numera bestridda extra kostnader under år 1920 vid nämnda skolor anvisa på *tilläggsstat* för år 1922 ett förslagsanslag, högst 5,660 kronor.

5. **Dyrtidstillägg åt befattningshavare vid tekniska skolan i Stockholm, bergsskolorna i Filipstad och Falun samt vävskolan i Borås.** Under åberopande av vad jag i nu förevarande ämne anfört under punkten 223 i bilagan åttonde huvudtiteln till årets statsverksproposition, hemställer jag om förslag till riksdagen

att, i avbidan på proposition angående dyrtidstillägg åt befattningshavare vid tekniska skolan i Stockholm, bergsskolorna i Filipstad och Falun samt vävskolan i Borås, beräkna på *tilläggsstat* för år 1922 ett förslagsanslag av 70,000 kronor.

Departement-
schefen.

[39.]

Dyrtidstillägg åt befattningshavare vid tekniska skolan i Stockholm, bergsskolorna i Filipstad och Falun samt vävskolan i Borås.

H. Folkbildningsåtgärder i övrigt.

[Statens biografbyrå.

[40.]
Dyrtids-
tillägg åt
befattnings-
havare i sta-
tent biograf-
byrå.

1. **Dyrtidstillägg åt befattningshavare i statens biografbyrå.** I anslutning till vad jag förut denna dag anfört i fråga om beredande av dyrtidstillägg åt nu ifrågavarande befattningshavare, hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avvaktan på proposition om bestridande av kostnaderna för dyrtidstillägg åt befattningshavare i statens biografbyrå, på *tilläggsstat* för år 1922 beräkna ett reservationsanslag av 21,000 kronor, att direkt utgå av avgifter för granskning av biografbilder.

I. Åtgärder för fysisk utbildning.

1. **Täckande av brist i det ordinarie anslaget till ved, ljus, materiell, samlingar m. m. vid gymnastiska centralinstitutet.** Enligt den av 1919 års riksdag fastställda staten för gymnastiska centralinstitutet utgör institutets ordinarie anslag till ved, ljus, materiell, samlingar m. m. 9,000 kronor. Anslaget har emellertid visat sig icke vara tillfyllest för bestridande av institutets utgifter för ifrågavarande ändamål. Sålunda begärde Kungl. Maj:t, efter framställning av direktionen över institutet, dels till täckande av motsedd brist i berörda anslag för år 1920 ett belopp av 20,000 kronor, dels ock till förstärkande av samma anslag för år 1921 likaledes 20,000 kronor. Riksdagen biföll Kungl. Maj:ts framställning, i vad densamma avsåg täckande av den för år 1920 motsedda bristen men fann sig med hänsyn till den allmänna nedgången i prisläget icke böra bevilja något förstärkningsanslag för år 1921.

I skrivelse den 31 augusti 1921 har direktionen hemställt, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att till täckande av motsedd brist under år 1921 i ifrågavarande anslag på tilläggsstat för år 1922 anvisa ett förslagsanslag, högst 14,000 kronor. Direktionen grundar sin framställning på följande beräkning:

[41.]
Täckande av
brist i det
ordinarie an-
slaget till ved,
ljus, mate-
riell, samlin-
gar m. m. vid
gymnastiska
central-
institutet.

Utgifterna å ifrågavarande konto under tiden januari—augusti 1921 ställa sig på följande sätt:

koks	kronor	5,297: 50
elektrisk ström	»	2,076: 82
vatten	»	535: 50
klingsor	»	811: —
diverse	»	3,040: 99

Summa kronor 11,761: 81

Med 1920 års räkenskaper såsom beräkningsgrund kunna utgifterna å detta konto för de återstående månaderna september—december antagas bliva

för koks	kronor	7,851: 65
» ved	»	1,269: —
» klingsor	»	851: —
» vatten	»	174: 50
» diverse	»	1,092: 04

Summa kronor 11,238: 19

[41.]

Hela utgiftsposten å detta konto för år 1921 torde sålunda komma att bliva 11,761 kronor 81 öre + 11,238 kronor 19 öre eller tillhopa 23,000 kronor. För att möta dessa utgifter har institutet endast att tillgå det ordinarie anslaget å 9,000 kronor. En brist kommer därför sannolikt att uppstå i detta anslag för år 1921 å 14,000 kronor.

Departementetschefen.

Direktionen har grundat sin beräkning av utgifterna under ifrågavarande anslagspost på 1920 års räkenskaper. En sådan beräkningsgrund kan jag givetvis icke godtaga särskilt beträffande posterna koks och ved. Såsom jag redan vid flera tillfällen förut i dag framhållit, hava enligt vad jag inhämtat koks- och vedprisen under senare delen av år 1921 sjunkit avsevärt. Med hänsyn härtill anser jag, att posterna för koks och ved i direktionens beräkning för månaderna september—december 1921 kunna nedbringas till i avrundade tal respektive 2,600 och 600 kronor och att anslagskravet i sin helhet, särskilt om hänsyn tages även till den i övrigt sjunkande prisnivån, kan sänkas med i avrundat tal 6,000 kronor eller till 8,000 kronor.

Jag hemställer alltså, att Eders Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till täckande av under år 1921 uppkommen brist i de för gymnastiska centralinstitutet anslagna medel till ved, ljus, materiell, samlingar m. m. anvisa på *tilläggsstat* för år 1922 ett förslagsanslag, högst 8,000 kronor.

J. Diverse.

1. **Tillfällig löneförbättring för viss personal inom den civila statsförvaltningen.** Under åberopande av vad jag förut denna dag till det vid årets statsverksproposition i utdrag fogade statsrådsprotokollet över ecklesiastikärenden, punkten 256, anført i fråga om den tillfälliga löneförbättring, som må tillkomma befattningshavare i vissa under åttonde huvudtiteln hörande verk och inrättningar, hemställer jag, att Eders Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att, i avbidan på den proposition i ämnet, som kan värda riksdagen förelagd, för beredande av tillfällig löneförbättring under år 1922 för viss personal inom den civila statsförvaltningen å *tilläggsstat* för år 1922 under åttonde huvudtiteln såsom förslagsanslag beräkna ett belopp av 1,609,000 kronor.

[42.]

Tillfällig löneförbättring för viss personal inom den civila statsförvaltningen.

2. **Dyrtidstillägg åt befattningshavare i statens tjänst.** För beredande av dyrtidstillägg under år 1921 åt befattningshavare i statens tjänst anvisade 1921 års riksdag på tilläggsstat för samma år under åttonde huvudtiteln ett förslagsanslag av 15,000,000 kronor.

[43.]

Dyrtidstillägg åt befattningshavare i statens tjänst.

Under hänvisning till vad chefen för finansdepartementet förut denna dag anført i fråga om beredande av dyrtidstillägg under innevarande år åt befattningshavare i statens tjänst, får jag hemställa, det Eders Kungl. Maj:t täcktes föreslå riksdagen

att, i avbidan på proposition angående dyrtidstillägg under år 1922 åt befattningshavare i statens tjänst, tills vidare under åttonde huvudtiteln beräkna på *tilläggsstat* för år 1922 under åttonde huvudtiteln ett förslagsanslag av 10,000,000 kronor.

44.

Dyrtidstillägg åt lärare vid vissa statsunderstödda undervisningsanstalter.

3. Dyrtidstillägg åt lärare vid vissa statsunderstödda undervisningsanstalter. Genom beslut av 1921 års riksdag anvisades på tilläggsstat för år 1921 under åttonde huvudtiteln ett förslagsanslag av 54,000,000 kronor för bestridande av kostnaderna för dyrtidstillägg enligt vissa av riksdagen angivna allmänna grunder åt lärare vid folk- och småskolor, högre folkskolor, kommunala mellanskolor, vissa småskoleseminarier, privatläroverk samt folkhögskolor, med rätt för Kungl. Maj:t att utfärda de närmare föreskrifter, som för tillämpning av berörda allmänna grunder befunnes erforderliga. Enligt de av riksdagen godkända allmänna grunderna för dyrtidstillägg åt ovannämnda lärare skulle sagda lärare äga med vissa angivna begränsningar och undantag från och med år 1921 tills vidare till dess annorlunda förordnades uppbära dyrtidstillägg av statsmedel.

Enligt inom ecklesiastikdepartementet utförda beräkningar i huvudsaklig anslutning till gällande grunder för utgående av dyrtidstillägg åt ifrågavarande grupper av lärare skulle för ifrågavarande dyrtidstillägg under år 1922 erfordras på tilläggsstat för nämnda år ett anslag av ungefär 36,700,000 kronor. Då frågan om dyrtidstillägg till sagda lärarpersonal är beroende av de grunder, som må komma att föreslås för befattningshavare i statens tjänst, och ärendet sålunda tarvar ytterligare beredning, hemställer jag nu allenast, det Eders Kungl. Maj:t täcktes föreslå riksdagen

att, i avbidan på proposition angående dyrtidstillägg under år 1922 åt lärare vid vissa statsunderstödda undervisningsanstalter, för ändamålet beräkna på *tilläggsstat* för nämnda år under åttonde huvudtiteln ett förslagsanslag av 36,700,000 kronor.

Sammanfattning av anslagen å tilläggsstaten.

I enlighet med vad jag sålunda anfört har jag låtit uppgöra en sammanställning (se bil.) av samtliga de medelsbehov, som jag här ovan föreslagit skola tillgodoses genom anslag å tilläggsstat för år 1922. Såsom framgår av denna sammanställning erfordras ett belopp av sammanlagt 49,972,490 kronor.

Vad departementschefen sålunda hemställt behagar, på tillstyrkan av statsrådets övriga ledamöter, Hans Maj:t Konungen bifalla och förordnar, att utdrag av detta protokoll skall tillställas finansdepartementet till ledning vid avfattande av Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående tilläggsstat för år 1922.

Ur protokollet:

K. Egerström.

**Sammanställning av anslagen under åttonde huvudtiteln
å tilläggsstat för år 1922.**

Sida	Punkt		Extra anslag Kronor	Extra anslag Kronor
		Ecklesiastikdepartementet.		
		A. Arkiv, bibliotek och museer.		
		<i>Bibliotek.</i>		
1	1	Täckande av brist i stifts- och läroverksbibliotekets i Linköping räkenskaper för år 1920, <i>förslagsanslag</i> , högst .	890	
		<i>Museer.</i>		
		Nationalmuseet:		
2	2	Täckande av brist i museets räkenskaper, <i>förslagsanslag</i> , högst	16,509	
		Livruskammaren:		
4	3	Tillfällig löneförbättring för viss personal vid livrustkammaren, <i>förslagsanslag</i> , högst	1 2,000	
		Naturhistoriska riksmuseet:		
5	4	Expenser m. m., <i>förslagsanslag</i> , högst	25,000	
6	5	Tillfällig avlöningsförbättring för tre preparatorer, <i>förslagsanslag</i> , högst .	1,500	26,500
		Nordiska museet:		
7	6	Tillfällig löneförbättring åt viss museets personal, <i>förslagsanslag</i> , högst .	1 13,725	
7	(6)	Dyrtidstillägg åt viss museets och livrustkammarens personal, <i>förslagsanslag</i>	1 100,000	113,725
			158,734	159,624
		B. Kyrkliga ändamål.		
		<i>Kleresistaten.</i>		
8	7	Dyrtidstillägg åt svenska sjömanspräster i vissa utländska hamnstäder, <i>förslagsanslag</i>		1 26,000
		C. Akademier m. m.		
		<i>Vitterhets-, historie- och antikvitetsakademien.</i>		
9	8	Konservering av det s. k. Sverkerskapellet vid Alvastra, <i>reservationsanslag</i>	2,500	

¹ Beräknat belopp.

Sida	Punkt		Extra anslag Kronor	Extra anslag Kronor
11	9	Restaurering av Varnhems klosterkyrka, <i>reservationsanslag</i>	55,000	
11	(9)	Dagkontrollant vid restaureringsarbetena å Varnhems klosterkyrka, <i>förslagsanslag</i> , högst	3,000	60,500
<i>De kungliga teatrarna.</i>				
11	10	Brandförsäkring av operabyggnaden och dramatiska teaterns byggnad samt viss lösegendom m. m., <i>förslagsanslag</i> , högst		53,340
D. Universitetet, den medicinska undervisningen m. m.				
<i>Uppsala universitet.</i>				
16	11	Materiel m. m. för vissa institutioner och inrättningar, <i>reservationsanslag</i>	40,000	
22	12	Täckande av brister i universitetsbibliotekets räkenskaper, <i>förslagsanslag</i> , högst	16,000	56,000
<i>Lunds universitet.</i>				
24	13	Ersättning till vissa befattningshavare inom teologiska fakulteten för mistad prebendeinkomst, <i>förslagsanslag</i> , högst	1,356	
25	14	Bidrag till täckande av driftkostnaderna vid Malmöhus läns sjukvårdsinrättningar i Lund under år 1921, <i>förslagsanslag</i> , högst	300,000	
30	15	Materiel m. m. för vissa institutioner och inrättningar, <i>reservationsanslag</i>	114,350	415,706
<i>Karolinska mediko-kirurgiska institutet.</i>				
39	16	Ökad hyra för polikliniken för barnsjukdomar, <i>förslagsanslag</i> , högst	625	
39	(16)	Flyttningskostnader för polikliniken för barnsjukdomar, <i>förslagsanslag</i> , högst	250	
40	17	Brister i materiellan-lagen för vissa institutioner och inrättningar, <i>förslagsanslag</i> , högst	10,870	
40	(17)	Merkostnader för polikliniken för barnsjukdomar, <i>förslagsanslag</i> , högst	239	11,984
<i>Serafimerlasarettet.</i>				
44	18	Täckande av motsedd brist i lasarettets räkenskaper för år 1922, <i>förslagsanslag</i> , högst		165,000

Sida	Punkt		Extra anslag Kronor	Extra anslag Kronor
		<i>Farmaceutiska institutet.</i>		
49	19	Materialier m. m., uppvärmning m. m. och egendomens underhåll m. m., <i>förslagsanslag</i> , högst	9,000	
		<i>Allmänna barnbördshuset i Stockholm.</i>		
51	20	Verksamheten vid allmänna barnbördshuset i Stockholm, <i>förslagsanslag</i> , högst	47,850	705,540
		E. Allmänna läroverken m. m.		
		<i>Högre lärarinneseminariet.</i>		
52	21	Lokalhyra, <i>förslagsanslag</i> , högst	5,900	
		<i>Allmänna läroverken.</i>		
52	22	Svensk studiekurs i Frankrike, <i>förslagsanslag</i> , högst	3,000	
55	23	Allmänna läroverkens ljus- och vedkassar, <i>förslagsanslag</i>	100,000	
57	24	Nya elementarskolans i Stockholm skolkassa, <i>förslagsanslag</i>	5,000	108,000
		<i>Kommunala mellanskolor.</i>		
59	25	Tillfällig löneförbättring åt lärarpersonalen vid kommunala mellanskolor, <i>förslagsanslag</i>	130,000	
		<i>Privatläroverken.</i>		
60	26	Extra understöd åt de statsunderstödda enskilda lärarinneseminarierna, <i>reservationsanslag</i>	19,000	
62	27	Dyrtids illägg åt vissa lärarinnor vid fackskolan för huslig ekonomi i Uppsala samt vid tre läroanstalter för utbildande av lärarinnor i handarbete, <i>förslagsanslag</i> ¹	40,000	59,000
				302,900
		F. Folkundervisningen.		
		<i>Anstalter för lärarutbildning.</i>		
		Småskoleseminarier:		
63	28	Verksamheten vid statens småskoleseminarier i Haparanda och Murjek, <i>förslagsanslag</i> , högst	5,700	
63	29	Tillfällig löneförbättring för lärare vid småskoleseminarier, inrättade av landsting eller städer, som icke deltaga i landsting, <i>förslagsanslag</i>	22,500	28,200

¹ Beräknat belopp.

Sida	Punkt		Extra anslag Kronor	Extra anslag Kronor
Folkskolor.				
64	30	Svensk undervisning för svenska barn i utlandet, <i>förslagsanslag</i> , högst	10,400	
Abnormundervisningen.				
66	31	Täckande av brister i staten för institutet och förskolan för blindas å Tomtebodas, <i>förslagsanslag</i> , högst	128,276	
68	32	Täckande av brister i staten för förskolan för blindas i Växjö, <i>förslagsanslag</i> , högst	19,175	
70	33	Förstärkning av reservationsanslaget till hantverkskolan i Kristinehamn för blindas, <i>förslagsanslag</i> , högst	11,350	
74	34	Tysta skolas å Lidingöns, <i>förslagsanslag</i> , högst	30,000	227,401
G. Yrkesundervisningen.				
79	35	Täckande av brister i staten för tekniska gymnasiet i Örebro, <i>förslagsanslag</i> , högst	6,125	
79	36	Parallellavdelning vid tekniska fackskolas i Eskilstunas, <i>förslagsanslag</i> , högst	3,400	
79	37	Omorganisation av bergsskolorna i Filipstad och Falun jämte med dem förenade yrkesskolor, <i>förslagsanslag</i> , högst	¹ 14,000	
80	38	Vissa extra kostnader under år 1920 vid bergsskolas i Falun, <i>förslagsanslag</i> , högst	5,660	
81	39	Dyrtidstillägg vid tekniska skolas i Stockholm, vävskolas i Borås samt bergsskolorna i Filipstad och Falun, <i>förslagsanslag</i>	¹ 70,000	99,185
H. Folkbildningsåtgärder i övrigt.				
<i>Statens biografbyrå.</i>				
82	40	Dyrtidstillägg vid statens biografbyrå, <i>reservationsanslag</i> , att direkt utgå av avgifter för granskning av biografbilder		¹ 21,000
I. Åtgärder för fysisk utbildning.				
83	41	Täckande av brist i gymnastiska centralinstitutets anslag till ved m. m. för år 1921, <i>förslagsanslag</i> , högst		8,000

¹ Beräknat belopp.

Sida	Punkt		Extra anslag Kronor	Extra anslag Kronor
J. Diverse.				
85	42	Tillägg löneförbättring för viss personal inom den civila statsförvaltningen, <i>förslagsanslag</i>	¹ 1,609,000	
85	43	Dyrtidstillägg åt befattningshavare i statens tjänst, <i>förslagsanslag</i>	¹ 10,000,000	
86	44	Dyrtidstillägg åt lärare vid vissa statsunderstödda undervisningsanstalter, <i>förslagsanslag</i>	¹ 36,700,000	48,309,000
Summa				49,972,490

¹ Beräknat belopp.

Tilläggsstaten för år 1922.

Nionde huvudtiteln.

Utdrag av protokollet över jordbruksärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 7 januari 1922.

Närvarande:

Statsministern och ministern för utrikes ärendena BRANTING, statsråden LINDQVIST, THORSSON, OLSSON, SANDLER, NOTHIN, SVENSSON, HANSSON, ÅKERMAN, LINDERS, SCHLYTER, ÖRNE.

Departementschefen, statsrådet Linders redogör här efter för de frågor, som röra regleringen av utgifterna under nionde huvudtiteln å tilläggsstat för 1922, samt anför därvid följande.

A. Lanthushållningen.

1. Tillskott till dyrtidstillägg för lantbruksingenjörer och lantbruksstipendiater.

Under åberopande av vad jag förut denna dag vid anmälan av frågorna rörande regleringen för tiden 1 januari—30 juni 1923 av utgifterna under riksstatens nionde huvudtitel anfört under punkten 6 hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att i avbidan på den proposition angående tillskott till dyrtidstillägg för lantbruksingenjörer och lantbruksstipendiater, som Kungl. Maj:t må komma att avlåta till riksdagen, för detta ändamål å tilläggsstat för 1922 beräkna ett anslag av kronor 35,000.

[1.]
Tillskott till
dyrtidstillägg
för lantbruks-
ingenjörer och
lantbruks-
stipendiater.

2. Täckande av brist vid lantbruks- och mejeriinstitutet vid Alnarp.

[2.]
Täckande
av brist vid
lantbruks-
och mejeri-
institutet vid
Alnarp.

Under återopande av vad jag förut denna dag vid anmälan av frågorna rörande regleringen för tiden 1 januari—30 juni 1923 av utgifterna under riksstatens nionde huvudtitel anført under punkten 20 hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att för täckande av uppkommen brist för 1920 å till lantbruks- och mejeriinstitutet vid Alnarp anvisade anslag å tilläggsstat för 1922 anvisa ett förslagsanslag, högst kronor 10,564.

3. Hovbeslagsskolan vid Alnarp.

[3.]
Hovbeslags-
skolan vid
Alnarp.

Sedan riksdagen under flera år anvisat anslag å extra stat till hovbeslagsskolan vid Alnarp senast för 1918 med ett belopp av 4,500 kronor, uppförde 1918 års lagtima riksdag under anslagstiteln »undervisningsanstalter för jordbruk och lantmannanärningar» för ändamålet enahanda belopp såsom ordinarie anslag. Då emellertid detta anslagsbelopp till följd av dyrtiden visat sig otillräckligt, anvisades av 1919 års lagtima riksdag till täckande av uppkommen och motsedd brist vid skolan under åren 1918 och 1919 å tilläggsstat för sistnämnda år ett anslag av 5,000 kronor. Jämväl för ett vart av åren 1920 och 1921 beviljades skolan å tilläggsstat ett belopp av 2,500 kronor såsom förslagsanslag, högst.

Nu har styrelsen för lantbruks- och mejeriinstitutet vid Alnarp anhållit, att för 1922 för upprätthållande av undervisningen vid omfördä skola måtte anvisas ett tilläggsanslag av 2,500 kronor.

Häröver har lantbruksstyrelsen den 31 augusti 1921 avgivit infortrat utlåtande, därvid styrelsen anført, bland annat, följande.

Institutets styrelse hade framhållit, att till följd av gängse dryga kostnader skolan även med hjälp av de beviljade statsanslagen endast nödtorftigt kunnat uppehållas och att utgiftsposter sådana som underhåll av byggnader och inventarier samt inköp av undervisningsmateriell med mera inskränkts till det allra nödvändigaste. Även om någon nedgång beträffande vissa utgiftsposter kunde tänkas uppkomma, återstode dock från dyrtiden så krävande utgifter å ovanberörda poster, att institutstyrelsen funne det ifrågasatta extra anslaget oundgängligen nödigt för skolans fortsatta verksamhet.

Lantbruksstyrelsen vitsordade behovet under 1922 av ökat anslag för ändamålet. Skolans drygaste utgiftspost utgjordes av kosthållningen, som icke kunnat

bestridas annat än genom välvilligt tillmötesgående från vederbörande restauratris. Även om en nedgång i matvaruprisen kunde emotses under 1922 torde alltså extra anslag till skolan vara nödigt. Ett ökat antal elever vore dessutom att emotses under 1922, vilket givetvis icke komme att medföra förbättring av skolans ekonomi. Något bidrag till kosthållningen från elevernas sida vore nämligen icke att påräkna, då endast obemedlade sådana frekventerade skolan.

[3.]

Lantbruksstyrelsen har från institutsstyrelsen införskaffat ett förslag till inkomst- och utgiftsstat för 1922, upptagande såsom inkomster avgifter av 20 elever 5,000 kronor och statsanslag 4,500 kronor eller tillhopa 9,500 kronor samt utgifter om sammanlagt 11,500 kronor, vadan alltså en brist å 2,000 kronor kunde beräknas. Då lantbruksstyrelsen icke ansett reduktion av utgiftsposterna möjlig, har lantbruksstyrelsen tillstyrkt ett tilläggsanslag å sistnämnda belopp.

Bland utgifterna upptages kosthåll för 20 elever under 90 dagar efter 2 kronor 75 öre för dag med 4,950 kronor. Vid avgivande av förslag till stat för 1921 beräknades kosthållet till samma belopp. Med hänsyn till priset å matvaror anser jag denna post kunna beräknas lägre för 1922. Då jämväl övriga utgiftsposter torde tåla någon reduktion, synes mig ett anslag å 1,500 kronor vara fullt tillräckligt.

Departements-
chefen.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att för täckande av motsedd brist vid hov-
beslagsskolan vid Alnarp för 1922 å *tilläggsstat* för
samma år anvisa ett *förslagsanslag*,
högst kronor 1,500.

4. Alnarps trädgårdar.

Under åberopande av vad jag förut denna dag vid anmälan av frågorna rörande regleringen för tiden 1 januari—30 juni 1923 av utgifterna under riksstatens nionde huvudtitel anfört under punkten 42 hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

[4.]
Alnarps
trädgårdar.

att till reparation och inredning av bostads-
lägenhet av stallbyggnaden å den till Alnarps träd-
gårdar hörande Alnarps Mellangård å *tilläggsstat* för
1922 anvisa ett *förslagsanslag*, *högst* ... kronor 10,000.